

Europeiska unionens officiella tidning

L 158

Svensk utgåva

Lagstiftning

sextioandra årgången

14 juni 2019

Innehållsförteckning

I Lagstiftningsakter

FÖRORDNINGAR

- ★ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskbedräskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG ⁽¹⁾ 1
- ★ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter ⁽¹⁾ 22
- ★ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el ⁽¹⁾ 54

DIREKTIV

- ★ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU ⁽¹⁾ 125

⁽¹⁾ Text av betydelse för EES.

SV

De rättsakter vilkas titlar är tryckta med fin stil är sådana rättsakter som har avseende på den löpande handläggningen av jordbrukspolitiska frågor. De har normalt begränsad giltighetstid.

Beträffande alla övriga rättsakter gäller att titlarna är tryckta med fet stil och föregås av en asterisk.

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/941

av den 5 juni 2019

om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Elsektorn i unionen genomgår en djupgående omvandling som kännetecknas av mer decentraliserade marknader med fler aktörer, en högre andel energi från förnybara energikällor och bättre sammanlänkade system. Som svar på detta syftar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 ⁽⁴⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 ⁽⁵⁾ till att uppgradera den rättsliga ramen för unionens inre elmarknad, för att säkerställa att marknader och nät fungerar på ett optimalt sätt, till gagn för företag och unionsmedborgare. Förordningen är avsedd att bidra till att förverkliga energiunionens mål, där energitrygghet, solidaritet, förtroende och en ambitiös klimatpolitik ingår som integrerade delar.
- (2) Velfungerande marknader och system med lämplig elsammanlänkning är den bästa garantin för trygg elförsörjning. Även om marknader och system fungerar väl och är sammanlänkade kan risken för en elkris, som ett resultat av naturkatastrofer såsom extrema väderförhållanden, fientliga angrepp eller bränslebrist, inte uteslutas. Följderna av elkrissituationer sträcker sig ofta över nationella gränser. Även om sådana kriser börjar lokalt kan deras effekter snabbt spridas över gränser. Vissa extrema omständigheter – exempelvis sträng kyla, värmeböljor eller it-attacker – kan påverka hela regioner på samma gång.

⁽¹⁾ EUT C 288, 31.8.2017, s. 91.⁽²⁾ EUT C 342, 12.10.2017, s. 79.⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 22 maj 2019.⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (se sidan 54 i detta nummer av EUT).⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (se sidan 125 i detta nummer av EUT).

- (3) Mot bakgrund av de sammanlänkade elmarknaderna och elsystemen kan förebyggande och hantering av elkriser inte betraktas som en rent nationell uppgift. Potentialen för effektivare och mindre kostsamma åtgärder genom regionalt samarbete bör tas bättre till vara. Det behövs en gemensam ram med regler och bättre samordnade förfaranden för att säkerställa att medlemsstater och andra aktörer kan samarbeta effektivt över gränserna i en anda av ökad öppenhet, förtroende och solidaritet mellan medlemsstaterna.
- (4) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG ⁽⁶⁾ fastställdes de nödvändiga åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att säkerställa en trygg elförsörjning i allmänhet. Bestämmelserna i det direktivet har till stor del ersatts genom senare rättsakter, särskilt när det gäller hur elmarknader ska vara organiserade för att säkerställa att tillräcklig kapacitet finns tillgänglig, hur systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta för att garantera systemstabilitet och när det gäller att säkerställa att lämplig infrastruktur finns på plats. Denna förordning behandlar den särskilda frågan om förebyggande och hantering av elkriser.
- (5) Kommissionens förordningar (EU) 2017/1485 ⁽⁷⁾ och (EU) 2017/2196 ⁽⁸⁾ utgör en detaljerad uppsättning regler som styr hur systemansvariga för överföringssystem och andra relevanta intressenter bör agera och samarbeta för att säkerställa systemsäkerhet. Dessa tekniska föreskrifter bör säkerställa att de flesta elincidenter hanteras effektivt på operativ nivå. Denna förordning är inriktad på elkriser som har en större omfattning och inverkan. I förordningen anges vad medlemsstaterna bör göra för att förebygga sådana kriser och vilka åtgärder de kan vidta om enbart systemets driftsregler inte längre skulle vara tillräckliga. Även vid elkriser bör systemets driftsregler fortsätta att respekteras fullt ut, och denna förordning bör vara förenlig med förordning (EU) 2017/2196.
- (6) I denna förordning fastställs en gemensam ram med bestämmelser om hur man bör förebygga, förbereda sig inför och hantera elkriser, öka insynen i förberedelsefasen och under en elkris och säkerställa att åtgärder vidtas på ett samordnat och ändamålsenligt sätt. I förordningen krävs att medlemsstaterna samarbetar på regional nivå och i förekommande fall bilateralt, i en anda av solidaritet. Den fastställer också en ram för en effektiv övervakning av elförsörjningstryggheten i unionen via gruppen för samordning på elområdet, som inrättades genom kommissionens beslut av den 15 november 2012 ⁽⁹⁾ som ett forum för att utbyta information och stimulera samarbete mellan medlemsstaterna, särskilt i fråga om trygg elförsörjning. Syftet med samarbetet mellan medlemsstaterna och med ramen för övervakning är att åstadkomma bättre riskberedskap till lägre kostnad. Denna förordning bör också stärka den inre elmarknaden genom att stärka tilliten och förtroendet bland medlemsstaterna och genom att utesluta olämpliga statliga ingripanden vid elkriser, i synnerhet genom att undvika onödiga inskränkningar i gränsöverskridande flöden och överföringskapaciteter mellan områden, och på så sätt minska risken för negativa spridningseffekter till angränsande medlemsstater.
- (7) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 ⁽¹⁰⁾ fastställer allmänna regler för säkerhet i nätverks- och informationssystem, medan särskilda regler för cybersäkerhet kommer att utarbetas genom en nätföreskrift i enlighet med förordning (EU) 2019/943. Denna förordning kompletterar direktiv (EU) 2016/1148 genom att säkerställa att cyberincidenter, på rätt sätt identifieras som en risk och att de åtgärder som vidtas mot dem återspeglas korrekt i riskberedskapsplanerna.
- (8) Rådets direktiv 2008/114/EG ⁽¹¹⁾ föreskriver ett förfarande med syftet att förbättra säkerheten hos klassificerad europeisk kritisk infrastruktur, inklusive viss elinfrastruktur. Direktiv 2008/114/EG bidrar tillsammans med denna förordning till en heltäckande strategi för energitryggheten i unionen.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG av den 18 januari 2006 om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastruktur-investeringar (EUT L 33, 4.2.2006, s. 22).

⁽⁷⁾ Kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem (EUT L 220, 25.8.2017, s. 1).

⁽⁸⁾ Kommissionens förordning (EU) 2017/2196 av den 24 november 2017 om fastställande av nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet (EUT L 312, 28.11.2017, s. 54).

⁽⁹⁾ Kommissionens beslut av den 15 november 2012 om inrättande av gruppen för samordning på elområdet (EUT C 353, 17.11.2012, s. 2).

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen (EUT L 194, 19.7.2016, s. 1).

⁽¹¹⁾ Rådets direktiv 2008/114/EG av den 8 december 2008 om identifiering av, och klassificering som, europeisk kritisk infrastruktur och bedömning av behovet att stärka skyddet av denna (EUT L 345, 23.12.2008, s. 75).

- (9) I Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU ⁽¹²⁾ fastställs krav på att medlemsstaterna ska utarbeta riskbedömningar på nationell eller lämplig subnationell nivå vart tredje år samt att de ska utarbeta och förbättra planering för katastrofriskhantering på nationell eller lämplig subnationell nivå. De specifika riskförebyggande åtgärder, beredskapsåtgärder och planeringsåtgärder som fastställs i denna förordning bör vara förenliga med de bredare, multiriskebaserade, nationella riskbedömningar som krävs enligt beslut nr 1313/2013/EU.
- (10) Medlemsstaterna har ansvaret för att säkerställa en trygg elförsörjning på sina territorier, samtidigt som kommissionen och andra aktörer inom unionen också, inom sina respektive verksamhets- och behörighetsområden, har ett gemensamt ansvar för en trygg elförsörjning. Trygg elförsörjning innebär effektivt samarbete mellan medlemsstater, unionens institutioner, organ, kontor och byråer samt berörda intressenter. Systemansvariga för distributionssystem respektive överföringssystem är mycket viktiga för att säkerställa ett säkert, tillförlitligt och effektivt elsystem i enlighet med artiklarna 31 och 40 i direktiv (EU) 2019/944. Tillsynsmyndigheterna och andra relevanta nationella myndigheter är också viktiga för att säkerställa och övervaka trygg elförsörjning, vilket ingår bland de uppgifter som de tilldelats genom artikel 59 i direktiv (EU) 2019/944. Medlemsstaterna bör utse en befintlig eller ny enhet till sin enda behöriga nationella statliga myndighet eller nationella tillsynsmyndighet för att säkerställa ett transparent och inkluderande deltagande av alla berörda aktörer och ett effektivt utarbetande och korrekt genomförande av riskberedskapsplanerna samt för att underlätta förebyggande och efterhandsutvärdering av elkriser och informationsutbyte om dem.
- (11) En gemensam strategi för att förebygga och hantera elkriser kräver att medlemsstaterna är eniga om vad som utgör en elkris. Denna förordning bör framför allt underlätta samordningen mellan medlemsstaterna för att man ska kunna peka ut situationer där en potentiell risk för stor elbrist eller för att el inte ska kunna levereras till kunderna föreligger eller är överhängande. Det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (nedan kallat *Entso för el*) och medlemsstaterna bör på respektive håll upprätta konkreta regionala och nationella elkrisscenarier. Detta bör säkerställa att alla relevanta elkriser täcks, med hänsyn till regionala och nationella särdrag såsom nätets topologi, elmixen, produktionens och förbrukningens omfattning och folktätheten.
- (12) En gemensam strategi för att förebygga och hantera elkriser kräver också att medlemsstaterna använder samma metoder och definitioner för att identifiera risker som rör en trygg elförsörjning och att de på ett effektivt sätt kan jämföra hur väl de och deras grannar lyckas på detta område. I denna förordning identifieras två indikatorer för övervakning av en trygg elförsörjning i unionen: *förväntad energi som ej levereras* (EENS, expected energy non served), uttryckt i GWh/år, och *förväntad belastningsförlust* (LOLE, loss of load expectation), uttryckt i timmar/år. Dessa indikatorer är en del av den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet som utförs av Entso för el i enlighet med artikel 23 i förordning (EU) 2019/943. Gruppen för samordning på elområdet bör genomföra regelbunden övervakning av elförsörjningstryggheten på grundval av resultaten avseende dessa indikatorer. Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) bör också använda de indikatorerna när den rapporterar om medlemsstaternas resultat när det gäller försörjningstrygghet i sina årliga rapporter om övervakning av elmarknaden enligt artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 ⁽¹³⁾.
- (13) För att säkerställa enhetlighet mellan riskbedömningarna på ett sätt som skapar förtroende mellan medlemsstater i en elkris behövs en gemensam strategi för att fastställa riskscenarier. Därför bör Entso för el, efter samråd med relevanta berörda parter, utveckla och uppdatera en gemensam metod för riskidentifiering i samarbete med Acer och med gruppen för samarbete på elområdet, i dess sammansättning med endast företrädare för medlemsstaterna. Entso för el bör föreslå metoden och Acer bör godkänna den. Vid sitt samråd med gruppen för samarbete på elområdet ska Acer ta största möjliga hänsyn till gruppens åsikter. Entso för el bör uppdatera den gemensamma metoden för riskidentifiering om betydelsefull ny information blir tillgänglig.
- (14) På grundval av den gemensamma metoden för riskidentifiering bör Entso för el regelbundet upprätta och uppdatera regionala krisscenarier och identifiera de mest relevanta riskerna för varje region, t.ex. extrema

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU av den 17 december 2013 om en civilskyddsmekanism för unionen (EUT L 347, 20.12.2013, s. 924).

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (se sidan 22 i detta nummer av EUT).

väderförhållanden, naturkatastrofer, bränslebrist eller fientliga angrepp. Vid beaktande av krisscenariot med gasbrist bör risken för avbrott i gasförsörjningen bedömas på grundval av de avbrottsscenarier avseende gasförsörjning och infrastruktur som utarbetats av det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för gas (nedan kallat *Entso för gas*) i enlighet med artikel 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938⁽¹⁴⁾. Entso för el bör få delegera uppgifter som rör fastställandet av regionala elkrisscenarier till regionala samordningscentrum som inrättats i enlighet med artikel 35 i förordning (EU) 2019/943. Dessa delegerade uppgifter bör utföras under överinseende av Entso för el. Medlemsstaterna bör upprätta och uppdatera sina nationella elkrisscenarier på grundval av regionala elkrisscenarier, i princip vart fjärde år. Scenarierna bör utgöra grunden för riskberedskapsplanerna. Vid identifieringen av risker på nationell nivå bör medlemsstaterna beskriva eventuella risker de konstaterar när det gäller ägande av infrastruktur som är relevant för en trygg elförsörjning, och eventuella åtgärder som vidtagits för att hantera dessa risker, t.ex. allmänna eller sektorspecifika lagar om granskning av investeringar, särskilda rättigheter för vissa aktieägare osv., med uppgift om varför de anser att dessa åtgärder är nödvändiga och proportionella.

- (15) En regional strategi för att fastställa riskscenarier och utarbeta förebyggande, förberedande och mildrande åtgärder bör ge betydande fördelar i form av effektiva åtgärder och optimal resursanvändning. Vid en samtidig elkris skulle dessutom en samordnad och på förhand överenskommen strategi säkerställa enhetlig respons och minska risken för negativa spridningseffekter som rent nationella åtgärder skulle kunna få i angränsande medlemsstater. Denna förordning föreskriver därför att medlemsstater ska samarbeta i ett regionalt sammanhang.
- (16) De regionala samordningscentrumen bör utföra de uppgifter av regional relevans som de tilldelats i enlighet med förordning (EU) 2019/943. För att säkerställa att de kan utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt och agera i nära samarbete med relevanta nationella myndigheter i syfte att förebygga och mildra elincidenter med större omfattning, bör det regionala samarbete som krävs enligt denna förordning bygga på de regionala samarbetsstrukturer som används på teknisk nivå, närmare bestämt de grupper av medlemsstater som delar samma regionala samordningscentrum. De regionala samordningscentrumens geografiska regioner är därför relevanta för att fastställa de regionala elkrisscenarierna och riskbedömningarna. Medlemsstaterna bör dock kunna bilda undergrupper inom regionerna för att samarbeta kring konkreta regionala åtgärder, eller att samarbeta inom befintliga regionala samarbetsforum, eftersom den tekniska förmågan att erbjuda ömsesidigt stöd i en elkris är avgörande. Orsaken till detta är att inte alla medlemsstater i en större region nödvändigtvis kommer att kunna tillhandahålla el till en annan medlemsstat vid en elkris. Därför behöver inte alla medlemsstater i en region ingå regionala avtal om konkreta regionala åtgärder. Sådana avtal bör i stället ingås av medlemsstater med teknisk förmåga att ge varandra stöd.
- (17) Förordning (EU) 2019/943 föreskriver användning av en gemensam metod för den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet på medellång till lång sikt (från tio år före till året före), i syfte att säkerställa att medlemsstaternas beslut om eventuella investeringsbehov fattas på öppen och gemensam överenskommen grund. Den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet har ett annat syfte än de bedömningar av tillräcklighet på kort sikt som används för att upptäcka eventuella tillräcklighetsrelaterade problem inom korta tidsramar, närmare bestämt bedömningar av säsongstillräcklighet (på sex månaders sikt) och tillräcklighetsbedömningar på en veckas till minst ett dygns sikt. När det gäller bedömningar på kort sikt behövs en gemensam strategi för hur eventuella tillräcklighetsrelaterade problem ska upptäckas. Entso för el bör utarbeta vinter- och sommarbedömningar av tillräcklighet för att uppmärksamma medlemsstaterna och systemansvariga för överföringssystem på risker som hör samman med försörjningstrygghet och som kan inträffa under de följande sex månaderna. För att förbättra dessa tillräcklighetsbedömningar bör Entso för el utveckla en gemensam sannolikhetsbaserad metod för dem, efter samråd med relevanta berörda parter och i samarbete med Acer och med gruppen för samarbete på elområdet, i dess sammansättning med endast företrädare för medlemsstaterna. Entso för el bör föreslå metoden och uppdateringarna av den för Acer och Acer bör godkänna förslaget och planerna. Vid sitt samråd med gruppen för samarbete på elområdet bör Acer ta största möjliga hänsyn till gruppens åsikter. Entso för el bör uppdatera metoden om betydelsefull ny information blir tillgänglig. Entso för el bör kunna delegera uppgifter som hänger samman med bedömningar av säsongstillräcklighet till regionala samordningscentrum, medan delegerade uppgifter bör utföras under överinseende av Entso för el.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (EUT L 280, 28.10.2017, s. 1).

- (18) Systemansvariga för överföringssystem bör tillämpa den metod som används för att utarbeta bedömningar av säsongstillräcklighet när de gör alla andra typer av riskbedömningar på kort sikt, närmare bestämt de prognoser om huruvida produktionen kommer att vara tillräcklig och som görs veckan före eller åtminstone dagen före produktionen sker och som föreskrivs i förordning (EU) 2017/1485.
- (19) För att säkerställa en gemensam strategi för elkrisförebyggande och krishantering bör den behöriga myndigheten i varje medlemsstat utarbeta en riskberedskapsplan, med utgångspunkt från de regionala och nationella elkris-scenarierna. De behöriga myndigheterna bör samråda med berörda parter eller företrädare för grupper av berörda parter, såsom företrädare för producenter eller för deras branschorganisationer eller för systemansvariga för distributionssystemen, när de är relevanta för att förebygga och hantera en elkris. De behöriga myndigheterna bör i det avseendet besluta om lämpliga former för samrådet. Riskberedskapsplanerna bör beskriva effektiva, proportionella och icke-diskriminerande åtgärder för hantering av alla fastställda elkris-scenarier. Miljökonsekvenserna av de föreslagna åtgärderna på efterfråge- respektive försörjningssidan bör beaktas. Planerna bör sörja för öppenhet särskilt när det gäller under vilka omständigheter icke-marknadsbaserade åtgärder kan vidtas för att mildra elkriser. Alla planerade icke-marknadsbaserade åtgärder bör överensstämma med de regler som anges i denna förordning. Riskberedskapsplanerna bör offentliggöras, med samtidigt säkerställande av konfidentialiteten hos känsliga uppgifter.
- (20) Riskberedskapsplanerna bör ange nationella, regionala och, i förekommande fall, bilaterala åtgärder. Regionala åtgärder, och i förekommande fall bilaterala åtgärder, är nödvändiga särskilt i händelse av en samtidig elkris, när en samordnad och på förhand överenskommen strategi behövs för att säkerställa en enhetlig respons och minska risken för negativa spridningseffekter. De behöriga myndigheterna bör därför, innan de antar riskberedskapsplanerna, samråda med de behöriga myndigheterna i de relevanta medlemsstaterna. Relevanta medlemsstater är de medlemsstater där det kan uppstå negativa spridningseffekter eller andra inbördes konsekvenser för elsystemen, oavsett om dessa medlemsstater befinner sig i samma region eller är direkt anslutna. Planerna bör beakta de relevanta nationella omständigheterna, bland annat situationen för de yttersta randområdena i den mening som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och för vissa isolerade mikrosystem som inte är anslutna till de nationella överföringssystemen. Medlemsstaterna bör i detta sammanhang dra lämpliga slutsatser om bland annat denna förordnings bestämmelser om fastställande av regionala elkris-scenarier och om de regionala och bilaterala åtgärderna som anges i riskberedskapsplanerna samt i fråga om bestämmelserna om stöd. Planerna bör tydligt ange de behöriga myndigheternas roller och ansvarsområden. Nationella åtgärder bör ta full hänsyn till de regionala och bilaterala åtgärderna som har överenskommit och bör fullt ut dra fördel av de möjligheter som regionalt samarbete ger. Planerna bör vara av teknisk och operativ karaktär, och deras funktion bör vara att bidra till att förhindra att en elkris uppstår eller uppträpas och att mildra dess effekter.
- (21) Riskberedskapsplanerna bör uppdateras regelbundet. För att säkerställa att planerna är aktuella och effektiva bör de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna i varje region vartannat år organisera simuleringar av elkriser i samarbete med systemansvariga för överföringssystemen och andra relevanta berörda parter för att testa planernas lämplighet.
- (22) Den mall som föreskrivs i denna förordning är avsedd att underlätta utarbetandet av planerna och göra det möjligt att ta med ytterligare information som är specifik för medlemsstaten. Mallen är också avsedd att underlätta samråden med övriga medlemsstater i den berörda regionen och gruppen för samordning på elområdet. Samråd inom regionen och inom gruppen för samordning på elområdet bör säkerställa att åtgärder som vidtas i en medlemsstat eller region inte äventyrar en trygg elförsörjning i andra medlemsstater eller regioner.
- (23) Det är viktigt att underlätta kommunikation och transparens mellan medlemsstaterna när de har konkret, allvarlig och tillförlitlig information om att en elkris kan uppstå. Under sådana omständigheter bör de berörda medlemsstaterna utan onödigt dröjsmål informera kommissionen, de angränsande medlemsstaterna och gruppen för samordning på elområdet och i synnerhet tillhandahålla information om orsakerna till försämringen av elförsörjningsläget, om de planerade åtgärderna för att förebygga elkrisen och om det eventuella behovet av stöd från andra medlemsstater.

- (24) Informationsutbyte i händelse av en elkris är avgörande för att säkerställa samordnade åtgärder och riktat stöd. Därför ålägger denna förordning den behöriga myndigheten att utan onödigt dröjsmål underrätta medlemsstaterna i regionen, angränsande medlemsstater och kommissionen när de ställs inför en elkris. Den behöriga myndigheten bör också tillhandahålla information om orsakerna till krisen, om åtgärder som vidtagits och planeras för att mildra krisen och om det eventuella behovet av stöd från andra medlemsstater. Om stödet går utöver en tryggad elförsörjning bör unionens civilskyddsmekanism fortsätta att vara den tillämpliga rättsliga ramen.
- (25) I händelse av en elkris bör medlemsstaterna samarbeta i en anda av solidaritet. Förutom denna allmänna regel bör lämpliga åtgärder vidtas för att medlemsstaterna ska kunna erbjuda varandra stöd vid en elkris. Detta stöd bör vara baserat på i förväg överenskomna samordnade åtgärder som anges i riskberedskapsplanerna. Denna förordning ger medlemsstaterna ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när de kommer överens om sådana samordnade åtgärders innehåll och därmed stödets innehåll. Det är medlemsstaternas sak att besluta och komma överens om sådana samordnade åtgärder, med beaktande av efterfrågan och utbud. Denna förordning säkerställer samtidigt att elleveranserna inom ramen för det överenskomna stödet sker på ett samordnat sätt. Medlemsstaterna bör komma överens om nödvändiga tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang för att genomföra de regionala och bilaterala åtgärderna som har överenskommits. Som ett led i dessa tekniska arrangemang bör medlemsstaterna ange de största mängder el som ska levereras, och dessa mängder bör omprövas med utgångspunkt från den tekniska möjligheten till elleverans om stöd blir nödvändigt under en elkris. Medlemsstaterna bör därefter vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra de regionala och bilaterala åtgärderna som har överenskommits och de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemangen.
- (26) Medlemsstaterna bör, när de träffar överenskommelser om samordnade åtgärder och tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang och när de på annat sätt tillämpar bestämmelser om stöd, ta hänsyn till sociala och ekonomiska faktorer, inbegripet unionsmedborgarnas säkerhet, samt proportionalitetsprincipen. De uppmuntras att utbyta bästa praxis och använda gruppen för samordning på elområdet som en diskussionsplattform för att identifiera tillgängliga möjligheter till stöd, i synnerhet beträffande samordnade åtgärder och de nödvändiga tekniska, rättsliga och finansiella arrangemangen, inbegripet skälig ersättning. Kommissionen får underlätta utarbetandet av regionala och bilaterala åtgärder.
- (27) Stöd mellan medlemsstater enligt denna förordning bör vara föremål för en skälig ersättning som medlemsstaterna överenskommit om sinsemellan. Denna förordning harmoniserar inte alla aspekter av en sådan skälig ersättning mellan medlemsstater. Medlemsstaterna bör därför komma överens om bestämmelser om skälig ersättning innan stöd tillhandahålls. Den stödbegärande medlemsstaten bör till den medlemsstat som tillhandahåller stödet snabbt betala eller säkerställa betalning av en skälig ersättning. Kommissionen bör ge icke-bindande vägledning om de viktigaste inslagen i skälig ersättning och andra inslag i de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemangen.
- (28) När medlemsstaterna tillhandahåller stöd i enlighet med denna förordning tillämpar de unionsrätten och måste därför respektera grundläggande rättigheter som garanteras genom unionsrätten. En medlemsstats åtgärder kan därför, beroende bl.a. på de åtgärder som medlemsstaterna kommit överens om, ge upphov till en skyldighet för denna medlemsstat att betala ersättning till dem som påverkas av åtgärderna. Medlemsstaterna bör därför vid behov säkerställa att det finns nationella ersättningsregler som överensstämmer med unionsrätten, särskilt med de grundläggande rättigheterna. De stödmottagande medlemsstaterna bör dessutom slutligen bära alla rimliga kostnader som en annan medlemsstat haft för att ge sådant stöd i enlighet med dessa nationella ersättningsregler.
- (29) Vid en elkris bör stöd tillhandahållas även om medlemsstaterna ännu inte har kommit överens om samordnade åtgärder och tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang i enlighet med bestämmelserna om stöd i denna förordning. För att i en sådan situation kunna tillhandahålla stöd i enlighet med bestämmelserna i denna förordning bör medlemsstaterna enas om ad hoc-åtgärder och arrangemang som ersätter de samordnade åtgärder och tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang som saknas.
- (30) I denna förordning införs en sådan mekanism för stöd mellan medlemsstaterna som ett instrument för att förebygga eller mildra en elkris inom unionen. Kommissionen bör därför se över stödmekanismen mot bakgrund av framtida erfarenheter av hur den fungerar och vid behov föreslå ändringar.

- (31) Denna förordning bör göra det möjligt för elföretag och kunder att kunna förlita sig på marknadsmekanismerna i förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944 under så lång tid som möjligt när de drabbas av elkriser. Regler för den inre marknaden och för systemdrift bör följas även under elkriser. Dessa regler inbegriper artikel 22.1 i förordning (EU) 2017/1485 och artikel 35 i förordning (EU) 2017/2196, vilka reglerar inskränkningar av handel, begränsning av tillhandahållande av kapacitet mellan elområden för kapacitetstilldelning eller begränsning av tillhandahållande av planer. Detta innebär att icke-marknadsbaserade åtgärder, exempelvis tvångsmässig bortkoppling eller tillhandahållande av ytterligare leveranser utanför normala marknadsförhållanden, bör vidtas endast som en sista utväg, när alla möjligheter som erbjuds av marknaden har uttömts. Därför bör tvångsmässig bortkoppling införas först när alla möjligheter till frivillig förbrukningsbortkoppling har uttömts. Dessutom bör alla icke-marknadsbaserade åtgärder vara nödvändiga, proportionella, icke-diskriminerande och tillfälliga.
- (32) I syfte att säkerställa öppenhet efter en elkris bör den behöriga myndighet som tillkännagett elkrisen genomföra en efterhandsutvärdering av krisen och dess följder. En sådan utvärdering bör beakta bland annat effektiviteten och proportionaliteten hos de åtgärder som vidtagits samt deras ekonomiska kostnader. Utvärderingen bör också omfatta gränsöverskridande faktorer såsom åtgärdernas inverkan på andra medlemsstater och den nivå av stöd som den medlemsstat som tillkännagav elkrisen erhållit från dem.
- (33) Skyldigheterna avseende öppenhet bör säkerställa att alla åtgärder som vidtas för att förebygga eller hantera elkriser överensstämmer med den inre marknads regler och är i linje med de principer om samarbete och solidaritet som ligger till grund för energunionen.
- (34) Genom denna förordning får gruppen för samordning på elområdet en förstärkt roll. Den bör utföra specifika uppgifter, särskilt i samband med utvecklingen av en metod för fastställande av regionala elkrisscenarier, och en metod för bedömningar av tillräcklighet på kort sikt och av säsongstillräcklighet samt i samband med utarbetandet av riskberedskapsplanerna, och bör ha en framträdande roll när det gäller övervakningen av medlemsstaternas resultat när det gäller en trygg elförsörjning, och när det gäller att utarbeta bästa praxis på grundval av detta.
- (35) En elkris kan sträcka sig utanför unionens gränser till avtalsslutande länder i energigemenskapen. Som en part i fördraget om upprättande av en energigemenskap bör unionen arbeta för att fördraget ändras i syfte att skapa en integrerad marknad och ett gemensamt lagstiftningsområde genom en lämplig och stabil rättslig ram. För att säkerställa en effektiv krishantering bör unionen ha ett nära samarbete med de avtalsslutande parterna i energigemenskapen när den förebygger, förbereder sig inför och hanterar en elkris.
- (36) När kommissionen, Acer, gruppen för samordning på elområdet, Entso för el, medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter och tillsynsmyndigheter eller andra organ, enheter eller personer mottar konfidentiell information i enlighet med denna förordning bör de säkerställa att informationen förblir konfidentiell. Konfidentiell information bör därför omfattas av de regler som finns på unionsnivå och nationell nivå för hantering av konfidentiell information och konfidentiella förfaranden.
- (37) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att säkerställa den mest ändamålsenliga och effektiva riskberedskapen i unionen, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av sin omfattning och sina verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen anta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (38) Cypern är för närvarande den enda medlemsstat i unionen som inte är direkt ansluten till en annan medlemsstat. Så länge detta är fallet bör det klarläggas att vissa bestämmelser i denna förordning, nämligen bestämmelserna om fastställande av regionala elkrisscenarier och om inbegripande av regionala och bilaterala åtgärder som anges i riskberedskapsplanerna, samt bestämmelserna om stöd, inte gäller för Cypern. Cypern och andra relevanta medlemsstater uppmuntras att med stöd av kommissionen utarbeta alternativa åtgärder och förfaranden på de områden som omfattas av dessa bestämmelser, förutsatt att sådana alternativa åtgärder och förfaranden inte påverkar den faktiska tillämpningen av denna förordning mellan de övriga medlemsstaterna.

(39) Direktiv 2005/89/EG bör upphävas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syfte

I denna förordning fastställs regler för samarbetet mellan medlemsstater i syfte att förebygga, förbereda sig inför och hantera elkriser i en anda av solidaritet och öppenhet och med fullt hänsynstagande till kraven på en konkurrensutsatt inre elmarknad.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning avses med

1. *trygg elförsörjning*: ett elsystems förmåga att garantera elförsörjningen till konsumenter, med en tydligt angiven prestandanivå som fastställs av de berörda medlemsstaterna,
2. *systemansvarig för överföringssystemet*: systemansvarig för överföringssystemet enligt definitionen i artikel 2 led 35 i direktiv (EU) 2019/944,
3. *distribution*: distribution enligt definitionen i artikel 2 led 28 i direktiv (EU) 2019/944,
4. *gränsöverskridande flöde*: gränsöverskridande flöde enligt definitionen i artikel 2 led 3 i förordning (EU) 2019/943,
5. *samordnad nätöverföringskapacitet*: det sammanlänkade systemets förmåga att överföra energi mellan elområden,
6. *kund*: kund enligt definitionen i artikel 2 led 1 i direktiv (EU) 2019/944,
7. *systemansvarig för distributionsnätet*: systemansvarig för distributionsnätet enligt definitionen i artikel 2 led 29 i direktiv (EU) 2019/944,
8. *produktion*: produktion enligt definitionen i artikel 2 led 37 i direktiv (EU) 2019/944,
9. *elkris*: en existerande eller omedelbart förestående situation, där det råder betydande elbrist, enligt vad som fastställts av medlemsstaterna och beskrivits i deras riskberedskapsplaner, eller där det är omöjligt att försörja kunder med el,
10. *samtidig elkris*: en elkris som påverkar fler än en medlemsstat vid samma tidpunkt,
11. *behörig myndighet*: en nationell statlig myndighet eller tillsynsmyndighet som en medlemsstat utsett i enlighet med artikel 3,
12. *tillsynsmyndigheter*: tillsynsmyndigheter som avses i artikel 57.1 i direktiv (EU) 2019/944,
13. *krissamordnare*: en person, en grupp av personer, en grupp sammansatt av relevanta nationella ledare för elkriser eller en institution som har i uppdrag att fungera som en kontaktpunkt och samordna informationsflödet under en elkris,
14. *icke-marknadsbaserad åtgärd*: en åtgärd på försörjnings- eller efterfrågesidan som avviker från marknadsregler eller kommersiella avtal, vars syfte är att mildra en elkris,

15. *producent*: producent enligt definitionen i artikel 2 led 38 i direktiv (EU) 2019/944,
16. *region*: en grupp medlemsstater vars systemansvariga för överföringssystemen delar samma regionala samordningscentrum som avses i artikel 36 i förordning (EU) 2019/943,
17. *undergrupp*: en inom en region belägen grupp av medlemsstater med teknisk förmåga att stödja varandra i enlighet med artikel 15,
18. *tidig varning*: tillhandahållande av konkret, seriös och tillförlitlig information om att händelsen sannolikt kan leda till en avsevärd försämring av elförsörjningsläget och utmynna i en elkris,
19. *överföring*: överföring enligt definitionen i artikel 2 led 34 i direktiv (EU) 2019/944,
20. *elföretag*: elföretag enligt definitionen i artikel 2 led 57 i direktiv (EU) 2019/944,
21. *kapacitetstilldelning*: tilldelning av kapacitet mellan elområden,
22. *energi från förnybara energikällor*: energi från förnybara energikällor eller förnybar energi enligt definitionen i artikel 2 led 31 i direktiv (EU) 2019/944.

Artikel 3

Behörig myndighet

1. Så snart som möjligt och senast den 5 januari 2020 ska varje medlemsstat utse en nationell statlig myndighet eller en nationell tillsynsmyndighet till sin behöriga myndighet. De behöriga myndigheterna ska ansvara för att utföra uppgifter som föreskrivs i denna förordning, och samarbeta med varandra för detta ändamål. När det är lämpligt ska de nationella enheter som ansvarar för en trygg elförsörjning, till dess att den behöriga myndigheten har utsetts, utföra den behöriga myndighetens uppgifter i enlighet med denna förordning.
2. Medlemsstaterna ska utan dröjsmål meddela kommissionen och gruppen för samordning på elområdet sina behöriga, enligt punkt 1 utsedda, myndigheters namn och kontaktuppgifter och offentliggöra dessa, jämte eventuella ändringar av dem.
3. Medlemsstaterna får tillåta att den behöriga myndigheten delegerar de operativa uppgifter som rör riskberedskapsplanering och riskhantering enligt denna förordning till andra organ. Delegerade uppgifter ska utföras under den behöriga myndighetens överinseende och anges närmare i riskberedskapsplanen i enlighet med artikel 11.1 b.

KAPITEL II

Riskbedömning

Artikel 4

Bedömningar av risker för en trygg elförsörjning

Varje behörig myndighet ska säkerställa att alla relevanta risker som rör en trygg elförsörjning bedöms i enlighet med de regler som fastställs i den här förordningen och i kapitel IV i förordning (EU) 2019/943. För detta ändamål ska den samarbeta med de systemansvariga för överföringssystemen, de systemansvariga för distributionssystemen, tillsynsmyndigheterna, Entso för el, de regionala samordningscentrumen och andra berörda parter, enligt behov.

Artikel 5

Metod för fastställande av regionala elkrisscenarier

1. Senast den 5 januari 2020 ska Entso för el till Acer överlämna ett förslag till en metod för fastställande av de mest relevanta regionala elkrisscenarierna.

2. Genom den föreslagna metoden ska elkrisscenarier med avseende på systemtillräcklighet, systemsäkerhet och bränsleförsörjningstrygghet fastställas på grundval av minst följande risker:

- a) Ovanliga och extrema naturkatastrofer.
- b) Risker för olyckshändelser som går utöver säkerhetskriteriet N-1 och exceptionella oförutsedda händelser.
- c) Följdrisker inklusive följderna av fientliga angrepp och av bränslebrist.

3. Förslaget till metod ska omfatta åtminstone följande delar:

- a) Beaktande av alla relevanta nationella och regionala omständigheter, inklusive eventuella undergrupper.
- b) Riskers gränsöverskridande växelverkan och samband.
- c) Simuleringar av scenarier med en samtidig elkris.
- d) Rangordning av risker i enlighet med deras effekter och sannolikhet.
- e) Principer för behandling av känslig information på ett sätt som säkerställer öppenhet gentemot allmänheten.

4. Vid beaktande av riskerna för avbrott i gasförsörjningen i samband med riskidentifieringen enligt punkt 2 c i denna artikel ska Entso för el använda de avbrottsscenarier avseende naturgasförsörjning och infrastruktur som utarbetats av Entso för gas i enlighet med artikel 7 i förordning (EU) 2017/1938.

5. Innan förslaget till metod överlämnas till Acer ska Entso för el genomföra ett samråd som omfattar åtminstone de regionala samordningscentrumen, industri- och konsumentorganisationer, producenter eller deras branschorganisationer, de systemansvariga för överföringssystemen och de relevanta systemansvariga för distributionssystemen, behöriga myndigheter, tillsynsmyndigheter och andra relevanta nationella myndigheter. Entso för el ska vederbörligen beakta resultaten av samrådet och lägga fram dem, tillsammans med förslaget till metod, vid ett möte för gruppen för samordning på elområdet.

6. Inom två månader från mottagandet av förslaget till metod ska Acer, efter samråd med gruppen för samordning på elområdet i dess sammansättning av endast företrädare för medlemsstaterna, antingen godkänna eller ändra förslaget. Entso för el och Acer ska offentliggöra den slutliga versionen av metoden på sina webbplatser.

7. Entso för el ska uppdatera och förbättra metoden i enlighet med punkterna 1–6 när väsentlig ny information blir tillgänglig. Gruppen för samordning på elområdet i dess sammansättning av endast företrädare för medlemsstaterna och Acer eller kommissionen får begära sådana uppdateringar och förbättringar, under förutsättning att det vederbörligen motiveras. Inom sex månader från mottagandet av en sådan begäran ska Entso för el lämna ett utkast till de föreslagna ändringarna till Acer. Inom två månader från mottagandet av ett sådant utkast ska Acer, efter samråd med gruppen för samordning på elområdet i dess sammansättning av endast företrädare för medlemsstaterna, godkänna eller ändra de föreslagna ändringarna. Entso för el och Acer ska offentliggöra den slutliga versionen av den uppdaterade metoden på sina webbplatser.

Artikel 6

Fastställande av regionala elkrisscenarier

1. Senast sex månader efter godkännandet av en metod enligt artikel 5.6 ska Entso för el, på grundval av den metoden, och i nära samarbete med gruppen för samordning på elområdet, de regionala samordningscentrumen, de behöriga myndigheterna och tillsynsmyndigheterna, fastställa de mest relevanta elkrisscenarierna för varje region. Entso för el får delegera uppgifter som rör fastställandet av regionala elkrisscenarier till de regionala samordningscentrumen.

2. Entso för el ska överlämna de regionala elkrisscenarierna till de relevanta systemansvariga för överföringssystemen, de regionala samordningscentrumen, de behöriga myndigheterna och tillsynsmyndigheterna och gruppen för samordning på elområdet. Gruppen för samordning på elområdet får rekommendera ändringar.

3. Entso för el ska uppdatera de regionala elkrisscenarierna vart fjärde år, om inte omständigheterna kräver att det sker oftare.

Artikel 7

Fastställande av nationella elkrisscenarier

1. Senast fyra månader från fastställandet av de regionala elkrisscenarierna i enlighet med artikel 6.1 ska den behöriga myndigheten fastställa de mest relevanta elkrisscenarierna på nationell nivå.
2. Vid fastställandet av de nationella elkrisscenarierna ska den behöriga myndigheten samråda med de systemansvariga för överföringssystemen samt de systemansvariga för distributionssystemen som den behöriga myndigheten anser relevanta, med relevanta producenter eller deras branschorganisationer och med tillsynsmyndigheten om denna inte är den behöriga myndigheten.
3. De nationella elkrisscenarierna ska fastställas på grundval av åtminstone de risker som avses i artikel 5.2 och ska vara förenliga med de regionala elkrisscenarier som fastställs i enlighet med artikel 6.1. Medlemsstaterna ska uppdatera de nationella elkrisscenarierna vart fjärde år, om inte omständigheterna kräver att det sker oftare.
4. Senast fyra månader efter fastställandet av de regionala elkrisscenarierna i enlighet med artikel 6.1 ska medlemsstaterna informera gruppen för samordning på elområdet och kommissionen om sin bedömning av risker när det gäller ägande av infrastruktur som är relevant för en trygg elförsörjning och om alla åtgärder som vidtagits för att förebygga eller mildra dessa risker, med uppgifter om varför sådana åtgärder anses nödvändiga och proportionella.

Artikel 8

Metod för bedömningar av tillräcklighet på kort sikt och av säsongstillräcklighet

1. Senast den 5 januari 2020 ska Entso för el till Acer överlämna ett förslag till en metod för bedömning av säsongstillräckligheten och tillräckligheten på kort sikt, närmare bestämt månadsvis och från en vecka framåt till en dag framåt, vilket ska omfatta minst följande:
 - a) Osäkerhet i indata, exempelvis sannolikheten för driftsavbrott avseende överföringskapacitet, sannolikheten för ett oplanerat driftsavbrott i kraftverk, svåra väderförhållanden, föränderlig efterfrågan, framför allt väderleksbetingade belastningstoppar, och föränderlighet i produktion av energi från förnybara källor.
 - b) Sannolikheten för att en elkris ska uppkomma.
 - c) Sannolikheten för att en samtidig elkris ska uppkomma.
2. Den metod som avses i punkt 1 ska möjliggöra en sannolikhetsbaserad strategi med flera olika scenarier, och ska ta hänsyn till det nationella, regionala och unionsomfattande sammanhanget, inbegripet graden av sammanlänkning mellan medlemsstaterna och i möjligaste mån tredjeländer inom unionens synkronområden. Metoden ska ta hänsyn till särdragen inom varje medlemsstats energisektor, bland annat specifika väderförhållanden och yttre omständigheter.
3. Entso för el ska, innan den överlämnar förslaget till metod, genomföra ett samråd som omfattar åtminstone de regionala samordningscentrumen, industri- och konsumentorganisationer, producenter eller deras branschorganisationer, systemansvariga för överföringssystemen och de systemansvariga för de relevanta distributionssystemen, behöriga myndigheter, tillsynsmyndigheter och andra relevanta nationella myndigheter. Entso för el ska vederbörligen beakta resultaten av samrådet och lägga fram dem, tillsammans med förslaget till metod, vid ett möte för gruppen för samordning på elområdet.
4. Inom två månader från mottagandet av förslaget till metod ska Acer, efter samråd med gruppen för samordning på elområdet i dess sammansättning av endast företrädare för medlemsstaterna, antingen godkänna eller ändra förslaget. Entso för el och Acer ska offentliggöra den slutliga versionen av metoden på sina webbplatser.

5. Entso för el ska uppdatera och förbättra metoden i enlighet med punkterna 1–4 när väsentlig ny information blir tillgänglig. Gruppen för samordning på elområdet i dess sammansättning av endast företrädare för medlemsstaterna, får rekommendera, och Acer eller kommissionen får begära sådana uppdateringar och förbättringar, under förutsättning att det vederbörligen motiveras. Inom sex månader från mottagandet av en sådan begäran ska Entso för el lämna ett utkast till de föreslagna ändringarna till Acer. Inom två månader från mottagandet av utkastet ska Acer, efter samråd med gruppen för samordning på elområdet i dess sammansättning av endast företrädare för medlemsstaterna, godkänna eller ändra de föreslagna ändringarna. Entso för el och Acer ska offentliggöra den slutliga versionen av den uppdaterade metoden på sina webbplatser.

Artikel 9

Bedömningar av tillräcklighet på kort sikt och av säsongstillräcklighet

1. Alla bedömningar av tillräcklighet på kort sikt ska, oavsett om de görs på nationell nivå, regional nivå eller unionsnivå, genomföras i enlighet med den metod som utarbetats enligt artikel 8.
2. Entso för el ska utarbeta bedömningar av säsongstillräcklighet i enlighet med den metod som utvecklats enligt artikel 8. Entso för el ska offentliggöra resultaten för bedömningen av tillräcklighet under vinterperioden senast den 1 december varje år och för bedömningen av tillräcklighet under sommarperioden senast den 1 juni varje år. Entso för el får delegera uppgifter som rör tillräcklighetsbedömningar till regionala samordningscentrum. Entso för el ska framlägga tillräcklighetsbedömningen vid ett möte för gruppen för samordning på elområdet, som i tillämpliga fall får avge rekommendationer.
3. De regionala samordningscentrumen ska genomföra tillräcklighetsbedömningar för en vecka framåt till minst en dag framåt, i enlighet med förordning (EU) 2017/1485, på grundval av den metod som antagits i enlighet med artikel 8 i denna förordning.

KAPITEL III

Riskberedskapsplaner

Artikel 10

Upprättande av riskberedskapsplaner

1. På grundval av de regionala och nationella elkrisscenarier som fastställts enligt artiklarna 6 och 7 ska den behöriga myndigheten i varje medlemsstat upprätta en riskberedskapsplan efter samråd med de systemansvariga för de distributionssystem som anses relevanta av den behöriga myndigheten, samt med de systemansvariga för överföringssystemen, relevanta producenter eller deras branschorganisationer, el- och naturgasföretag, relevanta organisationer som företräder industriella och icke-industriella elkunders intressen och tillsynsmyndigheten om denna inte är den behöriga myndigheten.
2. Riskberedskapsplanen ska bestå av nationella åtgärder, regionala och, i tillämpliga fall, bilaterala åtgärder i artiklarna 11 och 12. I enlighet med artikel 16 ska alla åtgärder som planerats eller vidtagits för att förebygga, förbereda sig inför och mildra elkriser fullt ut följa reglerna för den inre elmarknaden och för systemdrift. Dessa åtgärder ska vara tydligt definierade, öppna, proportionella och icke-diskriminerande.
3. Riskberedskapsplanen ska utarbetas i enlighet med artiklarna 11 och 12 och utifrån mallen i bilagan. Medlemsstaterna får ta med ytterligare information i riskberedskapsplanen om det behövs.
4. För att säkerställa riskberedskapsplanernas samstämmighet ska de behöriga myndigheterna, innan de antar sina riskberedskapsplaner, överlämna utkastet till planer till de behöriga myndigheterna i de relevanta medlemsstaterna i regionen för samråd, och, om de inte befinner sig i samma region, till de behöriga myndigheterna i direkt anslutna medlemsstater, liksom till gruppen för samordning på elområdet.
5. Inom sex månader från mottagandet av utkastet till riskberedskapsplaner får de behöriga myndigheterna som avses i punkt 4 och gruppen för samordning på elområdet, utfärda rekommendationer om de utkast till planer som överlämnats i enlighet med punkt 4.

6. Inom nio månader från att de överlämnat sina utkast till planer ska de berörda behöriga myndigheterna anta sina riskberedskapsplaner, med beaktande av resultaten från samrådet enligt punkt 4 och eventuella rekommendationer enligt punkt 5. De ska utan dröjsmål underrätta kommissionen om sina riskberedskapsplaner.

7. De behöriga myndigheterna och kommissionen ska offentliggöra riskberedskapsplanerna på sina webbplatser, samtidigt som de säkerställer att känslig information behandlas konfidentiellt, särskilt information om åtgärder som rör förebyggande eller mildrande av konsekvenserna av fientliga angrepp. Skyddet av konfidentialiteten för känslig information ska bygga på de principer som fastställts enligt artikel 19.

8. De behöriga myndigheterna ska anta och offentliggöra sina första riskberedskapsplaner senast den 5 januari 2022. De ska uppdatera dem vart fjärde år därefter, om inte omständigheterna kräver att det sker oftare.

Artikel 11

Riskberedskapsplaners innehåll vad gäller nationella åtgärder

1. Varje medlemsstats riskberedskapsplan ska beskriva alla nationella åtgärder som planerats eller vidtagits för att förebygga, förbereda sig inför och mildra elkriser som fastställts enligt artiklarna 6 och 7. Den ska minst uppfylla följande krav:

- a) Den ska innehålla en sammanfattning av de elkrisscenarier som fastställts för den berörda medlemsstaten och den berörda regionen, i enlighet med det förfarande som fastställts i artiklarna 6 och 7.
- b) Den ska fastställa den behöriga myndighetens roll och ansvar och beskriva vilka uppgifter som eventuellt har delegerats till andra organ.
- c) Den ska beskriva de åtgärder som är avsedda att förebygga eller förbereda sig inför de risker som identifierats i enlighet med artiklarna 6 och 7.
- d) Den ska ange en nationell krissamordnare och fastställa krissamordnarens uppgifter.
- e) Den ska fastställa detaljerade förfaranden som ska följas vid elkriser, inklusive scheman för informationsflöden.
- f) Den ska fastställa hur marknadsbaserade åtgärder kan bidra till att hantera elkriser, i synnerhet åtgärder på försörjnings- och efterfrågesidan.
- g) Den ska identifiera möjliga icke-marknadsbaserade åtgärder som ska genomföras vid elkriser, med uppgifter om de utlösande faktorerna, villkoren och förfarandena för deras genomförande och med angivande av hur åtgärderna uppfyller kraven i artikel 16 och deras förenlighet med regionala och bilaterala åtgärder.
- h) Den ska tillhandahålla ett ramverk för manuell belastningsfrånkoppling som anger under vilka förhållanden belastningar ska frånkopplas samt, med beaktande av allmän och personlig säkerhet, vilka kategorier av elanvändare som enligt nationell rätt har rätt till särskilt skydd mot bortkoppling, och den ska motivera behovet av sådant skydd samt ange hur de berörda medlemsstaternas systemansvariga för överföringssystemen och distributionssystemen ska få förbrukningen att minska.
- i) Den ska beskriva de mekanismer som används för att informera allmänheten om elkriser.
- j) Den ska beskriva vilka nationella åtgärder som krävs för att genomföra och verkställa de regionala och, i tillämpliga fall, bilaterala åtgärder som antagits enligt artikel 12.
- k) Den ska innehålla information om relaterade och nödvändiga planer för att utveckla det framtida nätet som kommer att bidra till hanteringen av konsekvenserna av fastställda elkrisscenarier.

2. Nationella åtgärder ska ta full hänsyn till de regionala och, i tillämpliga fall, bilaterala åtgärder som överenskommits enligt artikel 12, och får inte äventyra vare sig överföringssystemets driftssäkerhet eller allmänna säkerhet eller en trygg elförsörjning i andra medlemsstater.

Artikel 12

Riskberedskapsplanernas innehåll vad gäller regionala och bilaterala åtgärder

1. Utöver de nationella åtgärder som avses i artikel 11 ska riskberedskapsplanen för varje medlemsstat omfatta regionala och, i förekommande fall, bilaterala åtgärder för att säkerställa att elkriser med gränsöverskridande konsekvenser förebyggs och hanteras på lämpligt sätt. Regionala åtgärder ska överenskommas inom den berörda regionen mellan de medlemsstater som har teknisk förmåga att ge varandra stöd i enlighet med artikel 15. Medlemsstaterna får för detta ändamål också bilda undergrupper inom en region. Bilaterala åtgärder ska överenskommas mellan medlemsstater som är direkt anslutna men som inte ingår i samma region. Medlemsstaterna ska säkerställa samstämmigheten mellan regionala och bilaterala åtgärder. Regionala och bilaterala åtgärder ska innefatta minst följande:

- a) Utnämning av en krissamordnare.
- b) Mekanismer för informationsutbyte och samarbete.
- c) Samordnade åtgärder för att mildra effekterna av en elkris, inklusive en samtidig elkris, med avseende på det stöd som avses i artikel 15.
- d) Förfaranden för genomförande av tester av riskberedskapsplanerna, årligen eller vartannat år.
- e) De mekanismer som utlöser icke-marknadsbaserade åtgärder, tillämpade i enlighet med artikel 16.2.

2. De berörda medlemsstaterna ska godkänna de regionala och bilaterala åtgärder som ska ingå i riskberedskapsplanen, efter samråd med de relevanta regionala samordningscentrumen. Kommissionen får underlätta utarbetandet av överenskommelsen om regionala och bilaterala åtgärder. Kommissionen får begära att Acer och Entso för el tillhandahåller tekniskt bistånd till medlemsstaterna för att underlätta en överenskommelse av detta slag. Minst åtta månader innan tidsfristen för antagande eller uppdatering av riskberedskapsplanen löper ut ska de behöriga myndigheterna till gruppen för samordning på elområdet rapportera om de överenskommelser som nåts. Om medlemsstaterna inte kan nå en överenskommelse ska de berörda behöriga myndigheterna informera kommissionen om skälen för sådan oenighet. I sådana fall ska kommissionen föreslå åtgärder, bland annat om en samarbetsmekanism för ingående av en överenskommelse om regionala och bilaterala åtgärder.

3. Med deltagande av berörda intressenter ska de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna i varje region regelbundet testa hur effektiva de förfaranden är som utvecklats i riskberedskapsplanerna för förhindrande av elkriser, inklusive de mekanismer som avses i punkt 1 b, och vartannat år genomföra simuleringar av elkriser och då i synnerhet testa de sistnämnda mekanismerna.

Artikel 13

Kommissionens bedömning av riskberedskapsplanerna

1. Inom fyra månader efter det att den behöriga myndigheten anmält den antagna riskberedskapsplanen ska kommissionen bedöma den och då ta vederbörlig hänsyn till synpunkterna från gruppen för samordning på elområdet.

2. Kommissionen ska, efter samråd med gruppen för samordning på elområdet, avge ett icke-bindande yttrande med en ingående motivering och lägga fram det för den behöriga myndigheten, med en rekommendation om översyn av riskberedskapsplanen i händelse att den

- a) inte effektivt kan mildra de risker som fastställts i elkrisscenerierna,
- b) inte är samstämmig med antingen de elkrisscenerier som fastställts eller en annan medlemsstats riskberedskapsplan,
- c) inte uppfyller kraven i artikel 10.2,
- d) fastställer åtgärder som sannolikt kommer att äventyra en trygg elförsörjning i andra medlemsstater,
- e) oskäligt snedvrider konkurrensen eller får den inre marknaden att fungera sämre, eller
- f) inte följer bestämmelserna i denna förordning eller andra bestämmelser i unionsrätten.

3. Den berörda behöriga myndigheten ska, inom tre månader efter det att den mottagit kommissionens yttrande enligt punkt 2, ta fullständig hänsyn till kommissionens rekommendation och ska antingen anmäla den ändrade riskberedskapsplanen till kommissionen, eller anmäla skälen till att den invänder mot rekommendationerna till kommissionen.

4. Om den berörda behöriga myndigheten invänder mot kommissionens rekommendation får kommissionen, inom fyra månader från mottagandet av anmälan av skälen för den behöriga myndighetens invändning, dra tillbaka sin rekommendation eller sammankalla ett möte med den behöriga myndigheten samt, om kommissionen anser det nödvändigt, med gruppen för samordning på elområdet, för bedömning av frågan. Kommissionen ska ingående motivera sin begäran om att riskberedskapsplanen ska ändras. Om den berörda behöriga myndighetens slutgiltiga ståndpunkt avviker från kommissionens ingående motivering ska den behöriga myndigheten, inom två månader efter det att den mottagit kommissionens ingående motivering, i detalj delge kommissionen orsakerna till sin ståndpunkt.

KAPITEL IV

Hantering av elkriser

Artikel 14

Tidig varning och tillkännagivande av en elkris

1. Om en bedömning av säsongstillräcklighet eller någon annan kvalificerad källa ger konkret, allvarlig och tillförlitlig information om att en elkris kan inträffa i en medlemsstat ska den behöriga myndigheten i den medlemsstaten utan onödigt dröjsmål ge en tidig varning till kommissionen och till de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna inom samma region och, om de inte befinner sig i samma region, de behöriga myndigheterna i direkt anslutna medlemsstater. Den behöriga myndigheten ska också tillhandahålla information om orsakerna till den möjliga elkrisen, om åtgärder som planeras eller vidtagits för att förebygga en elkris och om det eventuella behovet av stöd från andra medlemsstater. Informationen ska inbegripa de möjliga effekterna av åtgärderna på den inre elmarknaden. Kommissionen ska lämna denna information till gruppen för samordning på elområdet.

2. Den behöriga myndigheten i medlemsstaten ska, när den ställs inför en elkris, efter samråd med den berörda systemansvariga för överföringssystemen, tillkänna att det föreligger en elkris och utan onödigt dröjsmål informera de behöriga myndigheterna i medlemsstater inom samma region och, när de inte är belägna i samma region, de behöriga myndigheterna i direkt anslutna medlemsstater samt kommissionen. Informationen ska innefatta upplysningar om orsakerna till försämringen av elförsörjningsläget och om skälen till att en elkris tillkännagetts, samt om åtgärder som planeras eller vidtagits för att mildra krisen och om behovet av stöd från andra medlemsstater.

3. Om de anser den information som tillhandahålls enligt punkt 1 eller 2 vara otillräcklig får kommissionen, får gruppen för samordning på elområdet eller de berörda behöriga myndigheterna i medlemsstater inom samma region och, när de inte är belägna i samma region, de behöriga myndigheterna i direkt anslutna medlemsstater, begära att den medlemsstat som tillkännagett elkrisen tillhandahåller ytterligare information.

4. När en behörig myndighet utfärdar en tidig varning eller tillkännager en elkris ska de åtgärder som anges i riskberedskapsplanen vidtas i största möjliga utsträckning.

Artikel 15

Samarbete och stöd

1. Medlemsstaterna ska agera och samarbeta i en anda av solidaritet för att förebygga och hantera elkriser.

2. Medlemsstaterna ska, när de har nödvändig teknisk förmåga, erbjuda varandra stöd i form av regionala eller bilaterala åtgärder som har överenskommit i enlighet med den här artikeln och artikel 12 innan det stödet erbjuds. För detta ändamål och för att skydda den allmänna och personliga säkerheten ska medlemsstaterna komma överens om valfria regionala eller bilaterala åtgärder för att leverera el på ett samordnat sätt.

3. Medlemsstaterna ska komma överens om de nödvändiga tekniska, rättsliga och finansiella arrangemangen för att genomföra de regionala eller bilaterala åtgärderna innan stödet erbjuds. Dessa arrangemang ska bland annat fastställa den maximala mängd el som ska levereras på regional eller bilateral nivå, de utlösande faktorerna för eventuellt stöd och för avbrytande av stödet, hur elen kommer att levereras och bestämmelser om skälig ersättning mellan medlemsstaterna i enlighet med punkterna 4, 5 och 6.
4. Stödet ska förutsätta att det på förhand ingåtts ett avtal mellan de berörda medlemsstaterna om skälig ersättning som ska täcka åtminstone:
- a) kostnaden för den el som har levererats till den stödbegärande medlemsstatens territorium samt överföringskostnaderna för den, och
 - b) andra rimliga kostnader som uppstår för den medlemsstat som tillhandahåller stöd, inbegripet, ersättning för stöd som förberetts men inte tagits i anspråk, samt kostnader för rättsliga förfaranden, skiljedomsförfaranden eller liknande förfaranden och förlikningar.
5. Skälig ersättning enligt punkt 4 ska bland annat omfatta alla rimliga kostnader som uppstår för den medlemsstat som tillhandahåller stöd till följd av en skyldighet att betala ersättning i enlighet med grundläggande rättigheter som garanteras genom unionsrätten och i enlighet med tillämpliga internationella skyldigheter vid genomförandet av denna förordnings bestämmelser om stöd samt ytterligare rimliga kostnader som uppstår till följd av betalning av ersättning enligt nationella ersättningsregler.
6. Den stödbegärande medlemsstaten ska snabbt betala eller säkerställa snabb betalning av skälig ersättning till den medlemsstat som tillhandahåller stöd.
7. Kommissionen ska senast den 5 januari 2020, efter samråd med gruppen för samordning på elområdet och Acer, ge icke bindande vägledning om de viktigaste inslagen i den skäliga ersättning som avses i punkterna 3–6 och andra viktiga inslag i de tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang som avses i punkt 3, samt de allmänna principer för ömsesidigt stöd som avses i punkt 2.
8. Vid en elkris där medlemsstaterna ännu inte har kommit överens om regionala eller bilaterala åtgärder och tekniska, rättsliga och finansiella arrangemang i enlighet med denna artikel ska medlemsstaterna komma överens om ad hoc-åtgärder och arrangemang i syfte att tillämpa denna artikel, inbegripet vad gäller skälig ersättning i enlighet med punkterna 4, 5 och 6. Om en medlemsstat begär stöd innan en överenskommelse träffats om sådana ad hoc-åtgärder och arrangemang ska den stödbegärande medlemsstaten, innan den mottar stöd, förbinda sig att betala skälig ersättning i enlighet med punkterna 4, 5 och 6.
9. Medlemsstaterna ska säkerställa att bestämmelserna om stöd i denna förordning genomförs i enlighet med fördragen, Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och andra tillämpliga internationella skyldigheter. De ska vidta de åtgärder som krävs för detta ändamål.

Artikel 16

Efterlevnad av marknadsregler

1. Åtgärder som vidtagits för att förebygga eller mildra elkriser ska följa reglerna för den inre elmarknaden och för systemdrift.
2. Icke-marknadsbaserade åtgärder ska aktiveras vid en elkris endast som en sista utväg om alla möjligheter som marknaden erbjuder har uttömts eller där det är uppenbart att det inte räcker med bara marknadsbaserade åtgärder för att förhindra en ytterligare försämring av elförsörjningsläget. Icke-marknadsbaserade åtgärder ska inte otillbörligt snedvrider konkurrensen och den inre elmarknadens effektiva funktion. De ska vara nödvändiga, proportionella, icke-diskriminerande och tillfälliga. Den behöriga myndigheten ska informera relevanta berörda parter i sin medlemsstat om den eventuella tillämpningen av icke-marknadsbaserade åtgärder.
3. Inskränkningar av handel, inbegripet inskränkningar av redan tilldelad kapacitet mellan elområden, begränsning av tillhandahållande av kapacitet mellan elområden för kapacitetstilldelning eller begränsning av tillhandahållande av planer, ska göras endast i enlighet med artikel 16.2 i förordning (EU) 2019/943 och de regler som antas för att genomföra den bestämmelsen.

KAPITEL V

Utvärdering och övervakning

Artikel 17

Efterhandsutvärdering

1. Så snart som möjligt och i vart fall inom tre månader efter det att en elkris upphört ska den berörda behöriga myndigheten i den medlemsstat som tillkännagav elkrisen överlämna en rapport om efterhandsutvärdering till gruppen för samordning på elområdet och kommissionen, efter att ha samrått med tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten inte är den behöriga myndigheten.
2. Rapporten om efterhandsutvärdering ska minst innehålla följande:
 - a) En beskrivning av den händelse som utlöste elkrisen.
 - b) En beskrivning av eventuella förebyggande, förberedande och mildrande åtgärder som vidtagits och en bedömning av deras proportionalitet och effektivitet.
 - c) En bedömning av de gränsöverskridande effekterna av de åtgärder som vidtagits.
 - d) En redogörelse för det stöd som förberetts, antingen det tagits i anspråk eller inte, lämnats till eller erhållits från angränsande medlemsstater och tredjeländer.
 - e) De ekonomiska konsekvenserna av elkrisen och effekterna av de åtgärder som vidtagits på elsektorn, i den utsträckning det var möjligt med utgångspunkt från de data som funnits att tillgå vid bedömningstidpunkten, i synnerhet mängden ej levererad energi och omfattningen av manuell förbrukningsbortkoppling (inbegripet en jämförelse mellan omfattningen av frivillig och tvångsmässig bortkoppling).
 - f) Skälen till att eventuella icke-marknadsbaserade åtgärder tillämpats.
 - g) Eventuella förbättringar eller förslag till förbättringar av riskberedskapsplanen.
 - h) En översikt över möjliga förbättringar av nätutvecklingen i de fall där otillräcklig nätutveckling förorsakat eller bidragit till elkrisen.
3. Där de anser att den information som tillhandahålls i rapporten om efterhandsutvärdering är otillräcklig får gruppen för samordning på elområdet och kommissionen begära att den behöriga myndigheten tillhandahåller ytterligare information.
4. Den berörda behöriga myndigheten ska lägga fram resultaten av efterhandsutvärderingen vid ett möte för gruppen för samordning på elområdet. Resultaten ska återspeglas i de uppdaterade riskberedskapsplanerna.

Artikel 18

Övervakning

1. Förutom att utföra andra uppgifter som anges i denna förordning ska gruppen för samordning på elområdet diskutera
 - a) resultaten av den tioåriga nätutvecklingsplan för el som utarbetats av Entso för el,
 - b) samstämmigheten mellan de riskberedskapsplaner som antagits av de behöriga myndigheterna i enlighet med det förfarande som avses i artikel 10,
 - c) resultaten av de europeiska bedömningar av resurstillräcklighet som utförts av Entso för el i enlighet med artikel 23.4 i förordning (EU) 2019/943,
 - d) medlemsstaternas resultat när det gäller elförsörjningstrygghet med beaktande av minst de indikatorer som beräknas i den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet, närmare bestämt förväntad energi som ej levereras och förväntad belastningsförlust,
 - e) resultaten av de bedömningar av säsongstillräcklighet som avses i artikel 9.2,
 - f) den information som erhållits från medlemsstaterna i enlighet med artikel 7.4,

- g) resultaten av den efterhandsutvärdering som avses i artikel 17.4,
 - h) den metod för bedömningar av tillräcklighet på kort sikt som avses i artikel 8,
 - i) den metod för fastställande av regionala elkrisscenarier som avses i artikel 5,
2. Gruppen för samordning på elområdet får utfärda rekommendationer till medlemsstaterna samt till Entso för el om de aspekter som nämns i punkt 1.
3. Acer ska fortlöpande övervaka åtgärder för elförsörjningstryggheten och regelbundet rapportera till gruppen för samordning på elområdet.
4. Senast den 1 september 2025 ska kommissionen, på grundval av erfarenheterna av tillämpningen av denna förordning, bedöma hur elförsörjningen kan göras tryggare på unionsnivå och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och till rådet om tillämpningen av denna förordning, vilken vid behov ska inbegripa lagstiftningsförslag om ändring av den.

Artikel 19

Hantering av konfidentiell information

1. Medlemsstaterna och de behöriga myndigheterna ska genomföra de förfaranden som avses i denna förordning i enlighet med tillämpliga regler, inbegripet nationella regler för hantering av konfidentiell information och konfidentiella förfaranden. Om genomförandet av dessa regler leder till att upplysningar, bland annat i riskberedskapsplanerna, inte förmedlas får medlemsstaten eller myndigheten tillhandahålla en icke-konfidentiell sammanfattning av dem, och ska göra detta på begäran.
2. Kommissionen, Acer, gruppen för samordning på elområdet, Entso för el, medlemsstaterna, behöriga myndigheter, tillsynsmyndigheter och andra relevanta organ, enheter eller personer som tar emot konfidentiell information enligt denna förordning ska säkerställa att informationen förblir konfidentiell.

KAPITEL VI

Slutbestämmelser

Artikel 20

Samarbete med de avtalsslutande parterna i energigemenskapen

När medlemsstaterna och de avtalsslutande parterna i energigemenskapen samarbetar om elförsörjningstrygghet får samarbetet omfatta definitionen av en elkris, förfarandet för fastställande av elkrisscenarier och upprättande av riskberedskapsplaner, så att inga åtgärder vidtas som äventyrar elförsörjningstryggheten i medlemsstaterna, hos de avtalsslutande parterna i energigemenskapen eller i unionen. Med avseende på detta får de avtalsslutande parterna i energigemenskapen delta i gruppen för samordning på elområdet på inbjudan av kommissionen när det gäller alla frågor som de berörs av.

Artikel 21

Undantag

Till dess att Cypern är direkt anslutet till en annan medlemsstat ska artiklarna 6, 12 och 15.2–15.9 varken vara tillämpliga mellan Cypern och andra medlemsstater eller på Entso för el vad gäller Cypern. Cypern och andra relevanta medlemsstater får, med stöd av kommissionen, utarbeta alternativa åtgärder och förfaranden i stället för dem som föreskrivs i artiklarna 6, 12 och 15.2–15.9, förutsatt att sådana alternativa åtgärder och förfaranden inte påverkar den faktiska tillämpningen av denna förordning mellan de övriga medlemsstaterna.

*Artikel 22***Övergångsbestämmelse i avvaktan på att regionala samordningscentrum inrättas**

Till och med den dag då regionala samordningscentrum inrättas i enlighet med artikel 35 i förordning (EU) 2019/943 ska med region avses antingen en medlemsstat eller en grupp av medlemsstater belägna i samma synkronområde.

*Artikel 23***Upphävande**

Direktiv 2005/89/EG ska upphöra att gälla.

*Artikel 24***Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 5 juni 2019.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

G. CIAMBA

Ordförande

BILAGA

MALL FÖR RISKBEREDSKAPSPLAN

Följande mall ska fyllas i på engelska.

Allmän information

- Namn på den behöriga myndighet som ansvarar för att utarbeta denna plan
- Medlemsstater i regionen

1. SAMMANFATTNING AV ELKRISSCENARIERNA

Beskriv kortfattat de elkrisscenarier som fastställts på regional och nationell nivå i enlighet med förfarandet i artiklarna 6 och 7, inbegripet en beskrivning av de antaganden som använts.

2. DEN BEHÖRIGA MYNDIGHETENS ROLLER OCH ANSVAR

Fastställ roller och ansvar för den behöriga myndigheten och de organ till vilka uppgifter har delegerats.

Beskriv i förekommande fall vilka uppgifter som delegerats till andra organ.

3. FÖRFARANDEN OCH ÅTGÄRDER VID EN ELKRIS

3.1. Nationella förfaranden och åtgärder

- a) Beskriv de förfaranden som ska följas vid en elkris, inbegripet scheman för informationsflöden.
- b) Beskriv förebyggande och förberedande åtgärder.
- c) Beskriv åtgärder för att mildra elkriser, särskilt åtgärder på efterfrågesidan och försörjningssidan, och ange samtidigt under vilka omständigheter sådana åtgärder kan användas, i synnerhet den utlösande faktorn för varje åtgärd. Om icke-marknadsbaserade åtgärder övervägs måste de vara vederbörligen motiverade mot bakgrund av de krav som fastställs i artikel 16, och vara förenliga med regionala och, i tillämpliga fall, bilaterala åtgärder.
- d) Lägg fram ett ramverk för manuell belastningsfrånkoppling, med föreskrifter om under vilka omständigheter belastningar ska frånkopplas. Ange när det gäller den allmänna och personliga säkerheten vilka kategorier av elanvändare som har rätt till särskilt skydd mot bortkoppling och motivera varför de behöver sådant skydd. Ange hur de systemansvariga för överförings- respektive för distributionssystemen bör agera för att minska förbrukningen.
- e) Beskriv de mekanismer som används för att informera allmänheten om elkrisen.

3.2. Regionala och bilaterala förfaranden och åtgärder

- a) Beskriv de överenskomna samarbetsmekanismerna inom regionen samt de överenskomna mekanismerna för säkerställande av lämplig samordning före och under elkrisen, inbegripet beslutsförfarandena för lämpliga åtgärder på regional nivå.
- b) Beskriv eventuella regionala och bilaterala åtgärder som har överenskommits, inbegripet eventuella tekniska, rättsliga samt finansiella arrangemang som behövs för att genomföra de åtgärderna. Inkludera i beskrivningen av sådana arrangemang uppgifter om bland annat den maximala mängden el som ska levereras på regional eller bilateral nivå, den utlösande faktorn för stödet och möjligheten att begära ett avbrytande, hur elen kommer att levereras och bestämmelser om skälig ersättning mellan medlemsstaterna. Beskriv vilka nationella åtgärder som krävs för att genomföra och verkställa de regionala och bilaterala åtgärder som man kommit överens om.
- c) Beskriv de mekanismer som införts för att samarbeta och för att samordna åtgärder före och under elkrisen med andra medlemsstater utanför regionen samt med tredjeländer inom det berörda synkronområdet.

4. KRISAMORDNARE

Ange vem krissamordnaren är och definiera vederbörandes roll. Ange kontaktuppgifter.

5. SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER

Beskriv i enlighet med artikel 10.1 den mekanism som använts för samråden för att utarbeta denna plan och vilka resultat som uppnåtts i samråden med

- a) relevanta el- och naturgasföretag, inbegripet de relevanta producenterna eller deras branschorganisationer,
- b) relevanta organisationer som företräder icke-industriella elkunders intressen,
- c) relevanta organisationer som företräder industriella elkunders intressen,
- d) tillsynsmyndigheter,
- e) systemansvariga för överföringssystemen,
- f) relevanta systemansvariga för distributionssystemen.

6. KRISTESTER

- a) Ange tidsplanen för de vartannat år återkommande regionala (och, om tillämpligt, nationella) simuleringarna av svar i realtid i elkriser.
- b) Ange överenskomna förfaranden och berörda aktörer enligt artikel 12.1 d.

För uppdateringarna av planen: Beskriv i korthet de tester som genomförts sedan den senaste planen antogs och de viktigaste resultaten. Ange vilka åtgärder som har vidtagits till följd av dessa tester.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/942**av den 5 juni 2019****om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter****(omarbetning)****(Text av betydelse för EES)**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 ⁽⁴⁾, genom vilken byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) inrättades har ändrats väsentligt ⁽⁵⁾. Eftersom ytterligare ändringar ska göras, bör den förordningen av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Inrättandet av Acer har påtagligt förbättrat samordningen av gränsöverskridande frågor mellan tillsynsmyndigheterna. Sedan Acer inrättades har den fått nya viktiga arbetsuppgifter rörande övervakning av grossistmarknaderna enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 ⁽⁶⁾ och rörande gränsöverskridande energiinfrastruktur enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 ⁽⁷⁾ samt när det gäller en tryggad gasförsörjning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 ⁽⁸⁾.
- (3) Det förutses att behovet av samordning av nationella tillsynsåtgärder kommer att öka ytterligare under de kommande åren. Unionens energisystem befinner sig mitt i sin mest genomgripande omvandling på årtionden. Ökad marknadsintegrering och övergång till en mer variabel elproduktion kräver ökade insatser för att samordna nationell energipolitik med grannländer och ökade ansträngningar för att utnyttja möjligheterna till gränsöverskridande elhandel.
- (4) Erfarenheterna i samband med genomförandet av reglerna för den inre marknaden har visat att nationella åtgärder utan samordning kan leda till allvarliga problem på marknaden, särskilt i tätt sammanlänkade områden där medlemsstaternas beslut ofta har en påtaglig inverkan på grannländerna. För att uppnå den inre elmarknadens positiva effekter för konsumenternas välfärd, försörjningstryggheten och utfasningen av fossila bränslen krävs att medlemsstaterna, och särskilt deras oberoende tillsynsmyndigheter, samarbetar om tillsynsåtgärder som har gränsöverskridande påverkan.

⁽¹⁾ EUT C 288, 31.8.2017, s. 91.

⁽²⁾ EUT C 342, 12.10.2017, s. 79.

⁽³⁾ Europaparlamentets ständpunkt av den 26 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 22 maj 2019.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 211, 14.8.2009, s. 1).

⁽⁵⁾ Se bilaga I.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 326, 8.12.2011, s. 1).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 av den 17 april 2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 (EUT L 115, 25.4.2013, s. 39).

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (EUT L 280, 28.10.2017, s. 1).

- (5) Osammanhängande statliga ingripanden på nationell nivå i energimarknader utgör ett ökande hot mot välfungerande gränsöverskridande elmarknader. Acer bör därför ges en roll i utarbetandet av en samordnad europeisk bedömning av systemtillräcklighet, i nära samarbete med det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (nedan kallat *Entso för el*), för att undvika de problem som följer av osammanhängande nationella bedömningar som baseras på olika, ej samordnade metoder och som inte tar tillräcklig hänsyn till situationen i grannländerna. Acer bör också övervaka de tekniska parametrar som utarbetats av Entso för el för ett effektivt utnyttjande av gränsöverskridande kapacitet och andra tekniska möjligheter när det gäller kapacitetsmekanismer.
- (6) Trots avsevärda framsteg med integrering och sammanlänkning av den inre marknaden för el är vissa medlemsstater eller regioner fortfarande isolerade eller inte tillräckligt sammanlänkade, särskilt medlemsstater med öar eller medlemsstater som är belägna i unionens periferi. Acer bör i sitt arbete ta vederbörlig hänsyn till situationen i dessa medlemsstater eller regioner.
- (7) Tryggad elförsörjning kräver en samordnad strategi för att vara förberedd inför oförutsedda försörjningskriser. Acer bör därför samordna nationella åtgärder som rör riskberedskap, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 ⁽⁹⁾.
- (8) På grund av de täta sammanlänkningarna i unionens elnät och det ökande behovet av att samarbeta grannländer emellan för att upprätthålla nätstabilitet och integrera stora mängder förnybar energi, kommer regionala samordningscentrum att spela en viktig roll för samordningen mellan de systemansvariga för överföringssystem. Acer bör garantera tillsynen över de regionala samordningscentrumen om så krävs.
- (9) Eftersom en stor del av ny elproduktionskapacitet kommer att anslutas på lokal nivå kommer de systemansvariga för distributionssystem att spela en viktig roll när det gäller att driva unionens elsystem på ett flexibelt och effektivt sätt.
- (10) Medlemsstaterna bör ha ett nära samarbete och undanröja hindren för gränsöverskridande handel med el och naturgas för att uppnå målen för unionens energipolitik. Acer inrättades för att fylla luckor i bestämmelserna på unionsnivå och bidra till välfungerande inre marknader för el och naturgas. Acer gör det möjligt för tillsynsmyndigheterna att stärka sitt samarbete på unionsnivå och att, på grundval av ömsesidighet, delta i utövandet av unionsrelaterade uppgifter.
- (11) Acer bör säkerställa att den tillsyn som utförs av tillsynsmyndigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 ⁽¹⁰⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG ⁽¹¹⁾ samordnas väl och vid behov kompletteras på unionsnivå. För detta ändamål är det nödvändigt att garantera Acers oberoende gentemot el- och gasproducenter, systemansvariga för överförings- och distributionssystem, såväl offentliga som privata, och konsumenter, och säkerställa Acers åtgärders förenlighet med unionsrätten dess tekniska och tillsynsrelaterade kapacitet samt transparens, demokratiska kontrollansvar, inbegripet ansvarsskyldighet gentemot Europaparlamentet, och effektivitet.
- (12) Acer bör övervaka det regionala samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem inom sektorerna för el och gas samt verksamheten inom Entso för el och det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för gas (nedan kallat *Entso för gas*). Acer bör även övervaka genomförandet av arbetsuppgifterna för andra enheter med reglerade funktioner som har en unionsomfattande dimension, t.ex. energibörser. Acers engagemang är nödvändigt för att samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem och arbetet i andra enheter med unionsomfattande funktioner ska kunna bli effektivt och transparent på ett sätt som gynnar de inre marknaderna för el och naturgas.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG (se sidan 1 i detta nummer av EUT).

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (se sidan 125 i detta nummer av EUT).

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94).

- (13) Tillsynsmyndigheterna bör samordna sinsemellan när de fullgör sina uppgifter för att säkerställa att Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem och regionala samordningscentrum, fullgör sina skyldigheter i enlighet med regelverket för den inre marknaden för energi och Acers beslut. I och med att Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem och de regionala samordningscentrumen har fått utökat operativt ansvar, är det nödvändigt att stärka övervakningen med avseende på enheter som driver verksamhet på regional nivå eller unionsnivå. Det förfarande som fastställs i denna förordning säkerställer att Acer stöder tillsynsmyndigheterna när de fullgör dessa funktioner, enligt vad som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944.
- (14) För att säkerställa att Acer förfogar över den information den behöver för fullgörandet av sina uppgifter bör Acer kunna begära och ta emot sådan information från tillsynsmyndigheterna, Entso för el, Entso för gas, de regionala samordningscentrumen, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, de systemansvariga för överföringssystem och de nominerade elmarknadsoperatörerna.
- (15) Acer bör, i samarbete med kommissionen, medlemsstaterna och relevanta nationella myndigheter, övervaka de inre marknaderna för el och naturgas och vid behov underrätta Europaparlamentet, kommissionen och nationella myndigheter om sina resultat. Acers övervakningsuppdrag bör inte överlappa med eller hindra den övervakning som utförs av kommissionen eller nationella myndigheter, särskilt inte av de nationella konkurrensmyndigheterna.
- (16) Acer tillhandahåller ett integrerat ramverk som möjliggör att tillsynsmyndigheterna kan medverka och samarbeta. Detta ramverk underlättar en enhetlig tillämpning av lagstiftningen om de inre marknaderna för el och naturgas i hela unionen. I fall som berör fler än en medlemsstat har Acer fått befogenhet att anta enskilda beslut. Denna befogenhet bör under klart angivna omständigheter omfatta tekniska och tillsynsrelaterade frågor som kräver regional samordning, särskilt sådana som rör genomförande av nätföreskrifter och riktlinjer, samarbete mellan regionala samordningscentrum, tillsynsrelaterade beslut som krävs för att effektivt övervaka integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi, beslut som rör el- och naturgasinfrastruktur som förbinder eller kan förbinda minst två medlemsstater, samt, som en sista utväg, undantag från reglerna för den inre marknaden för nya sammanlänknings av elnät och ny gasinfrastruktur som är belägen i fler än en medlemsstat.
- (17) Översyner av nätföreskrifter och riktlinjer omfattar ändringar som är nödvändiga för att beakta marknadsutvecklingen, utan att väsentligen ändra dessa nätföreskrifter och riktlinjer eller skapa nya befogenheter för Acer.
- (18) Acer har en viktig uppgift vid utarbetandet av icke-bindande ramriktlinjer. Nätföreskrifterna bör vara förenliga med dessa ramriktlinjer. Det anses också vara lämpligt för Acer, och förenligt med dess syfte, att delta i arbetet med att se över och ändra utkast till nätföreskrifter för att säkerställa att de är förenliga med ramriktlinjerna och ge den grad av harmonisering som krävs innan den överlämnar dem till kommissionen för antagande.
- (19) I och med antagandet av nätföreskrifter och riktlinjer som föreskriver ett stegvist genomförande och en vidareutveckling av gemensamma regionala och unionsomfattande bestämmelser har Acers roll blivit viktigare när det gäller att övervaka och bidra till genomförandet av nätföreskrifterna och riktlinjerna. Effektiv övervakning av nätföreskrifter och riktlinjer är en viktig funktion för Acer och avgörande för genomförandet av reglerna för den inre marknaden.
- (20) Under genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer har det visat sig att det vore värdefullt att rationalisera förfarandena för tillsynsmyndigheternas godkännande av regionala eller unionsomfattande villkor eller metoder som utvecklats enligt nätföreskrifterna och riktlinjerna genom att överlämna dem direkt till Acer för att göra det möjligt för de tillsynsmyndigheter som är representerade i tillsynsnämnden att besluta om dessa villkor eller metoder.
- (21) Eftersom den stegvisa harmoniseringen av unionens energimarknader vanligtvis omfattar att finna regionala lösningar som ett mellansteg, och många villkor och metoder behöver godkännas av ett begränsat antal tillsynsmyndigheter för en specifik region, är det lämpligt att återspegla den regionala dimensionen av den inre marknaden i denna förordning och att tillhandahålla lämpliga styrmekanismer. Beslut om förslag till gemensamma regionala villkor eller metoder bör därför fattas av de behöriga tillsynsmyndigheterna i den berörda regionen, såvida inte dessa beslut har en påtaglig inverkan på den inre marknaden för energi utanför den berörda regionen.

- (22) Eftersom Acer har överblick över tillsynsmyndigheterna, bör den kunna ge kommissionen, andra unionsinstitutioner och tillsynsmyndigheter råd i frågor rörande det syfte för vilket den har inrättats. Den bör också vara ålagd att informera kommissionen när den anser att samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem inte ger nödvändiga resultat eller när en tillsynsmyndighet vars beslut strider mot nätföreskrifterna och riktlinjerna inte på lämpligt sätt följer upp Acers yttrande, rekommendation eller beslut.
- (23) Acer bör även kunna ge rekommendationer för att bistå tillsynsmyndigheterna och marknadsaktörer att utbyta god praxis.
- (24) Entso för el, Entso för gas, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, systemansvariga för överföringssystem, de regionala samordningscentrumen och nominerade elmarknadsoperatörer bör ta största möjliga hänsyn till de yttranden och rekommendationer som Acer tillställer dem enligt denna förordning.
- (25) Acer bör rådfråga berörda parter vid behov och ge dem rimliga möjligheter att kommentera föreslagna åtgärder, till exempel nätföreskrifter och riktlinjer.
- (26) Acer bör bidra till genomförandet av riktlinjerna om transeuropeiska energinät i enlighet med förordning (EU) nr 347/2013, särskilt när den avger sitt yttrande om de icke-bindande unionsomfattande tioåriga nätutvecklingsplanerna (nedan kallade *de unionsomfattande nätutvecklingsplanerna*).
- (27) Acer bör bidra till insatser för förbättrad energiförsörjning.
- (28) Acers verksamhet bör vara förenlig med målsättningarna och målen för energiunionen som har fem nära förbundna och ömsesidigt förstärkande dimensioner, inklusive minskade växthusgasutsläpp, såsom anges i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 ⁽¹²⁾.
- (29) I enlighet med subsidiaritetsprincipen bör Acer anta enskilda beslut endast under klart definierade omständigheter och om frågor som strikt hänför sig till de ändamål som Acer inrättats för.
- (30) För att säkerställa att Acers ramverk är effektivt och samstämmigt med andra decentraliserade byråer bör reglerna för Acers styrning anpassas till den gemensamma strategin för decentraliserade byråer som överenskommits av Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen ⁽¹³⁾ (nedan kallade *den gemensamma strategin*). Acers organisation bör dock, i den utsträckning som krävs, motsvara de särskilda behoven i fråga om reglering på energiområdet. I synnerhet bör tillsynsmyndigheternas speciella roll beaktas till fullo och deras oberoende garanteras.
- (31) Ytterligare ändringar av denna förordning kan övervägas i framtiden i syfte att anpassa den helt till den gemensamma strategin. På grundval av de aktuella behoven i fråga om reglering på energiområdet är avvikelser från den gemensamma strategin nödvändiga. Kommissionen bör genomföra en utvärdering för att bedöma Acers resultat i förhållande till Acers mål, mandat och uppgifter och kommissionen bör, efter den bedömningen, kunna föreslå ändringar av denna förordning.
- (32) Acers styrelse bör ha nödvändiga befogenheter att upprätta budgeten, kontrollera hur den genomförs, utarbeta interna bestämmelser, anta budgetförordningar och utse en direktör. Ett rotationssystem bör tillämpas vid utbyte av de styrelseledamöter som utses av rådet, så att det säkerställs att medlemsstaternas medverkan balanseras över tiden. Styrelsen bör agera oberoende och opartiskt i allmänhetens intresse och inte söka eller följa politiska instruktioner.

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽¹³⁾ Gemensamt uttalande av Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen om decentraliserade byråer från den 19 juli 2012.

- (33) Acer bör ha nödvändiga befogenheter att utföra sitt tillsynsuppdrag på ett effektivt, transparent, välgrundat och framför allt oberoende sätt. Acers oberoende gentemot el- och gasproducenter samt systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, liksom gentemot andra privatpersoners och företags intressen, utgör inte bara en huvudprincip för god samhällsstyrning utan också ett fundamentalt villkor för att säkra marknadens förtroende. Tillsynsnämnden bör således, utan att detta påverkas av att dess medlemmar agerar på sina respektive nationella myndigheters vägnar, agera oberoende av alla marknadsintressen, undvika intressekonflikter och varken söka eller följa instruktioner eller acceptera rekommendationer från någon medlemsstats regering, från unionsinstitutioner eller från något annat offentligt eller privat organ eller person. Tillsynsnämndens beslut bör samtidigt vara förenliga med unionsrätten på energiområdet, såsom den inre marknaden för energi, samt miljö- och konkurrensområdet. Tillsynsnämnden bör rapportera sina yttranden, rekommendationer och beslut till unionsinstitutionerna.
- (34) När Acer har beslutsbefogenheter bör berörda parter av processekonomiska skäl ha rätt att överklaga till en överklagandenämnd, som bör utgöra en del av Acer men vara oberoende av dess administrativa och beslutsrelaterade struktur. För att säkerställa en välfungerande och helt oberoende överklagandenämnd bör den ha en egen budgetrubrik i Acers budget. I kontinuitetens intresse bör reglerna för utnämning eller förnyande av överklagandenämndens ledamöter göra det möjligt att byta ut endast en del av dessa ledamöter åt gången. Överklagandenämndens beslut kan överklagas till Europeiska unionens domstol (domstolen).
- (35) Acer bör utöva sina beslutsbefogenheter i enlighet med principerna om rättvisa, transparenta och rimliga beslutsförfaranden. Alla regler om Acers förfaranden bör fastställas i dess arbetsordning.
- (36) Direktören bör ansvara för att utarbeta och anta dokument med yttranden, rekommendationer och beslut. Vissa yttranden, rekommendationer och beslut som avses i artiklarna 22.5 a och 24.2 måste bör tillstyrkas av tillsynsnämnden innan de antas. Tillsynsnämnden bör kunna avge yttranden över direktörens förslag till text, och vid behov synpunkter på dem och ändringar av dem, något som bör beaktas av direktören. Om direktören avviker från tillsynsnämndens synpunkter och ändringar eller tillbakavisar dem bör direktören också lämna en vederbörligen underbyggd skriftlig motivering till detta, för att underlätta en konstruktiv dialog. Om tillsynsnämnden avstyrker en text som lagts fram på nytt bör direktören ha möjlighet att ytterligare revidera texten i linje med de ändringar och synpunkter som tillsynsnämnden föreslagit, i syfte att utverka tillsynsnämndens tillstyrkan. Direktören bör ha möjlighet att dra tillbaka de förslag till yttranden, rekommendationer och beslut som lagts fram om direktören inte instämmer med tillsynsnämndens ändringar, och lägga fram en ny text i enlighet med vissa förfaranden som avses i artiklarna 22.5 a och 24.2. Direktören bör ha möjlighet att när som helst under förfarandets gång söka tillsynsnämndens tillstyrkan av en ny eller en reviderad text.
- (37) Acer bör ha tillräckliga resurser för att utföra sina uppgifter. Acer bör främst finansieras genom unionens allmänna budget. Avgifter förbättrar Acers finansiering och bör täcka dess kostnader för tjänster som tillhandahålls marknadsaktörer eller enheter som agerar på deras vägnar och göra det möjligt för Acer att rapportera uppgifter enligt artikel 8 i förordning (EU) nr 1227/2011 på ett effektivt, ändamålsenligt och säkert sätt. De medel som för närvarande anslås av tillsynsmyndigheterna för samarbete på unionsnivå bör fortsätta att vara tillgängliga för Acer. Unionens budgetförfarande bör fortsätta att gälla vad beträffar alla bidrag som belastar unionens allmänna budget. Granskningen av räkenskaper bör vidare göras av en oberoende extern revisor i enlighet med artikel 107 i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013 ⁽¹⁴⁾.
- (38) Acers budget bör kontinuerligt utvärderas av budgetmyndigheten, med hänsyn till Acers arbetsbörda, resultat samt målet att arbeta för en inre marknad för energi och att bidra till en tryggad energiförsörjning, till nytta för unionens konsumenter. Budgetmyndigheten bör säkerställa att bästa effektivitetsstandard uppnås.

⁽¹⁴⁾ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013 av den 30 september 2013 med rambudgetförordning för de organ som avses i artikel 208 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (EUT L 328, 7.12.2013, s. 42).

- (39) Översättningscentrum för Europeiska unionens organ (nedan kallat *översättningscentrumet*) bör tillhandahålla översättningar till samtliga unionsbyråer. Om Acer har särskilda svårigheter med översättningscentrumets tjänster bör Acer kunna anlita den mekanism för utnyttjande av andra tjänster som inrättats genom rådets förordning (EG) nr 2965/94 ⁽¹⁵⁾, något som i sista hand kan leda till att andra tjänsteleverantörer anlitas under uppsikt av översättningscentrumet.
- (40) Acer bör ha högt kvalificerad personal. Acer bör särskilt kunna dra nytta av kompetens och erfarenheter hos personal som utstationeras av tillsynsmyndigheterna, kommissionen och medlemsstaterna. Tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen (nedan kallade *tjänsteföreskrifterna*) och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen (nedan kallade *anställningsvillkoren*), fastställda i rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68 ⁽¹⁶⁾, och bestämmelser som antagits gemensamt av unionens institutioner för tillämpningen av tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren bör gälla för Acers personal. Styrelsen bör anta lämpliga tillämpningsföreskrifter i samförstånd med kommissionen.
- (41) Direktörens och tillsynsnämndens tillsynsarbete enligt denna förordning bör kunna stödjas av arbetsgrupper.
- (42) Acer bör tillämpa de allmänna regler för allmänhetens tillgång till handlingar som tillämpas av unionens organ. Styrelsen bör fastställa de praktiska åtgärderna för att skydda kommersiellt känsliga uppgifter och personuppgifter.
- (43) Genom samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna inom Acer är det uppenbart att majoritetsbeslut är en viktig förutsättning för att uppnå framsteg i frågor som rör den inre energimarknaden och som har betydande ekonomiska effekter i olika medlemsstater. Tillsynsmyndigheterna bör därför fortsätta att rösta på grundval av två tredjedels majoritet i tillsynsnämnden. Acer bör i lämpliga fall vara ansvarig inför Europaparlamentet, rådet och kommissionen.
- (44) Länder som inte är medlemmar i unionen bör kunna delta i Acers arbete i enlighet med lämpliga avtal som ingås av unionen.
- (45) Eftersom målen för denna förordning, nämligen tillsynsmyndigheternas samarbete på unionsnivå och deras deltagande, på grundval av ömsesidighet, i utövandet av unionsrelaterade uppgifter, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (46) Acer har sitt säte i Ljubljana enligt beslut 2009/913/EU ⁽¹⁷⁾. Acers säte är centrum för dess verksamhet och dess stadgeenliga uppgifter.
- (47) Acers värdmedlemsstat bör tillhandahålla bästa möjliga förutsättningar för att Acer ska kunna fungera smidigt och effektivt, vilket inkluderar Europaorienterad skolundervisning på flera språk och lämpliga transportförbindelser. Överenskommelsen om säte mellan Republiken Sloveniens regering och Acer, som omfattar dessa krav tillsammans med genomförandearrangemangen, ingicks den 26 november 2010 och trädde i kraft den 10 januari 2011.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Kapitel I

Mål och uppgifter

Artikel 1

Inrättande och mål

1. Genom denna förordning inrättas Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (nedan kallad *Acer*).

⁽¹⁵⁾ Rådets förordning (EG) nr 2965/94 av den 28 november 1994 om upprättande av ett översättningscentrum för Europeiska unionens organ (EUT L 314, 7.12.1994, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68 av den 29 februari 1968 om fastställande av tjänsteföreskrifter för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och anställningsvillkor för övriga anställda i dessa gemenskaper samt om införande av särskilda tillfälliga åtgärder beträffande kommissionens tjänstemän (EUT L 56, 4.3.1968, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Beslut fattat i samförstånd mellan företrädarna för medlemsstaternas regeringar av den 7 december 2009 om plats för sätet för byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 322, 9.12.2009, s. 39).

2. Acers syfte ska vara att bistå de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 57 i direktiv (EU) 2019/944 och artikel 39 i direktiv 2009/73/EG med att på unionsnivå utöva de tillsynsuppgifter som utförs i medlemsstaterna och vid behov samordna deras verksamhet, samt medla i och lösa tvister mellan dem, i enlighet med artikel 6.10 i denna förordning. Acer ska också bidra till fastställandet av gemensamma tillsyns- och övervakningsrutiner av god kvalitet och därigenom bidra till att unionsrätten tillämpas konsekvent, effektivt och ändamålsenligt för att uppnå unionens klimat- och energimål.

3. När Acer utför sina uppgifter, ska den handla självständigt och objektivt och i unionens intresse. Acer ska fatta självständiga beslut oberoende av privatpersoners och företags intressen.

Artikel 2

Acers akter

Acer ska

- a) avge yttranden och rekommendationer till systemansvariga för överföringssystem, Entso för el, Entso för gas, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, regionala samordningscentrum och nominerade elmarknadsoperatörer,
- b) avge yttranden och rekommendationer till tillsynsmyndigheterna,
- c) avge yttranden och rekommendationer till Europaparlamentet, rådet eller kommissionen,
- d) fatta enskilda beslut om tillhandahållande av information i enlighet med artiklarna 3.2, 7.2 b och 8 c; om godkännande av metoder i enlighet med artiklarna 4.4, 5.2, 5.3 och 5.4; om översynen av elområden som avses i artikel 5.7; i tekniska frågor som avses i artikel 6.1; om skiljedomsförfaranden mellan tillsynsmyndigheter i enlighet med artikel 6.10; om samordningscentrum som avses i artikel 7.2 a; om godkännande och ändring av metoder och beräkningar och tekniska specifikationer som avses i artikel 9.1; om godkännande och ändring av de metoder som avses i artikel 9.3; om undantag som avses i artikel 10; om infrastruktur som avses i artikel 11 d och om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna enligt artikel 12,
- e) översända icke-bindande ramriktlinjer till kommissionen i enlighet med artikel 59 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 ⁽¹⁸⁾ och artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 ⁽¹⁹⁾.

Artikel 3

Allmänna uppgifter

1. Acer får på begäran av Europaparlamentet, rådet eller kommissionen, eller på eget initiativ, avge ett yttrande eller en rekommendation till Europaparlamentet, rådet och kommissionen i frågor som har en anknytning till de syften för vilka den har inrättats.

2. På Acers begäran ska tillsynsmyndigheterna, Entso för el, Entso för gas, de regionala samordningscentrumen, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, systemansvariga för överföringssystem och de nominerade elmarknadsoperatörerna tillhandahålla Acer den information som Acer behöver för utförandet av sina uppgifter enligt denna förordning, såvida Acer inte redan begärt och fått den informationen.

Acer ska med avseende på den begäran om information som avses i första stycket ha befogenhet att utfärda beslut. Acer ska i sina beslut precisera ändamålet med begäran om information, hänvisa till den rättsliga grunden för begäran, samt ange en tidsfrist inom vilken informationen ska tillhandahållas. Den tidsfristen ska stå i proportion till begäran.

Acer ska använda konfidentiell information som den mottagit enligt denna artikel endast för att utföra de arbetsuppgifter som den tilldelas genom denna förordning. Acer ska säkerställa lämpligt uppgiftsskydd för all information enligt artikel 41.

⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (se sidan 54 i detta nummer av EUT).

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 36).

Artikel 4

Uppgifter för Acer i fråga om samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för eldistributionssystem

1. Acer ska avge ett yttrande till kommissionen om utkastet till stadgar för, förteckningarna över ledamöter i och utkastet till arbetsordningar för Entso för el i enlighet med artikel 29.2 i förordning (EU) 2019/943 respektive Entso för gas i enlighet med artikel 5.2 i förordning (EG) nr 715/2009, samt EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem i enlighet med artikel 53.3 i förordning (EU) 2019/943.
 2. Acer ska övervaka verksamheten inom Entso för el i enlighet med artikel 32 i förordning (EU) 2019/943 respektive Entso för gas enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 715/2009, samt EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem i enlighet med artikel 55 i förordning (EU) 2019/943.
 3. Acer får avge ett yttrande
 - a) till Entso för el i enlighet med artikel 30.1 a i förordning (EU) 2019/943 och till Entso för gas i enlighet med artikel 8.2 i förordning (EG) nr 715/2009 om nätföreskrifter,
 - b) till Entso för el enligt artikel 32.2 första stycket i förordning (EU) 2019/943 och till Entso för gas enligt artikel 9.2 första stycket i förordning (EG) nr 715/2009 om utkastet till årsarbetsprogram, om utkastet till den unionsomfattande nätutvecklingsplanen och andra relevanta handlingar som avses i artikel 30.1 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 8.3 i förordning (EG) nr 715/2009, med beaktande av målen om icke-diskriminering, effektiv konkurrens och väl och säkert fungerande inre marknader för el och naturgas,
 - c) till EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem om utkastet till årsarbetsprogram och andra relevanta handlingar som avses i artikel 55.2 i förordning (EU) 2019/943, med beaktande av målen om icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en väl och säkert fungerande inre marknad för el.
 4. Acer ska, när så är lämpligt, efter att ha begärt uppdateringar av utkastet från systemansvariga för överföringssystem, godkänna metoderna för användning av intäkter från överbelastning i enlighet med artikel 19.4 i förordning (EU) 2019/943.
 5. Acer ska på grundval av faktiska omständigheter avge ett motiverat yttrande och rekommendationer till Entso för el, Entso för gas, Europaparlamentet, rådet och kommissionen, om den anser att det utkast till årsarbetsprogram eller det utkast till den unionsomfattande nätutvecklingsplan som lagts fram för den enligt artikel 32.2 andra stycket i förordning (EU) 2019/943 och artikel 9.2 andra stycket i förordning (EG) nr 715/2009 inte bidrar till icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad eller en tillräcklig nivå av gränsöverskridande sammanlänknings- till vilka tredje part har tillträde, eller inte överensstämmer med de relevanta bestämmelserna i förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944 eller förordning (EG) nr 715/2009 och direktiv 2009/73/EG.
 6. De relevanta tillsynsmyndigheterna ska samordna och gemensamt konstatera om EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, Entso för el och regionala samordningscentrum underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt unionsrätten och ska vidta lämpliga åtgärder enligt vad som avses i artiklarna 59.1 c och 62.1 f i direktiv (EU) 2019/944.
- På begäran av en eller flera tillsynsmyndigheter eller på eget initiativ ska Acer avge ett motiverat yttrande och en rekommendation till Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem eller de regionala samordningscentrumen avseende fullgörandet av deras skyldigheter.
7. Om Acer i ett motiverat yttrande konstaterar att Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem eller ett regionalt samordningscentrum eventuellt inte fullgjort sina respektive skyldigheter ska de berörda tillsynsmyndigheterna genom ett samordnat enhälligt beslut fastställa om det föreligger överträdelse av de relevanta skyldigheterna och, i förekommande fall, avgöra vilka åtgärder som ska vidtas av Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem eller ett regionalt samordningscentrum för att komma till rätta med överträdelsen. Om tillsynsmyndigheterna inte når en sådan överenskommelse om samordnade enhälliga beslut inom fyra månader från den dag tillsynsmyndigheterna mottog Acers motiverade yttrande, ska frågan hänskjutas till Acer för beslut enligt artikel 6.10.

8. Om överträdelsen av Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem eller ett regionalt samordningscentrum som konstaterats enligt punkt 6 eller 7 i denna artikel inte har avhjälpts inom tre månader, eller om tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där enheten i fråga har sitt säte inte vidtagit åtgärder för att säkerställa efterlevnad, ska Acer utfärda en rekommendation till tillsynsmyndigheten om att vidta åtgärder i enlighet med artiklarna 59.1 c och 62.1 f i direktiv (EU) 2019/944, för att säkerställa att Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem eller det regionala samordningscentrumet fullgör sina skyldigheter, och ska underrätta kommissionen.

Artikel 5

Uppgifter för Acer i fråga om utarbetandet och genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer

1. Acer ska delta i utarbetandet av nätföreskrifter i enlighet med artikel 59 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009 och av riktlinjer i enlighet med artikel 61.6 i förordning (EU) 2019/943. Den ska särskilt göra följande:

- a) Lägga fram icke-bindande ramriktlinjer för kommissionen, när den åläggs att göra detta enligt artikel 59.4 i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 6.2 i förordning (EG) nr 715/2009. Acer ska se över ramriktlinjerna och lägga fram dem på nytt för kommissionen, när den åläggs att göra detta enligt artikel 59.7 i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 6.4 i förordning (EG) nr 715/2009.
- b) Avge ett motiverat yttrande till Entso för gas om nätföreskriften i enlighet med artikel 6.7 i förordning (EG) nr 715/2009.
- c) Se över nätföreskriften i enlighet med artikel 59.11 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 6.9 i förordning (EG) nr 715/2009. Vid sin översyn ska Acer ta hänsyn till de synpunkter som samtliga medverkande parter tillhandahåller när den reviderade nätföreskriften utarbetades av Entso för el, Entso för gas eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, och ska samråda med de berörda intressenterna om den version som ska läggas fram för kommissionen. Acer får i detta avseende använda den kommitté som inrättats enligt nätföreskrifterna där så är lämpligt. Acer ska rapportera till kommissionen om resultatet av samråden. Därefter ska Acer lägga fram den reviderade nätföreskriften för kommissionen i enlighet med artikel 59.11 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 6.9 i förordning (EG) nr 715/2009. Om Entso för el, Entso för gas eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem inte har tagit fram en nätföreskrift ska Acer utarbeta och lägga fram ett utkast till nätföreskrift för kommissionen, när den åläggs göra detta enligt artikel 59.12 i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 6.10 i förordning (EG) nr 715/2009.
- d) Avge ett motiverat yttrande till kommissionen, i enlighet med artikel 32.1 i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 9.1 i förordning (EG) nr 715/2009, om Entso för el, Entso för gas eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem inte har genomfört en nätföreskrift som har utarbetats i enlighet med artikel 30.1 a i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 8.2 i förordning (EG) nr 715/2009 eller en nätföreskrift som har fastställts i enlighet med artikel 59.3–59.12 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 6.1–6.10 i förordning (EG) nr 715/2009 men inte har antagits av kommissionen enligt artikel 59.13 i förordning (EU) 2019/943 och enligt artikel 6.11 i förordning (EG) nr 715/2009.
- e) Övervaka och analysera genomförandet av de nätföreskrifter som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 59 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009 och de riktlinjer som antagits i enlighet med artikel 61 i förordning (EU) 2019/943, och deras inverkan på harmoniseringen av de tillämpliga regler som syftar till att underlätta marknadsintegrering samt icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad, samt rapportera till kommissionen.

2. När en av följande rättsakter innehåller bestämmelser om utarbetande av förslag till gemensamma villkor eller metoder för genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer som kräver godkännande från samtliga tillsynsmyndigheter, ska förslagen till gemensamma villkor eller metoder lämnas in till Acer för granskning och godkännande:

- a) en unionslagstiftningsakt som antagits enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet,
- b) nätföreskrifter och riktlinjer som antagits före den 4 juli 2019 och senare översyner av dessa nätföreskrifter och riktlinjer, eller
- c) nätföreskrifter och riktlinjer som antagits som genomförandeakter enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ⁽²⁰⁾.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

3. När en av följande rättsakter innehåller bestämmelser om utarbetande av förslag till villkor eller metoder för genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer som kräver godkännande från alla tillsynsmyndigheter i den berörda regionen, ska dessa tillsynsmyndigheter enhälligt komma överens om de gemensamma villkor eller metoder som ska godkännas av var och en av dessa tillsynsmyndigheter:

- a) en unionslagstiftningsakt som antagits enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet,
- b) nätföreskrifter och riktlinjer som antagits före den 4 juli 2019, och senare översyner av dessa nätföreskrifter och riktlinjer, eller
- c) nätföreskrifter och riktlinjer som antagits som genomförandeakter i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011.

De förslag som avses i första stycket ska anmälas till Acer inom en vecka efter det att de lämnats in till tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna får hänskjuta förslagen till Acer för godkännande enligt artikel 6.10 b andra stycket, och ska göra detta enligt artikel 6.10 a andra stycket om ett enhälligt beslut som avses i första stycket saknas.

Direktören eller tillsynsnämnden får, på eget initiativ eller på förslag av en eller flera av nämndens ledamöter, begära att tillsynsmyndigheterna i den berörda regionen hänskjuter förslaget till Acer för godkännande. En sådan begäran ska begränsas till fall i vilka det regionalt överenskomna förslaget skulle få en påtaglig inverkan på den inre marknaden för energi eller på försörjningstryggheten utanför regionen.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 2 och 3 ska Acer ha befogenhet att fatta beslut enligt artikel 6.10 om de behöriga tillsynsmyndigheterna inte kommer överens om villkor eller metoder för genomförandet av nya nätföreskrifter och riktlinjer som antagits efter den 4 juli 2019 som delegerade akter, om dessa villkor eller metoder kräver godkännande av alla tillsynsmyndigheter eller av alla tillsynsmyndigheter i den berörda regionen.

5. Senast den 31 oktober 2023 och därefter vart tredje år ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om Acers medverkan i utvecklingen och antagandet av villkor eller metoder för genomförandet av nya nätföreskrifter och riktlinjer som antagits som delegerade akter efter den 4 juli 2019. När så är lämpligt ska rapporten åtföljas av ett lagstiftningsförslag om överföring av nödvändiga befogenheter till Acer eller om ändring av Acers befogenheter.

6. Innan de villkor eller metoder som avses i punkterna 2 och 3 godkänns ska tillsynsmyndigheterna eller Acer, när den har behörighet, se över dem där så behövs, efter att ha hört Entso för el, Entso för gas eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, för att säkerställa att de är förenliga med nätföreskriftens eller riktlinjens syfte och bidrar till marknadsintegrering, icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad. Acer ska fatta beslut om godkännande inom den period som fastställs i de relevanta nätföreskrifterna och riktlinjerna. Perioden ska börja dagen efter den dag då förslaget hänsköts till Acer.

7. Acer ska utföra sina uppgifter när det gäller översynen av elområden enligt artikel 14.5 i förordning (EU) 2019/943.

8. Acer ska övervaka det regionala samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem som avses i artikel 34 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 12 i förordning (EG) nr 715/2009 och ta hänsyn till resultatet av detta samarbete när den utformar sina yttranden, rekommendationer och beslut.

Artikel 6

Uppgifter för Acer i fråga om tillsynsmyndigheterna

1. Acer ska anta enskilda beslut i tekniska frågor, när sådana beslut föreskrivs i förordning (EU) 2019/943, förordning (EG) 715/2009, direktiv (EU) 2019/944 eller direktiv 2009/73/EG.
2. Acer får i enlighet med sitt arbetsprogram, på begäran av kommissionen eller på eget initiativ, ge rekommendationer för att bistå tillsynsmyndigheter och marknadsaktörer att utbyta god praxis.
3. Senast den 5 juli 2022 och vart fjärde år därefter ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om tillsynsmyndigheternas oberoende enligt artikel 57.7 i direktiv (EU) 2019/944.

4. Acer ska skapa ett ramverk inom vilket tillsynsmyndigheterna kan samarbeta, för att säkerställa ett effektivt beslutsfattande i frågor av gränsöverskridande betydelse. Den ska främja samarbete mellan tillsynsmyndigheterna och mellan tillsynsmyndigheter på regional nivå och unionsnivå och ta hänsyn till resultatet av detta samarbete när den utformar sina yttranden, rekommendationer och beslut. Om Acer anser att bindande regler för ett sådant samarbete krävs, ska den lämna lämpliga rekommendationer till kommissionen.

5. På begäran av en eller flera tillsynsmyndigheter eller kommissionen ska Acer avge ett objektivet yttrande om huruvida ett beslut som har fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med de nätföreskrifter och riktlinjer som avses i förordning (EU) 2019/943, förordning (EG) nr 715/2009, direktiv (EU) 2019/944 eller direktiv 2009/73/EG eller med andra relevanta bestämmelser i dessa direktiv och förordningar.

6. Om en tillsynsmyndighet inte följer ett yttrande från Acer som avses i punkt 5 inom fyra månader från dagen för mottagandet, ska Acer informera kommissionen och den berörda medlemsstaten om detta.

7. När en tillsynsmyndighet i ett specifikt fall har svårt att tillämpa de nätföreskrifter och riktlinjer som avses i förordning (EU) 2019/943, förordning (EG) 715/2009, direktiv (EU) 2019/944 eller direktiv 2009/73/EG, får den be Acer att avge ett yttrande. Acer ska, efter att ha hört kommissionen, avge ett yttrande inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran.

8. På begäran av en tillsynsmyndighet får Acer ge operativ hjälp till den tillsynsmyndighetens utredningsarbete, enligt förordning (EU) nr 1227/2011.

9. Acer ska avge yttranden till den relevanta tillsynsmyndigheten enligt artikel 16.3 i förordning (EU) 2019/943.

10. Acer ska vara behörig att fatta enskilda beslut om tillsynsfrågor som påverkar gränsöverskridande handel eller gränsöverskridande systemsäkerhet och som kräver ett gemensamt beslut av minst två tillsynsmyndigheter, när tillsynsmyndigheterna har tilldelats befogenheter genom en av följande rättsakter:

- a) en unionslagstiftningsakt som antagits enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet,
- b) nätföreskrifter och riktlinjer som har antagits före den 4 juli 2019 och senare översyner av dessa nätföreskrifter och riktlinjer, eller
- c) nätföreskrifter och riktlinjer som antagits som genomförandeakter enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011.

Acer ska vara behörig att fatta enskilda beslut som anges i första stycket i följande situationer:

- a) Om de behöriga tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom sex månader efter hänskjutande av ärendet till den sista av dessa tillsynsmyndigheter, eller inom fyra månader i fall som omfattas av artikel 4.7 i denna förordning eller artikel 59.1 c eller artikel 62.1 f i direktiv (EU) 2019/944, eller
- b) På grundval av en gemensam begäran av de behöriga tillsynsmyndigheterna.

De behöriga tillsynsmyndigheterna kan gemensamt begära att den period som avses i andra stycket i denna punkt förlängs med en period på högst sex månader, utom i fall som omfattas av artikel 4.7 i denna förordning eller artikel 59.1 c eller artikel 62.1 f i direktiv (EU) 2019/944.

När befogenheter att fatta beslut i gränsöverskridande frågor som avses i första stycket tilldelats tillsynsmyndigheterna i nya nätföreskrifter och riktlinjer som har antagits som delegerade akter efter den 4 juli 2019 ska Acer endast vara behörig att på frivillig bas fatta beslut enligt andra stycket led b på begäran som gjorts av minst 60 % av de behöriga tillsynsmyndigheterna. Om endast två tillsynsmyndigheter berörs får en av dem hänskjuta fallet till Acer.

Senast den 31 oktober 2023 och därefter vart tredje år ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om det eventuella behovet av att ytterligare stärka Acers medverkan i fall som rör tvister mellan tillsynsmyndigheter om gemensamma beslut i frågor för vilka befogenheter tilldelats dessa tillsynsmyndigheter genom en delegerad akt efter den 4 juli 2019. När så är lämpligt ska rapporten åtföljas av ett lagstiftningsförslag om överföring av nödvändiga befogenheter till Acer eller om ändring av Acers befogenheter.

11. När Acer utarbetar sitt beslut enligt punkt 10, ska den höra tillsynsmyndigheterna och de berörda systemansvariga för överföringssystem och informeras om förslag och anmärkningar från samtliga berörda systemansvariga för överföringssystem.

12. När ett fall har hänskjutits till Acer enligt punkt 10

- a) ska Acer utfärda ett beslut inom sex månader från dagen för hänskjutandet, eller inom fyra månader i fall som omfattas av artikel 4.7 i denna förordning eller artikel 59.1 c eller artikel 62.1 f i direktiv (EU) 2019/944, och
- b) får Acer, om det är nödvändigt, lämna ett interimistiskt beslut för att säkerställa att försörjningstryggheten eller driftsäkerheten skyddas.

13. Om de tillsynsfrågor som avses i punkt 10 också omfattar undantag i den mening som avses i artikel 63 i förordning (EU) 2019/943, artikel eller artikel 36 i direktiv 2009/73/EG, ska de tidsfrister som anges i den här förordningen inte vara kumulativa med de tidsfrister som anges i de bestämmelserna.

Artikel 7

Uppgifter för Acer i fråga om regionala samordningscentrum

1. Acer ska, i nära samarbete med tillsynsmyndigheterna och Entso för el, övervaka och analysera resultaten från regionala samordningscentrum, med beaktande av de rapporter som föreskrivs i artikel 46.3 i förordning (EU) 2019/943.
2. Acer ska, för att utföra de uppgifter som anges i punkt 1 på ett effektivt och snabbt sätt, särskilt
 - a) fatta beslut om konfigureringsregioner enligt artikel 36.3 och 36.4 och utfärda godkännanden enligt artikel 37.2 i förordning (EU) 2019/943,
 - b) begära information från regionala samordningscentrum, där så är lämpligt, enligt artikel 46 i förordning (EU) 2019/943,
 - c) avge yttranden och rekommendationer till Europaparlamentet, rådet och kommissionen,
 - d) avge yttranden och rekommendationer till regionala samordningscentrum.

Artikel 8

Uppgifter för Acer i fråga om nominerade elmarknadsoperatörer

Acer ska, för att säkerställa att nominerade elmarknadsoperatörer uppfyller sina funktioner enligt förordning (EU) 2019/943 och kommissionens förordning (EU) 2015/1222 ⁽²¹⁾,

- a) övervaka de nominerade elmarknadsoperatörernas framsteg med att upprätta funktionerna enligt förordning (EU) 2015/1222,
- b) utfärda rekommendationer till kommissionen i enlighet med artikel 7.5 i förordning (EU) 2015/1222,
- c) begära information från nominerade elmarknadsoperatörer där så är lämpligt.

Artikel 9

Uppgifter för Acer i fråga om produktionstillräcklighet och riskberedskap

1. Acer ska godkänna och vid behov ändra
 - a) de förslag till metoder och beräkningar som rör den europeiska bedömningen av systemtillräckligheten enligt artikel 23.3, 23.4, 23.6 och 23.7 i förordning (EU) 2019/943,
 - b) förslagen till tekniska specifikationer för gränsöverskridande deltagande i kapacitetsmekanismer enligt artikel 26.11 i förordning (EU) 2019/943.
2. Acer ska avge ett yttrande enligt artikel 24.3 i förordning (EU) 2019/941 om huruvida avvikelserna mellan den nationella bedömningen av systemtillräcklighet och den europeiska bedömningen av produktionstillräcklighet är motiverade.

⁽²¹⁾ Kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning (EUT L 197, 25.7.2015, s. 24).

3. Acer ska godkänna och vid behov ändra metoderna för
 - a) fastställande av elkrissscenarierna på regional nivå enligt artikel 5 i förordning (EU) 2019/941,
 - b) bedömningarna av tillräckligheten på kort sikt och säsongstillräcklighet enligt artikel 8 i förordning (EU) 2019/941.
4. Med beaktande av tryggad gasförsörjning ska Acer vara företräd i gruppen för samordning av gasförsörjningen i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) 2017/1938 och fullgöra de skyldigheter angående ständig kapacitet för flöden i båda riktningarna hos sammanlänkade gasnät som fastställs i bilaga III till förordning (EU) 2017/1938.

Artikel 10

Uppgifter för Acer i fråga om undantag

Acer ska besluta om undantag, såsom föreskrivs i artikel 63.5 i förordning (EU) 2019/943. Acer ska också besluta om undantag såsom föreskrivs i artikel 36.4 i direktiv 2009/73/EG när den berörda infrastrukturen är belägen på flera medlemsstaters territorium.

Artikel 11

Uppgifter för Acer i fråga om infrastruktur

Acer ska, med beaktande av transeuropeisk energiinfrastruktur och i nära samarbete med tillsynsmyndigheterna och Entso för el och Entso för gas, göra följande:

- a) Övervaka hur genomförandet av projekten för att skapa ny sammanlänkningskapacitet fortskrider.
- b) Övervaka genomförandet av de unionsomfattande nätutvecklingsplanerna. Om Acer upptäcker brister i överensstämmelse mellan dessa planer och deras genomförande ska den undersöka orsakerna till dessa brister och ge rekommendationer till de systemansvariga för överföringssystem, tillsynsmyndigheter eller andra behöriga organ med målet att genomföra investeringarna i enlighet med de unionsomfattande nätutvecklingsplanerna.
- c) Uppfylla de skyldigheter som anges i artiklarna 5, 11 och 13 i förordning (EU) nr 347/2013.
- d) Fatta beslut om en investeringsförfrågan enligt artikel 12.6 i förordning (EU) nr 347/2013.

Artikel 12

Uppgifter för Acer i fråga om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna

Acer ska, för att effektivt övervaka grossistmarknadernas integritet och öppenhet och i nära samarbete med tillsynsmyndigheterna och andra nationella myndigheter,

- a) övervaka grossistmarknaderna, samla in och dela med sig av data och upprätta ett europeiskt register över marknadsaktörer i enlighet med artiklarna 7–12 i förordning (EU) nr 1227/2011,
- b) utfärda rekommendationer till kommissionen i enlighet med artikel 7 i förordning (EU) nr 1227/2011,
- c) samordna utredningar enligt artikel 16.4 i förordning (EU) nr 1227/2011.

Artikel 13

Nya arbetsuppgifter i form av uppdrag till Acer

Acer får, under de klart angivna omständigheter som kommissionen föreskriver i nätföreskrifter som antagits i enlighet med artikel 59 i förordning (EU) 2019/943 och i riktlinjer som antagits enligt artikel 61 i den förordningen eller artikel 23 i förordning (EG) nr 715/2009 och i frågor som har anknytning till det syfte för vilket den har inrättats, ges andra uppdrag som inte innebär befogenhet att fatta beslut.

Artikel 14

Samråd, transparens och processuella garantier

1. Acer ska när den utför sina uppgifter, särskilt vid utarbetandet av ramriktlinjer enligt artikel 59 i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009, samt vid förslag till ändringar av nätföreskrifter enligt artikel 60 i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 7 i förordning (EG) nr 715/2009 i ett tidigt skede ha omfattande, öppna och transparenta samråd med marknadsaktörer, systemansvariga för överföringssystem, konsumenter, slutanvändare och, där så är relevant, konkurrensmyndigheter, utan att deras respektive behörighet åsidosätts, särskilt när dess uppgifter berör systemansvariga för överföringssystem.

2. Acer ska se till att allmänheten och eventuella berörda parter får objektiv, tillförlitlig och lättillgänglig information, framför allt om resultaten av dess arbete, när så är lämpligt.

Samtliga dokument och protokoll från de samrådsmöten som hålls i samband med utarbetandet av ramriktlinjer enligt artikel 59 i förordning (EU) 2019/943 eller artikel 6 i förordning (EG) nr 715/2009 eller i samband med ändringar av de nätföreskrifter som avses i punkt 1 ska offentliggöras.

3. Innan ramriktlinjer antas och innan ändringar föreslås till de nätföreskrifter som avses i punkt 1 ska Acer ange hur de synpunkter som har framförts under samrådsförfarandet har beaktats; om synpunkterna inte har beaktats, ska skälen till detta anges.

4. Acer ska på sin webbplats offentliggöra åtminstone dagordningarna, bakgrundsdokumenterna och, om lämpligt, mötesprotokollen från de möten som hålls av styrelsen, tillsynsnämnden och överklagandenämnden.

5. Acer ska anta och offentliggöra en lämplig och proportionell arbetsordning i enlighet med förfarandet i artikel 19.1 i Arbetsordningen ska åtminstone innefatta bestämmelser som säkerställer en öppen och ändamålsenlig beslutsprocess som säkerställer grundläggande processuella rättigheter på basis av rättsstatsprincipen, bland annat rätten att höras, rätten att få tillgång till handlingar och de principer som anges i punkterna 6, 7 och 8.

6. Innan Acer fattar enskilda beslut enligt denna förordning ska den underrätta berörda parter om sin avsikt att anta det beslutet och, med fullständig hänsyn tagen till hur brådskande och komplex frågan är samt vilka konsekvenser den kan få, ange en tidsfrist inom vilken den berörda parten kan lämna synpunkter i ärendet.

7. I Acers enskilda beslut ska det anges vilka skäl de grundar sig på, så att besluten kan bli föremål för överprövning i sak.

8. De parter som berörs av enskilda beslut ska underrättas om vilka rättsmedel som står till deras förfogande enligt denna förordning.

Artikel 15

Övervakning av och rapportering om elsektorn och naturgassektorn

1. Acer ska, i nära samarbete med kommissionen, medlemsstaterna och de relevanta nationella myndigheterna, inklusive tillsynsmyndigheterna, och utan att det påverkar konkurrensmyndigheternas befogenheter, övervaka grossist- och slutkundsmarknaderna för el och naturgas, särskilt slutkundspriserna på el och naturgas, respekten för konsumenternas rättigheter enligt direktiv (EU) 2019/944 och direktiv 2009/73/EG, marknadsutvecklingens inverkan på hushållskunderna, tillträdet till nätet, inklusive tillträde till el producerad från förnybara energikällor, framsteg som gjorts avseende sammanlänknings, möjliga hinder för gränsöverskridande handel, rättsliga hinder för nya marknadsaktörer och mindre aktörer, även medborgarenergigemenskaper statliga ingripanden som förhindrar att priserna återspeglar faktisk elbrist, enligt vad som anges i artikel 10.4 i förordning (EU) 2019/943, medlemsstaternas förmåga när det gäller trygg elförsörjning på grundval av den europeiska bedömningen av systemtillräcklighet som avses i artikel 23, med beaktande av, i synnerhet, den efterhandsutvärdering som avses i artikel 17 i förordning (EU) 2019/941.

2. Acer ska varje år offentliggöra en rapport om resultaten från den övervakning som avses i punkt 1. I rapporten ska Acer kartlägga eventuella faktorer som hindrar fullbordandet av de inre marknaderna för el och naturgas.

3. När Acer offentliggör sin årliga rapport kan den avge ett yttrande till Europaparlamentet och kommissionen om möjliga åtgärder för att avlägsna de hinder som avses i punkt 2.
4. Acer ska avge en rapport om bästa praxis i fråga om metoder för tariffer för överföring och distribution enligt artikel 18.9 i förordning (EU) 2019/943.

Kapitel II

Acers organisation

Artikel 16

Rättslig status

1. Acer ska vara ett unionsorgan med status som juridisk person.
2. Acer ska i varje medlemsstat ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt nationell rätt. Den får i synnerhet förvärva och avyttra lös och fast egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.
3. Acer ska företräddas av sin direktör.
4. Acer ska ha sitt säte i Ljubljana i Slovenien.

Artikel 17

Förvaltnings- och ledningsstruktur

Acer ska utgöras av

- a) en styrelse, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 19,
- b) en tillsynsnämnd, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 22,
- c) en direktör, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 24, och
- d) en överklagandenämnd, som ska ha de uppgifter som anges i artikel 28.

Artikel 18

Styrelsens sammansättning

1. Styrelsen ska utgöras av nio ledamöter. Varje ledamot ska ha en suppleant. Två ledamöter och deras suppleanter ska utses av kommissionen, två ledamöter och deras suppleanter ska utses av Europaparlamentet och fem ledamöter och deras suppleanter ska utses av rådet. En ledamot av Europaparlamentet får inte vara ledamot i styrelsen. En styrelseledamot får inte vara ledamot av tillsynsnämnden.
2. Mandatperioden för ledamöterna i styrelsen och deras suppleanter ska vara fyra år och kunna förlängas en gång. För det första mandatet ska dock denna period vara sex år för hälften av ledamöterna och deras suppleanter.
3. Styrelsen ska välja sin ordförande och vice ordförande bland sina ledamöter med två tredjedelars majoritet. Vice ordföranden ska automatiskt ersätta ordföranden, om denne inte kan utföra sitt uppdrag. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska vara två år och kunna förlängas en gång. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska dock under alla omständigheter genast upphöra när de inte längre är styrelseledamöter.

4. Styrelsemöten ska sammankallas av ordföranden. Ordföranden för tillsynsnämnden eller en person som har utsetts av tillsynsnämnden och direktören ska utan rösträtt delta i överläggningarna, om inte styrelsen beslutar något annat i fråga om direktören. Styrelsen ska hålla ordinarie möten minst två gånger om året. Den ska även hålla möte på ordförandens initiativ, på begäran av kommissionen eller på begäran av minst en tredjedel av sina ledamöter. Styrelsen får bjuda in en person med potentiellt relevanta åsikter som observatör till sina möten. Styrelseledamöterna får, om inte annat följer av bestämmelserna i arbetsordningen, låta sig biträdas av rådgivare eller experter. Styrelsens sekretariat ska tillhandahållas av Acer.
5. Styrelsen ska fatta beslut med två tredjedelars majoritet bland de närvarande ledamöterna, om inget annat anges i denna förordning. Varje ledamot och varje suppleant ska ha en röst.
6. I arbetsordningen ska det finnas mer detaljerade regler för
- a) omröstningen, särskilt villkoren för hur en ledamot kan handla på en annan ledamots vägnar, samt om lämpligt regler om beslutsförhet, och
 - b) rotationssystemet vid utbyte av de styrelseledamöter som utses av rådet, så att det säkerställs att medlemsstaternas medverkan balanseras över tiden.
7. Utan att det påverkar rollen för de styrelseledamöter som har utsetts av kommissionen ska styrelseledamöterna förbinda sig att handla oberoende och objektivt i hela unionens intresse och varken söka eller följa instruktioner från unionens institutioner eller organ, regeringen i någon medlemsstat eller något annat offentligt eller privat organ. Varje styrelseledamot ska i detta syfte avge en skriftlig åtagandeförklaring och en skriftlig intresseförklaring, där de anger antingen frånvaron av intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende eller förhandenvärdet av direkta eller indirekta intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende. Acer ska avge dessa förklaringar varje år.

Artikel 19

Styrelsens funktioner

1. Styrelsen ska
- a) efter att ha hört tillsynsnämnden och utverkat dess tillstyrkan i enlighet med artikel 22.5 c, utse direktören i enlighet med artikel 23.2 och, om så är relevant, förlänga direktörens mandatperiod eller avsluta direktörens mandat,
 - b) formellt utse tillsynsnämndens ledamöter i enlighet med artikel 21.1,
 - c) formellt utse överklagandenämndens ledamöter i enlighet med artikel 25.2,
 - d) säkerställa att Acer utför sitt uppdrag och de uppgifter den tilldelas i enlighet med denna förordning,
 - e) anta det programdokument som avses i artikel 20.1 med två tredjedelars majoritet bland sina ledamöter och, i förekommande fall, ändra det i enlighet med artikel 20.3,
 - f) anta Acers årliga budget med två tredjedelars majoritet och utöva sina andra budgetfunktioner i enlighet med artiklarna 31–35,
 - g) efter godkännande från kommissionen besluta om mottagande av legat, gåvor eller bidrag från andra källor i unionen eller eventuella frivilliga bidrag från medlemsstaterna eller tillsynsmyndigheterna. I det yttrande som avges från styrelsen enligt artikel 35.4 ska finansieringskällor enligt denna punkt uttryckligen nämnas,
 - h) efter samråd med tillsynsnämnden utöva disciplinära befogenheter över direktören; I enlighet med punkt 2 ska den dessutom, med avseende på Acers personal, utöva de befogenheter som i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän tilldelas tillsättningsmyndigheten och i anställningsvillkoren tilldelas den myndighet som är behörig att ingå anställningsavtal,
 - i) utarbeta Acers tillämpningsföreskrifter i enlighet med artikel 39.2 för att ge verkan åt tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna,
 - j) anta praktiska åtgärder vad gäller tillgång till Acers handlingar i enlighet med artikel 41,

- k) anta och offentliggöra årsrapporten om Acers verksamhet på grundval av det utkast till årsrapport som avses i artikel 24.1 i, och senast den 1 juli varje år överlämna den till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten; Årsrapporten om Acers verksamhet ska innehålla ett oberoende avsnitt, godkänt av tillsynsnämnden, om Acers tillsynsverksamhet under det året,
 - l) anta och offentliggöra sin arbetsordning,
 - m) anta de finansiella bestämmelserna för Acer i enlighet med artikel 36,
 - n) anta en strategi för bedrägeribekämpning, som står i proportion till risken för bedrägerier, och därvid ta hänsyn till kostnaderna och fördelarna med de åtgärder som ska genomföras,
 - o) anta bestämmelser för förebyggande och hantering av intressekonflikter med avseende på ledamöterna i styrelsen och överklagandenämnden,
 - p) anta och uppdatera de kommunikations- och informationsspridningsplaner som avses i artikel 41,
 - q) utse en räkenskapsförare, i enlighet med tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren, som ska vara helt oberoende i sin tjänsteutövning,
 - r) säkerställa lämplig uppföljning av resultat och rekommendationer som härrör från de interna eller externa revisionsrapporterna och utvärderingarna, samt från utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf),
 - s) godkänna ingåendet av samarbetsavtal i enlighet med artikel 43,
 - t) anta och offentliggöra den arbetsordning som avses i artikel 14.5, utgående från ett förslag från direktören i enlighet med artikel 24.1 b och efter att ha samrått med tillsynsnämnden och utverkat dess tillstyrkan i enlighet med artikel 22.5 f.
2. Styrelsen ska, i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna, anta ett beslut grundat på artikel 2.1 i tjänsteföreskrifterna och artikel 6 i anställningsvillkoren om att till direktören delegera relevanta tillsättningsmyndighetsbefogenheter och fastställa på vilka villkor denna delegering av befogenheter tillfälligt kan dras in. Direktören får vidaredelegera dessa befogenheter.
3. Om exceptionella omständigheter kräver det får styrelsen genom ett beslut tillfälligt dra in delegeringen av tillsättningsmyndighetsbefogenheter till direktören samt de befogenheter som vederbörande har vidaredelegerat, och utöva dem på egen hand eller delegera dem till en av sina ledamöter eller till någon annan anställd än direktören. Dessa exceptionella omständigheter ska vara strikt begränsade till förvaltnings-, budget- eller ledningsfrågor och inte påverka direktörens fullständiga oberoende vid utförandet av sina uppgifter i enlighet med artikel 24.1 c.

Artikel 20

Årlig och flerårig programplanering

1. Direktören ska varje år utarbeta ett utkast till programdokument som innehåller den årliga och fleråriga programplaneringen och lägga fram utkastet till programdokument för styrelsen och tillsynsnämnden.

Styrelsen ska anta utkastet till programdokument efter mottagande av en tillstyrkan från tillsynsnämnden och ska överlämna utkastet till programdokument till Europaparlamentet, rådet och kommissionen senast den 31 januari.

Utkastet till programdokument ska överensstämma med det förslag till preliminär beräkning som utarbetats i enlighet med artikel 33.1, 33.2 och 33.3.

Styrelsen ska anta programdokumentet, med beaktande av kommissionens yttrande, efter mottagande av tillsynsnämndens tillstyrkan och sedan direktören lagt fram det för Europaparlamentet. Styrelsen ska översända programdokumentet till Europaparlamentet, rådet och kommissionen senast den 31 december.

Programdokumentet ska antas utan att det påverkar det årliga budgetförfarandet och ska offentliggöras.

Programdokumentet ska bli slutgiltigt när den allmänna budgeten slutligen har antagits och ska vid behov anpassas i enlighet därmed.

2. Den årliga programplaneringen i programdokumentet ska innehålla detaljerade mål och förväntade resultat, inklusive resultatindikatorer. I programmet ska också beskrivas vilka åtgärder som ska finansieras och anges vilka ekonomiska och personella resurser som anslagits för varje åtgärd, tillsammans med en hänvisning till vilka arbetsgrupper inom Acer som haft i uppgift att bidra till utarbetandet av de respektive dokumenten, i enlighet med principerna om verksamhetsbaserad budgetering och förvaltning. Den årliga programplaneringen ska överensstämma med den fleråriga programplanering som avses i punkt 4. Det ska tydligt framgå vilka uppgifter som lagts till, ändrats eller strukits jämfört med föregående budgetår.

3. Styrelsen ska ändra det antagna programdokumentet om Acer tilldelas en ny uppgift.

Varje betydande ändring av programdokumentet ska antas enligt samma förfarande som för det ursprungliga programdokumentet. Styrelsen får till direktören delegera befogenheten att göra icke-väsentliga ändringar i programdokumentet.

4. Den fleråriga programplaneringen i programdokumentet ska fastställa övergripande strategisk programplanering inklusive mål, förväntade resultat och resultatindikatorer. Den ska också fastställa resursplanering, inklusive flerårig budget och personal.

Resursplaneringen ska uppdateras årligen. Den strategiska programplaneringen ska uppdateras vid behov, och särskilt för att ta itu med resultatet av den utvärdering som avses i artikel 45.

Artikel 21

Tillsynsnämndens sammansättning

1. Tillsynsnämnden ska bestå av

- a) företrädare på hög nivå för tillsynsmyndigheterna enligt artikel 57.1 i direktiv (EU) 2019/944 och artikel 39.1 i direktiv 2009/73/EG och en suppleant per medlemsstat från dessa myndigheters aktuella personal på hög nivå, båda nominerade av tillsynsmyndigheten,
- b) en företrädare för kommissionen utan rösträtt.

Varje tillsynsmyndighet ska ha ansvaret för att nominera suppleanten från tillsynsmyndighetens aktuella personal.

2. Tillsynsnämnden ska utse en ordförande och en vice ordförande bland sina ledamöter. Vice ordföranden ska ersätta ordföranden, om denne inte kan utföra sitt uppdrag. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska vara två och ett halvt år och kunna förlängas. Ordförandens och vice ordförandens mandatperioder ska dock under alla omständigheter genast upphöra när de inte längre är ledamöter i tillsynsnämnden.

Artikel 22

Tillsynsnämndens funktioner

1. Tillsynsnämnden ska fatta beslut med två tredjedelars majoritet bland de närvarande ledamöterna, med en röst per ledamot.

2. Tillsynsnämnden ska själv anta och offentliggöra sin arbetsordning, i vilken det ska finnas mer detaljerade regler för omröstningen, särskilt villkoren för hur en ledamot kan handla på en annan ledamots vägnar samt, om lämpligt, reglerna för beslutsförhet. I arbetsordningen kan det fastställas särskilda arbetsmetoder för behandling av frågor som uppstår i samband med regionala samarbetsinitiativ.

3. Vid utförandet av sina uppgifter enligt denna förordning ska tillsynsnämnden utan att skyldigheterna för de medlemmar som agerar för sina respektive tillsynsmyndigheters räkning åsidosätts agera oberoende och inte söka eller följa instruktioner från någon medlemsstats regering, från kommissionen eller från något offentligt eller privat organ.

4. Tillsynsnämndens sekretariatstjänster ska tillhandahållas av Acer.

5. Tillsynsnämnden ska

- a) avge yttranden och, vid behov, lämna synpunkter på och tillhandahålla ändringar till direktörens textförslag om de utkast till yttranden, rekommendationer och beslut som avses i artiklarna 3.1, 4–8, 9.1, 9.3, 10, 11 c, 13, 15.4, 30 och 43 och som övervägs för antagande,

- b) inom sitt kompetensområde vägleda direktören, när denne utför sina uppgifter, med undantag för Acers uppgifter enligt förordning (EU) nr 1227/2011, samt vägleda Acers arbetsgrupper som inrättats enligt artikel 30,
- c) avge ett yttrande till styrelsen om den kandidat som ska utses till direktör enligt artiklarna 19.1 a och 23.2,
- d) godkänna programdokumentet i enlighet med artikel 20.1,
- e) godkänna det fristående avsnittet om tillsynsverksamheten i årsrapporten, i enlighet med artiklarna 19.1 k och 24.1 i,
- f) avge ett yttrande till styrelsen om arbetsordningen, enligt artiklarna 14.5 och 30.3,
- g) avge ett yttrande till styrelsen om de planer för kommunikation och informationsspridning som avses i artikel 41,
- h) avge ett yttrande till styrelsen om den arbetsordning för förbindelserna med tredjeländer eller internationella organisationer som avses i artikel 43.

6. Europaparlamentet ska underrättas om förslaget till föredragningslista för tillsynsnämndens instundande möten minst två veckor i förväg. Inom två veckor efter varje möte ska utkastet till mötesprotokoll översändas till Europaparlamentet. Europaparlamentet kan bjuda in tillsynsnämndens ordförande eller vice ordförande att uttala sig inför parlamentets behöriga utskott och besvara frågor från utskottsledamöterna, varvid den inbjudna personens oberoende fullständigt ska respekteras.

Artikel 23

Direktör

1. Acer ska ledas av sin direktör, som ska handla i enlighet med vägledningen enligt artikel 22.5 b och, när det föreskrivs i denna förordning, tillsynsnämndens yttranden. Utan att det påverkar styrelsens och tillsynsnämndens respektive roller i förhållande till direktörens uppgifter får direktören inte söka eller följa instruktioner från någon regering, från unionens institutioner, eller från något annat offentligt eller privat organ eller person. Direktören ska avseende förvaltnings-, budget- och ledningsfrågor vara ansvarig inför styrelsen, men kvarstå som fullständigt oberoende i fråga om sina uppgifter, i enlighet med artikel 24.1 c. Direktören får närvara som observatör vid tillsynsnämndens möten.

2. Styrelsen ska, efter tillsynsnämnden tillstyrkan, på grundval av meriter, kunskaper och erfarenheter som är relevanta för energisektorn utse en direktör från en förteckning över minst tre kandidater, vilka föreslagits av kommissionen efter ett öppet och transparent urvalsförfarande. Den kandidat som styrelsen väljer ska före utnämningen anmodas att göra ett uttalande inför behörigt utskott i Europaparlamentet och besvara frågor från utskottsledamöterna. I det avtal som sluts med direktören ska Acer företrädas av styrelsens ordförande.

3. Direktörens mandatperiod ska vara fem år. Under de nio månaderna före periodens utgång ska kommissionen göra en utvärdering. Vid denna utvärdering ska kommissionen framför allt undersöka

a) direktörens arbetsinsats, och

b) Acers uppgifter och behov under de närmaste åren.

4. Styrelsen får, på förslag av kommissionen, efter samråd med tillsynsnämnden och efter att ha tagit största möjliga hänsyn till tillsynsnämndens utvärdering och yttrande, och endast där det kan motiveras på grund av Acers uppgifter och behov, förlänga direktörens mandatperiod en gång med högst fem år. En direktör vars mandat har förlängts får inte delta i ytterligare ett urvalsförfarande för samma befattning vid utgången av den förlängda mandatperioden.

5. Styrelsen ska underrätta Europaparlamentet om sin avsikt att förlänga direktörens mandatperiod. Under den månad som föregår förlängningen av mandatperioden kan direktören uppmanas att göra ett uttalande inför behörigt utskott i Europaparlamentet och besvara frågor från utskottsledamöterna.

6. Om mandatperioden inte förlängs, ska direktören sitta kvar till dess att en efterträdare har utsetts.
7. Direktören kan avsättas endast genom ett beslut av styrelsen, efter att tillsynsnämnden tillstyrkt detta. Styrelsens beslut i detta avseende ska fattas med en majoritet av två tredjedelar av dess ledamöter.
8. Europaparlamentet och rådet kan uppmana direktören att lägga fram en rapport om utförandet av sina uppgifter. Europaparlamentet kan även uppmana direktören att göra ett uttalande inför behörigt utskott och besvara frågor från utskottsledamöterna.

Artikel 24

Direktörens uppgifter

1. Direktören ska göra följande:
 - a) Vara Acers juridiska företrädare och ansvara för ledningen av dess löpande arbete.
 - b) Förbereda styrelsens arbete, delta, utan rösträtt, i styrelsens arbete och ansvara för att genomföra de beslut som antas av styrelsen.
 - c) Utarbeta, samråda om, anta och offentliggöra yttranden, rekommendationer och beslut.
 - d) Ansvara för att genomföra Acers årliga arbetsprogram under vägledning av tillsynsnämnden och under styrelsens administrativa kontroll.
 - e) Vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att Acer fungerar i enlighet med denna förordning, vilket i synnerhet omfattar antagande av interna administrativa instruktioner och publicering av meddelanden.
 - f) Varje år utarbeta ett utkast till Acers arbetsprogram för det följande året och, efter det att utkastet antagits av styrelsen, lägga fram det för tillsynsnämnden, Europaparlamentet och kommissionen senast den 31 januari varje år.
 - g) Ansvara för att genomföra innehållet i programdokumentet och för att rapportera om genomförandet till styrelsen.
 - h) Utarbeta ett förslag till preliminär beräkning för Acer enligt artikel 33.1 och genomföra Acers budget i enlighet med artiklarna 34 och 35.
 - i) Varje år utarbeta och lägga fram för styrelsen ett utkast till årsrapport, inklusive ett fristående avsnitt om Acers tillsynsverksamhet och ett avsnitt om ekonomiska och administrativa frågor.
 - j) Utarbeta en åtgärdsplan på grundval av slutsatserna från interna eller externa revisionsrapporter och utvärderingar, liksom utredningar utförda av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf), samt överlämna en lägesrapport till kommissionen två gånger om året och regelbundet rapportera om läget till styrelsen.
 - k) Ansvara för att besluta om det är nödvändigt för utförandet av Acers uppgifter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt att placera en eller flera anställda i en eller flera medlemsstater.

Med avseende på tillämpningen av första stycket led k, ska direktören innan denne fattar beslut om att inrätta ett lokalkontor inhämta synpunkter från de medlemsstater som berörs, inbegripet den medlemsstat där Acer har sitt säte och erhålla förhandsgodkännande från kommissionen och styrelsen. Beslutet ska baseras på en lämplig kostnadsnyttoanalys och ange omfattningen av den verksamhet som ska bedrivas i lokalkontoret på ett sätt som undviker onödiga kostnader och dubbelarbete i Acers administrativa uppgifter.

2. Med avseende på tillämpningen av punkt 1 c i denna artikel ska yttranden, rekommendationer eller beslut enligt artiklarna 3.1, 4–8, 9.1 och 9.3, 10, 11 c, 13, 15.4, 30 och 43 antas endast efter tillsynsnämndens tillstyrkan.

Innan utkast till yttranden, rekommendationer eller beslut läggs fram för omröstning i tillsynsnämnden ska direktören överlämna förslag till utkast till yttranden, rekommendationer eller beslut till relevant arbetsgrupp så att samråd i tillräckligt god tid.

Direktören

- a) ska beakta tillsynsnämndens synpunkter och ändringar, och ska åter lägga fram det reviderade utkastet till yttrande, rekommendation eller beslut för tillsynsnämndens tillstyrkande,
- b) får dra tillbaka utkast till yttranden, rekommendationer och beslut som lagts fram, förutsatt att direktören lägger fram en vederbörligen motiverad skriftlig förklaring där direktören invänder mot tillsynsnämndens ändringar.

Om ett utkast till yttrande, rekommendation eller beslut dras tillbaka, får direktören utfärda ett nytt utkast till yttrande, rekommendation eller beslut i enlighet med förfarandet i artikel 22.5 a samt i andra stycket i denna punkt. Med avseende på tillämpningen av tredje stycket led a i denna punkt, ska direktören, om denne avviker från synpunkter och ändringar som mottagits från tillsynsnämnden, eller tillbakavisar dem, också en tillhandahålla vederbörligen motiverad skriftlig förklaring till detta.

Om tillsynsnämndens inte tillstyrker den på nytt framlagda texten i utkastet till yttrande, rekommendation eller beslut på grund av att dess synpunkter och ändringar inte tillräckligt reflekteras i den text som lagts fram på nytt, får direktören revidera texten i utkastet till yttrande, rekommendation eller beslut ytterligare i enlighet med de ändringar och synpunkter som föreslagits av tillsynsnämnden, i syfte att utverka tillsynsnämndens tillstyrkan, utan att behöva samråda på nytt med den relevanta arbetsgruppen eller lägga fram ytterligare skriftliga skäl.

Artikel 25

Inrättande och sammansättning av överklagandenämnden

1. Acer ska inrätta en överklagandenämnd.
2. Överklagandenämnden ska bestå av sex ledamöter och sex suppleanter, vilka ska väljas bland nuvarande eller tidigare personal i högre ställning från tillsynsmyndigheterna, konkurrensmyndigheterna eller andra unionsinstitutioner eller nationella institutioner med relevant erfarenhet av energisektorn. Överklagandenämnden ska utse en ordförande.

Överklagandenämndens ledamöter ska formellt utses av styrelsen på förslag av kommissionen, efter en offentlig inbjudan till intresseanmälan och efter samråd med tillsynsnämnden.

3. Överklagandenämnden ska själv anta och offentliggöra sin arbetsordning. I den arbetsordningen ska fastställas närmare bestämmelser för styrning av överklagandenämndens organisation och funktion, samt de regler som är tillämpliga på överklaganden till styrelsen enligt artikel 28. Överklagandenämnden ska underrätta kommissionen om sitt utkast till arbetsordning samt om alla betydande ändringar av den. Kommissionen får avge ett yttrande om den arbetsordningen inom tre månader från dagen för mottagande av underrättelsen.

Acers budget ska innehålla en separat budgetrubrik för finansieringen av tillsynsnämndens registerfunktion.

4. Överklagandenämndens beslut ska fattas med en majoritet av minst fyra av dess sex ledamöter. Överklagandenämnden ska sammankallas vid behov.

Artikel 26

Överklagandenämndens ledamöter

1. Mandatperioden för överklagandenämndens ledamöter ska vara fem år. Perioden kan förlängas en gång.
2. Överklagandenämndens ledamöter ska vara oberoende när de fattar sina beslut. De ska inte vara bundna av några instruktioner. De får inte utföra några andra uppgifter inom Acer, dess styrelse eller tillsynsnämnd eller i någon av dess arbetsgrupper. En ledamot av överklagandenämnden får inte avsättas under sin mandatperiod, så länge han eller hon inte har befunnits skyldig till allvarlig försummelse och styrelsen efter samråd med tillsynsnämnden fattar beslut om detta.

*Artikel 27***Jäv i överklagandenämnden**

1. Överklagandenämndens ledamöter får inte delta i några överklagandeförfaranden, om de har personligt intresse i dessa, om de tidigare medverkat som företrädare för en av parterna i förfarandena eller om de varit med om att fatta det beslut som överklagas.
2. Om en ledamot i överklagandenämnden av något av de skäl som avses i punkt 1 eller av något annat skäl anser att en annan ledamot inte bör delta i ett överklagandeförfarande, ska den ledamoten informera överklagandenämnden om detta. En part i överklagandeförfarandet får invända mot att en ledamot i överklagandenämnden deltar i överklagandeförfarandet, om parten anser att något av de skäl som avses i punkt 1 föreligger eller vid jävsmisstanke. En invändning får inte baseras på ledamotens nationalitet och ska även avvisas om parten i överklagandeförfarandet, trots att denne var medveten om ett skäl till invändning, har vidtagit åtgärder i förfarandet, förutom eventuella invändningar angående överklagandenämndens sammansättning.
3. Överklagandenämnden ska besluta om vilka åtgärder som ska vidtas i de fall som anges i punkterna 1 och 2 utan att den berörda ledamoten deltar. Vid beslutet ska den berörda ledamoten ersättas av sin suppleant. Om suppleanten befinner sig i en liknande situation ska ordföranden utse en ersättare bland de tillgängliga suppleanterna.
4. Ledamöterna i överklagandenämnden ska förbinda sig att handla oberoende och i allmänhetens intresse. De ska i detta syfte avge en skriftlig åtagandeförklaring och en skriftlig intresseförklaring, där de anger antingen frånvaron av intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende eller indikation på direkta eller indirekta intressen som skulle kunna inverka negativt på deras oberoende. Dessa förklaringar ska offentliggöras varje år.

*Artikel 28***Beslut som är föremål för överklagande**

1. Varje fysisk eller juridisk person, inbegripet tillsynsmyndigheterna, får överklaga ett sådant beslut som avses i artikel 2 d och antingen riktar sig till den personen själv eller riktar sig till en annan person, men trots detta direkt och personligen berör den personen.
2. Överklagandet ska inbegripa en motivering och ska sändas skriftligen till Acer inom två månader efter det att beslutet har meddelats den berörda personen eller, om så inte är fallet, inom två månader efter att Acer offentliggjort beslutet. Överklagandenämnden ska fatta beslut om överklagandet inom fyra månader efter att det ingetts.
3. Ett överklagande enligt punkt 1 får inte medföra att beslutet upphävs. Överklagandenämnden får däremot upphäva tillämpningen av det ifrågasatta beslutet, om den anser att omständigheterna motiverar det.
4. Om överklagandet kan tas upp till prövning, ska överklagandenämnden pröva om det är välgrundat. Den ska så ofta det behövs ge parterna i överklagandeförfarandet möjlighet att inom angivna tidsfrister lämna synpunkter på meddelanden från nämnden eller på inlagor från övriga parter i överklagandeförfarandet. Parterna i överklagandeförfarandet ska ha rätt att göra en muntlig framställning.
5. Överklagandenämnden får bekräfta beslutet eller hänskjuta fallet till behörigt organ inom Acer. Det behöriga organet ska vara bundet av överklagandenämndens beslut.
6. Acer ska offentliggöra överklagandenämndens beslut.

*Artikel 29***Talan inför domstolen**

Talan om upphävande av ett beslut som utfärdats av Acer enligt denna förordning, och passivitetstalan för att åtgärder inte vidtagits inom gällande tidsfrister får väckas vid domstolen först efter det att det överklagandeförfarande som avses i artikel 28 slutförts. Acer ska vidta de åtgärder som krävs för att följa avgöranden från domstolen.

*Artikel 30***Arbetsgrupper**

1. Styrelsen ska, utgående från ett gemensamt förslag från direktören och tillsynsnämnden, inrätta eller avskaffa arbetsgrupper om detta är motiverat, särskilt som stöd till direktörens och tillsynsnämndens arbete och för att utarbeta de yttranden, rekommendationer och beslut som avses i artiklarna 3.1, 4–8, 9.1 och 9.3, 10, 11 c, 13, 15.4, 30 och 43.

En arbetsgrupp kan inrättas och avskaffas under förutsättning att tillsynsnämnden tillstyrkt det.

2. Arbetsgrupperna ska efter behov utgöras av experter från Acer och tillsynsmyndigheterna. Experter från kommissionen får delta i arbetsgrupperna. Acer får inte ansvara för kostnaderna för experter från tillsynsmyndigheterna som deltar i Acers arbetsgrupper. Arbetsgrupperna ska ta hänsyn till synpunkter från experter från andra relevanta nationella myndigheter om dessa myndigheter är behöriga.

3. Styrelsen ska anta och offentliggöra en intern arbetsordning för arbetsgruppernas funktion, utgående från ett förslag från direktören, efter samråd med tillsynsnämnden och efter att ha inhämtat dess tillstyrkan.

4. Acers arbetsgrupper ska utföra den verksamhet de fått i uppdrag i det programdokument som antagits i enlighet med artikel 20 och eventuell annan verksamhet enligt denna förordning som de fått i uppdrag av tillsynsnämnden och direktören.

Kapitel III**Upprättande av budgeten och budgetens struktur***Artikel 31***Budgetens struktur**

1. Utan att det påverkar andra medel ska Acers inkomster utgöras av följande:

- a) Ett bidrag från unionen.
- b) De avgifter som betalas till Acer enligt artikel 32.
- c) Eventuella frivilliga bidrag från medlemsstaterna eller tillsynsmyndigheterna som avses i artikel 19.1 g.
- d) Legat, gåvor eller bidrag som avses i artikel 19.1 g.

2. Acers utgifter ska omfatta personal-, administrations-, infrastruktur- och driftskostnader.

3. Acers inkomster och utgifter ska vara i balans.

4. För varje budgetår, vilket ska sammanfalla med kalenderåret, ska det göras prognoser över Acers samtliga inkomster och utgifter och dessa ska tas upp i dess budget.

5. Acers inkomster får inte kompromettera dess neutralitet, oberoende eller objektivitet.

*Artikel 32***Avgifter**

1. Avgifter ska betalas till Acer för följande:

- a) Begäran om undantagsbeslut enligt artikel 10 i denna förordning och för beslut om gränsöverskridande kostnadsfördelning som Acer meddelat enligt artikel 12 i förordning (EU) nr 347/2013.

b) Insamling, hantering, bearbetning och analys av information från marknadsaktörer eller enheter som rapporterar på deras vägnar i enlighet med artikel 8 i förordning (EU) nr 1227/2011.

2. De avgifter som avses i punkt 1 ska, jämte betalningssätt, fastställas av kommissionen efter genomförande av ett offentligt samråd och efter samråd med styrelsen och tillsynsnämnden. Avgifterna ska stå i proportion till kostnaderna för de relevanta tjänster som tillhandahållits på ett kostnadseffektivt sätt och som ska vara tillräckliga för att täcka kostnaderna för dem. Dessa avgifter ska fastställas på en nivå som säkerställer att de varken är diskriminerande eller att de lägger en oskälig ekonomisk eller administrativ börda på marknadsaktörer eller enheter som agerar på deras vägnar.

Kommissionen ska regelbundet på nytt ta ställning till nivån på dessa avgifter på grundval av en utvärdering och ska vid behov anpassa avgiftsnivån och betalningssättet.

Artikel 33

Upprättande av budgeten

1. Direktören ska varje år utarbeta ett förslag till preliminär beräkning, vilket ska omfatta de förutsedda driftskostnaderna och arbetsprogrammet för nästa budgetår, och överlämna detta förslag till preliminär beräkning till styrelsen tillsammans med en preliminär tjänsteförteckning.

2. Förslaget till preliminär beräkning ska baseras på målen och de förväntade resultaten enligt det årliga programdokument som avses i artikel 20.1, och där ska beaktas vilka ekonomiska resurser som är nödvändiga för att dessa mål och förväntade resultat ska uppnås.

3. Varje år ska styrelsen på grundval av direktörens förslag till preliminär beräkning anta ett förslag till preliminär beräkning av Acers inkomster och utgifter för nästa budgetår.

4. Senast den 31 januari varje år ska styrelsen överlämna förslaget till preliminär beräkning samt ett förslag till tjänsteförteckning till kommissionen. Innan denna beräkning antas ska direktörens förslag överlämnas till tillsynsnämnden, som kan avge ett motiverat yttrande om förslaget.

5. Kommissionen ska överlämna den beräkning som avses i punkt 3 tillsammans med förslaget till unionens allmänna budget till Europaparlamentet och rådet.

6. Utgående från detta förslag till beräkning ska kommissionen i förslaget till unionens allmänna budget ta upp de uppskattningar som den anser nödvändiga mot bakgrund av tjänsteförteckningen och de bidrag som ska belasta unionens allmänna budget i enlighet med artiklarna 313–316 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

7. Rådet ska i egenskap av budgetmyndighet anta Acers tjänsteförteckning.

8. Styrelsen ska anta Acers budget. Budgeten ska bli slutgiltig när unionens allmänna budget slutgiltigt har antagits. Vid behov ska Acers budget justeras i enlighet med unionens allmänna budget.

9. Alla eventuella ändringar av budgeten, inklusive tjänsteförteckningen, ska göras enligt samma förfarande.

10. Senast den 5 juli 2020 ska kommissionen bedöma om Acer har tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att, enligt denna förordning, kunna utföra sitt uppdrag att arbeta för en inre marknad för energi och bidra till tryggad energiförsörjning för unionens konsumenter.

11. Styrelsen ska utan dröjsmål meddela budgetmyndigheten sin avsikt att genomföra varje projekt som kan ha betydande ekonomiska konsekvenser för finansieringen av Acers budget, särskilt projekt som rör fastigheter. Styrelsen ska även underrätta kommissionen om sådana planer. Om en av budgetmyndighetens båda parter avser att avge ett yttrande, ska den inom två veckor efter mottagandet av information om ett projekt meddela Acer sin avsikt att avge ett sådant yttrande. Om inget yttrande inkommer, får Acer gå vidare med det planerade projektet.

Artikel 34

Genomförande och kontroll av budgeten

1. Direktören ska fungera som utanordnare och genomföra Acers budget.
2. Senast den 1 mars efter utgången av varje budgetår ska Acers räkenskapsförare överlämnade preliminära redovisningarna samt rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen under budgetåret i fråga till kommissionens räkenskapsförare och revisionsrätten. Acers räkenskapsförare ska också överlämna rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen till Europaparlamentet och rådet senast den 31 mars påföljande år. Kommissionens räkenskapsförare ska sedan konsolidera institutionernas och de decentraliserade organens preliminära redovisningar i enlighet med artikel 245 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 ⁽²²⁾ (nedan kallad *budgetförordningen*).

Artikel 35

Redovisning och förfarande för att bevilja ansvarsfrihet

1. Acers räkenskapsförare ska överlämna de preliminära redovisningarna för budgetåret (år N) till kommissionens räkenskapsförare och till revisionsrätten senast den 1 mars det påföljande budgetåret (år N+1).
2. Acer ska överlämna en rapport om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen för år N till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten senast den 31 mars år N+1.

Senast den 31 mars år N+1 ska kommissionens räkenskapsförare till revisionsrätten överlämna Acers preliminära redovisningar. Kommissionen ska även överlämna rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen under budgetåret till Europaparlamentet och rådet.

3. Efter mottagande av revisionsrättens iakttagelser i fråga om Acers preliminära redovisningar för år N i enlighet med artikel 246 i budgetförordningen ska räkenskapsföraren på eget ansvar upprätta Acers slutliga redovisningar för det året. Direktören ska överlämna dem till styrelsen för yttrande.
4. Styrelsen ska avge ett yttrande om Acers slutliga redovisningar för år N.
5. Senast den 1 juli år N+1 ska Acers räkenskapsförare överlämna de slutliga redovisningarna för år N, åtföljda av styrelsens yttrande, till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten.
6. De slutliga redovisningarna ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* senast den 15 november år N+1.
7. Senast den 30 september år N+1 ska direktören till revisionsrätten överlämna ett svar på dess iakttagelser. Direktören ska även överlämna en kopia av sitt svar till styrelsen och kommissionen.
8. Direktören ska, på Europaparlamentets begäran, förelägga parlamentet alla uppgifter som behövs för att förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för år N i enlighet med artikel 109.3 i delegerad förordning (EU) nr 1271/2013 ska kunna fungera väl.
9. Europaparlamentet ska före den 15 maj år N+2, på rekommendation av rådet, som ska fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet, bevilja direktören ansvarsfrihet för budgetens genomförande under budgetåret N.

⁽²²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (EUT L 193, 30.7.2018, s. 1).

*Artikel 36***Finansiella bestämmelser**

Styrelsen ska anta Acers finansiella bestämmelser efter samråd med kommissionen. Dessa bestämmelser får avvika från delegerad förordning (EU) nr 1271/2013, om de särskilda behoven för driften av Acer kräver det, dock endast med kommissionens förhandssamtycke.

*Artikel 37***Bedrägeribekämpning**

1. För att underlätta bekämpning av bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet inom ramen för Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 ⁽²³⁾ ska Acer ansluta sig till det interinstitutionella avtalet av den 25 maj 1999 om interna utredningar som utförs av Olaf ⁽²⁴⁾ och ska anta lämpliga bestämmelser tillämpliga på Acers personal, genom användning av den mall som finns i bilagan till avtalet.
2. Revisionsrätten ska ha befogenhet att genomföra revision på plats, samt revisioner på grundval av handlingar, avseende alla stödmottagare, uppdragstagare och underleverantörer som erhållit unionsfinansiering från Acer.
3. Olaf får göra utredningar, däribland kontroller och inspektioner på plats, för att undersöka misstankar om bedrägeri, korruption eller annan olaglig verksamhet som påverkar unionens ekonomiska intressen i samband med bidrag eller avtal som finansieras av Acer, i enlighet med de bestämmelser och förfaranden som fastställs i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 och rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 ⁽²⁵⁾.
4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1, 2 och 3 ska befogenheten att utföra revision och utredningar som avses i denna artikel uttryckligen tillerkännas revisionsrätten och Olaf i enlighet med deras respektive befogenheter i samarbetsavtal med tredjeländer eller internationella organisationer, kontrakt, bidragsavtal och bidragsbeslut som ingås av Acer.

Kapitel IV**Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser***Artikel 38***Privilegier och immunitet och avtal om säte**

1. Protokoll nr 7 om Europeiska unionens immunitet och privilegier fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget ska tillämpas på Acer och dess personal.
2. De nödvändiga bestämmelserna om Acers lokaler i värdmedlemsstaten och de resurser som den medlemsstaten ska tillhandahålla Acer samt de särskilda regler som i den staten är tillämpliga på direktören, styrelseledamöterna, Acers personal och deras familjemedlemmar ska fastställas i ett avtal om säte som ska ingås av Acer och värdmedlemsstaten. Avtalet ska ingås efter att ha godkänts av styrelsen.

*Artikel 39***Personal**

1. Tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren och de bestämmelser som antagits gemensamt av unionens institutioner för tillämpningen av tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren ska gälla för Acers personal, inbegripet dess direktör.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 av den 11 september 2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1073/1999 och rådets förordning (Euratom) nr 1074/1999 (EUT L 248, 18.9.2013, s. 1).

⁽²⁴⁾ EGT L 136, 31.5.1999, s. 15.

⁽²⁵⁾ Rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 av den 11 november 1996 om de kontroller och inspektioner på platsen som kommissionen utför för att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen mot bedrägerier och andra oegentligheter (EGT L 292, 15.11.1996, s. 2).

2. Styrelsen ska, i samförstånd med kommissionen och i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna, anta lämpliga tillämpningsföreskrifter.
3. Acer ska gentemot sin personal utöva de befogenheter som tillkommer tillsättningsmyndigheten enligt tjänsteföreskrifterna och den myndighet som har rätt att ingå avtal enligt anställningsvillkoren.
4. Styrelsen får anta bestämmelser som gör det möjligt för nationella experter från medlemsstaterna att utstationeras till Acer.

Artikel 40

Acers ansvar

1. Acers avtalsrättsliga ansvar ska regleras av den lagstiftning som är tillämplig på avtalet i fråga.

Alla eventuella skiljedomsklausuler i avtal som ingås av Acer ska vara föremål för domstolens jurisdiktion.

2. Vid utomobligatoriskt ansvar ska Acer ersätta skada som orsakats av denna eller av dess personal vid tjänsteutövning, i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar.
3. Tvister som rör ersättningen för skada som avses i punkt 2 ska avgöras av domstolen.
4. Personalens personliga ekonomiska och disciplinära ansvar gentemot Acer ska regleras av de relevanta bestämmelser som gäller för Acers personal.

Artikel 41

Transparens och kommunikation

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 ⁽²⁶⁾ ska tillämpas på handlingar som finns hos Acer.
2. Styrelsen ska anta bestämmelser för tillämpning av förordning (EG) nr 1049/2001.
3. De beslut som fattas av Acer enligt artikel 8 i förordning (EG) nr 1049/2001 får överklagas genom att klagomål framförs till ombudsmannen eller genom att talan väcks vid domstolen, i enlighet med villkoren i artikel 228 respektive artikel 263 i EUF-fördraget.
4. Acers behandling av personuppgifter ska ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 ⁽²⁷⁾. Styrelsen ska fastställa bestämmelser för Acers tillämpning av förordning (EU) 2018/1725, inklusive bestämmelser om utnämning av Acers dataskyddsombud. Bestämmelserna ska fastställas efter samråd med Europeiska datatillsynsmannen.
5. Acer får bedriva kommunikationsverksamhet på eget initiativ inom sitt behörighetsområde. Tilldelningen av resurser för kommunikationsverksamhet får inte inverka negativt på ett effektivt utförande av de uppgifter som avses i artiklarna 3–13. Kommunikationen ska följa de relevanta planer för kommunikation och informationsspridning som antagits av styrelsen.

⁽²⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, 31.5.2001, s. 43).

⁽²⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

*Artikel 42***Skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter**

1. Acer ska anta sina egna säkerhetsbestämmelser, vilka ska motsvara kommissionens säkerhetsbestämmelser för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter och känsliga icke-klassificerade uppgifter, inklusive bestämmelserna om utbyte, behandling och lagring av sådana uppgifter, i enlighet med kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/443 ⁽²⁸⁾ och (EU, Euratom) 2015/444 ⁽²⁹⁾.
2. Acer får också besluta att tillämpa kommissionens beslut som avses i punkt 1 i tillämpliga delar. Acers säkerhetsbestämmelser ska bland annat omfatta bestämmelser om utbyte, behandling och lagring av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter och känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

*Artikel 43***Samarbetsavtal**

1. Acer ska vara öppen för deltagande av tredjeländer som har ingått avtal med unionen och som har antagit och tillämpar de relevanta bestämmelserna i unionsrätten på energiområdet, särskilt bestämmelser om oberoende tillsynsmyndigheter, tillgång till infrastruktur för tredje part, åtskillnad, energihandel, systemdrift, konsumentdeltagande och konsumentskydd, samt de relevanta bestämmelserna i unionens miljö- och konkurrenslagstiftning.
2. Under förutsättning att ett avtal ingås mellan unionen och tredjeländer enligt punkt 1 får Acer även fullgöra sina uppgifter enligt artiklarna 3–13 med avseende på tredjeländer, förutsatt att dessa länder har antagit och tillämpar de relevanta bestämmelserna i enlighet med punkt 1 och har gett Acer i uppdrag att samordna deras inhemska tillsynsmyndighets verksamhet med den verksamhet som bedrivs av tillsynsmyndigheterna. Endast i detta fall avser hänvisningar till frågor av gränsöverskridande natur gränser mellan unionen och tredjeländer, och inte gränser mellan två medlemsstater.
3. I de avtal som avses i punkt 1 ska det finnas regler om arten och omfattningen av samt förfarandena för dessa länders deltagande i Acers verksamhet, inklusive bestämmelser om finansiella bidrag och personal.
4. Styrelsen ska anta en arbetsordning för de förbindelser med de tredjeländer som avses i punkt 1, efter tillstyrkan från tillsynsnämnden. Kommissionen ska säkerställa att Acer arbetar inom ramen för sitt mandat och det befintliga institutionella ramverket genom att ingå en lämplig överenskommelse med Acers direktör.

*Artikel 44***Språkordning**

1. Bestämmelserna i rådets förordning nr 1 ⁽³⁰⁾ ska tillämpas på Acer.
2. Styrelsen ska fatta beslut om Acers interna språkordning.
3. De översättningar som krävs för Acers verksamhet ska tillhandahållas av översättningscentrumet för Europeiska unionens organ.

*Artikel 45***Utvärdering**

1. Senast den 5 juli 2024, och vart femte år därefter, ska kommissionen med biträde av en oberoende extern expert genomföra en utvärdering för att bedöma Acers resultat i förhållande till dess mål, mandat och uppgifter. Utvärderingen ska särskilt ta upp det eventuella behovet av att ändra Acers mandat och de ekonomiska följderna av en sådan eventuell ändring.

⁽²⁸⁾ Kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/443 av den 13 mars 2015 om säkerhet inom kommissionen (EUT L 72, 17.3.2015, s. 41).

⁽²⁹⁾ Kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/444 av den 13 mars 2015 om säkerhetsbestämmelser för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter (EUT L 72, 17.3.2015, s. 53).

⁽³⁰⁾ Rådets förordning (Euratom) nr 1 om vilka språk som skall användas i Europeiska atomenergigemenskapen (EGT 17, 6.10.1958, s. 385).

2. Om kommissionen anser att Acers fortsatta existens inte längre är motiverad med avseende på de mål, mandat och uppgifter som den tilldelats, kan kommissionen, efter att ha genomfört lämpligt samråd med berörda parter och med tillsynsnämnden, föreslå att denna förordning ändras eller upphävs.
3. Kommissionen ska överlämna resultaten av den utvärdering som avses i punkt 1, tillsammans med sina slutsatser, till Europaparlamentet, rådet och Acers tillsynsnämnd. Utvärderingens resultat bör offentliggöras.
4. Kommissionen ska senast den 31 oktober 2025 och därefter minst vart femte år lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet med en utvärdering av denna förordning och framför allt av Acers uppgifter som inbegriper enskilda beslut. Den rapporten ska på lämpligt sätt beakta resultaten av bedömningen i enlighet med artikel 69.1 i förordning (EU) 2019/943.

Kommissionens ska, när det är lämpligt, överlämna ett lagstiftningsförslag tillsammans med sin rapport.

Artikel 46

Upphävande

Förordning (EG) nr 713/2009 ska upphöra att gälla.

Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 47

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 5 juni 2019.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

G. CIAMBA

Ordförande

BILAGA I

Upphävd förordning och en förteckning över ändringar av denna

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 211, 14.8.2009, s. 1)	
Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 av den 17 april 2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009	Endast hänvisningen i artikel 20 i förordning (EU) nr 347/2013 till artikel 22.1 i förordning (EG) nr 713/2009

BILAGA II

Jämförelsetabell

Förordning (EG) nr 713/2009	Denna förordning
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 4	Artikel 2
Artikel 5	Artikel 3
Artikel 6.1–6.4 första stycket	Artikel 4
Artikel 6.4 andra–femte stycket, 6.5, 6.6 och 6.9	Artikel 5
Artiklarna 7 och 8	Artikel 6
—	Artikel 7
—	Artikel 8
—	Artikel 9
Artikel 9.1–9.2 första stycket	Artikel 10
Artikel 6.7–6.8	Artikel 11
—	Artikel 12
Artikel 9.2 andra stycket	Artikel 13
Artikel 10	Artikel 14
Artikel 11	Artikel 15
Artikel 2	Artikel 16
Artikel 3	Artikel 17
Artikel 12	Artikel 18
Artikel 13	Artikel 19
—	Artikel 20
Artikel 14.1–14.2	Artikel 21
Artikel 14.3–14.6	Artikel 22.1–22.4
Artikel 15	Artikel 22.5–22.6
Artikel 16	Artikel 23
Artikel 17	Artikel 24
Artikel 18.1–18.2	Artikel 25.1–25.2 och 25.4
Artikel 19.6	Artikel 25.3
Artikel 18.3	Artikel 26
Artikel 18.4–18.7	Artikel 27
Artikel 19.1–19.5 och 19.7	Artikel 28
Artikel 20	—
—	Artikel 29
—	Artikel 30
Artikel 21	Artikel 31
Artikel 22	Artikel 32
Artikel 23	Artikel 33
Artikel 24.1–24.2	Artikel 34

Förordning (EG) nr 713/2009	Denna förordning
Artikel 24.3 och följande	Artikel 35
Artikel 25	Artikel 36
—	Artikel 37
Artikel 27	Artikel 38
Artikel 28	Artikel 39
Artikel 29	Artikel 40
Artikel 30	Artikel 41.1–41.3
—	Artikel 42
Artikel 31	Artikel 43
Artikel 33	Artikel 44
Artikel 34	Artikel 45
—	Artikel 46
Artikel 35	Artikel 47

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/943**av den 5 juni 2019****om den inre marknaden för el****(omarbetning)****(Text av betydelse för EES)**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 ⁽⁴⁾ har ändrats väsentligt flera gånger. Eftersom ytterligare ändringar ska göras, bör den förordningen av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Energiunionen syftar till att ge slutkunder – hushåll och företag – säker, trygg, hållbar och konkurrenskraftig energi till ett överkomligt pris. Historiskt har elsystemet dominerats av vertikalt integrerade, ofta offentligt ägda monopol med stora centraliserade kärnkraftverk eller kraftverk för fossila bränslen. Den inre marknaden för el som steg för steg har genomförts sedan 1999, syftar till att skapa en faktisk valmöjlighet för alla konsumenter i unionen, nya affärsmöjligheter och ökad handel över gränserna för att uppnå ökad effektivitet, konkurrenskraftiga priser och högre kvalitet på tjänsterna samt bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet. Den inre marknaden för el har ökat konkurrensen, särskilt på grossistnivå och i handeln mellan elområden. Den kvarstår som grunden för en effektiv energimarknad.
- (3) Unionens energisystem befinner sig mitt i sin mest genomgripande omvandling på årtionden och elmarknaden står i centrum av denna omvandling. Det gemensamma målet om minskade växthusgasutsläpp från energisystemet skapar nya möjligheter och utmaningar för marknadsaktörerna. Samtidigt ger den tekniska utvecklingen möjlighet till nya former av konsumentdeltagande och gränsöverskridande samarbete.
- (4) Denna förordning fastställer regler för att säkerställa funktionen hos den inre marknaden för el och inbegriper krav när det gäller utvecklingen av förnybara former av energi och miljöpolitik, framför allt särskilda regler för vissa typer av kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, vad gäller balansansvar, dirigerig och omdirigerig samt ett tröskelvärde för koldioxidutsläpp för ny produktionskapacitet om den kapaciteten omfattas av temporära åtgärder för att säkerställa en nödvändig nivå av resurstillräcklighet, det vill säga en kapacitetsmekanism.
- (5) El från förnybara energikällor från mindre kraftproduktionsanläggningar bör ges prioriterad inmatning, antingen via en särskild prioriteringsordning i inmatningsmetoden eller genom rättsliga eller tillsynsmässiga krav på

⁽¹⁾ EUT C 288, 31.8.2017, s. 91.

⁽²⁾ EUT C 342, 12.10.2017, s. 79.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 mars 2019 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 22 maj 2019.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 15).

marknadsaktörer om att tillhandahålla denna el på marknaden. Prioriterad inmatning som har givits i systemdriftstjänsterna enligt samma ekonomiska villkor bör anses uppfylla kraven i denna förordning. Under alla omständigheter bör prioriterad inmatning anses vara förenlig med deltagande på elmarknaden för de kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor.

- (6) Statliga ingripanden, som ofta utformas utan samordning har lett till ökande snedvridning av grossistmarknaden för el, med negativa konsekvenser för investeringar och gränsöverskridande handel.
- (7) Förr var elkunder helt passiva och köpte ofta el till reglerade priser som inte hade något direkt samband med marknaden. I framtiden måste kunderna ges möjlighet att fullt ut delta på marknaden, på samma villkor som andra marknadsaktörer, och måste ges möjlighet att styra sin egen energikonsumtion. För att integrera allt större andelar förnybar energi bör det framtida elsystemet utnyttja alla tillgängliga möjligheter till flexibilitet, särskilt lösningar på efterfrågesidan och energilagring, och digitalisering genom att integrera innovativ teknik med elsystemen. För att uppnå effektiv utfasning av fossila bränslen till lägsta kostnad måste det framtida elsystemet också uppmuntra till energieffektivitet. Genomförandet av den inre energimarknaden genom en effektiv integrering av förnybar energi kan på lång sikt driva på investeringar och bidra till uppnåendet av målen för energiunionen samt klimat- och energiramen för 2030, såsom anges i kommissionens meddelande av den 22 januari 2014 med titeln *Den politiska ramen för klimat- och energifrågor för perioden 2020-2030*, och som fastställdes i de slutsatser som antogs vid Europeiska rådets möte den 23 och 24 oktober 2014.
- (8) Ökad marknadsintegrering och en övergång till en mer varierande elproduktion kräver ökade insatser för att samordna nationell energipolitik med grannländer och utnyttja möjligheterna till gränsöverskridande elhandel.
- (9) Regelverket har utvecklats så att elhandel kan ske i hela unionen. Denna utveckling har fått stöd genom antagandet av flera nätföreskrifter och riktlinjer för integrering av elmarknaderna. Dessa nätföreskrifter och riktlinjer innehåller bestämmelser om marknadsregler, systemdrift och nätanslutning. För att säkerställa full transparens och öka rättssäkerheten bör också de viktigaste principerna för marknadsfunktion och kapacitetstilldelning inom tidsramarna för balans-, dagen före-, intradags- och förhandsmarknaden antas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet och sammanföras i en enda unionslagstiftningsakt.
- (10) I artikel 13 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 ⁽⁵⁾ fastställs en process genom vilken systemansvariga för överföringssystem kan delegera samtliga eller en del av sina arbetsuppgifter till en tredje part. Systemansvariga för överföringssystem som delegerar sina arbetsuppgifter bör förbli ansvariga för att den här förordningen efterlevs. Medlemsstaterna bör dessutom kunna tilldela en tredje part uppgifter och skyldigheter. En sådan tilldelning bör vara begränsad till uppgifter och skyldigheter som utförs på nationell nivå, som avräkning av obalanser. En begränsad tilldelning bör inte leda till onödiga förändringar av de befintliga nationella systemen. De systemansvariga för överföringssystem bör dock förbli ansvariga för de uppgifter som de anförtrots enligt artikel 40 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 ⁽⁶⁾.
- (11) För en effektiv och icke snedvridande prisbildning vid upphandlingen av balanskapacitet och balansenergi krävs att det på balansmarknaderna inte är kontrakt för balanskapacitet som bestämmer priset för balansenergi. Detta påverkar inte dirigeringsystem som använder en integrerad planeringsprocess i enlighet med förordning (EU) 2017/2195.
- (12) I artiklarna 18, 30 och 32 i förordning (EU) 2017/2195 fastställs att prissättningsmetoden för både standardprodukter och specifika produkter för balansenergi bör skapa positiva incitament för marknadsaktörerna när det gäller att hålla sin balans eller hjälpa till att återställa systembalansen i deras område för obalanspris, och därigenom minska systemobalanserna och kostnaderna för samhället. Sådan prissättning bör vara inriktad på att åstadkomma en ekonomiskt effektiv användning av efterfrågefleksibiliteten och andra balansresurser inom ramen för driftssäkerhetsgränser.

⁽⁵⁾ Kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (EUT L 312, 28.11.2017, s. 6).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (se sidan 125 i detta nummer av EUT).

- (13) Integreringen av energibalansmarknaderna bör underlätta en välfungerande intradagsmarknad för att ge marknadsaktörerna möjlighet att balansera sig så nära realtid som möjligt, vilket möjliggjorts med hjälp av de stängningstider för balansenergi som fastställs i artikel 24 i förordning (EU) 2017/2195. Endast de obalanser som återstår efter utgången av intradagsmarknaden bör balanseras av systemansvariga för överföringssystem med balansmarknaden. I artikel 53 i förordning (EU) 2017/2195 harmoniseras avräkningsperioden för obalanser till 15 minuter i unionen. Den harmoniseringen är avsedd att stödja intradagshandel och främja utvecklingen av flera handelsprodukter med samma leveransfönster.
- (14) För att göra det möjligt för de systemansvariga för överföringssystem att upphandla och använda balanskapacitet på ett effektivt, ekonomiskt och marknadsbaserat sätt behöver marknadsintegrering främjas. I det hänseendet föreskrivs i avdelning IV i förordning (EU) 2017/2195 tre metoder genom vilka de systemansvariga för överföringssystem får tilldela kapacitet mellan elområden i syfte att utbyta balanskapacitet och delning av reserver, när de stöds på grundval av en kostnads-nyttoanalys: den samoptimerade processen, den marknadsbaserade tilldelningsprocessen och den tilldelning som bygger på en analys av den ekonomiska effektiviteten. Den samoptimerade tilldelningsprocessen ska vara dagen före-baserad. Det är däremot möjligt att genomföra den marknadsbaserade tilldelningsprocessen om upphandlingen görs högst en vecka före tillhandahållandet av balanskapaciteten och att genomföra tilldelningen baserad på en ekonomisk lönsamhetsanalys om upphandlingen görs mer än en vecka före tillhandahållandet av balanskapaciteten, under förutsättning att de tilldelade volymerna är begränsade och att en bedömning görs årligen. När en metod för tilldelningsprocessen för kapacitet mellan elområden har godkänts av de relevanta tillsynsmyndigheterna kan två eller fler systemansvariga för överföringssystem redan tidigt börja tillämpa metoden för att de ska kunna få erfarenhet och för att möjliggöra en smidig tillämpning av den metoden genom fler systemansvariga för överföringssystem i framtiden. Tillämpningen av sådana metoder, bör dock harmoniseras av alla systemansvariga för överföringssystem för att främja marknadsintegrering.
- (15) I avdelning V i förordning (EU) 2017/2195 föreskrivs att det allmänna målet för avräkning av obalanser är att säkerställa att de balansansvariga parterna håller sin balans eller hjälper till att återställa systembalansen på ett effektivt sätt, och att ge marknadsaktörerna incitament att hålla eller hjälpa till att återställa systembalansen. För att göra balansmarknaderna och det övergripande energisystemet lämpligt för integreringen av ökande andelar intermittert förnybar energi, bör obalanspriserna spegla realtidsvärdet för energi. Alla marknadsaktörer bör vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i systemet, vilka utgör skillnaden mellan den tilldelade volymen och den slutliga ställningen på marknaden. För aggregatorer av efterfrågefleksibilitet består den tilldelade volymen av den energivolym som fysiskt aktiveras av de deltagande kundernas last, baserat på en definierad mätmetod och referensmetod.
- (16) I kommissionens förordning (EU) 2015/1222 ⁽⁷⁾ fastställs detaljerade riktlinjer för kapacitetstilldelning mellan elområden och för hantering av överbelastning på dagen före-marknaderna och intradagsmarknaderna, inklusive krav som avser inrättandet av gemensamma metoder för att bestämma de kapacitetsvolym som samtidigt är tillgängliga mellan elområden, kriterier för att bedöma effektivitet och en översynprocess för att fastställa elområden. Artiklarna 32 och 34 i förordning (EU) 2015/1222 föreskriver regler för översyn av elområdeskonfigurationer, artiklarna 41 och 54 föreskriver harmoniserade gränser för högsta och lägsta jämviktspriser för tidsramarna för dagen före- och intradagshandel, artikel 59 föreskriver regler för stängningstiderna för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden och artikel 74 föreskriver regler för metoder för att dela kostnader för omdirigering och motköp.
- (17) Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 ⁽⁸⁾ föreskriver detaljerade regler om kapacitetstilldelning mellan elområden på förhandsmarknaderna, inrättandet av en gemensam metod för att bestämma långsiktig kapacitet mellan elområden, inrättandet av en gemensam tilldelningsplattform på europeisk nivå som erbjuder långsiktiga överföringsrättigheter, och möjligheten att återlämna långsiktiga överföringsrättigheter för efterföljande förhandstilldelning av kapacitet eller att överlåta långsiktiga överföringsrättigheter mellan marknadsaktörer. Artikel 30 i förordning (EU) 2016/1719 föreskriver regler om terminsprodukter för risksäkring.

⁽⁷⁾ Kommissionens förordning (EU) 2015/1222 av den 24 juli 2015 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning (EUT L 197, 25.7.2015, s. 24).

⁽⁸⁾ Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).

- (18) Kommissionens förordning (EU) 2016/631 ⁽⁹⁾ föreskriver krav för nätanslutning av kraftproduktionsanläggningar till det sammanlänkade systemet, särskilt avseende synkrona kraftproduktionsmoduler, kraftparksmoduler och havsbaserade kraftparksmoduler. Dessa krav bidrar därför till att säkerställa rättvisa konkurrensvillkor på den inre marknaden för el, säkerställa systemsäkerheten och integrationen av el från förnybara energikällor och främja en unionsomfattande elhandel. I artiklarna 66 och 67 i förordning (EU) 2016/631 föreskrivs regler för ny teknik för elproduktion.
- (19) Elområden som speglar fördelningen av utbud och efterfrågan är en hörnsten i den marknadsbaserade elhandeln och en förutsättning för att metoderna för kapacitetstilldelning, inklusive den flödesbaserade metoden, ska nå sin fulla potential. Elområden bör därför fastställas på ett sätt så att marknadslikviditet, en effektiv hantering av överbelastningar och en allmänt effektiv marknad säkerställs. När en översyn av en befintlig elområdeskonfiguration inleds av en enda tillsynsmyndighet eller systemansvarig för överföringssystem med godkännande från dess behöriga tillsynsmyndighet för elområdet inom den systemansvarige för överföringssystemets kontrollområde, om elområdeskonfigurationen har försumbar inverkan på angränsande systemansvarigas kontrollområden, inklusive sammanlänknings- och översynen av elområdeskonfigurationen är nödvändig för att förbättra effektiviteten, maximera möjligheterna till gränsöverskridande handel eller upprätthålla driftssäkerheten, bör den systemansvarige för överföringssystemet i det berörda kontrollområdet och den behöriga tillsynsmyndigheten vara den enda systemansvarige för överföringssystemet och den enda tillsynsmyndighet som deltar i översynen. Den berörda systemansvarige för överföringssystemet och den berörda tillsynsmyndigheten bör ge de angränsande systemansvariga för överföringssystem besked i förväg om översynen, och resultaten av översynen bör offentliggöras. Det bör vara möjligt att inleda en regional översyn av elområden till följd av en teknisk rapport om överbelastning i enlighet med artikel 14 i denna förordning eller i enlighet med de befintliga förfaranden som fastställs i förordning (EU) 2015/1222.
- (20) När regionala samordningscentrum gör en kapacitetsberäkning bör de maximera sin kapacitet med hänsyn till ekonomiskt rimliga korrigerande åtgärder och respektera driftssäkerhetsgränserna för systemansvariga för överföringssystem i kapacitetsberäkningsregionen. Om beräkningen inte ger en kapacitet som är lika med eller högre än den minimikapacitet som anges i denna förordning bör regionala samordningscentrum beakta alla tillgängliga kostsamma korrigerande åtgärder för att ytterligare öka kapaciteten upp till minimikapaciteten, inbegripet potential för omdirigering inom och mellan kapacitetsberäkningsregionerna, samtidigt som driftssäkerhetsgränserna för systemansvariga för överföringssystem i kapacitetsberäkningsregionen respekteras. De systemansvariga för överföringssystem bör på ett korrekt och transparent sätt rapportera om alla aspekter av kapacitetsberäkning i enlighet med denna förordning, och bör säkerställa att all information som skickas till regionala samordningscentrum är korrekt och ändamålsenlig.
- (21) Vid kapacitetsberäkning bör regionala samordningscentrum beräkna kapacitet mellan elområden med hjälp av sådana data från systemansvariga för överföringssystem som uppfyller driftssäkerhetsgränserna i systemansvariga för överföringssystem respektive kontrollområden. Systemansvariga för överföringssystem får besluta att avvika från den samordnade kapacitetsberäkningen om dess genomförande skulle leda till en överträdelse av driftssäkerhetsgränserna för nätelement i dess kontrollområde. De avvikelserna bör övervakas noggrant och rapporteras på ett öppet sätt för att förhindra missbruk och säkerställa att den volym av sammanlänkningskapacitet som ska göras tillgänglig för marknadsaktörerna inte är begränsad till att lösa överbelastning inom ett elområde. Om det finns en handlingsplan bör handlingsplanen ta hänsyn till avvikelser och hantera orsaken.
- (22) Grundläggande marknadsprinciper bör fastställa att elpriser ska bestämmas på grundval av tillgång och efterfrågan. Dessa priser bör ange när det behövs el och därmed tillhandahålla marknadsbaserade incitament till investeringar i flexibilitet, t.ex. flexibel produktion, sammanlänkning, efterfrågeflexibilitet eller energilagring.

⁽⁹⁾ Kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer (EUT L 112, 27.4.2016, s. 1).

- (23) Samtidigt som utfasning av fossila bränslen i elsektorn, med energi från förnybara energikällor som håller på att bli en stor del av marknaden, är ett av målen för energiunionen, är det mycket viktigt att marknaden undanröjer befintliga hinder för gränsöverskridande handel och uppmuntrar till investeringar i stödjande infrastruktur, t.ex. mer flexibel produktion, sammanlänkning, efterfrågefleksibilitet och energilagring. För att stödja denna övergång till intermittent och decentraliserad produktion, och säkerställa att energimarknadens principer ligger till grund för unionens framtida elmarknader, är ett förnyat fokus på kortfristiga marknader och bristprissättning av avgörande betydelse.
- (24) Kortfristiga marknader förbättrar likviditet och konkurrens genom att ge fler resurser möjlighet att delta fullt ut på marknaden, särskilt resurser som är mer flexibla. En effektiv bristprissättning kommer att uppmuntra marknadsaktörerna att reagera på marknadens signaler och vara tillgängliga när de behövs som mest på marknaden och säkerställa att de kan täcka sina kostnader på grossistmarknaden. Det är därför mycket viktigt att säkerställa att administrativa och implicita pristak tas bort så att bristprissättning kan tillämpas. När de kortfristiga marknaderna och bristprissättningen är helt integrerade i marknadsstrukturen bidrar de till att andra marknadssnedvridande åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten, t.ex. kapacitetsmekanismer, kan tas bort. Samtidigt bör bristprissättning utan pristak på grossistmarknaden inte äventyra möjligheten till tillförlitliga och stabila priser för slutkunderna, framför allt hushållskunder, små och medelstora företag samt industrikunder.
- (25) Utan att det påverkar artiklarna 107, 108 och 109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) hindrar undantag från grundläggande marknadsprinciper, t.ex. balansansvar, marknadsbaserad dirigerings eller omdirigerings, flexibilitetssignalerna och utgör hinder för utvecklingen av lösningar i form av t.ex. energilagring, efterfrågefleksibilitet eller aggregering. Även om undantag fortfarande är nödvändiga för att undvika onödigt administrativ börda för vissa marknadsaktörer, särskilt hushåll och små och medelstora företag, är omfattande undantag som gäller hela teknikformer inte förenliga med syftet att uppnå en marknadsbaserad och effektiv process för att fasa ut fossila bränslen, och bör därför ersättas av mer riktade åtgärder.
- (26) En fungerande konkurrens på den inre marknaden för el förutsätter icke-diskriminerande, transparenta och adekvata avgifter för användningen av nät och de sammanlänkande ledningarna i överföringssystemet.
- (27) En icke samordnad inskränkning av sammanlänkningskapaciteten begränsar i allt högre grad elhandeln mellan medlemsstaterna och har blivit ett allvarligt hinder för utvecklingen av en fungerande inre marknad för el. Den högsta kapacitetsnivån för sammanlänkningar och kritiska linjesegment bör därför göras tillgänglig, med efterlevnad av säkerhetsstandarderna för säker nätdrift, inklusive respekt för säkerhetsstandarderna för oförutsedda händelser (N-1). Det råder dock vissa begränsningar för fastställandet av kapacitetsnivån i ett sammankopplat nät. Tydliga miniminivåer för tillgänglig kapacitet för handel mellan elområden måste införas för att minska effekterna av ringflöden och interna överbelastningar i handeln mellan elområden och ge ett förutsägbart kapacitetsvärde för marknadsaktörerna. När den flödesbaserade metoden används bör minimikapaciteten fastställa den minsta andelen av kapaciteten för kritiska linjesegment för utbyte mellan och inom elområden, med respekt för driftssäkerhetsgränserna, som ska användas för samordnad kapacitetsberäkning enligt förordning (EU) 2015/1222, med beaktande av oförutsedda händelser. Den totala återstående andelen av kapaciteten får användas för säkerhetsmarginaler, ringflöden och interna flöden. Vid förutsebara problem för att säkerställa nätsäkerheten bör undantag dessutom vara möjliga under en begränsad övergångsfas. Dessa undantag bör åtföljas av en metod och projekt som erbjuder en långsiktig lösning.
- (28) Den överföringskapacitet på vilken kriteriet för minimikapacitet på 70 % ska tillämpas inom ramen för en metod med nettoöverföringskapacitet (NTC) är högsta överföring av aktiv kraft med beaktande av gränser för driftssäkerhet och oförutsedda händelser. Den samordnade beräkningen av kapacitet beaktar även att elflöden distribueras ojämnt mellan enskilda komponenter och inte enbart adderar kapacitet hos sammanlänkande ledningar. Denna kapacitet tar inte hänsyn till ringflöden, interna överbelastningar eller säkerhetsmarginaler som beaktas inom återstående 30 %.

- (29) Det är viktigt att undvika att de olika säkerhets-, drifts- och planeringsstandarder som används av de systemansvariga för överföringssystem i medlemsstaterna leder till snedvridning av konkurrensen. Dessutom bör det råda transparens för marknadsaktörerna vad gäller tillgänglig överföringskapacitet och de säkerhets-, planerings- och driftsstandarder som påverkar den tillgängliga överföringskapaciteten.
- (30) För att på ett effektivt sätt styra nödvändiga investeringar måste priserna också ge signaler om var el behövs mest. I ett områdesbaserat elsystem förutsätter korrekta lokaliseringssignaler ett enhetligt, objektivt och tillförlitligt fastställande av elområden genom en transparent process. För att säkerställa en effektiv drift och planering av unionens elnät och tillhandahålla effektiva prissignaler för ny produktionskapacitet, efterfrågefleksibilitet eller överföringsinfrastruktur bör elområden återspegla strukturell överbelastning. I synnerhet bör kapacitet mellan elområden inte minskas för att lösa intern överbelastning.
- (31) För att återspegla de olika principer som finns för optimering av elområden utan att äventyra likvida marknader och nätinvesteringar bör två alternativ föreskrivas för att hantera överbelastningar. Medlemsstater bör kunna välja mellan en elområdeskonfiguration eller att vidta åtgärder som exempelvis nätförstärkning eller nätoptimering. Utgångspunkten för ett sådant beslut bör vara att långvariga strukturella överbelastningar har konstaterats av den eller de systemansvariga för överföringssystemet i en medlemsstat, genom en rapport från europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (nedan kallat *Entso för el*) om överbelastning eller genom en översyn av elområdet. Medlemsstater bör först försöka hitta en gemensam lösning på hur man bäst hanterar överbelastningar. Medlemsstaterna kan i det sammanhanget anta multinationella eller nationella handlingsplaner för att hantera överbelastningar. För medlemsstater som antar en handlingsplan för att hantera överbelastningar, bör det införas en infasningsperiod i form av en linjär utveckling för öppnandet av sammanlänkningslinjer. När en sådan handlingsplan har genomförts bör medlemsstaterna kunna välja en elområdeskonfiguration eller att på egen bekostnad vidta korrigerande åtgärder för att hantera kvarvarande överbelastningar. I det senare fallet bör deras elområden inte konfigureras mot medlemsstatens vilja, förutsatt att minimikapaciteten har uppnåtts. Den lägsta kapacitetsnivå som bör användas vid samordnad kapacitetsberäkning bör vara en procentandel av kapaciteten hos ett kritiskt linjesegment, såsom de definieras enligt urvalsprocessen i förordning (EU) 2015/1222, efter eller, vid en flödesbaserad metod, med respekt för driftssäkerhetsgränserna vid oförutsedda händelser. Ett kommissionsbeslut om konfigurationen på ett elområde bör vara möjligt som en sista utväg och bör endast ändra konfigurationen på ett elområde i de medlemsstater som valt att dela elområden eller som inte har uppnått den lägsta kapacitetsnivån.
- (32) En effektiv utfasning av fossila bränslen i elsystemet via marknadsintegrering kräver ett systematiskt undanröjande av hinder för den gränsöverskridande handeln för att motverka fragmentering av marknaden och göra det möjligt för unionens energikunder att till fullo dra nytta av fördelarna med integrerade elmarknader och konkurrens.
- (33) I denna förordning bör de grundläggande principerna för tariffsystem och kapacitetstilldelning fastställas, samtidigt som förordningen bör möjliggöra antagande av riktlinjer för ytterligare relevanta principer och metoder för att främja en snabb anpassning till förändrade förhållanden.
- (34) Hanteringen av problemen med överbelastning bör ge korrekta ekonomiska signaler till de systemansvariga för överföringssystem och till marknadsaktörerna och grundas på marknadsmekanismer.
- (35) På en öppen, konkurrensutsatt marknad bör systemansvariga för överföringssystem som via sina nät överför gränsöverskridande transitflöden av el kompenseras för kostnader i samband med detta av dem som är systemansvariga för de överföringssystem där de gränsöverskridande flödena börjar och för de system där dessa flöden slutar.
- (36) Inbetalningar och utbetalningar som uppstår genom compensation mellan systemansvariga för överföringssystem bör beaktas när de nationella nättarifferna fastställs.
- (37) Det faktiska belopp som betalas för gränsöverskridande tillträde till systemet kan variera avsevärt, beroende på vilka systemansvariga för överföringssystem som berörs och till följd av strukturella skillnader i de tariffsystem som tillämpas i medlemsstaterna. En viss grad av harmonisering är därför nödvändig för att undvika snedvridning av handeln.

- (38) Det bör finnas regler för användningen av intäkter som härrör från hanteringen av överbelastning, såvida inte sammanlänkningens särdrag motiverar ett undantag från dessa regler.
- (39) För att ge lika villkor för alla marknadsaktörer bör nättariffer tillämpas på ett sätt som inte leder till positiv eller negativ diskriminering mellan produktion som är ansluten på distributionsnivå i jämförelse med produktion som är ansluten på överföringsnivå. Nättariffer bör inte leda till att energilagring diskrimineras, och bör inte verka hämmande på deltagande i efterfrågefleksibilitet eller utgöra ett hinder för förbättringar av energieffektiviteten.
- (40) För att öka transparens och jämförbarhet i prissättningen, om en bindande harmonisering inte betraktas som tillräcklig, bör en rapport om bästa praxis för tariffmetoder utfärdas av den europeiska byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 ⁽¹⁰⁾.
- (41) För att bättre säkerställa optimala investeringar i det transeuropeiska nätet och att bättre möta utmaningen där livskraftiga projekt för sammanlänkning inte kan förverkligas på grund av bristande prioritering på nationell nivå bör användningen av intäkter från överbelastning omprövas och bidra till att säkerställa tillgänglighet och bibehålla eller öka sammanlänkningskapaciteten.
- (42) För att elöverföringsnäten i unionen ska kunna fungera på bästa sätt och för att möjliggöra gränsöverskridande handel med och leveranser av el, bör Entso för el upprättas. Arbetsuppgifterna för Entso för el bör genomföras i enlighet med unionens konkurrensregler, som även fortsättningsvis ska gälla för beslut av Entso för el. Entso för el:s uppgifter bör vara väldefinierade och arbetssättet bör säkerställa effektivitet och transparens. Nätföreskrifter som utarbetas av Entso för el är inte avsedda att ersätta de nödvändiga nationella nätföreskrifterna för inhemskt bruk. Eftersom större framsteg kan göras via regionala insatser, bör de systemansvariga för överföringssystem inrätta regionala strukturer inom den övergripande samarbetsorganisationen och samtidigt se till att resultaten på regional nivå överensstämmer med nätföreskrifter och icke-bindande tioåriga nätutvecklingsplaner på unionsnivå. Medlemsstaterna bör främja samarbete och övervaka nätets effektivitet på regional nivå. Det regionala samarbetet bör vara förenligt med utvecklingen mot en konkurrensutsatt och effektiv inre marknad för el.
- (43) Entso för el bör utföra en robust bedömning av resurstillräckligheten på europeisk nivå på medellång till lång sikt för att ge en objektiv grund för bedömningen av frågor som rör tillräcklighet. Hantering av resurstillräcklighetsfrågor med hjälp av kapacitetsmekanismer bör baseras på den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet. Den bedömningen får kompletteras med nationella bedömningar.
- (44) Den metod för bedömning av resurstillräckligheten på lång sikt (från tio år framåt till ett år framåt) som fastställs i denna förordning har ett annat syfte än bedömningarna av säsongstillräcklighet (sex månader framåt) i enlighet med artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 ⁽¹¹⁾. Bedömningar på medellång till lång sikt används främst för att kartlägga resurstillräcklighetsproblem och bedöma behovet av kapacitetsmekanismer, medan bedömningarna av säsongstillräcklighet används för att varna för kortsiktiga risker som kan uppstå under de följande sex månaderna och som sannolikt kommer att leda till en avsevärd försämring av elförsörjningsläget. Regionala samordningscentrum utför dessutom regionala tillräcklighetsbedömningar om drift av elöverföringssystem. Dessa tillräcklighetsbedömningar görs på mycket kort sikt (från en vecka framåt till en dag framåt) och används i samband med driften av systemet.
- (45) Medlemsstaterna bör, innan de inför kapacitetsmekanismer, bedöma snedvridning till följd av lagstiftning som bidrar till resurstillräcklighetsproblem. Medlemsstaterna bör vara skyldiga att vidta åtgärder för att undanröja konstaterade snedvridningar och bör anta en tidsplan för genomförandet. Kapacitetsmekanismer bör endast införas för att hantera resurstillräcklighetsproblem som inte kan lösas genom att sådana snedvridningar undanröjs.

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (se sidan 22 i detta nummer av EUT).

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG (se sidan 1 i detta nummer av EUT).

- (46) Medlemsstater som avser att införa kapacitetsmekanismer bör utarbeta resurstillräcklighetsmål på grundval av en transparent och kontrollerbar process. Medlemsstaterna bör ha frihet att sätta sina egna önskade nivåer för försörjningstrygghet.
- (47) Enligt artikel 108 i EUF-fördraget har kommissionen exklusiv befogenhet att bedöma om statliga stödåtgärder som medlemsstaterna kan komma att införa är förenliga med den inre marknaden. Den bedömningen ska göras baserat på artikel 107.3 i EUF-fördraget och i enlighet med de relevanta bestämmelser och riktlinjer som kommissionen kan anta i detta syfte. Denna förordning påverkar inte kommissionens exklusiva befogenhet enligt EUF-fördraget.
- (48) Kapacitetsmekanismer som redan införts bör ses över mot bakgrund av denna förordning.
- (49) Detaljerade regler för att underlätta effektivt gränsöverskridande deltagande i kapacitetsmekanismer bör fastställas i denna förordning. Systemansvariga för överföringssystem bör underlätta intresserade producenters deltagande i kapacitetsmekanismer i andra medlemsstater. De bör därför beräkna den kapacitet som ger möjlighet till gränsöverskridande deltagande, möjliggöra sådant deltagande och kontrollera tillgängligheten. Tillsynsmyndigheterna bör verkställa de gränsöverskridande reglerna i medlemsstaterna.
- (50) Kapacitetsmekanismer bör inte leda till överkompensation, men bör samtidigt säkerställa försörjningstryggheten. I det avseendet bör andra kapacitetsmekanismer än strategiska reserver utformas för att säkerställa att det pris som betalas för tillgänglighet automatiskt rör sig mot noll när den kapacitetsnivå som skulle vara lönsam på energimarknaden i frånvaro av en kapacitetsmekanism förväntas vara tillräcklig för att tillgodose den efterfrågade kapacitetsnivån.
- (51) För att stödja medlemsstater och regioner som står inför sociala, industriella och ekonomiska utmaningar på grund av energiomställningen har kommissionen inrättat ett initiativ för kol- och koldioxidintensiva regioner. I det sammanhanget bör kommissionen bistå medlemsstaterna, inklusive med riktat finansiellt stöd för att möjliggöra en *rättvis övergång* i dessa regioner, om det är tillgängligt.
- (52) Mot bakgrund av skillnaderna mellan nationella energisystem och tekniska begränsningar hos befintliga elnät är det bästa sättet att uppnå framsteg inom marknadsintegreringen ofta på regional nivå. Regionalt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem bör därför stärkas. För att kunna säkerställa ett effektivt samarbete bör ett nytt regelverk föreskriva starkare regional styrning och tillsyn, inklusive genom att stärka Acers beslutsbefogenheter avseende gränsöverskridande frågor. Det är möjligt att ett närmare samarbete mellan medlemsstaterna behövs i krissituationer för att öka försörjningstryggheten och begränsa snedvridningen av marknaden.
- (53) Samordningen mellan systemansvariga för överföringssystem på regional nivå har formaliserats genom obligatoriskt deltagande för systemansvariga för överföringssystem i regionala säkerhetssamordnare. Den regionala samordningen mellan systemansvariga för överföringssystem bör utvecklas ytterligare med en förstärkt institutionell ram genom inrättandet av regionala samordningscentrum. Inrättandet av regionala samordningscentrum bör ta hänsyn till befintliga eller planerade regionala samordningsinitiativ och stödja den alltmer integrerade driften av elsystem i hela unionen, och därmed säkerställa att de fungerar effektivt och säkert. Därför är det nödvändigt att säkerställa att samordningen mellan de systemansvariga för överföringssystem genom regionala samordningscentrum äger rum i hela unionen. Om systemansvariga för överföringssystem i en viss region ännu inte samordnas genom ett befintligt eller planerat regionalt samordningscentrum bör den systemansvarige för överföringssystem i den regionen inrätta eller utse ett regionalt samordningscentrum.
- (54) Den geografiska räckvidden för regionala samordningscentrum bör göra det möjligt för dem att bidra effektivt till samordningen av driften hos systemansvariga för överföringssystem inom regioner och leda till förstärkt systemsäkerhet och marknadseffektivitet. Regionala samordningscentrum bör vara så flexibla att de kan utföra sina uppgifter i regionen på det sätt som är bäst lämpat för den typ av enskilda uppgifter som de anförtröts.

- (55) Regionala samordningscentrum bör utföra uppgifter där regionaliseringen ger ett mervärde jämfört med uppgifter som utförs på nationell nivå. De regionala samordningscentrumens uppgifter bör omfatta de uppgifter som innehas av regionala säkerhetssamordnare i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2017/1485 ⁽¹²⁾ samt ytterligare uppgifter avseende systemdrift, marknadsdrift och riskberedskap. Realtidsdrift av elsystemet bör inte ingå i de uppgifter som innehas av regionala samordningscentrum.
- (56) Genom att utföra sina uppgifter bör de regionala samordningscentrumen bidra till uppnåendet av de klimat- och energipolitiska målen för 2030 och 2050.
- (57) Regionala samordningscentrum bör främst verka till förmån för regionens system- och marknadsdrift. Regionala samordningscentrum bör därför för vissa funktioner ha de befogenheter som behövs för att samordna insatser som systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen ska genomföra, och för övriga funktioner ha en starkt rådgivande roll.
- (58) De personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurserna för regionala samordningscentrum bör inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att de ska kunna utföra sina uppgifter.
- (59) Entso för el bör säkerställa att den verksamhet som bedrivs av regionala samordningscentrum samordnas över regionernas gränser.
- (60) För att öka effektiviteten i unionens eldistributionsnät och säkerställa ett nära samarbete med systemansvariga för överföringssystem och Entso för el bör en europeisk enhet för unionens systemansvariga för distributionssystem (nedan kallad *EU DSO-enheten*) inrättas. Arbetsuppgifterna för EU DSO-enheten bör vara väldefinierade och arbetssättet bör säkerställa att enheten är effektiv, transparent och representativ för unionens systemansvariga för distributionssystem. EU DSO-enheten bör ha ett nära samarbete med Entso för el om utarbetandet och genomförandet av nätföreskrifterna, i tillämpliga fall, och bör arbeta med att ge vägledning om bland annat integrering av decentraliserad produktion och energilagring i distributionsnät eller andra områden som rör förvaltningen av distributionsnät. EU DSO-enheten bör även vederbörligen beakta de specifika egenskaperna hos distributionssystem som är anslutna nedströms till elsystem på öar som inte är anslutna till andra elsystem genom sammanlänkningslinjer.
- (61) Det krävs ett ökat samarbete och en ökad samordning mellan de systemansvariga för överföringssystem för att utarbeta nätföreskrifter för tillhandahållande och förvaltning av ett effektivt och transparent tillträde till överföringsnäten över gränserna, samt en samordnad och tillräckligt långsiktig planering och sund teknisk utveckling av unionens överföringsnät, inbegripet skapande av sammanlänkningskapacitet, med vederbörlig hänsyn till miljön. Dessa nätföreskrifter bör överensstämma med icke-bindande ramriktlinjer som har utarbetats av Acer. Acer bör ges en roll när det gäller att på grundval av faktiska omständigheter se över utkast till nätföreskrifter, bland annat deras överensstämmelse med ramriktlinjerna, och den bör kunna rekommendera att kommissionen antar dem. Acer bör lämpligen även få utvärdera föreslagna ändringar av nätföreskrifterna och bör kunna rekommendera att kommissionen antar dem. De systemansvariga för överföringssystem bör bedriva verksamheten i sina nät enligt dessa nätföreskrifter.
- (62) Erfarenheterna från utarbetandet och antagandet av nätföreskrifter har visat att det är lämpligt att förenkla förfarandet för utarbetandet genom att klargöra att Acer har rätt att granska utkast till elnätöfreskrifter innan de läggs fram för kommissionen.
- (63) För att säkerställa att den inre marknaden för el fungerar väl bör det införas förfaranden som ger kommissionen möjlighet att anta beslut och riktlinjer om bl.a. tariffsystem och kapacitetstilldelning, och som samtidigt säkerställer att tillsynsmyndigheterna är delaktiga i denna process, i förekommande fall genom sin sammanslutning på unionsnivå. Tillsynsmyndigheterna har, tillsammans med övriga berörda myndigheter i medlemsstaterna, en viktig uppgift när det gäller att bidra till att den inre marknaden för el fungerar väl.

⁽¹²⁾ Kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem (EUT L 220, 25.8.2017, s. 1).

- (64) Samtliga marknadsaktörer har ett intresse av det arbete som förväntas av Entso för el. En effektiv samrådsprocess är därför viktig och befintliga strukturer som inrättats för att underlätta och effektivisera processen, bland annat via tillsynsmyndigheterna eller Acer, bör spela en viktig roll.
- (65) För att öka transparensen när det gäller hela elöverföringsnätet i unionen bör Entso för el utarbeta, offentliggöra och regelbundet uppdatera en icke-bindande unionsomfattande tioårig nätutvecklingsplan. Denna nätutvecklingsplan bör omfatta hållbara elöverföringsnät och nödvändiga regionala sammanlänkningsplaner som behövs ur ett kommersiellt perspektiv eller för försörjningstryggheten.
- (66) Investeringar i viktig ny infrastruktur bör prioriteras, samtidigt som man bör se till att den inre marknaden för el fungerar korrekt. För att förstärka de positiva effekterna av undantagna likströmslänkar med avseende på konkurrensen och försörjningstryggheten bör det göras en prövning av marknadens intresse i projektets planeringsfas och bestämmelser för att hantera överbelastning bör antas. När likströmslänkar är dragna över mer än en medlemsstats territorium bör Acer, som en sista åtgärd, behandla ansökan om undantag i syfte att bättre beakta dess gränsöverskridande följder och underlätta administrationen. Med tanke på den exceptionella riskprofilen för dessa undantagna stora infrastrukturprojekt bör möjlighet ges att tillfälligt undanta företag med leverans- och produktionsintressen från samtliga bestämmelser om åtskillnad för de projekt som berörs. Undantag som beviljas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003⁽¹⁾ fortsätter att gälla fram till det planerade slutdatum som fastställts i beslutet om beviljande av undantag. Havsbaserad elinfrastruktur med dubbla funktioner (så kallade *havsbaserade hybridtillgångar*) som kombinerar transport av havsbaserad vindkraft till kuster och sammanlänkningsplaner bör också ha rätt till undantag, t.ex. enligt de regler som gäller för nya likströmssammanlänkningsplaner. Vid behov bör regelverket vederbörligen beakta den specifika situationen för dessa tillgångar för att övervinna hinder för ett förverkligande av samhällsrelevanta och kostnadseffektiva havsbaserade hybridtillgångar.
- (67) För att öka förtroendet för marknaden måste marknadsaktörerna kunna vara säkra på att företag som missbrukar sin ställning kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. De behöriga myndigheterna bör ges befogenhet att göra en ändamålsenlig undersökning av påståenden om missbruk av marknadsställning. Det är därför nödvändigt att ge de behöriga myndigheterna tillgång till uppgifter om operativa beslut som fattas av leverantörer. På elmarknaden fattas många relevanta beslut av producenterna, som bör hålla information om dessa beslut lätt tillgänglig för de behöriga myndigheterna under en fastställd period. De behöriga myndigheterna bör dessutom regelbundet kontrollera om de systemansvariga för överföringssystem följer reglerna. Små producenter, utan egentlig möjlighet att snedvrida marknaden, bör undantas från det kravet.
- (68) Medlemsstaterna och de behöriga myndigheterna bör åläggas att förse kommissionen med relevant information. Kommissionen bör behandla denna information konfidentiellt. Vid behov bör kommissionen kunna begära in relevant information direkt från de berörda företagen, under förutsättning att de behöriga myndigheterna underrättas.
- (69) Medlemsstaterna bör fastställa regler om sanktioner för överträdelse av bestämmelserna i denna förordning och säkerställa att de genomförs. Sanktionerna bör vara effektiva, proportionella och avskräckande.
- (70) Medlemsstaterna, energigemenskapens avtalsslutande parter och andra tredjeländer som tillämpar denna förordning eller ingår i synkronområdet för kontinental Europa bör ha ett nära samarbete om alla frågor som rör utvecklingen av en integrerad elhandelsregion och bör inte vidta åtgärder som äventyrar den fortsatta integreringen av elmarknaderna eller försörjningstryggheten i medlemsstater och avtalsslutande parter.
- (71) När förordning (EG) nr 714/2009 antogs fanns endast ett fåtal bestämmelser på unionsnivå om den inre marknaden för el. Sedan dess har unionens inre marknad blivit mer komplex på grund av de genomgripande förändringar som marknaderna genomgår, framför allt har en intermittent produktion av el från förnybara energikällor inletts. Nätföreskrifterna och nätriktlinjerna har därför blivit mycket omfattande och heltäckande och avser såväl tekniska som generella frågor.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (EUT L 176, 15.7.2003, s. 1).

- (72) I syfte att säkerställa en lägsta harmoniseringsnivå som krävs för en effektivt fungerande marknad bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på icke väsentliga aspekter av vissa särskilda områden som är grundläggande för marknadsintegrering. Dessa akter bör omfatta antagande och ändringar av vissa nätföreskrifter och riktlinjer, om de kompletterar denna förordning, det regionala samarbetet mellan systemansvariga för överföringssystem, ekonomisk kompensation mellan systemansvariga, liksom tillämpning av undantagsbestämmelser för nya sammanlänkningskablar. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽¹⁴⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (73) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter i enlighet med artikel 291 i EUF-fördraget. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁽¹⁵⁾. Granskningsförfarandet bör användas för antagandet av dessa genomförandebefogenheter.
- (74) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att upprätta en harmoniserad ram för gränsöverskridande elhandel, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare på grund av sin omfattning och sina verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (75) Av konsekvens- och rättssäkerhetsskäl bör ingen bestämmelse i denna förordning förhindra tillämpningen av de undantag som härrör från artikel 66 i direktiv (EU) 2019/944.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna förordning är att

- a) lägga grunden för ett effektivt uppnående av målen för energiunionen, och särskilt klimat- och energiramen för 2030, genom att med hjälp av marknadens signaler uppnå ökad effektivitet, en större andel förnybara energikällor, försörjningstrygghet, flexibilitet, hållbarhet, utfasning av fossila bränslen och ökad innovation,
- b) fastställa grundläggande principer för välfungerande, integrerade elmarknader, som möjliggör icke-diskriminerande marknadstillträde för alla leverantörer av resurser och för elkunder, ger mer inflytande till konsumenterna, säkerställer konkurrenskraft på den globala marknaden, efterfrågefleksibilitet, energilagring och energieffektivitet, underlättar aggregering av decentraliserad produktion och förbrukning, och möjliggör marknadsintegrering såväl som sektoriell integrering och marknadsbaserad ersättning för el som produceras från förnybara källor,

⁽¹⁴⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- c) fastställa rättvisa regler för gränsöverskridande elhandel, och därmed stärka konkurrensen på den inre marknaden för el, med beaktande av de nationella och regionala marknadernas särdrag; detta omfattar att det inrättas en kompensationsmekanism för gränsöverskridande flöden av el, att det införs harmoniserade principer för avgifter för gränsöverskridande överföring och tilldelning av tillgänglig kapacitet för sammanlänknings mellan de nationella överföringssystemen,
- d) underlätta genomförandet av en välfungerande och transparent grossistmarknad och bidra till en hög nivå av elförsörjningstrygghet, samt tillhandahålla mekanismer för att harmonisera reglerna för gränsöverskridande elhandel.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning avses med

1. *sammanlänkning*: en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan medlemsstater och som kopplar samman medlemsstaternas nationella överföringssystem,
2. *tillsynsmyndighet*: en tillsynsmyndighet som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med artikel 57.1 i direktiv (EU) 2019/944,
3. *gränsöverskridande flöde*: ett fysiskt flöde av el i en medlemsstats överföringsnät som uppstår genom påverkan av producentverksamhet, kundverksamhet, eller båda, utanför den medlemsstaten på dess överföringsnät,
4. *överbelastning*: en situation där alla begäranden från marknadsaktörer om handel mellan nätområden inte kan tillmötesgås därför att de avsevärt skulle påverka de fysiska flödena genom nätelement som inte kan klara dessa flöden,
5. *ny sammanlänkning*: en sammanlänkning som inte var färdig den 4 augusti 2003,
6. *strukturell överbelastning*: överbelastning i överföringssystemet som kan definieras på ett entydigt sätt, som är förutsägbar, geografiskt stabil över tiden och ofta återkommer under normala förhållanden i elkraftssystemet,
7. *marknadsoperatör*: en enhet som tillhandahåller en tjänst med vilken bud för att sälja el matchas med bud för att köpa el,
8. *nominerad elmarknadsoperatör*: en marknadsoperatör som av den behöriga myndigheten utsetts att utföra arbetsuppgifter i samband med gemensam dagen före- eller intradagskoppling,
9. *värde av förlorad last*: en uppskattning i euro/MWh av det högsta elpris som kunder är villiga att betala för att undvika strömbavbrott,
10. *balansering*: alla åtgärder och processer, inom alla tidsramar, genom vilka systemansvariga för överföringssystem fortlöpande säkerställer att systemfrekvensen bibehålls inom ett fördefinierat stabilitetsområde och att nödvändiga reserver upprätthålls med hänsyn till den kvalitet som krävs,
11. *balansenergi*: energi som används av systemansvariga för överföringssystem för att utföra balansering,
12. *leverantör av balanstjänst*: en marknadsaktör som tillhandahåller balansenergi och/eller balanskapacitet för systemansvariga för överföringssystem,
13. *balanskapacitet*: en mängd kapacitet som en leverantör av balanstjänster har accepterat att upprätthålla och för vilken leverantören av balanstjänster accepterat att lämna in bud på motsvarande mängd balansenergi till den systemansvariga för överföringssystemet under avtalets löptid,
14. *balansansvarig part*: en marknadsaktör eller dennes valda företrädare som ansvarar för aktörens obalanser på elmarknaden,
15. *avräkningsperiod för obalanser*: den tidsenhet som används för beräkning av obalansen hos en balansansvarig part,

16. *obalanspris*: priset för en obalans, vare sig det är positivt, noll eller negativt, för varje avräkningsperiod för obalanser och för obalans uppåt respektive nedåt,
17. *område för obalanspris*: det område för vilket ett obalanspris beräknas,
18. *förkvalificeringsprocess*: process för att kontrollera att en leverantör av balanskapacitet uppfyller de krav som ställs av de systemansvariga för överföringssystem,
19. *reservkapacitet*: den mängd frekvenshållningsreserver, frekvensåterställningsreserver eller ersättningsreserver som måste finnas tillgänglig för den systemansvarige för överföringssystemet,
20. *prioriterad inmatning*: avseende modellen för självdirigering, inmatning från kraftverk på grundval av andra kriterier än den ekonomiska rangordningen av bud, och, avseende modellen för central dirigerig, inmatning från kraftverk på grundval av andra kriterier än den ekonomiska rangordningen av bud eller nätbegränsningar, som ger prioritet till inmatning från särskilda teknikformer för elproduktion,
21. *kapacitetsberäkningsregion*: det geografiska område där samordnad kapacitetsberäkning tillämpas,
22. *kapacitetsmekanism*: en tillfällig åtgärd för att säkerställa att önskad nivå av nödvändig resurstillräcklighet uppnås, genom ersättning till resurser för att de är tillgängliga, med undantag för åtgärder som rör stödtjänster eller hantering av överbelastning,
23. *högeffektiv kraftvärme*: kraftvärme som uppfyller kriterierna i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU ⁽¹⁶⁾,
24. *demonstrationsprojekt*: ett projekt som visar upp teknik som är den första av sitt slag inom unionen och som representerar en viktig innovation som med god marginal överträffar tidigare känd teknik,
25. *marknadsaktör*: en fysisk eller juridisk person som producerar, köper eller säljer el, efterfrågefleksibilitet eller lagrings-tjänster, inklusive lägger handelsorder, på en eller flera elmarknader, däribland energibalansmarknader,
26. *omdirigering*: en åtgärd, inbegripet begränsning av tilldelad kapacitet som aktiveras av en eller flera systemansvariga genom att ändra produktionsmönstret eller belastningsmönstret, eller båda, för att ändra fysiska flöden i elsystemet och minska en fysisk överbelastning eller på annat sätt säkerställa systemsäkerhet,
27. *motköp*: ett utbyte mellan elområden som initieras av systemansvariga mellan två elområden för att minska fysisk överbelastning,
28. *kraftproduktionsanläggning*: en anläggning som omvandlar primärenergi till elektrisk energi och som består av en eller flera kraftproduktionsmoduler som är anslutna till ett nät,
29. *modell för centraldirigering*: en modell för planering och dirigerig där produktionsplaner och förbrukningsplaner såväl som dirigerig av kraftproduktionsanläggningar och förbrukningsanläggningar, i den mån de är dirigerbara anläggningar, bestäms av en systemansvarig för överföringssystem inom den integrerade planeringsprocessen,
30. *modell för självreglerig*: en modell för planering och dirigerig där produktionsplaner och förbrukningsplaner såväl som dirigerig av kraftproduktionsanläggningar och förbrukningsanläggningar bestäms av de planeringsansvariga vid de anläggningarna,
31. *standardbalansprodukt*: en harmoniserad balansprodukt som definierats av alla systemansvariga för överföringssystem för utbyte av balanstjänster,
32. *specifik balansprodukt*: en balansprodukt som skiljer sig från en standardbalansprodukt,
33. *delegerad operatör*: en enhet till vilken specifika uppgifter eller skyldigheter som åligger en systemansvarig för överföringssystem eller nominerad elmarknadsoperatör enligt denna förordning eller andra unionsrättsakter har delegerats av den systemansvarige för överföringssystemen eller den nominerade elmarknadsoperatören eller har tilldelats av en medlemsstat eller en tillsynsmyndighet,

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1).

34. *kund*: en kund enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv (EU) 2019/944,
35. *slutkund*: slutkund enligt definitionen i artikel 2.3 i direktiv (EU) 2019/944,
36. *grossist*: grossist enligt definitionen i artikel 2.2 i direktiv (EU) 2019/944,
37. *hushållskund*: hushållskund enligt definitionen i artikel 2.4 i direktiv (EU) 2019/944,
38. *små företag*: små företag enligt definitionen i artikel 2.7 i direktiv (EU) 2019/944,
39. *aktiv kund*: aktiv konsument enligt definitionen i artikel 2.8 i direktiv (EU) 2019/944,
40. *elmarknader*: elmarknader enligt definitionen i artikel 2.9 i direktiv (EU) 2019/944,
41. *leverans*: leverans enligt definitionen i artikel 2.12 i direktiv (EU) 2019/944,
42. *avtal om leverans av el*: avtal om leverans av el enligt definitionen i artikel 2.13 i direktiv (EU) 2019/944,
43. *aggregering*: aggregering enligt definitionen i artikel 2.18 i direktiv (EU) 2019/944,
44. *efterfrågeflexibilitet*: efterfrågeflexibilitet enligt definitionen i artikel 2.20 i direktiv (EU) 2019/944,
45. *smarta mätarsystem*: smarta mätarsystem enligt definitionen i artikel 2.23 i direktiv (EU) 2019/944,
46. *driftskompatibilitet*: driftskompatibilitet enligt definitionen i artikel 2.24 i direktiv (EU) 2019/944,
47. *distribution*: distribution enligt definitionen i artikel 2.28 i direktiv (EU) 2019/944,
48. *systemansvarig för distributionssystem*: systemansvarig för distributionssystem enligt definitionen i artikel 2.29 i direktiv (EU) 2019/944,
49. *energieffektivitet*: energieffektivitet enligt definitionen i artikel 2.30 i direktiv (EU) 2019/944,
50. *energi från förnybara energikällor* eller *förnybar energi*: energi från förnybara energikällor enligt definitionen i artikel 2.31 i direktiv (EU) 2019/944,
51. *distribuerad produktion*: distribuerad produktion enligt definitionen i artikel 2.32 i direktiv (EU) 2019/944,
52. *överföring*: överföring enligt definitionen i artikel 2.34 i direktiv (EU) 2019/944,
53. *systemansvarig för överföringssystem*: systemansvarig för överföringssystem enligt definitionen i artikel 2.35 i direktiv (EU) 2019/944,
54. *systemanvändare*: systemanvändare enligt definitionen i artikel 2.36 i direktiv (EU) 2019/944,
55. *produktion*: produktion enligt definitionen i artikel 2.37 i direktiv (EU) 2019/944,
56. *producent*: producent enligt definitionen i artikel 2.38 i direktiv (EU) 2019/944,
57. *sammanlänkat system*: sammanlänkat system enligt definitionen i artikel 2.40 i direktiv (EU) 2019/944,
58. *litet enskilt system*: litet enskilt system enligt definitionen i artikel 2.42 i direktiv (EU) 2019/944,
59. *litet sammanlänkat system*: litet sammanlänkat system enligt definitionen i artikel 2.43 i direktiv (EU) 2019/944,
60. *stödttjänst*: stödttjänst enligt definitionen i artikel 2.48 i direktiv (EU) 2019/944,
61. *icke-frekvensrelaterad stödttjänst*: icke-frekvensrelaterad stödttjänst enligt definitionen i artikel 2.49 i direktiv (EU) 2019/944,

62. *energilagring*: energilagring enligt definitionen i artikel 2.59 i direktiv (EU) 2019/944,
63. *regionalt samordningscentrum*: regionalt samordningscentrum inrättat enligt artikel 35 i denna förordning,
64. *grossistmarknaden för energi*: grossistmarknaden för energi enligt definitionen i artikel 2.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 ⁽¹⁷⁾,
65. *elområde*: det största geografiska område inom vilket marknadsaktörerna kan handla energi utan kapacitetstilldelning,
66. *kapacitetstilldelning*: tilldelning av kapacitet mellan elområden,
67. *kontrollområde*: en sammanhängande del av det sammanlänkade systemet, som drivs av en enda systemansvarig och ska inkludera sammankopplade fysiska belastningar och/eller eventuella förbrukningsenheter,
68. *samordnad nätöverföringskapacitet*: en metod för kapacitetsberäkning som är baserad på principen om att i förväg utvärdera och definiera en maximal energihandel mellan angränsande elområden,
69. *kritiskt linjesegment*: en nät-del som antingen är i elområdet eller mellan elområden med hänsyn till kapacitetsberäkningsförfarandet, vilket begränsar den mängd kraft som kan handlas,
70. *kapacitet mellan elområden*: det sammanlänkade systemets förmåga att överföra energi mellan elområden,
71. *produktionsenhet*: en enda elproducent som tillhör en produktionsanläggning.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ELMARKNADEN

Artikel 3

Principer för elmarknadernas funktion

Medlemsstaterna, tillsynsmyndigheter, systemansvariga för överföringssystem systemansvariga för distributionssystem, marknadsoperatörer och delegerade operatörer ska säkerställa att elmarknaderna fungerar i enlighet med följande principer:

- a) Prisbildningen ska baseras på tillgång och efterfrågan.
- b) Marknadsreglerna ska uppmuntra till fri prisbildning och undvika åtgärder som hindrar en prisbildning baserad på tillgång och efterfrågan.
- c) Marknadsreglerna ska underlätta utvecklingen av en mer flexibel produktion, hållbar koldioxidsnål produktion och mer flexibel efterfrågan.
- d) Kunderna ska kunna utnyttja marknadsmöjligheter och ökad konkurrens på slutkundsmarknaderna och ha befogenhet att delta som marknadsaktörer på energimarknaden och i energiöverföringen.
- e) Slutkunders och små företags marknadsdeltagande ska möjliggöras genom aggregering av produktion från flera kraftproduktionsanläggningar eller last från flera anläggningar för efterfrågeflexibilitet, så att de kan komma med gemensamma erbjudanden på elmarknaden och hanteras gemensamt i elsystemet, i enlighet med unionens konkurrensrätt.
- f) Marknadsreglerna ska möjliggöra utfasning av fossila bränslen ur elsystemet och fölaktligen ekonomin, inbegripet genom att möjliggöra integrering av el från förnybara energikällor samt genom att ge incitament till energieffektivitet.
- g) Marknadsreglerna ska tillhandahålla lämpliga incitament till investeringar i produktion, särskilt långsiktiga investeringar i ett hållbart elsystem där fossila bränslen fasats ut, i energilagring, energieffektivitet och efterfrågeflexibilitet för att tillgodose marknadens behov och underlätta rättvis konkurrens, och därmed säkerställa försörjningstryggheten.

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 326, 8.12.2011, s. 1).

- h) Hinder för gränsöverskridande elflöden mellan elområden eller medlemsstater och gränsöverskridande transaktioner på elmarknaderna och berörda tjänstemarknader ska successivt avlägsnas.
- i) Marknadsreglerna ska sörja för regionalt samarbete där detta är effektivt.
- j) Säker och hållbar produktion, energilagring och efterfrågefleksibilitet ska delta på lika villkor på marknaden, i enlighet med kraven i unionsrätten.
- k) Alla producenter ska vara direkt eller indirekt ansvariga för att sälja den el som de producerar.
- l) Marknadsreglerna ska möjliggöra utvecklingen av demonstrationsprojekt om hållbara, säkra och koldioxidsnåla energikällor, energitekniker eller energisystem som kan förverkligas och utnyttjas till nytta för samhället.
- m) Marknadsreglerna ska möjliggöra en effektiv dirigering av produktionstillgångar, energilagring och efterfrågefleksibilitet.
- n) Marknadsreglerna ska möjliggöra inträde och utträde för elproduktions-, energilagrings- och elhandelsföretag baserat på deras bedömning av den ekonomiska och finansiella hållbarheten i sin verksamhet.
- o) I syfte att göra det möjligt för marknadsaktörer att skyddas mot prisvolatilitet på marknadsmässiga grunder samt minska osäkerhet om framtida avkastning på investerat kapital ska långsiktiga möjligheter till risksäkring kunna handlas på börser på ett transparent sätt, och långfristiga elleveransavtal ska förhandlas öppet under förutsättning att unionens konkurrensrätt efterlevs.
- p) Marknadsreglerna ska underlätta handeln med produkter i hela unionen och förändringar i regelverket ska beakta konsekvenser för såväl kortsiktiga som långsiktiga terminsmarknader och produkter.
- q) Marknadsaktörerna har rätt att få tillgång till överförings- och distributionsnäten på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande villkor.

Artikel 4

Rättvis övergång

Kommissionen ska stödja medlemsstater som inför en nationell strategi för successiv minskning av befintlig kolproduktion och annan produktion av fossila bränslen samt av gruvsdriftskapacitet med hjälp av alla tillgängliga medel, för att möjliggöra en rättvis övergång i regioner som drabbats av strukturomvandlingar. Kommissionen ska bistå medlemsstaterna vid hanteringen av de sociala och ekonomiska konsekvenser som övergången till ren energi innebär.

Kommissionen ska nära samarbeta med intressenter i kol- och koldioxidintensiva regioner, underlätta tillgång till och utnyttjande av tillgängliga fonder och program, samt uppmuntra utbyte av god praxis, inklusive diskussioner om industriella färdplaner och behov av omskolning.

Artikel 5

Balansansvar

1. Alla marknadsaktörer ska vara ansvariga för de obalanser de orsakar i systemet (nedan kallat *balansansvaret*). Därför ska marknadsaktörerna antingen vara balansansvariga parter eller genom avtal delegera balansansvaret till en balansansvarig part efter eget val. Varje balansansvarig part ska vara ekonomiskt ansvarig för sina obalanser och sträva efter att balansera eller hjälpa till att balansera elsystemet.
2. Medlemsstater får bevilja undantag från balansansvaret endast för
 - a) demonstrationsprojekt för innovativa teknikformer, som ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande, förutsatt att dessa undantag är begränsade till den tid och den omfattning som behövs för att uppnå syftet med demonstrationen,

- b) kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor med en installerad elproduktionskapacitet på mindre än 400 kW,
- c) anläggningar som tar emot stöd som godkänts av kommissionen enligt unionens regler för statligt stöd i enlighet med artiklarna 107, 108 och 109 i EUF-fördraget och som tagits i drift före den 4 juli 2019.

Medlemsstaterna får, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget, ge incitament till marknadsaktörer som är helt eller delvis befriade från balansansvar att acceptera fullständigt balansansvar.

3. När en medlemsstat beviljar ett undantag i enlighet med punkt 2 ska den säkerställa att det ekonomiska ansvaret för obalanser ligger hos en annan marknadsaktör.

4. För kraftproduktionsanläggningar som tagits i drift från och med den 1 januari 2026 ska punkt 2 b tillämpas endast på produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor med en installerad elproduktionskapacitet på mindre än 200 kW.

Artikel 6

Balansmarknaden

1. Balansmarknaderna, inbegripet kvalificeringsprocesser, ska organiseras på ett sätt som
 - a) säkerställer icke-diskriminering mellan marknadsaktörerna, med hänsyn tagen till olika tekniska behov i elsystemet och olika teknisk förmåga vad gäller produktionskällor, energilagring och efterfrågefleksibilitet,
 - b) säkerställer att tjänster definieras på ett transparent och teknik neutralt sätt och upphandlas på ett öppet och marknadsbaserat sätt,
 - c) säkerställer icke-diskriminerande tillträde för alla marknadsaktörer, individuellt eller genom aggregering, inklusive el som producerats från intermittenta förnybara energikällor, efterfrågefleksibilitet och energilagring,
 - d) respekterar behovet att ta hand om en allt större andel intermittent produktion, ökat utnyttjande av efterfrågefleksibilitet och införande av ny teknik.
2. Priset på balansenergi ska inte fastställas på förhand i ett avtal om balanskapacitet. Upphandlingsprocesserna ska vara transparenta i enlighet med artikel 40.4 i direktiv (EU) 2019/944 samtidigt som konfidentialiteten hos kommersiellt känsliga uppgifter respekteras.
3. Balansmarknader ska säkerställa driftssäkerhet och samtidigt medge största möjliga utnyttjande och en effektiv kapacitetstilldelning mellan elområden för alla tidsramar i enlighet med artikel 17.
4. Avräkningen av balansenergi ska för standardbalansprodukter och specifika balansprodukter grundas på marginalprissättning (pay-as-cleared) såvida inte alla tillsynsmyndigheter har godkänt en alternativ prissättningsmetod på grundval av ett gemensamt förslag från alla systemansvariga för överföringssystem, efter en analys som visar att den alternativa prissättningsmetoden är effektivare.

Marknadsaktörer ska ha möjlighet att lämna bud så nära realtid som möjligt, och stängningstid för balansenergi ska inte inträffa före stängningstid för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden.

En systemansvarig för överföringssystem som tillämpar en modell för centraldirigering får fastställa ytterligare regler i enlighet med de riktlinjer för balanshållning som antagits på grundval av artikel 6.11 i förordning (EG) nr 714/2009.

5. Obalanserna ska avräknas till ett pris som återspeglar realtidsvärdet för energi.
6. Ett område för obalanspris ska vara lika med ett elområde, utom i de fall då en modell för centraldirigering tillämpas när ett område för obalanspris kan utgöra en del av ett elområde.
7. Dimensioneringen av reservkapacitet ska utföras av systemansvariga för överföringssystem och underlättas på regional nivå.

8. Upphandlingen av balanskapacitet ska utföras av systemansvariga för överföringssystem och får underlättas på regional nivå. Reservation av gränsöverskridande kapacitet i detta syfte får begränsas. Upphandlingen av balanskapacitet ska vara marknadsbaserad och organiseras på ett sådant sätt att den är icke-diskriminerande mellan marknadsaktörer som deltar i förkvalificeringsprocessen i enlighet med artikel 40.4 i direktiv (EU) 2019/944 oavsett om marknadsaktörerna deltar individuellt eller genom aggregering.

Upphandlingen av balanskapacitet ska baseras på en primärmarknad, såvida inte och i den mån tillsynsmyndigheten har föreskrivit ett undantag för att medge användning av andra former av marknadsbaserad upphandling på grund av bristande konkurrens på marknaden för balanstjänster. Undantag från skyldigheten att grunda upphandlingen av balanskapacitet på användningen av primärmarknader ska ses över vart tredje år.

9. Upphandlingen av balanskapacitet uppåt och balanskapacitet nedåt ska utföras var för sig, såvida inte tillsynsmyndigheten godkänner ett undantag från denna princip på grundval av att detta skulle leda till ökad ekonomisk lönsamhet, vilket visats av en utvärdering som utförts av den systemansvarige för överföringen. Avtal om balanskapacitet inte ska ingås mer än en dag före tillhandahållandet av balanskapacitet och avtalsperioden ska vara högst en dag, såvida inte och i den mån tillsynsmyndigheten har godkänt tidigare ingående av avtal eller längre avtalsperioder för att säkerställa försörjningstryggheten eller förbättra den ekonomiska effektiviteten.

Om ett undantag beviljas ska, för minst 40 % av standardbalansprodukterna och minst 30 % av alla produkter som används för balanskapacitet, avtal om balanskapacitet ingås för mer än en dag före tillhandahållandet av balanskapaciteten och avtalsperioden ska inte vara längre än en dag. Avtalet avseende den återstående delen av balanskapaciteten ska upprättas högst en månad före tillhandahållandet av balanskapacitet och ska ha en löptid på högst en månad.

10. På begäran av den systemansvarige för överföringssystem får tillsynsmyndigheten förlänga avtalets löptid för den återstående delen av den balanskapacitet som avses i punkt 9 till högst tolv månader, förutsatt att detta beslut tidsbegränsas och att de positiva effekterna i form av lägre kostnader för slutkunderna är större än den negativa inverkan på marknaden. Denna begäran ska innehålla följande:

- a) En precisering av den period under vilken undantaget ska gälla.
- b) Den bestämda mängd balanskapacitet som undantaget ska gälla.
- c) En analys av inverkan av undantaget på deltagandet av balansresurser.
- d) En motivering för undantaget som visar att ett sådant undantag skulle leda till lägre kostnader för slutkunderna.

11. Utan hinder av punkt 10, ska löptiden för avtal från och med den 1 januari 2026 inte vara längre än sex månader.

12. Senast den 1 januari 2028 ska tillsynsmyndigheterna rapportera till kommissionen och Acer om den del av den totala kapaciteten som omfattas av avtal med en löptid och en upphandlingsperiod som är längre än en dag.

13. Systemansvariga för överföringssystem eller deras delegerade operatörer ska, så nära realtid som möjligt men med högst 30 minuters dröjsmål efter leveransen, offentliggöra aktuell systembalans i sina planeringsområden, de uppskattade obalanspriserna och de uppskattade balansenergipriserna.

14. Systemansvariga för överföringssystem får, om standardbalansprodukter inte är tillräckliga för att säkerställa driftsäkerheten, eller vissa balansresurser inte kan delta på balansmarknaden genom standardbalansprodukter, föreslå, och tillsynsmyndigheterna får godkänna undantag från punkterna 2 och 4 för specifika balansprodukter som aktiveras lokalt utan att de byts ut mot andra systemansvariga för överföringssystem.

Förslag om undantag ska innehålla en beskrivning av de åtgärder som föreslås för att minimera användningen av specifika produkter, med tanke på den ekonomiska lönsamheten, ett bevis för att de specifika produkterna inte skapar betydande ineffektivitet och snedvridningar på balansmarknaden antingen inom eller utanför planeringsområdet samt, i tillämpliga fall, regler och information för omvandlingen av bud på balansenergi från specifika balansprodukter till bud på balansenergi från standardbalansprodukter.

Artikel 7

Dagen före- och intradagsmarknader

1. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer ska tillsammans organisera hanteringen av de integrerade dagen före- och intradagsmarknaderna i enlighet med förordning (EU) 2015/1222. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer ska samarbeta på unionsnivå eller, om så är lämpligare, på regional nivå för att maximera effektiviteten och ändamålsenligheten i unionens dagen före- och intradagshandel med el. Skyldigheten att samarbeta påverkar inte tillämpningen av unionens konkurrensrätt. Systemansvariga för överföringssystem och nominerade elmarknadsoperatörer ska, i sina funktioner som rör elhandel, vara föremål för tillsyn av tillsynsmyndigheterna i enligt artikel 59 i direktiv (EU) 2019/944 och artiklarna 4 och 8 i förordning (EU) 2019/942.

2. Dagen före- och intradagsmarknader ska

- a) organiseras på ett sådant sätt att de är icke-diskriminerande,
- b) maximera alla marknadsaktörers förmåga att hantera obalanser,
- c) maximera alla marknadsaktörers möjligheter att delta i handel mellan elområden så nära realtid som möjligt och i alla elområden,
- d) tillhandahålla priser som avspeglar marknadens fundamenta, inbegripet realtidsvärdet för energi, och som marknadsaktörerna kan förlita sig på för att komma överens om långsiktiga produkter för risksäkring,
- e) säkerställa driftssäkerhet och samtidigt möjliggöra maximalt utnyttjande av överföringskapacitet,
- f) vara transparenta samtidigt som konfidentialiteten hos kommersiellt känsliga uppgifter skyddas och det säkerställs att handeln sker på ett anonymt sätt,
- g) inte göra någon åtskillnad mellan handel inom ett elområde och handel mellan elområden, och
- h) organiseras på ett sådant sätt som säkerställer att alla marknadsaktörer kan få tillträde till marknaden, individuellt eller genom aggregering.

Artikel 8

Handel på dagen före- och intradagsmarknader

1. Nominerade elmarknadsoperatörer ska ge marknadsaktörer möjlighet att handla energi så nära realtid som möjligt, och åtminstone fram till stängningstiden för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden.

2. Nominerade elmarknadsoperatörer ska ge marknadsaktörer möjlighet att handla med energi under tidsintervaller som är minst lika korta som avräkningsperioden för obalanser på både dagen före- och intradagsmarknaderna.

3. Nominerade elmarknadsoperatörer ska tillhandahålla produkter för handel på dagen före- och intradagsmarknaderna som är tillräckligt små, så att bud kan lämnas på 500 kW eller mindre, för att möjliggöra effektivt deltagande med efterfrågeflexibilitet, energilagring och småskalig förnybar energi, inbegripet direkt deltagande av kunder.

4. Senast den 1 januari 2021 ska avräkningsperioden för obalanser vara 15 minuter i alla planeringsområden, såvida inte tillsynsmyndigheterna har beviljat ett undantag eller en avvikelse. Undantag får beviljas endast till och med den 31 december 2024.

Från den 1 januari 2025 ska avräkningsperioden för obalanser inte överstiga 30 minuter när alla tillsynsmyndigheter i ett synkronområde har beviljat en avvikelse.

*Artikel 9***Terminsmarknader**

1. I enlighet med förordning (EU) 2016/1719 ska de systemansvariga för överföringssystem utfärda långsiktiga överföringsrättigheter eller ha vidtagit likvärdiga åtgärder så att marknadsaktörerna, inbegripet ägare till kraftproduktionsanläggningar som utnyttjar förnybara energikällor, kan risksäkra priser över elområdesgränser, såvida inte en bedömning av terminsmarknaden vid elområdesgränserna som gjorts av de behöriga tillsynsmyndigheterna visar att det finns tillräckliga möjligheter till risksäkring i de berörda elområdena.
2. Långsiktiga överföringsrättigheter ska tilldelas på ett transparent, marknadsbaserat och icke-diskriminerande sätt genom en gemensam tilldelningsplattform.
3. Marknadsoperatörer ska, med iakttagande av unionens konkurrensrätt, kunna utveckla terminsprodukter för risksäkring, även terminsprodukter för risksäkring på lång sikt, för att ge marknadsaktörerna, däribland ägare till kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, lämpliga möjligheter att skydda sig mot ekonomiska risker till följd av prisvariationer. Medlemsstaterna får inte kräva att sådan risksäkring begränsas till handel inom en medlemsstat eller ett elområde.

*Artikel 10***Tekniska budgivningsgränser**

1. Det får inte finnas ett högsta eller lägsta gränsvärde för grossistpriset på el. Denna bestämmelse ska tillämpas på bland annat bud och clearingpris inom alla tidsramar och omfatta balansenergi och obalanspriser, utan att det påverkar de tekniska prisgränser som får tillämpas inom balanstidsramen och inom de tidsramar för dagen före- och intradagsmarknader i enlighet med punkt 2.
2. Nominerade elmarknadsoperatörer får tillämpa harmoniserade gränsvärden på de maximala och minimala clearingpriserna för dagen före- och intradagstidsramarna. Dessa gränsvärden ska vara tillräckligt höga för att inte i onödan begränsa handeln, ska harmoniseras för den inre marknaden och beakta det lägsta värdet av förlorad last. Nominerade elmarknadsoperatörer ska införa en transparent mekanism för att automatiskt anpassa de tekniska budgivningsgränserna i god tid i händelse att de angivna gränsvärdena förväntas nås. De anpassade högre gränsvärdena ska förbli tillämpliga tills ytterligare höjningar inom ramen för mekanismen krävs.
3. Systemansvariga för överföringssystem får inte vidta åtgärder för att ändra grossistpriserna.
4. Tillsynsmyndigheter eller, när en medlemsstat har utsett en annan behörig myndighet för det ändamålet, denna utsedda behöriga myndighet, ska kartlägga de strategier och åtgärder som tillämpas inom deras territorium och som skulle kunna bidra till att indirekt begränsa grossistprisbildning, inklusive begränsning av bud som rör aktivering av balansenergi, kapacitetsmekanismer, åtgärder från de systemansvariga för överföringssystem, åtgärder avsedda att utmana marknadsresultat eller förhindra missbruk av dominerande ställning, eller ineffektivt definierade elområden.
5. Om en tillsynsmyndighet eller annan utsedd behörig myndighet har identifierat en strategi eller åtgärd som skulle kunna användas för att begränsa grossistprisbildning ska den vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja eller, om detta inte är möjligt, mildra verkningarna av den strategin eller åtgärden på budgivningen. Medlemsstaterna ska lämna en rapport till kommissionen senast den 5 januari 2020 och närmare beskriva de åtgärder de har vidtagit eller avser att vidta.

*Artikel 11***Värde av förlorad last**

1. Senast den 5 juli 2020, om detta krävs för att fastställa en standard för tillförlitlighet i enlighet med artikel 25, ska tillsynsmyndigheter eller, när en medlemsstat har utsett en annan behörig myndighet för ändamålet, denna utsedda behöriga myndighet, fastställa en enda uppskattning av värdet av förlorad last (value of lost load) på sitt territorium. Denna uppskattning ska göras allmänt tillgänglig. Tillsynsmyndigheter eller andra utsedda behöriga myndigheter får

fastställa olika uppskattningar för olika elområden om de har mer än ett elområde inom sina territorier. Om ett elområde består av territorier i mer än en medlemsstat ska de berörda tillsynsmyndigheterna eller andra utsedda behöriga myndigheter fastställa en enda uppskattning av värdet av förlorad last för det elområdet. Vid fastställandet av den enda uppskattningen av värdet av förlorad last ska tillsynsmyndigheter eller andra utsedda myndigheter tillämpa den metod som avses i artikel 23.6.

2. Tillsynsmyndigheter och utsedda behöriga myndigheter ska uppdatera sina uppskattningar av värdet av förlorad last minst vart femte år, eller tidigare om de observerar en betydande förändring.

Artikel 12

Dirigering av produktion och efterfrågefleksibilitet

1. Dirigering av kraftproduktionsanläggningar och efterfrågefleksibilitet ska vara icke-diskriminerande, transparent och, om inte annat föreskrivs enligt punkterna 2–6, marknadsbaserad.

2. Utan att det påverkar artiklarna 107, 108 och 109 i EUF-fördraget ska medlemsstaterna säkerställa att systemansvariga vid dirigering av elproduktionsanläggningar prioriterar produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor, i den utsträckning driftssäkerheten för det nationella elsystemet tillåter detta, på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier och när dessa kraftproduktionsanläggningar är antingen:

- a) Kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor med en installerad elproduktionskapacitet på mindre än 400 kW.
 - b) Demonstrationsprojekt för innovativa teknikformer, som ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande, under förutsättning att denna prioritering begränsas till den tid och omfattning som är nödvändig för att uppnå syftet med demonstrationen.
3. En medlemsstat får besluta att inte tillämpa prioriterad inmatning på kraftproduktionsanläggningar som avses i punkt 2 a med idrifttagning minst sex månader efter det beslutet, eller att tillämpa en lägre minimikapacitet än vad som anges i punkt 2 a, på följande villkor:
- a) Den har välfungerande likvida intradagsmarknader och andra grossist- och balansmarknader och att dessa marknader är fullt tillgängliga för alla marknadsaktörer i enlighet med denna förordning.
 - b) Dess regler för omdirigering och hantering av överbelastning är transparenta för alla marknadsaktörer.
 - c) Medlemsstaternas nationella bidrag till unionens bindande övergripande mål för andelen energi från förnybara energikällor i enlighet med artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001⁽¹⁸⁾ och artikel 4 a 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999⁽¹⁹⁾ är minst lika med det motsvarande resultatet av formeln i bilaga II till förordning (EU) 2018/1999 och medlemsstatens andel energi från förnybara energikällor inte ligger under referenspunkterna enligt artikel 4 a 2 i förordning (EU) 2018/1999, eller, alternativt, medlemsstatens andel energi från förnybara energikällor av bruttoförbrukningen av el är minst 50 %.
 - d) Medlemsstaten har anmält det planerade undantaget till kommissionen, med en ingående beskrivning av hur villkoren i leden a, b och c uppfylls.
 - e) Medlemsstaten har offentliggjort det planerade undantaget, och en detaljerad motivering för att bevilja undantaget, med vederbörlig hänsyn till skyddet av kommersiellt känsliga uppgifter när så krävs.

Alla undantag ska undvika retroaktiva ändringar av anläggningar som redan omfattas av prioriterad inmatning, utan hinder av eventuella avtal mellan en medlemsstat och en produktionsanläggning på frivillig basis.

⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107, 108 och 109 i EUF-fördraget får medlemsstaterna ge anläggningar som är berättigade till prioriterad inmatning incitament att frivilligt avstå från prioriterad inmatning.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107, 108 och 109 i EUF-fördraget får medlemsstaterna föreskriva prioriterad inmatning för el som produceras i kraftproduktionsanläggningar som använder högeffektiv kraftvärme med en installerad elproduktionskapacitet på mindre än 400 kW.

5. För kraftproduktionsanläggningar som tagits i drift från och med den 1 januari 2026 ska punkt 2 a tillämpas endast på kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor och har en installerad elproduktionskapacitet på mindre än 200 kW.

6. Utan att det påverkar avtal som ingåtts före den 4 juli 2019 ska kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme och som har driftsatts före den 4 juli 2019 och som när de driftsattes var föremål för prioriterad inmatning enligt artikel 15.5 i direktiv 2012/27/EU eller artikel 16.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG ⁽²⁰⁾, fortsätta att dra nytta av prioriterad inmatning. Prioriterad inmatning ska inte längre tillämpas från och med den dag då kraftproduktionsanläggningen blir föremål för betydande ändringar, vilket ska anses vara fallet åtminstone när ett nytt anslutningsavtal krävs eller när kraftproduktionsanläggningens kapacitet ökas.

7. Prioriterad inmatning får inte äventyra en säker drift av elsystemet, får inte användas för att rättfärdiga inskränkningar i kapacitet mellan elområden utöver vad som föreskrivs i artikel 16 och ska baseras på transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

Artikel 13

Omdirigering

1. Omdirigering av produktion och omdirigering av efterfrågefleksibilitet ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Den ska vara öppen för produktion oavsett teknik, för all energilagring och för all efterfrågefleksibilitet, inklusive för dem som är baserade i andra medlemsstater, om detta är tekniskt genomförbart.

2. De resurser som omdirigeras ska väljas bland de produktionsanläggningar, energilagringsanläggningar eller anläggningar för efterfrågefleksibilitet som använder marknadsbaserade mekanismer, och de ska ersättas ekonomiskt. Bud på balansenergi som används för omdirigering ska inte fastställa priset på balansenergi.

3. Icke-marknadsbaserad omdirigering av produktion, energilagring och efterfrågefleksibilitet får endast användas om:

a) Inget marknadsbaserat alternativ är tillgängligt.

b) Alla tillgängliga marknadsbaserade resurser har använts.

c) Antalet tillgängliga kraftproduktionsanläggningar, energilagringsanläggningar eller anläggningar för efterfrågefleksibilitet i området och lämpliga för tillhandahållande av tjänsten är för lågt för att säkerställa effektiv konkurrens.

d) Den aktuella nätsituationen leder till överbelastning på ett så regelbundet och förutsebart sätt att marknadsbaserad omdirigering skulle innebära regelbunden strategisk budgivning, vilket skulle öka den interna överbelastningsnivån, och den berörda medlemsstaten har antagit en handlingsplan för att hantera denna överbelastning eller säkerställer att den tillgängliga minimikapaciteten för handel mellan elområden är i enlighet med artikel 16.8.

4. De berörda systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska minst en gång per år överlämna en rapport till den behöriga tillsynsmyndigheten om följande:

a) Utvecklingsnivån och effektiviteten hos marknadsbaserade mekanismer för omdirigering av produktionsanläggningar, energilagringsanläggningar och anläggningar för efterfrågefleksibilitet.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (EUT L 140, 5.6.2009, s. 16).

- b) Skälen, volymerna i MWh och typen av produktionskälla som omfattas av omdirigering.
- c) De åtgärder som vidtagits för att minska behovet av omdirigering nedåt avseende produktionsanläggningar som använder förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme i framtiden, inklusive investeringar i digitalisering av nätinfrastrukturen och i tjänster som ökar flexibiliteten.

Den berörda tillsynsmyndigheten ska överlämna rapporten till Acer och offentliggöra en sammanfattning av de uppgifter som avses i första stycket leden a, b och c, tillsammans med rekommendationer om förbättringar, vid behov.

5. Med förbehåll för krav som rör upprätthållandet av nätets tillförlitlighet och säkerhet och på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av tillsynsmyndigheterna ska systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem göra följande:

- a) Garantera överförings- och distributionsnätens förmåga att överföra el som produceras från förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme med minsta möjliga omdirigering, vilket inte ska hindra att nätplaneringen tar hänsyn till begränsad omdirigering om systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem på ett transparent sätt kan visa att detta är mer ekonomiskt lönsamt och inte överskrider 5 % av den årliga producerade elen vid anläggningar som använder förnybara energikällor och som är direkt anslutna till sina respektive nät, såvida inte annat föreskrivs av en medlemsstat där el från kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme står för över 50 % av den årliga bruttoförbrukningen av el.
- b) Vidta lämpliga nätrelaterade och marknadsrelaterade driftsåtgärder för att minimera omdirigering nedåt av el som produceras från förnybara energikällor och högeffektiv kraftvärme.
- c) Säkerställa att deras nät är tillräckligt flexibla för att de ska kunna förvalta dem.

6. Om icke marknadsbaserad omdirigering nedåt utnyttjas ska följande principer tillämpas:

- a) Kraftproduktionsanläggningar som använder förnybara energikällor ska bli föremål för omdirigering nedåt endast om inga andra alternativ finns eller om andra lösningar skulle leda till kraftigt oproportionella kostnader eller allvarliga risker för nätsäkerheten.
- b) El som produceras i en högeffektiv kraftvärmeprocess ska bli föremål för omdirigering nedåt endast om inga andra alternativ än omdirigering nedåt av kraftproduktionsanläggningar som utnyttjar förnybara energikällor finns, eller om andra lösningar skulle leda till oproportionella kostnader eller allvarliga risker för nätsäkerheten.
- c) Egenproducerad el från produktionsanläggningar som utnyttjar förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme och som inte matas in i överförings- eller distributionsnätet får omdirigeras neråt endast om ingen annan lösning finns för att lösa nätsäkerhetsproblem.
- d) Omdirigering nedåt enligt leden a, b och c ska vara vederbörligen motiverad, på ett transparent sätt. Motiveringen ska ingå i rapporten enligt punkt 3.

7. Om icke marknadsbaserad omdirigering utnyttjas ska den vara föremål för ekonomisk ersättning från den systemansvarige som efterfrågar omdirigeringen till operatören av produktionsanläggningar, energilagringsanläggningar eller anläggningar för efterfrågefleksibilitet, utom i fråga om producenter som godtagit ett anslutningsavtal enligt vilket säker leverans av energi inte garanteras. Den ekonomiska ersättningen ska vara minst lika med den högsta av följande delar eller en kombination av dem om tillämpning av endast den högre skulle leda till en omotiverat låg eller omotiverat hög ersättning:

- a) Extra driftskostnader till följd av omdirigeringen, t.ex. extra bränslekostnader i fråga om omdirigering uppåt, eller tillhandahållande av reservvärme i fråga om omdirigering nedåt av kraftproduktionsanläggningar som använder högeffektiv kraftvärme.
- b) Nettointäkterna från den försäljning av el på dagen före-marknaden som kraftproduktionsanläggningar, energilagringsanläggningar eller anläggningar för efterfrågefleksibilitet skulle ha inbringat utan begäran om omdirigering; om ekonomiskt stöd beviljats till produktionsanläggningar, energilagringsanläggningar eller anläggningar för efterfrågefleksibilitet, baserat på den mängd el som produceras eller förbrukas, ska ekonomiskt stöd som skulle ha erhållits om det inte hade varit för begäran om omdirigering anses vara en del av nettointäkterna.

KAPITEL III

TILLTRÄDE TILL NÄT OCH HANTERING AV ÖVERBELASTNING

AVSNITT 1

Kapacitetstilldelning

Artikel 14

Översyn av elområden

1. Medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att hantera överbelastning. Elområdesgränser ska baseras på långsiktiga, strukturella överbelastningar i överföringsnätet. Elområden får inte innehålla sådana strukturella överbelastningar såvida inte dessa saknar inverkan på angränsande elområden eller, som ett tillfälligt undantag, dessas inverkan på angränsande elområden mildras genom korrigerande åtgärder och de angränsande elområdena inte leder till minskad kapacitet för handel mellan elområden, i enlighet med kraven i artikel 16. Elområdeskonfigurationen i unionen ska utformas på ett sådant sätt att ekonomisk effektivitet och möjligheter till handel mellan elområden i enlighet med artikel 16 maximeras, samtidigt som försörjningstryggheten upprätthålls.
2. Entso för el ska vart tredje år rapportera om strukturella överbelastningar och andra större fysiska överbelastningar mellan och inom elområden, inklusive platsen och frekvensen för sådana överbelastningar i enlighet med den riktlinje för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastningar som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009. Den rapporten ska innehålla en bedömning av huruvida kapaciteten för handel mellan elområden nådde upp till den linjära utvecklingen i enlighet med artikel 15 eller minimikapaciteten enligt artikel 16 i den här förordningen.
3. För att säkerställa en optimal konfiguration av elområden ska en översyn av elområden utföras. Denna översyn ska kartlägga all strukturell överbelastning och inbegripa analys av olika konfigurationer av elområden på ett samordnat sätt, med deltagande av intressenter som påverkas, från alla berörda medlemsstater, i enlighet med riktlinjen för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009. Nuvarande elområden ska bedömas utifrån sin förmåga att skapa en tillförlitlig marknad, inbegripet en tillräckligt flexibel produktion och belastningskapacitet, som är avgörande för att undvika flaskhalsar i nätet, balansera efterfrågan och tillgång på el samt skapa långsiktig säkerhet för investeringar i nätinфраstruktur.
4. Med avseende på tillämpningen av denna artikel och artikel 15 i denna förordning avses med berörda medlemsstater, systemansvariga för överföringssystem eller tillsynsmyndigheter de medlemsstater, systemansvariga för överföringssystem eller tillsynsmyndigheter som deltar i översynen av elområdeskonfigurationen och även medlemsstater i samma kapacitetberäkningsregion i enlighet med den riktlinje för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
5. Senast den 5 oktober 2019 ska alla berörda systemansvariga för överföringssystem lägga fram ett förslag till den metod och de antaganden som ska användas i processen för översyn av elområden samt om de alternativa elområdeskonfigurationer som ska övervägas för godkännande av de berörda tillsynsmyndigheterna. De berörda tillsynsmyndigheterna ska nå ett enhälligt beslut om förslaget inom tre månader från dagen för överlämnande av förslaget. Om tillsynsmyndigheterna inte kan nå ett enhälligt beslut om förslaget inom denna tidsram, ska Acer inom ytterligare tre månader besluta om den metod och de antaganden, och de alternativa elområdeskonfigurationer som ska övervägas. Metoden ska baseras på strukturella överbelastningar som inte förväntas kunna undanröjas inom de följande tre åren, med vederbörlig hänsyn till konkreta framsteg i infrastrukturutvecklingsprojekt som förväntas vara genomförda inom de följande tre åren.
6. På grundval av den metod och de antaganden som godkänts enligt punkt 5 ska de systemansvariga för överföringssystem som deltar i översynen av elområden lägga fram ett gemensamt förslag för de berörda medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter om huruvida de ska ändra eller bibehålla elområdeskonfigurationen, senast 12 månader efter godkännandet av metoden och antagandena enligt punkt 5. Andra medlemsstater, avtalsslutande parter i energigemenskapen eller andra tredjeländer som delar samma synkrona område med någon relevant medlemsstat får lämna synpunkter.
7. Om strukturell överbelastning har konstaterats i den rapport som avses i punkt 2 i denna artikel eller i översynen av elområden enligt denna artikel eller av en eller flera systemansvariga för överföringssystem i deras kontrollområden,

i en rapport som godkänts av den behöriga tillsynsmyndigheten, ska medlemsstaten med konstaterad strukturell överbelastning, i samarbete med sina systemansvariga för överföringssystem, inom sex månader från mottagandet av rapporten, besluta att antingen utarbeta nationella eller multinationella handlingsplaner enligt artikel 15 eller att se över och ändra sin elområdeskonfiguration. Dessa beslut ska omedelbart anmälas till kommissionen och Acer.

8. För de medlemsstater som har valt att ändra elområdeskonfigurationen enligt punkt 7 ska de berörda medlemsstaterna nå ett enhälligt beslut inom sex månader från den anmälan som avses i punkt 7. Andra medlemsstater får lämna synpunkter till de berörda medlemsstaterna, som bör ta hänsyn till dessa synpunkter när de fattar sitt beslut. Beslutet ska motiveras och anmälas till kommissionen och Acer. Om de berörda medlemsstaterna inte kan nå ett enhälligt beslut inom dessa sex månader ska de omedelbart underrätta kommissionen om detta. Som en sista utväg ska kommissionen efter samråd med Acer anta ett beslut om huruvida elområdeskonfigurationen i och mellan dessa medlemsstater ska ändras eller bibehållas, senast sex månader efter mottagandet av en sådan anmälan.

9. Medlemsstaterna och kommissionen ska samråda med berörda intressenter innan de antar ett beslut enligt denna artikel.

10. Ett beslut som antagits enligt denna artikel ska ange datum för genomförandet av en ändring. Genomförandedatumet ska balansera behovet av snabb förändring med praktiska överväganden, inbegripet terminshandel med el. Beslutet får fastställa lämpliga övergångsarrangemang.

11. Om ytterligare översyner av elområden inleds enligt den riktlinje för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009 ska den här artikeln gälla.

Artikel 15

Handlingsplaner

1. Efter antagandet av ett beslut enligt artikel 14.7 ska medlemsstaten med konstaterad strukturell överbelastning utarbeta handlingsplaner i samarbete med sina tillsynsmyndigheter. Dessa handlingsplaner ska innehålla en konkret tidsplan för antagande av åtgärder för att minska de konstaterade strukturella överbelastningarna inom fyra år efter antagandet av det beslutet enligt artikel 14.7.

2. Oberoende av de konkreta framsteg som görs inom ramen för handlingsplanen ska medlemsstaterna säkerställa, utan att det påverkar undantagen enligt artikel 16.9 eller 16.3, att kapaciteten för handel mellan elområden ökar varje år tills den minimikapacitet som föreskrivs i artikel 16.8 uppnåtts. Denna minimikapacitet ska uppnås senast den 31 december 2025.

Dessa årliga ökningar ska åstadkommas genom en linjär utveckling. Den utvecklingen ska antingen utgå från den tilldelade kapaciteten vid gränsen eller i ett kritiskt linjesegment under året före antagandet av handlingsplanen eller från genomsnittskapaciteten under de tre åren före antagandet av handlingsplanen, beroende på vad som är högst. Medlemsstaterna ska, när de genomför sina handlingsplaner, säkerställa att den kapacitet som görs tillgänglig för gränsöverskridande handel i enlighet med artikel 16.8, minst motsvarar den linjära utvecklingens värden, bland annat genom att använda korrigerande åtgärder i kapacitetsberäkningsregionen.

3. Den eller de medlemsstater som genomför handlingsplanen ska stå för kostnaderna för de korrigerande åtgärder som krävs för att uppnå den linjära utveckling som avses i punkt 2 eller för att tillgängliggöra kapacitet mellan elområden vid de gränser eller kritiska linjesegment som berörs av handlingsplanen.

4. Varje år under genomförandet av handlingsplanen och inom sex månader efter det att den har löpt ut ska de berörda systemansvariga för överföringssystem bedöma huruvida den tillgängliga gränsöverskridande kapaciteten har nått den linjära utvecklingen under de senaste 12 månaderna, eller från och med den 1 januari 2026, den minimikapacitet som anges i artikel 16.8. De ska överlämna sin bedömning till Acer och till berörda tillsynsmyndigheter. Före utarbetandet av rapporten ska varje systemansvarig för överföringssystem överlämna sina bidrag till rapporten, inklusive alla relevanta uppgifter, till sin tillsynsmyndighet för godkännande.

5. I fråga om de medlemsstater för vilka den bedömning som avses i punkt 4 visar att en systemansvarig för överföringssystem inte har uppfyllt den linjära utvecklingen, ska de berörda medlemsstaterna, inom sex månader från mottagandet av den bedömningsrapport som avses i punkt 4, enhälligt besluta om elområdeskonfigurationen inom och mellan dessa medlemsstater ska ändras eller bibehållas. I sitt beslut ska de berörda medlemsstaterna beakta synpunkter som lämnats av andra medlemsstater. De berörda medlemsstaternas beslut ska motiveras och anmälas till kommissionen och Acer.

De berörda medlemsstaterna ska omedelbart underrätta kommissionen om de inte kommer fram till ett enhälligt beslut inom den fastställda tidsramen. Inom sex månader från mottagandet av en sådan underrättelse ska kommissionen, som en sista utväg och efter samråd med Acer och berörda intressenter, anta ett beslut om huruvida elområdeskonfigurationen ska ändras eller bibehållas i och mellan dessa medlemsstater.

6. Sex månader innan handlingsplanen löper ut ska medlemsstaten med konstaterad strukturell överbelastning besluta om den ska hantera kvarstående interna överbelastningar genom att ändra sitt elområde eller om den ska hantera kvarstående interna överbelastningar som den själv ska bekosta.

7. Om ingen handlingsplan har fastställts inom sex månader från det att en strukturell överbelastning enligt artikel 14.7 har konstaterats, ska de berörda systemansvariga för överföringssystem, inom tolv månader från detta konstaterande, bedöma om den tillgängliga gränsöverskridande kapaciteten under de föregående tolv månaderna har nått den minimikapacitet som anges i artikel 16.8 och ska överlämna en bedömningsrapport till berörda tillsynsmyndigheter och Acer.

Före utarbetandet av rapporterna ska varje systemansvarig för överföringssystem överlämna sitt bidrag till rapporten, inklusive alla relevanta uppgifter, till sin tillsynsmyndighet för godkännande. Om bedömningen visar att en systemansvarig för överföringssystem inte har respekterat minimikapaciteten, ska den beslutsprocess som fastställs i punkt 5 i den här artikeln tillämpas.

Artikel 16

Allmänna principer om kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning

1. Problem med överbelastning i nätet ska åtgärdas med icke-diskriminerande, marknadsbaserade lösningar som ger effektiva ekonomiska signaler till berörda marknadsaktörer och berörda systemansvariga för överföringssystem. Problem med överbelastning i nätet ska lösas med metoder som inte bygger på transaktioner, dvs. metoder som inte innefattar ett val mellan enskilda marknadsaktörers kontrakt. När den systemansvarige för överföringssystem vidtar driftsåtgärder för att säkerställa att den systemansvariges överföringssystem förblir i normaldrifttillstånd ska den systemansvarige för överföringssystem ta hänsyn till inverkan från dessa åtgärder på angränsande kontrollområden och samordna dessa åtgärder med andra systemansvariga för överföringssystem som påverkas, såsom föreskrivs i förordning (EU) 2015/1222.

2. Förfaranden för att inskränka handeln får tillämpas endast i nödfall när den systemansvarige för överföringssystem tvingas vidta omedelbara åtgärder och omdirigering eller motköp inte är möjliga. Alla sådana förfaranden ska tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Utom i fall av force majeure ska marknadsaktörer få kompensation för inskränkning av tilldelad kapacitet.

3. Regionala samordningscentrum ska genomföra samordnad kapacitetsberäkning i enlighet med punkterna 4 och 8 i denna artikel, såsom föreskrivs i artikel 37.1 a och artikel 42.1.

Regionala samordningscentrum ska beräkna kapacitet mellan elområden, med iakttagande av driftssäkerhetsgränser, genom att använda uppgifter från systemansvariga för överföringssystem, inbegripet uppgifter om den tekniska tillgången till korrigerande åtgärder, med undantag för förbrukningsfrånkoppling. Om regionala samordningscentrum konstaterar att de tillgängliga korrigerande åtgärderna i kapacitetsberäkningsregionen eller mellan kapacitetsberäkningsregioner inte är tillräckliga för att nå den linjära utvecklingen enligt artikel 15.2 eller den minimikapacitet som anges i punkt 8 i den här artikeln, samtidigt som driftssäkerhetsgränserna respekteras, kan de, som en sista utväg, fastställa samordnade åtgärder som minskar kapaciteten mellan elområden i enlighet därmed. Systemansvariga för överföringssystem får avvika från samordnade åtgärder när det gäller samordnad kapacitetsberäkning och samordnad säkerhetsanalys endast i enlighet med artikel 42.2.

Senast tre månader efter det att de regionala samordningscentrumen tagits i drift enligt artikel 35.2 i denna förordning och var tredje månad därefter, ska de regionala samordningscentrumen överlämna en rapport till berörda tillsynsmyndigheter och till Acer om eventuella kapacitetsminskningar eller avvikelser från samordnade åtgärder enligt andra stycket, samt bedöma hur ofta de förekommer och, när det är nödvändigt, lämna rekommendationer om hur sådana avvikelser kan undvikas i framtiden. Om Acer konstaterar att förutsättningarna för en avvikelse enligt denna punkt inte föreligger eller att de är av strukturellt slag ska Acer avge ett yttrande till berörda tillsynsmyndigheter och kommissionen. De behöriga tillsynsmyndigheterna ska vidta lämpliga åtgärder mot systemansvariga för överföringssystem eller regionala samordningscentrum i enlighet med artikel 59 eller 62 i direktiv (EU) 2019/944 om förutsättningarna för en avvikelse enligt denna punkt inte fanns.

Strukturella avvikelser ska behandlas i en handlingsplan som avses i artikel 14.7 eller i en uppdatering av en befintlig handlingsplan.

4. Den maximala kapacitetsnivån hos sammanlänkningarna och de överföringsnät som påverkas av gränsöverskridande kapacitet ska ställas till förfogande för marknadsaktörer som uppfyller säkerhetsnormerna för säker nätdrift. Motköp och omdirigering, inklusive gränsöverskridande omdirigering, ska utnyttjas för att nå den minimikapacitet som föreskrivs i punkt 8. Ett samordnat och icke-diskriminerande förfarande för gränsöverskridande korrigerande åtgärder ska tillämpas för att möjliggöra detta maximerande, efter införandet av en metod för att dela motköps- och omdirigeringskostnader.

5. Kapacitet får tilldelas med hjälp av explicita kapacitetsauktioner eller implicita auktioner som omfattar både kapacitet och energi. Båda metoderna kan samexistera för samma sammanlänkning. För intradagshandel ska kontinuerlig handel, som får kompletteras med auktioner, utnyttjas.

6. Vid överbelastning ska de högsta giltiga buden för nätkapacitet som, antingen implicit eller explicit, erbjuder högst värde för den knappa överföringskapaciteten inom en given tidsram vinna. Utom för nya sammanlänknings- och omfångs- och undantag enligt artikel 7 i förordning (EG) nr 1228/2003, artikel 17 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 63 i den här förordningen, är det förbjudet att fastställa acceptpriser inom ramen för kapacitetstilldelningsmetoderna.

7. Kapacitet ska kunna handlas fritt på sekundär basis, under förutsättning att den systemansvarige för överföringssystem informeras tillräckligt lång tid i förväg. Om en systemansvarig för överföringssystem vägrar genomföra en sekundär handel (transaktion) måste detta på ett tydligt och transparent sätt meddelas och förklaras för alla marknadsaktörer av den systemansvarige för överföringssystem och meddelas tillsynsmyndigheten.

8. Systemansvariga för överföringssystem får inte begränsa den mängd sammanlänkningskapacitet som ska göras tillgänglig för marknadsaktörer för att lösa överbelastning inom sitt eget elområde eller som ett sätt att hantera flöden som är en följd av interna transaktioner inom elområden. Utan att det påverkar tillämpningen av undantagen enligt punkterna 3 och 9 i denna artikel och tillämpningen av artikel 15.2, ska denna punkt anses vara uppfylld om följande miniminivåer av tillgänglig kapacitet för handel mellan elområden uppnåtts:

- a) För gränser där en metod med samordnad nettoöverföringskapacitet används ska det lägsta tröskelvärdet vara 70 % av överföringskapaciteten samtidigt som driftssäkerhetsgränserna respekteras, med beaktande av oförutsedda händelser, såsom fastställs i enlighet med den riktlinje för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
- b) För gränser som använder en flödesbaserad metod ska minimikapaciteten vara en marginal som fastställs vid kapacitetsberäkningen och finns tillgänglig för flöden som följer av utbyten mellan elområden. Den marginalen ska vara 70 % av kapaciteten, samtidigt som driftssäkerhetsgränserna för kritiska linjesegment för utbyte mellan och inom elområden respekteras, med beaktande av oförutsedda händelser, såsom fastställs i enlighet med den riktlinje för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.

Den totala mängden på 30 % får användas för säkerhetsmarginaler, ringflöden och interna flöden för varje kritiskt linjesegment.

9. På begäran av systemansvariga för överföringssystem i en kapacitetsberäkningsregion får de berörda tillsynsmyndigheterna, om det är nödvändigt för att upprätthålla driftssäkerhet, bevilja ett undantag från punkt 8 för förutsebara orsaker. Ett sådant undantag, som inte får gälla inskränkning av redan tilldelad kapacitet enligt punkt 2, ska beviljas för högst ett år i taget, eller upp till högst två år förutsatt att undantagets omfattning minskar avsevärt efter det första året. Omfattningen av ett sådant undantag ska strikt begränsas till vad som är nödvändigt för att upprätthålla driftsäkerheten och de ska undvika diskriminering mellan interna utbyten och utbyten mellan elområden.

Innan ett undantag beviljas ska den berörda tillsynsmyndigheten samråda med tillsynsmyndigheterna i andra medlemsstater som utgör en del av de berörda kapacitetsberäkningsregionerna. Om en tillsynsmyndighet motsätter sig det föreslagna undantaget ska Acer besluta om det bör beviljas enligt artikel 6.10 a i förordning (EU) 2019/942. Motiveringen och skälen för undantaget ska offentliggöras.

Om ett undantag beviljas ska de berörda systemansvariga för överföringssystem utarbeta och offentliggöra en metod och projekt som ska ge en långsiktig lösning på det problem som undantaget är avsett att lösa. Undantaget ska upphöra när tidsfristen för undantaget löpt ut eller när lösningen tillämpas, beroende på vilket som inträffar först.

10. Marknadsaktörerna ska inom en rimlig period före den relevanta operativa perioden informera de berörda systemansvariga för överföringssystem om de har för avsikt att använda tilldelad kapacitet. Tilldelad kapacitet som inte kommer att utnyttjas ska på nytt göras tillgänglig på marknaden på ett öppet, transparent och icke-diskriminerande sätt.

11. De systemansvariga för överföringssystem ska, i den mån det är tekniskt möjligt, utnyttja kapacitetsbehoven för elflöden i motsatt riktning över den överbelastade sammanlänkningsförbindelsen för att utnyttja kapaciteten hos denna förbindelse maximalt. Med fullständig hänsyn tagen till nätsäkerheten ska transaktioner som minskar överbelastning inte nekas.

12. De finansiella konsekvenserna av att de skyldigheter som är förbundna med kapacitetstilldelning inte uppfylls ska bäras av systemansvariga för överföringssystem eller nominerade elmarknadsoperatörer som är ansvariga för denna underlåtelse. Om marknadsaktörerna inte använder den kapacitet som de har åtagit sig att använda eller, när det gäller kapacitet som utauktionerats explicit, inte handlar på sekundär basis eller ger tillbaka kapaciteten i tid, ska de marknadsaktörerna förlora rättigheterna till denna kapacitet och betala en avgift som avspeglar kostnaderna. Avgifter som avspeglar kostnaderna för underlåtenhet att utnyttja kapacitet ska vara motiverade och proportionella. En systemansvarig som inte uppfyller sin skyldighet att leverera stabil överföringskapacitet ska vara skyldig att kompensera marknadsaktören för dennes förlust av kapacitetsrättigheter. Följdsador ska inte beaktas i detta hänseende. De viktigaste begreppen och metoderna för att fastställa ansvar vid bristande fullgörande av åtagandena ska fastställas i förväg med hänsyn till de finansiella följderna och ska granskas av den berörda tillsynsmyndigheten.

13. Vid fördelningen av kostnader för korrigerande åtgärder mellan systemansvariga för överföringssystem ska regleringsmyndigheter analysera i vilken utsträckning flöden från interna transaktioner inom elområden bidrar till den överbelastning mellan två elområden som observerats, och fördela kostnaderna baserat på det bidraget till överbelastningen, till de systemansvariga för överföringssystem i elområden som ansvarar för att skapa sådana flöden, med undantag för kostnader som orsakas av flöden från interna transaktioner inom elområden som ligger under den förväntade nivån utan strukturell överbelastning i ett elområde.

Den nivån ska analyseras och fastställas gemensamt av alla systemansvariga för överföringssystem i en kapacitetsberäkningsregion för varje enskild elområdesgräns och ska omfattas av godkännande av alla tillsynsmyndigheter i kapacitetsberäkningsregionen.

Artikel 17

Kapacitetstilldelning mellan elområden för olika tidsramar

1. Systemansvariga för överföringssystem ska på nytt beräkna tillgänglig kapacitet mellan elområden åtminstone efter stängningstid för kapacitetstilldelning mellan elområden på dagen före-marknaden och intradagsmarknaden. Systemansvariga för överföringssystem ska i den påföljande tilldelningen av kapacitet mellan elområden tilldela den tillgängliga kapaciteten mellan elområden plus eventuell återstående kapacitet mellan elområden som inte tidigare tilldelats och eventuell kapacitet mellan elområden som frigörs av innehavare av fysiska överföringsrättigheter från tidigare tilldelningar.

2. Systemansvariga för överföringssystem ska föreslå en lämplig struktur för tilldelningen av kapacitet mellan elområden för alla tidsramar, inbegripet dagen före-, intradags- och balansmarknader. Den tilldelningsstrukturen ska granskas av berörda tillsynsmyndigheter. Då de utarbetar sitt förslag ska de systemansvariga för överföringssystem beakta

a) marknadernas egenskaper,

- b) driftsvillkoren för elsystemet, t.ex. följderna av en nettoberäkning av fast angivna scheman,
 - c) harmoniseringsnivån för de procentsatser som tilldelats olika tidsramar och tidsramar som antagits för de olika mekanismer för kapacitetstilldelning mellan elområden som redan införts.
3. Om kapaciteten mellan elområden är tillgänglig efter stängningstid för kapacitetstilldelning mellan elområden på intradagsmarknaden ska systemansvariga för överföringssystem utnyttja kapaciteten mellan elområdena för att utbyta balansenergi eller hantera processen för nettning av obalanser.
4. Om kapaciteten mellan elområden tilldelas i syfte att utbyta balanskapacitet eller dela reserver i enlighet med artikel 6.8 i denna förordning ska systemansvariga för överföringssystem använda de metoder som utvecklats i de riktlinjer för balanshållning avseende el som antagits på grundval av artikel 6.11 i förordning (EG) nr 714/2009.
5. Systemansvariga för överföringssystem får inte öka den säkerhetsmarginal som beräknas enligt förordning (EU) 2015/1222 på grund av utbytet av balanskapacitet eller delningen av reserver.

AVSNITT 2

Nätavgifter och intäkter från överbelastning

Artikel 18

Avgifter för tillträde till näten, användning och förstärkning av näten

1. De avgifter som tas ut av nätoperatörerna för tillträde till näten, inklusive avgifter för anslutning till näten, avgifter för användning av näten och, i tillämpliga fall, avgifter för därmed sammanhängande förstärkningar av näten, ska avspegla kostnaderna, vara transparenta, beakta behovet av nätssäkerhet och nätflexibilitet och spegla de faktiska kostnaderna, i den mån dessa kostnader motsvaras av effektiva och strukturellt jämförbara nätoperatörers kostnader, samt tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt. Avgifterna ska inte inbegripa icke-relaterade kostnader för andra icke-relaterade politiska mål.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 15.1 och 15.6 i direktiv 2012/27/EU samt kriterierna i bilaga XI till det direktivet ska den metod som används för att fastställa nätavgifterna på ett neutralt sätt stödja generell systemeffektivitet på lång sikt genom prissignaler till kunderna och producenterna och framför allt tillämpas på ett sådant sätt att den inte leder till positiv eller negativ diskriminering mellan produktion som är ansluten på distributionsnivå och produktion som är ansluten på överföringsnivå. Nätavgifterna får inte leda till diskriminering, varken positiv eller negativ, av energilagring eller energiaggregering, och får inte verka hämmande på egenproduktion, egenförbrukning eller på deltagande i efterfrågefleksibilitet. Utan att det påverkar punkt 3 i denna artikel får avgifterna inte vara avståndsrelaterade.

2. Tariffmetoderna ska avspegla de fasta kostnaderna för systemansvariga för överförings- och distributionssystem, och ska erbjuda tillräckliga incitament för systemansvariga för överförings- och distributionssystem på både kort och lång sikt, för att öka effektiviteten, inklusive energieffektiviteten, främja marknadsintegreringen och försörjningstryggheten och ge stöd till effektiva investeringar, stöd till relaterad forskningsverksamhet samt att underlätta innovation i kundernas intresse inom exempelvis digitalisering, flexibilitetstjänster och sammanlänkningsverk.

3. Vid behov ska den tariffnivå som tillämpas för producenter eller slutkunder, eller båda, tillhandahålla lokaliseringssignaler på unionsnivå och beakta de nätförluster och överbelastningar som orsakats, liksom investeringskostnader för infrastruktur.

4. När avgifterna för nättillträde fastställs, ska följande beaktas:

- a) Inbetalningar och utbetalningar som uppstår på grund av kompensationsmekanismen mellan de systemansvariga för överföringssystem.
 - b) Både faktiska utbetalningar och inbetalningar, och betalningar som förväntas för kommande perioder, som beräknas på grundval av tidigare perioder.
5. Fastställandet av avgifterna för nättillträde enligt denna artikel får inte påverka de avgifter som uppstår av den hantering av överbelastning som avses i artikel 16.
6. Det får inte tas ut någon särskild nätavgift för enskilda transaktioner avseende handel med el mellan elområden.

7. Distributionstariffer ska avspegla kostnaderna och beakta systemanvändarnas, inklusive aktiva kunders användning av distributionsnätet. Distributionstariffer får innehålla element för nätanslutningskapacitet och får differentieras på grundval av systemanvändarnas förbruknings- eller produktionsprofiler. Om medlemsstaterna har genomfört införandet av smarta mätersystem ska tillsynsmyndigheter överväga tidsdifferentierade nättariffer när de fastställer eller godkänner överförings- och distributionstariffer eller metoderna för dessa i enlighet med artikel 59 i direktiv (EU) 2019/944 och när det är lämpligt, för att avspegla användningen av nätet på ett sätt som är transparent, kostnadseffektivt och förutsebart för slutkunden.

8. Metoder för distributionstariffer ska ge incitament till systemansvariga för distributionssystem för den mest kostnadseffektiva driften och utvecklingen av sina nät, inbegripet genom upphandling av tjänster. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheter betrakta relevanta kostnader som berättigade och inkludera dessa relevanta kostnader i distributions-tariffer, och får införa prestationsmål för att ge de systemansvariga incitament till att öka effektiviteten i sina nät, inklusive genom energieffektivitet, flexibilitet och utveckling av smarta nät och intelligenta mätsystem.

9. Senast den 5 oktober 2019 ska Acer, för att minska risken för marknadsfragmentering, avge en rapport om bästa praxis om metoder för överförings- och distributionstariffer, med tillräckligt beaktande av nationella särdrag. Denna rapport om bästa praxis ska åtminstone omfatta följande:

- a) Förhållandet mellan tariffer som tillämpas på producenter och tariffer som tillämpas på slutkunder.
- b) De kostnader som ska täckas med tariffer.
- c) Tidsdifferentierade nättariffer.
- d) Lokaliseringssignaler.
- e) Förhållandet mellan överförings- och distributionstariffer.
- f) Metoder för att säkerställa transparens i tariffernas fastställande och struktur.
- g) Grupper av nätanvändare som omfattas av tariffer, inbegripet, i förekommande fall, dessa gruppers egenskaper, former för konsumtion och eventuella undantag från tariffer.
- h) Förluster i hög-, medel- och lågspänningsnät.

Acer ska uppdatera rapporten om bästa praxis minst en gång vartannat år.

10. Tillsynsmyndigheterna ska ta vederbörlig hänsyn till rapporten om bästa praxis när de fastställer eller godkänner överförings- eller distributionstariffer eller metoderna för dessa, i enlighet med artikel 59 i direktiv (EU) 2019/944.

Artikel 19

Intäkter från överbelastning

1. Förfaranden för hantering av överbelastning för en i förväg angiven tidsram får generera intäkter endast vid överbelastning som uppstår under den tidsramen, utom då det handlar om nya sammanlänknings- eller sammanlänkningar som beviljats ett undantag enligt artikel 63 i denna förordning, artikel 17 i förordning (EG) nr 714/2009 eller artikel 7 i förordning (EG) nr 1228/2003. Förfarandet för fördelningen av dessa intäkter ska granskas av tillsynsmyndigheterna och det får vare sig snedvridda tilldelningsförfarandet till förmån för en part som begär kapacitet eller energi eller utgöra hinder för minskad överbelastning.

2. Följande mål ska prioriteras med avseende på tilldelning av inkomster från kapacitet mellan elområden

- a) garantier för att den tilldelade kapaciteten faktiskt är tillgänglig, inbegripet kompensation för garanterad kapacitet, eller
- b) optimering av användningen av kapacitet mellan elområden för att bibehålla eller öka överföringskapaciteten, i tillämpliga fall genom samordnade korrigerande åtgärder, eller täckning av kostnader för nätinvesteringar i syfte att minska begränsningen i sammanlänknings- eller sammanlänkningar.

3. Om de prioriterade mål som anges i punkt 2 har uppfyllts i tillräcklig grad, får intäkterna användas som en inkomst som ska beaktas av tillsynsmyndigheterna när dessa godkänner metoderna för beräkning av nättariffer eller fastställande av nättariffer, eller båda. Övriga intäkter ska placeras på ett separat internkonto tills dess att de kan användas för de ändamål som avses i punkt 2.

4. Användningen av intäkter i enlighet med punkt 2 a eller b ska följa en metod som föreslås av de systemansvariga för överföringssystem efter samråd med tillsynsmyndigheterna och berörda intressenter och efter godkännande av Acer. De systemansvariga för överföringssystem ska lämna in förslag till metod till Acer senast den 5 juli 2020 och Acer ska fatta beslut om den föreslagna metoden inom sex månader från mottagandet.

Acer får begära att de systemansvariga för överföringssystem ändrar eller uppdaterar den metod som avses i första stycket. Acer ska besluta om den ändrade eller uppdaterade metoden senast sex månader efter det att den lämnats in.

Metoden ska åtminstone ange de villkor enligt vilka intäkterna får användas för de ändamål som avses i punkt 2 och de villkor enligt vilka dessa intäkter får placeras på ett separat internkonto för framtida användning samt hur länge dessa intäkter får placeras på ett sådant konto.

5. Systemansvariga för överföringssystem ska i förväg tydligt fastställa hur eventuella intäkter från överbelastning kommer att användas, och ska rapportera till tillsynsmyndigheterna om den faktiska användningen av dessa intäkter. Senast den 1 mars varje år, ska tillsynsmyndigheterna informera Acer och offentliggöra en rapport som fastställer

- a) beloppet för de intäkter som uppburits för den tolv månadersperiod som slutar den 31 december föregående år,
- b) hur dessa intäkter har använts enligt punkt 2, inklusive de specifika projekt där intäkterna använts och det belopp som placerats på ett separat konto,
- c) det belopp som användes vid beräkningen av nättariffer,
- d) verifikation att det belopp som avses i led c överensstämmer med denna förordning och den metod som utarbetats i enlighet med punkterna 3 och 4.

Om vissa av kapacitetssintäkterna används vid beräkningen av nättariffer ska det av rapporten framgå på vilket sätt de systemansvariga för överföringssystem, i tillämpliga fall, har uppfyllt de prioriterade målen i punkt 2.

KAPITEL IV

RESURSTILLRÄCKLIGHET

Artikel 20

Resurstillräcklighet på den inre marknaden för el

1. Medlemsstaterna ska övervaka resurstillräckligheten inom sina territorier på grundval av den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet enligt artikel 23. För att komplettera den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet får medlemsstaterna dessutom utföra nationella bedömningar av resurstillräcklighet i enlighet med artikel 24.

2. Om den europeiska bedömning av resurstillräcklighet som avses i artikel 23 eller den nationella bedömningen av resurstillräcklighet som avses i artikel 24 konstaterar ett resurstillräcklighetsproblem ska den berörda medlemsstaten kartlägga alla snedvridningar eller marknadsmisslyckanden till följd av lagstiftning som orsakat eller bidragit till att problemet uppstått.

3. Medlemsstater med konstaterade resurstillräcklighetsproblem ska utveckla och offentliggöra en genomförandeplan med en tidsplan för antagande av åtgärder för att undanröja alla konstaterade snedvridningar till följd av lagstiftning eller marknadsmisslyckanden som en del av processen för statligt stöd. Medlemsstaterna ska när de hanterar resurstillräcklighetsproblem framför allt beakta de principer som fastställs i artikel 3 och överväga att

- a) undanröja snedvridningar till följd av lagstiftning,
- b) undanröja pristak i enlighet med artikel 10,

- c) införa en mekanism för bristprissättning för balansenergi såsom avses i artikel 44.3 i förordning (EU) 2017/2195,
 - d) öka sammanlänkningskapaciteten och den interna nätkapaciteten i syfte att nå åtminstone sina sammanlänkningsmål såsom avses i artikel 4.1 d i förordning (EU) 2018/1999,
 - e) möjliggöra egenproduktion, energilagring, åtgärder på efterfrågesidan och energieffektivitet genom att anta åtgärder för att undanröja snedvridningar till följd av lagstiftning,
 - f) säkerställa kostnadseffektiv och marknadsbaserad upphandling av balanserings- och stödtjänster,
 - g) avskaffa reglerade priser om så krävs enligt artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944.
4. De berörda medlemsstaterna ska lämna sina genomförandeplaner till kommissionen för översyn.
5. Inom fyra månader från mottagandet av genomförandeplanen ska kommissionen avge ett yttrande över huruvida åtgärderna är tillräckliga för att undanröja snedvridningar till följd av lagstiftning eller marknadsmisslyckanden som konstaterats enligt punkt 2, och får uppmana medlemsstaterna att ändra sina genomförandeplaner i enlighet därmed.
6. De berörda medlemsstaterna ska övervaka tillämpningen av sina genomförandeplaner och ska offentliggöra resultaten av övervakningen i en årlig rapport och ska överlämna den rapporten till kommissionen.
7. Kommissionen ska avge ett yttrande över huruvida genomförandeplanen har genomförts på ett tillfredsställande sätt och om resurstillräcklighetsproblemet har lösts.
8. Medlemsstaterna ska fortsätta att följa genomförandeplanen efter det att konstaterade resurstillräcklighetsproblem har lösts.

Artikel 21

Allmänna principer för utformning av kapacitetsmekanismer

1. För att undanröja kvarstående resurstillräcklighetsproblem får medlemsstaterna som en sista utväg, och samtidigt som de genomför de åtgärder som avses i artikel 20.3 i denna förordning i enlighet med artiklarna 107, 108 och 109 i EUF-fördraget, införa kapacitetsmekanismer.
2. Innan de inför kapacitetsmekanismer ska de berörda medlemsstaterna genomföra en omfattande studie av de eventuella effekterna av sådana mekanismer på angränsande medlemsstater genom att åtminstone samråda med de angränsande medlemsstater till vilka de har en direkt nätanslutning samt intressenter i dessa medlemsstater.
3. Medlemsstaterna ska bedöma om en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv kan lösa resurstillräcklighetsproblemen. Om detta inte är fallet får medlemsstaterna tillämpa en annan typ av kapacitetsmekanism.
4. Medlemsstaterna får inte införa kapacitetsmekanismer om varken den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet eller den nationella bedömningen av resurstillräcklighet, eller i avsaknad av en nationell bedömning av resurstillräcklighet, den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet har identifierat ett resurstillräcklighetsproblem.
5. Medlemsstaterna får inte införa kapacitetsmekanismer innan kommissionen enligt artikel 20.5, avgett ett yttrande om den genomförandeplan som avses i artikel 20.3.
6. Om en medlemsstat tillämpar en kapacitetsmekanism ska den se över den kapacitetsmekanismen och säkerställa att inga nya avtal ingås inom ramen för den mekanismen om varken den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet eller den nationella bedömningen av resurstillräcklighet, eller i avsaknad av en nationell bedömning av resurstillräcklighet, den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet har identifierat ett resurstillräcklighetsproblem, eller innan den genomförandeplan som avses i artikel 20.3 har fått ett yttrande från kommissionen enligt artikel 20.5.
7. Vid utformningen av kapacitetsmekanismer ska medlemsstaterna i dessa inbegripa en bestämmelse som möjliggör en effektiv administrativ utfasning av kapacitetsmekanismen, om inga nya avtal ingås enligt punkt 6 under de tre påföljande åren.

8. Kapacitetsmekanismer ska vara tillfälliga. De ska godkännas av kommissionen för högst tio år. De ska fasas ut eller mängden reglerad kapacitet minskas på grundval av genomförandeplaner som avses i artikel 20. Medlemsstaterna ska fortsätta tillämpa genomförandeplanen efter införandet av kapacitetsmekanismen.

Artikel 22

Principer för utformning av kapacitetsmekanismer

1. En kapacitetsmekanism ska
 - a) vara tillfällig,
 - b) inte leda till otillbörlig snedvridning av marknaden och inte begränsa handeln mellan elområden,
 - c) inte gå utöver vad som är nödvändigt för att lösa de tillräcklighetsproblem som avses i artikel 20,
 - d) välja kapacitetsleverantörer på ett transparent, icke-diskriminerande och konkurrensbaserat sätt,
 - e) ge kapacitetsleverantörer incitament att vara tillgängliga vid förväntade systempåfrestningar,
 - f) säkerställa att ersättningen bestäms genom en konkurrensbaserad process,
 - g) fastställa de tekniska villkoren för kapacitetsleverantörers deltagande före urvalsförfarandet,
 - h) vara öppna för deltagande av alla resurser, inklusive energilagring och efterfrågestyrning, som kan tillhandahålla den tekniska prestanda som krävs,
 - i) tillämpa lämpliga sanktioner för kapacitetsleverantörer som inte är tillgängliga under perioder av systempåfrestningar.
2. Utformningen av strategiska reserver ska uppfylla följande krav:
 - a) När en kapacitetsmekanism har utformats som en strategisk reserv, ska dirigering av denna endast förekomma om de systemansvariga för överföringssystem sannolikt kommer att uttömma sina balansresurser för att upprätta jämvikt mellan tillgång och efterfrågan.
 - b) Under de avräkningsperioder för obalanser då resurser i den strategiska reserven dirigeras ska obalanser på marknaden avräknas till minst värdet av förlorad last eller till ett värde som är högre än den tekniska prisgräns på intradagsmarknaden som avses i artikel 10.1, beroende på vad som är högre.
 - c) Resultatet av den strategiska reserven efter dirigeringen ska tilldelas balansansvariga parter genom mekanismen för avräkning av obalanser.
 - d) De resurser som ingår i den strategiska reserven får inte erhålla ersättning från grossistmarknaderna för el eller från balansmarknader.
 - e) De resurser som ingår i den strategiska reserven ska hållas utanför marknaden, åtminstone under avtalets löptid.

Det krav som avses i första stycket led a påverkar inte aktiveringen av resurser före en faktisk dirigering i syfte att respektera rampningsbegränsningar och operativa krav. Resultatet av den strategiska reserven under aktivering ska inte tilldelas balansgrupper via grossistmarknader och ska inte förändra deras obalanser.
3. Utöver de krav som fastställs i punkt 1 ska andra kapacitetsmekanismer än strategiska reserver
 - a) vara utformade så att de garanterar att det pris som betalas för tillgänglighet automatiskt rör sig mot noll när den levererade kapacitetsnivån förväntas vara tillräcklig för att tillgodose den efterfrågade kapacitetsnivån,
 - b) ersätta deltagande resurser enbart för deras tillgänglighet, och säkerställa att ersättningen inte påverkar kapacitetsleverantörens beslut att producera eller inte,
 - c) säkerställa att kapacitetsskyldigheter är överförbara mellan stödberättigade kapacitetsleverantörer.

4. Kapacitetsmekanismer ska införliva följande krav på gränsvärdena för koldioxidutsläpp:
 - a) Senast den 4 juli 2019 ska produktionskapacitet med utsläpp på mer än 550 g koldioxid från fossilt bränsle per kWh el som har påbörjat kommersiell produktion på eller efter den dagen ska inte ingå i åtaganden eller omfattas av utbetalningar eller åtaganden för framtida betalningar inom ramen för en kapacitetsmekanism.
 - b) Senast den 1 juli 2025 ska produktionskapacitet som har påbörjat kommersiell produktion före den 4 juli 2019 och med utsläpp på mer än 550 g koldioxid från fossilt bränsle per kWh el och mer än 350 kg koldioxid från fossilt bränsle i genomsnitt årligen per installerad kW inte ingå i åtaganden eller omfattas av utbetalningar eller åtaganden för framtida betalningar, inom ramen för en kapacitetsmekanism.

Utsläppsgränsvärdet på 550 g koldioxid från fossilt bränsle per kWh el och gränsvärde på 350 kg koldioxid från fossilt bränsle i genomsnitt årligen per installerad kW som avses i första stycket leden a och b ska beräknas på grundval av uppgifter om effektiviteten hos produktionsenhetens utformning, dvs. nettoverkningsgraden vid nominell kapacitet under relevanta standarder från Internationella standardiseringsorganisationen.

Senast den 5 januari 2020 ska Acer offentliggöra ett yttrande med tekniska riktlinjer för beräkningen av de värden som avses i första stycket.

5. Medlemsstater som tillämpar kapacitetsmekanismer den 4 juli 2019 ska anpassa sina mekanismer för att uppfylla kraven i kapitel 4, utan att det påverkar åtaganden som gjorts eller avtal som ingåtts före den 31 december 2019.

Artikel 23

Europeisk bedömning av resurstillräcklighet

1. I den europeiska bedömningen av resurstillräckligheten ska resurstillräcklighetsproblem fastställas genom en bedömning av elsystemets sammantagna tillräcklighet för den befintliga och förväntade efterfrågan på el på unionsnivå, på medlemsstatsnivå och på individuell elområdesnivå när detta är relevant. Den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet ska omfatta varje år under en tioårsperiod från dagen för bedömningen.
2. Den europeiska resurstillräcklighetsbedömningen ska genomföras av Entso för el.
3. Entso för el ska senast den 5 januari 2020 till gruppen för samordning på elområdet, som inrättats i enlighet med artikel 1 i kommissionens beslut av den 15 november 2012 ⁽²¹⁾, och Acer lämna in ett utkast till den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet, på grundval av de principer som föreskrivs i punkt 5 i den här artikeln.
4. Systemansvariga för överföringssystem ska förse Entso för el med de data som Entso för el behöver för att genomföra den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet.

Entso för el ska genomföra den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet årligen. Producenter och andra marknadsaktörer ska förse systemansvariga för överföringssystem med data som rör förväntat utnyttjande av produktionsresurser, med beaktande av tillgången på primära resurser och lämpliga scenarier för förväntad tillgång och efterfrågan.

5. Den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet ska baseras på en transparent metod som ska säkerställa att bedömningen
 - a) genomförs på varje elområdesnivå och omfattar åtminstone alla medlemsstater,
 - b) baseras på lämpliga centrala referensscenarier för förväntad tillgång och efterfrågan, inklusive en ekonomisk bedömning av sannolikheten för avställning, driftinställelse, byggande av nya produktionsanläggningar samt åtgärder för att nå mål för energieffektivitet och elsammanlänkning, och lämpliga antaganden om känslighet för extrema väderhändelser, hydrologiska förhållanden, grossistpriser och prisutvecklingen för kol,
 - c) innehåller separata scenarier som återspeglar olika sannolikheter för att de resurstillräcklighetsproblem som de olika typerna av kapacitetsmekanismer är avsedda att hantera ska inträffa,

⁽²¹⁾ Kommissionens beslut av den 15 november 2012 om inrättande av gruppen för samordning på elområdet (EUT C 353, 17.11.2012, s. 2).

- d) på lämpligt sätt beaktar bidragen från alla resurser, inklusive befintlig och framtida möjligheter till energiproduktion, energilagring, sektoriell integration och efterfrågestyrning, samt import och export och deras bidrag till flexibel systemdrift,
 - e) förutser den sannolika inverkan av de åtgärder som avses i artikel 20.3,
 - f) inbegriper varianter utan befintliga eller planerade kapacitetsmekanismer och, när det är tillämpligt, varianter med sådana mekanismer,
 - g) baseras på en marknadsmodell med hjälp av den flödesbaserade metoden, när detta är tillämpligt,
 - h) tillämpar sannolikhetskalkyler,
 - i) tillämpar ett enda modelleringsverktyg,
 - j) tillämpar åtminstone följande indikatorer som avses i artikel 25:
 - *förväntad energi ej levererad* (expected energy not served), och
 - *förväntad förlorad last* (loss of load expectation),
 - k) kartlägger orsakerna till eventuella resurstillräcklighetsproblem, särskilt om den är en nätbegränsning eller resursbegränsning, eller båda,
 - l) beaktar verklig nätutveckling,
 - m) säkerställer att nationella särdrag när det gäller produktion, efterfrågefleksibilitet och energilagring samt tillgången på primära resurser och graden av sammanlänkning beaktas på ett vederbörligt sätt.
6. Senast den 5 januari 2020 ska Entso för el till Acer lämna in ett utkast till metod för att beräkna
- a) värdet av förlorad last,
 - b) kostnaden för ny resurs (cost of new entry) avseende produktion eller efterfrågefleksibilitet, och
 - c) den tillförlitlighetsnorm som avses i artikel 25.

Metoden ska baseras på öppna, objektiva och verifierbara kriterier.

7. Förslagen enligt punkterna 3 och 6 gällande utkastet till metod, och de scenarier, känsliga aspekter och antaganden som de grundar sig på, samt resultatet av den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet enligt punkt 4 ska vara föremål för föregående samråd med medlemsstaterna, gruppen för samordning på elområdet och berörda intressenter och godkännande från Acer enligt det förfarande som fastställs i artikel 27.

Artikel 24

Nationella bedömningar av resurstillräcklighet

1. Nationella bedömningar av resurstillräcklighet ska ha ett regionalt tillämpningsområde och baseras på den metod som avses i artikel 23.3, särskilt bestämmelserna i artikel 23.5 b–m.

De nationella bedömningarna av resurstillräcklighet ska innehålla de centrala referensscenarier som avses i artikel 23.5 b.

De nationella bedömningarna av resurstillräcklighet kan beakta ytterligare känsliga aspekter utöver dem som avses i artikel 23.5 b. I dessa fall får de nationella bedömningarna av resurstillräcklighet

- a) göra antaganden som tar hänsyn till särdrag i den nationella tillgången och efterfrågan på el,
- b) använda verktyg och konsekventa aktuella uppgifter som stämmer överens med dem som Entso för el använder för den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet.

Vidare ska den nationella bedömningarna av resurstillräcklighet, vid bedömningen av deltagande av kapacitetsleverantörer i en annan medlemsstat till försörjningstryggheten i de elområden som bedömningarna omfattar, använda den metod som föreskrivs i artikel 26.11 a.

2. De nationella bedömningarna av resurstillräcklighet och, i tillämpliga fall, den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet samt yttrandet från Acer i enlighet med punkt 3 ska offentliggöras.

3. Om en nationell bedömning av resurstillräcklighet konstaterar ett resurstillräcklighetsproblem vad gäller ett elområde som inte konstaterades i den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet ska den nationella bedömningen av resurstillräcklighet ange skälen till skillnaden mellan de två bedömningarna av resurstillräcklighet, inklusive närmare uppgifter om känsliga aspekter som använts och de bakomliggande antagandena. Medlemsstaterna ska offentliggöra den bedömningen och överlämna den till Acer.

Inom två månader från den dag då rapporten mottas ska Acer yttra sig om huruvida avvikelserna mellan den nationella bedömningen av resurstillräcklighet och den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet är motiverade.

Det organ som är ansvarigt för den nationella bedömningen av resurstillräcklighet ska ta vederbörlig hänsyn till Acers yttrande och vid behov ändra sin bedömning. Om organet beslutar att inte fullt ut beakta Acers yttrande ska det organ som är ansvarigt för den nationella resurstillräcklighetsbedömningen offentliggöra en rapport med en detaljerad motivering.

Artikel 25

Tillförlitlighetsnorm

1. När medlemsstater tillämpar kapacitetsmekanismer ska de ha en tillförlitlighetsnorm. En tillförlitlighetsnorm ska på ett transparent sätt ange den nödvändiga nivån för medlemsstatens försörjningstrygghet. För gränsöverskridande elområden ska sådana tillförlitlighetsnormer fastställas gemensamt av de relevanta myndigheterna.

2. Tillförlitlighetsnormen ska fastställas av medlemsstaten eller en behörig myndighet som har utsetts av medlemsstaten, på förslag av tillsynsmyndigheten. Tillförlitlighetsnormen ska baseras på den metod som anges i artikel 23.6.

3. Tillförlitlighetsnormen ska beräknas med hjälp av minst värdet av förlorad last och kostnaden för ny resurs för en viss tidsram och ska uttryckas som *förväntad energi ej levererad* och *förväntad förlorad last*.

4. Vid tillämpning av kapacitetsmekanismer ska de parametrar som avgör vilken kapacitetsmängd som upphandlas inom kapacitetsmekanismen godkännas av medlemsstaten eller av en behörig myndighet som har utsetts av medlemsstaten, på förslag från tillsynsmyndigheten.

Artikel 26

Gränsöverskridande deltagande i kapacitetsmekanismer

1. Andra kapacitetsmekanismer än strategiska reserver och, när det är tekniskt genomförbart, strategiska reserver, ska vara öppna för direkt gränsöverskridande deltagande av kapacitetsleverantörer i en annan medlemsstat, på de villkor som fastställs i denna artikel.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att utländsk kapacitet som kan tillhandahålla likvärdiga tekniska prestanda som inhemsk kapacitet har möjlighet att delta i samma konkurrenspräglade process som den inhemska kapaciteten. Om kapacitetsmekanismer tillämpas från och med den 4 juli 2019 får medlemsstaterna tillåta sammanlänkningsatt direkt delta i samma konkurrenspräglade process som utländsk kapacitet under högst fyra år från och med den 4 juli 2019 eller under två år från dagen för godkännandet av de metoder som avses i punkt 11, beroende på vilket som inträffar först.

Medlemsstaterna kan kräva att den utländska kapaciteten är lokaliserad i en medlemsstat och att den har direkt nätanslutning med den medlemsstat som tillämpar mekanismen.

3. Medlemsstaterna får inte förhindra den kapacitet som finns på deras territorium från att delta i kapacitetsmekanismer i andra medlemsstater.

4. Gränsöverskridande deltagande i kapacitetsmekanismer får inte ändra eller på annat sätt påverka planerade eller fysiska flöden mellan elområden och medlemsstater. Dessa planerade eller fysiska flöden ska fastställas enbart genom resultatet av kapacitetstilldelning enligt artikel 16.

5. Kapacitetsleverantörer ska kunna delta i mer än en kapacitetsmekanism.

Om kapacitetsleverantörer deltar i mer än en kapacitetsmekanism för samma leveransperiod ska de delta upp till den förväntade tillgången till sammanlänknings- och sannolikheten för att systempåfrestningar inträffar samtidigt i det system där mekanismen tillämpas och det system där den utländska kapaciteten finns i enlighet med den metod som avses i punkt 11 a.

6. Kapacitetsleverantörer ska åläggas att erlagga betalningar till följd av otillgänglighet om deras kapacitet inte är tillgänglig.

Om kapacitetsleverantörer deltar i mer än en kapacitetsmekanism under samma leveransperiod ska de åläggas att erlagga flera betalningar till följd av otillgänglighet om de inte kan infria flera åtaganden.

7. I syfte att tillhandahålla en rekommendation till de systemansvariga för överföringssystem ska de regionala samordningscentrum som inrättas enligt artikel 35 på årsbasis beräkna den maximikapacitet kopplad till nya resurser som är tillgänglig för deltagande av utländsk kapacitet. Den beräkningen ska ta hänsyn till den förväntade tillgången till sammanlänknings- och sannolikheten för att systempåfrestningar inträffar samtidigt i det system där mekanismen tillämpas och det system där den utländska kapaciteten finns. Den beräkningen ska krävas för varje elområdesgräns.

Systemansvariga för överföringssystem ska fastställa den maximikapacitet kopplad till nya resurser som är tillgänglig för deltagande av utländsk kapacitet på grundval av rekommendationen från det regionala samordningscentrumet på årsbasis.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att den kapacitet kopplad till nya resurser som avses i punkt 7 tilldelas berättigade kapacitetsleverantörer på ett transparent, icke-diskriminerande och marknadsbaserat sätt.

9. Om kapacitetsmekanismer medger gränsöverskridande deltagande i två angränsande medlemsstater ska alla intäkter som uppstår genom den tilldelning som avses i punkt 8 tillfalla de berörda systemansvariga för överföringssystem och delas dem emellan i enlighet med den metod som avses i punkt 11 b i denna artikel eller i enlighet med en gemensam metod som godkänts av de båda behöriga tillsynsmyndigheterna. Om den angränsande medlemsstaten inte tillämpar en kapacitetsmekanism, eller tillämpar en kapacitetsmekanism som inte är öppen för gränsöverskridande deltagande, ska andelen av intäkterna godkännas av den behöriga myndigheten i den medlemsstat där kapacitetsmekanismen har införts efter att ha inhämtat ett yttrande från tillsynsmyndigheterna i de angränsande medlemsstaterna. De systemansvariga för överföringssystem ska använda sådana intäkter för de ändamål som fastställs i artikel 19.2.

10. Den systemansvarige för överföringssystemet där den utländska kapaciteten finns ska

a) fastställa om intresserade kapacitetsleverantörer kan tillhandahålla den tekniska prestanda som krävs av den kapacitetsmekanism i vilken kapacitetsleverantören avser att delta, och registrera den kapacitetsleverantören som berättigad kapacitetsleverantör i ett register som inrättas för det ändamålet,

b) utföra tillgänglighetskontroller,

c) till den systemansvarige för överföringssystemet i den medlemsstat som tillämpar kapacitetsmekanismen anmäla den information som den erhållit enligt leden a och b i detta stycke och andra stycket.

De berörda kapacitetsleverantörerna ska utan dröjsmål underrätta den systemansvarige för överföringssystemet om deras deltagande i en utländsk kapacitetsmekanism.

11. Senast den 5 juli 2020 ska Entso för el till Acer lämna in

a) en metod för att beräkna den maximikapacitet kopplad till nya resurser som är tillgänglig för gränsöverskridande deltagande och som avses i punkt 7,

- b) en metod för att fördela de intäkter som avses i punkt 9,
- c) gemensamma regler för utförande av tillgänglighetskontroller som avses i punkt 10 b,
- d) gemensamma regler för bestämmande av när en betalning till följd av otillgänglighet ska förfalla,
- e) villkor för driften av det register som avses i punkt 10 a,
- f) gemensamma regler för kartläggning av kapacitet som är berättigad att delta i kapacitetsmekanismen enligt vad som avses i punkt 10 a.

Förslaget ska vara föremål för föregående samråd och godkännande från Acer i enlighet med artikel 27.

12. De berörda tillsynsmyndigheterna ska kontrollera om kapaciteten har beräknats i enlighet med den metod som avses i punkt 11 a.

13. Tillsynsmyndigheterna ska säkerställa att gränsöverskridande deltagande i kapacitetsmekanismer organiseras på ett effektivt och icke-diskriminerande sätt. De ska särskilt föreskriva lämpliga administrativa arrangemang för ett gränsöverskridande indrivande av betalningar till följd av otillgänglighet.

14. Kapacitet som tilldelas i enlighet med punkt 8 ska kunna överlåtas mellan berättigade kapacitetsleverantörer. Berättigade kapacitetsleverantörer ska till registret anmäla eventuella överlåtelser enligt vad som avses i punkt 10 a.

15. Senast den 5 juli 2021 ska Entso för el upprätta och driva registret enligt vad som avses i punkt 10 a. Registret ska vara öppet för alla berättigade kapacitetsleverantörer, för de system som tillämpar kapacitetsmekanismer och för deras systemansvariga för överföringssystem.

Artikel 27

Godkännandeförfarande

1. När det hänvisas till denna artikel ska förfarandet i punkterna 2, 3 och 4 tillämpas på godkännandet av ett förslag som lämnas in av Entso för el.
2. Entso för el ska före inlämnandet av ett förslag genomföra ett samråd som omfattar alla berörda intressenter, inklusive tillsynsmyndigheter och andra nationella myndigheter. Den ska ta vederbörlig hänsyn till resultaten av samrådsprocessen i sitt förslag.
3. Inom tre månader från dagen för mottagande av det förslag som avses i punkt 1 ska Acer antingen godkänna eller ändra det. I det senare fallet ska Acer samråda med Entso för el innan Acer godkänner det ändrade förslaget. Acer ska offentliggöra det antagna förslaget på sin webbplats inom tre månader från dagen då de föreslagna dokumenten mottogs.
4. Acer får när som helst begära ändringar av det godkända förslaget. Inom sex månader från dagen för mottagande av en sådan begäran ska Entso för el lämna ett utkast till de föreslagna ändringarna till Acer. Inom tre månader från dagen för mottagandet av förslaget ska Acer justera eller godkänna ändringarna och offentliggöra dem på sin webbplats.

KAPITEL V

DRIFT AV ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Artikel 28

Europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemet för el (Entso för el)

1. Systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta på unionsnivå genom Entso för el för att verka för att den inre marknaden för el fullbordas och fungerar väl samt för att gynna handel mellan elområden och säkerställa optimal förvaltning, samordnad drift och sund teknisk utveckling av det europeiska elöverföringsnätet.

2. Entso för el ska vid utförandet av sina uppgifter enligt unionsrätten verka för en välfungerande och integrerad inre marknad för el och bidra till att målen i den politiska ramen för klimat- och energifrågor för perioden 2020–2030 uppnås på ett effektivt och hållbart sätt, särskilt genom att bidra till en effektiv integrering av el som produceras från förnybara energikällor och till ökad energieffektivitet samtidigt som systemsäkerheten upprätthålls. Entso för el ska ha tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 29

Entso för el

1. De systemansvariga för överföringssystem för el ska till kommissionen och Acer lämna in utkast till ändringar av stadgarna, medlemsförteckningen eller arbetsordningen för Entso för el.
2. Inom två månader från mottagandet av utkastet till ändringar av stadgarna, medlemsförteckningen eller arbetsordningen ska Acer, efter samråd med organisationer som representerar samtliga berörda parter, särskilt systemanvändare, inklusive kunder, lämna ett yttrande till kommissionen om dessa utkast till ändringar av stadgar, medlemsförteckningen eller arbetsordningen.
3. Kommissionen ska lämna ett yttrande över utkastet till ändringar av stadgar, medlemsförteckningen eller arbetsordningen med beaktande av Acers yttrande enligt punkt 2 och inom tre månader från mottagandet av Acers yttrande.
4. Inom tre månader från mottagandet av kommissionens positiva yttrande ska de systemansvariga för överföringssystem anta och offentliggöra de ändrade stadgarna eller arbetsordningen.
5. De dokument som avses i punkt 1 ska lämnas in till kommissionen och till Acer i händelse av ändringar av dessa, eller på motiverad begäran från någon av dem. Kommissionen och Acer ska avge ett yttrande i enlighet med punkterna 2, 3 och 4.

Artikel 30

Uppgifter för Entso för el

1. Entso för el ska göra följande:
 - a) Utarbeta nätföreskrifter inom de områden som anges i artikel 59.1 och 59.2 för uppnåendet av de mål som anges i artikel 28.
 - b) Anta och offentliggöra en icke-bindande unionsomfattande tioårig nätutvecklingsplan, (nedan kallad *unionsomfattande nätutvecklingsplan*), vartannat år.
 - c) Utarbeta och anta förslag som rör den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet enligt artikel 23 och förslag som rör de tekniska specifikationerna för gränsöverskridande deltagande i kapacitetsmekanismer enligt artikel 26.11.
 - d) Anta rekommendationer för samordningen av det tekniska samarbetet mellan unionens och tredjeländers systemansvariga för överföringssystem.
 - e) Anta en ram för samarbete och samordning mellan regionala samordningscentrum.
 - f) Anta ett förslag till definition av systemdriftsregionen i enlighet med artikel 36.
 - g) Samarbeta med de systemansvariga för distributionssystem och EU DSO-enheten.
 - h) Främja digitalisering av överföringsnät, inklusive smarta nät, effektiv insamling av data i realtid och intelligenta mätsystem.
 - i) Anta gemensamma verktyg för att säkerställa samordnad nätdrift under normala omständigheter och vid nödsituationer, inklusive gemensamma kriterier för klassificering av nätincidenter, och forskningsplaner, inklusive förverkligande av de planerna genom ett effektivt forskningsprogram. Dessa verktyg ska innehålla specifikationer om bland annat
 - i) ändamålsenlig information om hur samordningen av driften kan förbättras, inklusive lämplig information dagen före, under dagen och i realtid, samt hur ofta denna information lämpligast bör samlas in och vidarebefordras,

- ii) teknikplattformen för informationsutbyte i realtid och, när så är lämpligt, teknikplattformarna för insamling, behandling och överföring av den övriga information som avses i led i, samt för genomförandet av de förfaranden som är ägnade att öka samordningen av driften mellan de systemansvariga för överföringssystem, med målsättningen att samordningen ska bli unionsomfattande,
 - iii) hur de systemansvariga för överföringssystem gör information om driften tillgänglig för andra systemansvariga för överföringssystem eller för någon annan enhet som vederbörligen fått i uppdrag att stödja dem med samordningen av driften, samt för Acer, och
 - iv) att de systemansvariga för överföringssystem ska utse en kontaktpunkt för att besvara förfrågningar från andra systemansvariga för överföringssystem eller från någon enhet som vederbörligen har fått ett uppdrag i enlighet med led iii, eller Acers förfrågningar om sådan information.
- j) Anta ett årsarbetsprogram.
 - k) Bidra till fastställande av driftskompatibilitetskrav och till icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till uppgifter i enlighet med artikel 24 i direktiv (EU) 2019/944.
 - l) Anta en årsrapport.
 - m) Genomföra och anta bedömningar av säsongstillräcklighet i enlighet med artikel 9.2 i förordning (EU) 2019/941.
 - n) Främja cybersäkerhet och uppgiftsskydd, i samarbete med relevanta myndigheter och reglerade enheter.
 - o) Ta hänsyn till utvecklingen av efterfrågeflexibilitet i utförandet av sina uppgifter.
2. Entso för el ska rapportera till Acer om konstaterade brister när det gäller hur regionala samordningscentrum inrättas och hur de utför sina uppgifter.
3. Entso för el ska offentliggöra protokollen från sina årsmöten, styrelsemöten och kommittémöten och tillhandahålla allmänheten regelbunden information om sitt beslutsfattande och sin verksamhet.
4. Årsarbetsprogrammet enligt punkt 1 j ska innehålla en förteckning och beskrivning av de nätföreskrifter som ska utarbetas, en samordningsplan för nätdriften samt forsknings- och utvecklingsverksamhet som ska utföras det året och en preliminär tidsplan.
5. Entso för el ska tillhandahålla Acer all information till förfogande som krävs för att kunna genomföra uppgifterna enligt artikel 32.1. För att Entso för el ska kunna uppfylla de kraven ska systemansvariga för överföringssystem tillhandahålla Entso för el den erforderliga informationen.
6. På begäran av kommissionen ska Entso för el lämna sina synpunkter till kommissionen i samband med antagande av de riktlinjer som anges i artikel 61.

Artikel 31

Samråd

1. När Entso för el utarbetar förslag i enlighet med de uppgifter som avses i artikel 30.1 ska det genomföra en grundlig samrådsprocess. Samrådsprocessen ska struktureras så att kommentarer från intressenter före det slutliga antagandet av förslaget kan beaktas och på ett öppet och transparent sätt, med deltagande från alla berörda intressenter, särskilt med de organisationer som företräder sådana intressenter, i enlighet med den arbetsordning som avses i artikel 29. Samrådet ska inkludera tillsynsmyndigheter och andra nationella myndigheter, elhandels- och producentföretag, systemanvändare, inklusive kunder, systemansvariga för distributionssystem, inklusive berörda branschorganisationer, tekniska organ och intressentplattformar. Samrådet ska ha till syfte att identifiera synpunkter och förslag från alla berörda parter i beslutsprocessen.
2. Samtliga dokument och protokoll från sammanträden med anknytning till de samråd som avses i punkt 1 ska offentliggöras.

3. Innan de förslag som avses i artikel 30.1 antas ska Entso för el redovisa de synpunkter som framförts under samrådsförfarandet och hur dessa synpunkter har beaktats. Om synpunkterna inte har beaktats, ska skälen till det anges.

Artikel 32

Acers övervakningsuppgifter

1. Acer ska övervaka att Entso för el genomför sina uppgifter som avses i artikel 30.1, 30.2 och 30.3 och rapportera sina slutsatser till kommissionen.

Acer ska övervaka hur Entso för el genomför de nätföreskrifter som har utvecklats enligt artikel 59. Om Entso för el inte har genomfört sådana nätföreskrifter ska Acer begära att Entso för el avger en vederbörligen motiverad förklaring till varför detta inte har skett. Acer ska informera kommissionen om denna förklaring och avge ett yttrande över den.

Acer ska övervaka och analysera genomförandet av de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits av kommissionen i enlighet med artikel 58.1 och deras inverkan på harmoniseringen av de regler som syftar till att underlätta marknadsintegrering samt på icke-diskriminering, verklig konkurrens och en välfungerande marknad, samt rapportera till kommissionen.

2. Entso för el ska lämna utkastet till unionsomfattande nätutvecklingsplan, utkastet till årsarbetsprogram med information om samrådsprocessen och övriga dokument som avses i artikel 30.1 till Acer för yttrande.

Om Acer anser att utkastet till årsarbetsprogram eller utkastet till unionsomfattande nätutvecklingsplan som lagts fram av Entso för el inte medverkar till icke-diskriminering, verklig konkurrens och en välfungerande marknad eller till en tillräcklig grad av gränsöverskridande sammanlänkningsmed tillträde för tredje part, ska Acer lämna ett motiverat yttrande, tillsammans med rekommendationer till Entso för el och kommissionen inom två månader från inlämningen.

Artikel 33

Kostnader

Kostnaderna för den verksamhet som bedrivs av Entso för el och som avses i artiklarna 28–32 och 58–61 i den här förordningen och i artikel 11 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013⁽²²⁾ ska bäras av de systemansvariga för överföringssystem och tas med i tariffberäkningen. Tillsynsmyndigheterna får godkänna dessa kostnader endast om de är rimliga och lämpliga.

Artikel 34

Regionalt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem

1. De systemansvariga för överföringssystem ska inleda regionalt samarbete inom ramen för Entso för el för att bidra till den verksamhet som anges i artikel 30.1, 30.2 och 30.3. De ska särskilt offentliggöra en regional investeringsplan vartannat år, och får fatta investeringsbeslut baserade på denna regionala investeringsplan. Entso för el ska främja samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på regional nivå och därmed säkerställa driftskompatibilitet, kommunikation och övervakning avseende resultatet av de uppgifter som utförs regionalt inom de områden som ännu inte har harmoniserats på unionsnivå.

2. De systemansvariga för överföringssystem ska främja driftslösningar som säkerställer optimal hantering av nätet och främja utvecklingen av energiutbyte, samordnad tilldelning av gränsöverskridande kapacitet efter icke-diskriminerande marknadsbaserade metoder, med vederbörligt beaktande av fördelarna med implicita auktioner för kortfristig tilldelning och integrering av balansmekanismer och mekanismer för reservkraft.

⁽²²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 av den 17 april 2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 (EUT L 115, 25.4.2013, s. 39).

3. Kommissionen får i syfte att uppnå målen i punkterna 1 och 2 fastställa de regionala samarbetsstrukturernas geografiska utsträckning med beaktande av befintliga regionala samarbetsstrukturer. Varje medlemsstat får främja samarbete i mer än ett geografiskt område.

Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 68 för att komplettera denna förordning genom att fastställa det geografiska område som omfattas av varje regional samarbetsstruktur. I detta syfte ska kommissionen samråda med tillsynsmyndigheterna, Acer och Entso för el.

De delegerade akter som avses i denna punkt påverkar inte tillämpningen av artikel 36.

Artikel 35

Inrättande av regionala samordningscentrum och dessas uppdrag

1. Senast den 5 juli 2020 ska alla systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen lämna ett förslag om inrättandet av regionala samordningscentrum till den berörda tillsynsmyndigheten i enlighet med de kriterier som fastställs i detta kapitel.

Tillsynsmyndigheterna i systemdriftsregionen ska granska och godkänna förslaget.

Förslaget ska åtminstone bestå av följande:

- a) Medlemsstat för de regionala samordningscentrumens blivande säte och de deltagande systemansvariga för överföringssystem.
- b) De organisatoriska och ekonomiska arrangemang samt de driftslösningar som är nödvändiga för att säkerställa effektiv, säker och tillförlitlig drift av det sammanlänkade överföringssystemet.
- c) En genomförandeplan för de regionala samordningscentrumens verksamhetsstart.
- d) Stadgarna och arbetsordningen för de regionala samordningscentrumen.
- e) En beskrivning av samarbetsprocesser i enlighet med artikel 38.
- f) En beskrivning av arrangemangen för de regionala samordningscentrumens skadeståndsansvar i enlighet med artikel 47.
- g) Om två regionala samordningscentrum drivs enligt ett rullande schema i enlighet med artikel 36.2, en beskrivning av arrangemangen för att fastställa tydliga ansvarsområden för dessa regionala samordningscentrum och förfaranden för utförandet av deras uppgifter.

2. Efter tillsynsmyndigheternas godkännande av förslaget i punkt 1 ska regionala samordningscentrum ersätta regionala säkerhetssamordnare som inrättats i enlighet med de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009 och ska tas i drift senast den 1 juli 2022.

3. Regionala samordningscentrum ska ha en juridisk form som avses i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 ⁽²³⁾.

4. De regionala samordningscentrumen ska vid utförandet av sina uppgifter enligt unionsrätten, agera oberoende av enskilda nationella intressen och oberoende av intressena hos de systemansvariga för överföringssystem.

5. De regionala samordningscentrumen ska genom att utföra de uppgifter av regional betydelse som de tilldelats i enlighet med artikel 37 komplettera den roll som innehas av de systemansvariga för överföringssystem. De systemansvariga för överföringssystem ska ansvara för förvaltningen av elflödena och för att säkerställa ett säkert, tillförlitligt och effektivt elsystem i enlighet med artikel 40.1 d i direktiv (EU) 2019/944.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt (EUT L 169, 30.6.2017, s. 46).

Artikel 36

Geografisk omfattning för regionala samordningscentrum

1. Entso för el ska senast den 5 januari 2020 till Acer lämna ett förslag som anger vilka systemansvariga för överföringssystem, elområden, elområdesgränser, kapacitetsberäkningsregioner och avbrottssamordningsregioner som omfattas av varje systemdriftsregion. Förslaget ska beakta nättopologin, inklusive elsystemets sammanlänkingsgrad och grad av inbördes beroende när det gäller flöden, och regionens storlek, som ska omfatta minst en kapacitetsberäkningsregion.
2. De systemansvariga för överföringssystem i en systemdriftsregion ska delta i det regionala samordningscentrumet i den regionen. Om kontrollområdet för en systemansvarig för överföringssystem är en del av flera olika synkronområden får den systemansvarige för överföringssystem under exceptionella omständigheter samordnas av två regionala samordningscentrum. För elområdesgränser som angränsar till systemdriftsregioner ska förslaget i punkt 1 ange hur samordningen mellan regionala samordningscentrum för de gränserna ska ske. För synkronområdet för kontinental Europa, där det kan förekomma överlappningar mellan två regionala samordningscentrums verksamhet i en systemdriftsregion, ska de systemansvariga för överföringssystem i den systemdriftsregionen besluta att antingen utse ett enda regionalt samordningscentrum i den regionen eller att de två regionala samordningscentrumen utför några av eller alla uppgifter av regional betydelse i hela systemdriftsregionen enligt ett rullande schema, medan andra uppgifter utförs av ett enda utsett regionalt samordningscentrum.
3. Inom tre månader från mottagandet av förslaget enligt punkt 1 ska Acer antingen godkänna förslaget till systemdriftsregioner eller föreslå ändringar. I det senare fallet ska Acer samråda med Entso för el innan den antar ändringarna. Det förslag som antas ska offentliggöras på Acers webbplats.
4. De berörda systemansvariga för överföringssystem får lämna in ett förslag till Acer om ändring av systemdriftsregioner enligt definitionen punkt 1. Förfarandet i punkt 3 ska tillämpas.

Artikel 37

Uppgifter för regionala samordningscentrum

1. Varje regionalt samordningscentrum ska utföra åtminstone alla följande uppgifter av regional betydelse i hela systemdriftsregionen där det är inrättat:
 - a) Genomföra den samordnade kapacitetsberäkningen i enlighet med de metoder som utvecklats i enlighet med de riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - b) Genomföra den samordnade säkerhetsanalysen i enlighet med de metoder som utvecklats i enlighet med de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - c) Skapa gemensamma nätmodeller i enlighet med de metoder och förfaranden som utvecklats i enlighet med de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - d) Stödja bedömning av enhetligheten i systemskyddsplaner och återuppbyggnadsplaner hos systemansvariga för överföringssystem i enlighet med de förfaranden som anges i de nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad som antagits på grundval av artikel 6.11 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - e) Genomföra regionala prognoser, från veckan före till åtminstone dagen före, över systemtillräcklighet och utarbetande av riskreducerande åtgärder i enlighet med den metod som anges i artikel 8 i förordning (EU) 2019/941 och de förfaranden som anges i de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - f) Genomföra regional samordning av avbrottsplanering i enlighet med de förfaranden och metoder som anges i de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - g) Utbilda och certifiera anställda vid de regionala samordningscentrumen.
 - h) Stödja samordning och optimering av regional återuppbyggnad på begäran av systemansvariga för överföringssystem.

- i) Utföra efterhandsanalys och efterhandsrapportering avseende drift och störningar.
- j) Utföra regional dimensionering av reservkapacitet.
- k) Underlätta regional upphandling av balanskapacitet.
- l) Stödja systemansvariga för överföringssystem, på deras begäran, i optimeringen av avräkningar mellan systemansvariga för överföringssystem.
- m) Utföra uppgifter som rör kartläggningen av regionala elkrissscenarier om och i den mån de har delegerats till de regionala samordningscentrumen enligt artikel 6.1 i förordning (EU) 2019/941.
- n) Utföra uppgifter som rör bedömningarna av säsongstillräcklighet om och i den mån de har delegerats till de regionala samordningscentrumen enligt artikel 9.2 i förordning (EU) 2019/941.
- o) Beräkna värdet för den maximikapacitet kopplad till nya resurser som är tillgänglig för deltagande av utländsk kapacitet i kapacitetsmekanismer i syfte att utfärda en rekommendation i enlighet med artikel 26.7.
- p) Utföra uppgifter som handlar om att hjälpa de systemansvariga för överföringssystem att fastställa behov av ny överföringskapacitet, för att uppgradera befintlig överföringskapacitet eller alternativ till dessa, vilka ska lämnas till de regionala grupper som inrättats enligt förordning (EU) nr 347/2013 och som ingår i den tioåriga nätutvecklingsplanen som avses i artikel 51 i direktiv (EU) 2019/944.

De uppgifter som avses i första stycket anges närmare i bilaga I.

2. På grund av förslag från kommissionen eller en medlemsstat ska den kommitté som inrättas genom artikel 68 i direktiv (EU) 2019/944 avge ett yttrande över tilldelning av nya rådgivningsuppgifter till regionala samordningscentrum. Om den kommittén tillstyrker tilldelningen av nya rådgivningsuppgifter ska de regionala samordningscentrumen utföra dessa uppgifter på grundval av ett förslag som tagits fram av Entso för el och godkänts av Acer i enlighet med det förfarande som anges i artikel 27.

3. Systemansvariga för överföringssystem ska förse sina regionala samordningscentrum med den information som de måste ha för att utföra sina uppgifter.

4. Regionala samordningscentrum ska förse systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen med all information som är nödvändig för att genomföra de samordnade åtgärder och rekommendationer som utfärdas av de regionala samordningscentrumen.

5. För de uppgifter som fastställs i denna artikel och som inte redan omfattas av de relevanta nätföreskrifterna eller riktlinjerna ska Entso för el utarbeta ett förslag i enlighet med förfarandet i artikel 27. Regionala samordningscentrum ska utföra dessa uppgifter på grundval av det förslaget sedan det godkänts av Acer.

Artikel 38

Samarbete inom och mellan regionala samordningscentrum

Den dagliga samordningen inom och mellan regionala samordningscentrum ska skötas genom samarbetsprocesser mellan de systemansvariga för överföringssystem inom regionen, bland annat arrangemangen för samordning mellan regionala samordningscentrum när det är relevant. Samarbetsprocessen ska baseras på

- a) arbetsformer för att hantera planerings- och driftsaspekter som är relevanta för de uppgifter som avses i artikel 37,
- b) ett förfarande för att på ett effektivt och inkluderande sätt utbyta analyser av och samråda om de regionala samordningscentrumens förslag med de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen och berörda intressenter och med andra regionala samordningscentrum vid utförandet av de operativa uppdragen och uppgifterna, i enlighet med artikel 40,
- c) ett förfarande för att anta samordnade åtgärder och rekommendationer i enlighet med artikel 42.

*Artikel 39***Arbetsformer**

1. Regionala samordningscentrum ska utarbeta arbetsformer som är effektiva, inkluderande samt transparenta och som underlättar samförstånd för att hantera planerings- och driftaspekter som rör de uppgifter som ska utföras, med särskild hänsyn tagen till uppgifternas särdrag och krav enligt vad som anges i bilaga I. De regionala samordningscentrumen ska också utarbeta ett förfarande för översyn av dessa arbetsformer.
2. De regionala samordningscentrumen ska säkerställa att de arbetsformer som avses i punkt 1 innehåller regler för hur berörda parter ska meddelas.

*Artikel 40***Samrådsförfarande**

1. De regionala samordningscentrumen ska utarbeta ett förfarande för att, vid utövandet av sina dagliga operativa uppdrag och uppgifter, organisera lämpliga och regelbundna samråd med de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen, med andra regionala samordningscentrum och med intressenter. För att säkerställa att tillsynsfrågor kan behandlas ska tillsynsmyndigheterna delta när så krävs.
2. De regionala samordningscentrumen ska samråda med medlemsstaterna i systemdriftsregionen och, om det finns ett regionalt forum, med sina regionala forum om frågor av politisk betydelse, med undantag för de dagliga uppgifterna för de regionala samordningscentrumen och genomförandet av dessas uppgifter. De regionala samordningscentrumen ska ta vederbörlig hänsyn till rekommendationer från medlemsstaterna och, i förekommande fall, sina regionala forum.

*Artikel 41***Transparens**

1. De regionala samordningscentrumen ska utveckla ett förfarande för berörda parter deltagande och anordna regelbundna möten med berörda parter för att diskutera frågor som rör effektiv, säker och tillförlitlig drift av det sammanlänkade systemet och för att identifiera brister och föreslå förbättringar.
2. Entso för el och de regionala samordningscentrumen ska drivas med full transparens gentemot berörda parter och allmänheten. De ska offentliggöra all relevant dokumentation på sina respektive webbplatser.

*Artikel 42***Antagande och översyn av samordnade åtgärder och rekommendationer**

1. De systemansvariga för överföringssystem i en systemdriftsregion ska utarbeta ett förfarande för att anta och se över samordnade åtgärder och rekommendationer utfärdade av de regionala samordningscentrumen i enlighet med kriterierna i punkterna 2, 3 och 4.
2. De regionala samordningscentrumen ska utfärda samordnade åtgärder till de systemansvariga för överföringssystem i fråga om de uppgifter som avses i artikel 37.1 a och b. Systemansvariga för överföringssystem ska genomföra de samordnade åtgärderna med undantag för om genomförandet av dem skulle leda till överträdelse av de driftssäkerhetsgränser som fastställts av varje systemansvarig för överföringssystem i enlighet med de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.

Om en systemansvarig för överföringssystem beslutar att inte genomföra en samordnad åtgärd av de skäl som anges i denna punkt ska den på ett transparent sätt och utan onödigt dröjsmål förse det regionala samordningscentrumet och de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen med en detaljerad motivering. I sådana fall ska det regionala samordningscentrumet bedöma inverkan av det beslutet på övriga systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen och får föreslå en annan uppsättning samordnade åtgärder enligt det förfarande som anges i punkt 1.

3. De regionala samordningscentrumen ska utfärda rekommendationer till de systemansvariga för överföringssystemet i fråga om de uppgifter som förtecknas i artikel 37.1 c–p eller tilldelats i enlighet med artikel 37.2.

Om en systemansvarig för överföringssystem beslutar att frånga en rekommendation som avses i punkt 1, ska den utan onödigt dröjsmål lämna en motivering för sitt beslut till de regionala samordningscentrumen och till de andra systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen.

4. Översynen av samordnade åtgärder eller en rekommendation ska inledas på begäran av en eller flera av de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen. Efter översynen av den samordnade åtgärden eller rekommendationen ska de regionala samordningscentrumen bekräfta eller ändra åtgärden.

5. Om en samordnad åtgärd är föremål för översyn i enlighet med punkt 4 i denna artikel får begäran om översyn inte medföra att den samordnade åtgärden tillfälligt upphävs, utom i fall där genomförandet av den samordnade åtgärden skulle leda till överträdelse av de driftssäkerhetsgränser som fastställts av varje enskild systemansvarig för överföringssystem i enlighet med de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.

6. Medlemsstaterna i en systemdriftsregion får, på förslag av en medlemsstat eller kommissionen och efter samråd med den kommitté som inrättats genom artikel 68 i direktiv (EU) 2019/944, gemensamt besluta att ge befogenheter att utfärda samordnade åtgärder till sina regionala samordningscentrum i fråga om en eller flera av de uppgifter som föreskrivs i artikel 37.1 c–p i denna förordning.

Artikel 43

Styrelse för regionala samordningscentrum

1. De regionala samordningscentrumen ska inrätta en styrelse för att anta åtgärder som rör deras förvaltning och för att övervaka hur de utför sina uppgifter.
2. Styrelsen ska bestå av ledamöter som företräder alla systemansvariga för överföringssystem som deltar i respektive regionalt samordningscentrum.
3. Styrelsen ska ansvara för att
 - a) utarbeta och godkänna stadgarna och arbetsordningen för det regionala samordningscentrumet,
 - b) besluta om och införa organisationsstrukturen,
 - c) utarbeta och godkänna den årliga budgeten,
 - d) utveckla och godkänna samarbetsprocesserna i enlighet med artikel 38.
4. Styrelsens befogenheter får inte omfatta befogenheter som rör de dagliga uppgifterna för de regionala samordningscentrumen och hur dessa utförs.

Artikel 44

Organisationsstruktur

1. De systemansvariga för överföringssystem i en systemdriftsregion ska upprätta de regionala samordningscentrumens organisationsstruktur som stöder säkerheten för deras uppgifter.

Av organisationsstrukturen ska följande framgå:

- a) Befogenheter, uppdrag och ansvarsområden för personalen.
 - b) Hierarki och rapporteringsvägar mellan organisationens olika delar och förfaranden.
2. De regionala samordningscentrumen får inrätta regionala kontor för att ta hand om subregionala särdrag eller inrätta understödjande regionala samordningscentrum för att effektivt och tillförlitligt utföra sina uppgifter, om det har visat sig absolut nödvändigt.

*Artikel 45***Utrustning och personal**

De regionala samordningscentrumen ska utrustas med alla de personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning och utföra sina uppgifter på ett oberoende och opartiskt sätt.

*Artikel 46***Övervakning och rapportering**

1. De regionala samordningscentrumen ska inrätta en process för fortlöpande övervakning av åtminstone
 - a) arbetsuppgifternas utförande,
 - b) de samordnade åtgärder och rekommendationer som utfärdats, i vilken utsträckning de systemansvariga för överföringssystem har genomfört de samordnade åtgärderna och rekommendationerna och vilka resultat som uppnåtts,
 - c) ändamålsenligheten och effektiviteten för varje uppgift som de ansvarar för och, i förekommande fall, rotationen mellan uppgifter.
2. De regionala samordningscentrumen ska redovisa sina kostnader på ett transparent sätt och rapportera dem till Acer och tillsynsmyndigheterna i systemdriftsregionen.
3. De regionala samordningscentrumen ska lämna in en årlig rapport om resultaten av den övervakning som föreskrivs i punkt 1 och information om hur de utfört sina uppgifter till Entso för el, Acer, tillsynsmyndigheterna i systemdriftsregionen och gruppen för samordning på elområdet.
4. De regionala samordningscentrumen ska rapportera eventuella brister som de fastställer i övervakningsprocessen enligt punkt 1 till Entso för el, tillsynsmyndigheterna i systemdriftsregionen, Acer och medlemsstaternas övriga behöriga myndigheter som ansvarar för förebyggande och hantering av krissituationer. På grundval av den rapporten får berörda tillsynsmyndigheter i systemdriftsregionen föreslå åtgärder för att hantera bristerna för de regionala samordningscentrumen.
5. Utan att det påverkar behovet av att skydda säkerheten och konfidentialiteten för kommersiellt känslig information, ska de regionala samordningscentrumen offentliggöra de rapporter som avses i punkterna 3 och 4.

*Artikel 47***Skadeståndsansvar**

I förslagen om inrättande av regionala samordningscentrum i enlighet med artikel 35, ska de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen vidta nödvändiga åtgärder för att kunna omfatta skadeståndsansvar som rör utförandet av det regionala samordningscentrumets arbetsuppgifter. Den metod som används för att ge detta skydd ska beakta det regionala samordningscentrumets rättsliga ställning och det skydd som finns tillgängligt i form av företagsförsäkring.

*Artikel 48***Tioårig nätutvecklingsplan**

1. Den unionsomfattande nätutvecklingsplan som avses i artikel 30.1 b ska omfatta modellbeskrivningar av det integrerade nätet, ett utvecklingsscenario samt en bedömning av systemets uthållighet.

Den unionsomfattande nätutvecklingsplanen ska särskilt

- a) bygga på nationella investeringsplaner, med beaktande av de regionala investeringsplaner som avses i artikel 34.1 i denna förordning och, i tillämpliga fall, på unionsaspekter av nätplanering, enligt vad som fastställs i förordning (EU) nr 347/2013, och bli föremål för en kostnads-nyttöanalys enligt vad som fastställs i artikel 11 i den förordningen,

- b) när det gäller gränsöverskridande sammanlänkningar, även bygga på rimliga behov hos olika systemanvändare samt integrera de åtaganden på lång sikt från investerare som avses i artiklarna 44 och 51 i direktiv (EU) 2019/944, och
- c) identifiera investeringsluckor, särskilt med avseende på gränsöverskridande kapacitet.

Beträffande första stycket led c kan en översyn av de faktorer som på grund av skillnader i godkännandeförfaranden eller godkännandepaxis hindrar en utbyggnad av den gränsöverskridande nätkapaciteten bifogas den unionsomfattande nätutvecklingsplanen.

2. Acer ska avge ett yttrande över de nationella tioåriga nätutvecklingsplanerna i syfte att bedöma deras överensstämmelse med den unionsomfattande nätutvecklingsplanen. Om Acer konstaterar att en nationell tioårig nätutvecklingsplan inte stämmer överens med den unionsomfattande nätutvecklingsplanen ska den rekommendera att den nationella nätutvecklingsplanen eller den unionsomfattande nätutvecklingsplanen ändras på lämpligt sätt. Om en sådan nationell tioårig nätutvecklingsplan utarbetas i enlighet med artikel 51 i direktiv (EU) 2019/944 ska Acer rekommendera den berörda tillsynsmyndigheten att ändra den nationella tioåriga nätutvecklingsplanen i enlighet med artikel 51.7 i det direktivet och informera kommissionen om detta.

Artikel 49

Kompensationsmekanism mellan systemansvariga för överföringssystem

1. De systemansvariga för överföringssystem ska få kompensation för kostnader som uppstår till följd av att de överför gränsöverskridande transitflöden av el via sina nät.
2. Den kompensation som avses i punkt 1 ska betalas av systemansvariga för de nationella överföringssystem där de gränsöverskridande flödena börjar och de system där de slutar.
3. Kompensationsbetalningar ska göras regelbundet för en viss tidigare period. Vid behov ska kompensationsbetalningarna justeras i efterhand för att spegla de faktiska kostnaderna.

Den första tidsperiod för vilken kompensationsbetalningar ska göras ska fastställas enligt de riktlinjer som avses i artikel 61.

4. Kommissionen ska anta delegerade akter i enlighet med artikel 68 för att komplettera denna förordning när det gäller de belopp som ska betalas i kompensation.
5. Omfattningen av gränsöverskridande transitflöden som överförs och omfattningen av gränsöverskridande flöden som enligt sin bestämning börjat eller slutat i nationella överföringssystem, ska fastställas på grundval av faktiskt uppmätta fysiska flöden av el under en given period.

6. De kostnader som uppstår till följd av överföring av gränsöverskridande transitflöden ska fastställas på grundval av en långsiktig uppskattning av framtida genomsnittliga faktiska kostnader med beaktande av förluster, investeringar i ny infrastruktur och en lämplig andel av kostnaderna för befintlig infrastruktur, om infrastrukturen används för överföring av gränsöverskridande flöden, varvid särskild hänsyn ska tas till behovet att försörjningstryggheten garanteras. Vid beräkningen av de kostnader som uppkommit ska erkända metoder för kostnadsberäkning användas. De vinster som uppkommer på grund av överföring i nätet av gränsöverskridande transitflöden ska beaktas för att minska den erhållna kompensationen.

7. Endast när det gäller kompensationsmekanismerna mellan systemansvariga för överföringssystem ska, om två eller flera medlemsstaters överföringsnät helt eller delvis ingår i ett enda kontrollblock, hela kontrollblocket anses ingå i en av de berörda medlemsstaternas överföringsnät, för att undvika att flöden inom kontrollblocket anses som gränsöverskridande flöden enligt artikel 2.2 b och ger anledning till kompensationsbetalning enligt punkt 1 i den här artikeln. De berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter får avgöra vilken av de berörda medlemsstaterna som kontrollblocket som helhet ska anses tillhöra.

Artikel 50

Tillhandahållande av information

1. De systemansvariga för överföringssystem ska upprätta mekanismer för samordning och informationsutbyte i syfte att säkerställa nätens säkerhet i samband med hantering av överbelastning.

2. De normer för säkerhet, drift och planering som tillämpas av de systemansvariga för överföringssystem ska offentliggöras. De offentliggjorda upplysningarna ska inbegripa en allmän plan för beräkning av den sammanlagda överföringskapaciteten och säkerhetsmarginalen för överföringen, som baseras på nätets elektriska och fysiska egenskaper. Sådana planer ska godkännas av tillsynsmyndigheterna.
3. De systemansvariga för överföringssystem ska offentliggöra uppskattningar av tillgänglig överföringskapacitet för varje dag, och ange om tillgänglig överföringskapacitet redan reserverats. Dessa uppskattningar ska offentliggöras på bestämda tidpunkter före själva överföringsdagen, och ska under alla omständigheter omfatta uppskattningar av kapaciteten för den kommande veckan och den kommande månaden samt en kvantitativ indikation på den förväntade tillgängliga kapaciteten och dess tillförlitlighet.
4. De systemansvariga för överföringssystem ska offentliggöra relevanta uppgifter om aggregerad prognostiserad och faktisk förbrukning, om tillgänglighet och faktiskt utnyttjande avseende produktions- och lasttillgångar, om tillgänglighet och faktiskt utnyttjande avseende näten och sammanlänkningarna, om balanseffekt och reservkapacitet samt om möjligheten till flexibilitet. För tillgänglighet och faktiskt nyttjande av små produktions- och lasttillgångar kan sammanlagda skattningar användas.
5. Berörda marknadsaktörer ska tillhandahålla relevanta uppgifter till de systemansvariga för överföringssystem.
6. Produktionsföretag som äger eller driver produktionstillgångar, av vilka minst en produktionstillgång har en installerad kapacitet på minst 250 MW, eller som kontrollerar produktionstillgångar på minst 400 MW, ska under fem år hålla alla uppgifter per timme per anläggning som är nödvändiga för att det ska gå att följa upp in- och utmatning till nätet samt budgivning vid elhandel, sammanlänkingsauktioner, reservmarknader och OTC-marknader tillgängliga för tillsynsmyndigheten, den nationella konkurrensmyndigheten och kommissionen. Den information per anläggning och timme som ska lagras ska minst, men inte enbart, omfatta uppgifter om tillgänglig produktionskapacitet och reserver som ingår i befintliga åtaganden, inklusive tilldelning av dessa reserver per anläggning, vid tidpunkten för budgivningen och för elproduktionen.
7. De systemansvariga ska ha ett regelbundet utbyte av tillräckligt exakta uppgifter om nätet och belastningsflöden för att göra det möjligt för varje systemansvarig att beräkna belastningsflödena i sitt berörda område. Samma uppsättning uppgifter ska på begäran göras tillgängliga för tillsynsmyndigheterna, kommissionen och medlemsstaterna. Tillsynsmyndigheterna, medlemsstaterna och kommissionen ska behandla denna uppsättning uppgifter konfidentiellt, och säkerställa att alla konsulter som på deras begäran utför analysarbete på grundval av dessa uppgifter också behandlar dem konfidentiellt.

Artikel 51

Certifiering av systemansvariga för överföringssystem

1. Om kommissionen har mottagit en anmälan om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem i enlighet med artikel 52.6 i direktiv (EU) 2019/944, ska den pröva denna anmälan så snart som den mottagits. Inom två månader från mottagandet av en sådan anmälan ska kommissionen till den relevanta tillsynsmyndigheten yttra sig över dess förenlighet med artikel 43 och antingen artikel 52.2 eller 53 i direktiv (EU) 2019/944.

När det yttrande som avses i första stycket utarbetas får kommissionen begära att Acer ska yttra sig om tillsynsmyndighetens beslut. I det fallet ska den tvåmånadersperiod som avses i första stycket förlängas med ytterligare två månader.

I avsaknad av ett yttrande från kommissionen inom de perioder som avses i första och andra styckena ska kommissionen anses inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

2. Inom två månader från mottagandet av ett yttrande från kommissionen ska tillsynsmyndigheten anta sitt slutliga beslut om certifiering av den systemansvarige för överföringssystemet och därvidlag ta största möjliga hänsyn till kommissionens yttrande. Tillsynsmyndighetens beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans.
3. Under förfarandet får tillsynsmyndigheterna eller kommissionen när som helst begära sådana uppgifter från systemansvariga för överföringssystem eller företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet som är relevant för fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

4. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska skydda kommersiellt känsliga uppgifters konfidentiellt.
5. Om kommissionen har mottagit en anmälan om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem i enlighet med artikel 43.9 i direktiv (EU) 2019/944, ska den fatta ett beslut angående certifiering. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut.

KAPITEL VI

DRIFT AV DISTRIBUTIONSSYSTEM

Artikel 52

Den europeiska enheten för systemansvariga för distributionssystem

1. Systemansvariga för distributionssystem ska samarbeta på unionsnivå genom EU DSO-enheten för att främja fullbordandet av en fungerande inre marknad för el och dess funktion och för att främja en optimal förvaltning och en samordnad drift av distributions- och överföringssystem. Systemansvariga för distributionssystem som vill delta i EU DSO-enheten har rätt att bli registrerade medlemmar i enheten.

Registrerade medlemmar får antingen delta direkt i EU DSO-enheten eller företrädas av en nationell organisation som utsetts av medlemsstaten, eller av en organisation på unionsnivå.

2. EU DSO-enheten ska utföra sina arbetsuppgifter och förfaranden i enlighet med artikel 55. Som expertenhet i det gemensamma unionsintressets tjänst, får EU DSO-enheten vare sig representera särskilda intressen eller försöka att påverka beslutsprocessen för att försvara vissa intressen.
3. Medlemmarna i EU DSO-enheten ska vara registrerade och betala en rättvis och proportionell medlemsavgift som avspeglar antalet kunder som är anslutna till den berörda systemansvariga för distributionssystem.

Artikel 53

Inrättande av EU DSO-enheten

1. EU DSO-enheten ska bestå av åtminstone en generalförsamling, en styrelse, en strategisk rådgivande grupp, en expertgrupp och en generalsekreterare.
2. Senast den 5 juli 2020 ska de systemansvariga för distributionssystem till kommissionen och Acer lämna in ett utkast till stadgar i enlighet med artikel 54, inklusive en uppförandekod, en förteckning över registrerade medlemmar och ett utkast till arbetsordning, inklusive arbetsordning för samrådet med Entso för el och andra intressenter samt finansieringsregler, för den EU DSO-enhet som ska inrättas.

Utkastet till arbetsordning för EU DSO-enheten ska säkerställa en balanserad representation av samtliga deltagande systemansvariga för distributionssystem.

3. Inom två månader från mottagandet av utkastet till stadgar, medlemsförteckningen och utkastet till arbetsordning ska Acer tillhandahålla kommissionen sitt yttrande, efter samråd med organisationer som representerar samtliga berörda parter, särskilt distributionssystemets användare.
4. Inom tre månader från mottagandet av Acers yttrande ska kommissionen avge ett yttrande över utkastet till stadgar, medlemsförteckningen och utkastet till arbetsordning, med beaktande av det yttrande från Acer som föreskrivs i punkt 3.
5. Inom tre månader från mottagandet av kommissionens positiva yttrande ska de systemansvariga för distributionssystem inrätta EU DSO-enheten och anta och offentliggöra dess stadgar och arbetsordning.
6. De dokument som avses i punkt 2 ska lämnas in till kommissionen och till Acer i händelse av ändringar av dokumenten, eller på motiverad begäran av någon av dem. Kommissionen och Acer ska avge ett yttrande i linje med den process som fastställs i punkterna 2, 3 och 4.

7. Kostnaderna för den verksamhet som bedrivs av EU DSO-enheten ska bäras av de systemansvariga för distributionssystem som är registrerade medlemmar och beaktas i beräkningen av tariffer. Tillsynsmyndigheterna får godkänna dessa kostnader endast om de är rimliga och proportionella.

Artikel 54

Grundläggande regler och förfaranden för EU DSO-enheten

1. De stadgar för EU DSO-enheten som antas i enlighet med artikel 53 ska säkra följande principer:
 - a) Endast registrerade medlemmar får delta i arbetet i EU DSO-enheten, med möjlighet att delegera arbetsuppgifter till andra medlemmar.
 - b) Strategiska beslut om verksamheten i EU DSO-enheten samt politiska riktlinjer för styrelsen ska antas av generalförsamlingen.
 - c) Generalförsamlingen ska anta sina beslut enligt följande regler:
 - i) varje medlem har ett antal röster som är proportionellt mot den medlemmens antal kunder,
 - ii) 65 % av de röster som tilldelats generalförsamlingens medlemmar har avgivits, och
 - iii) beslutet har antagits med en majoritet av minst 55 % av medlemmarna.
 - d) Generalförsamlingens beslut avslås enligt följande regler:
 - i) varje medlem har ett antal röster som är proportionellt mot den medlemmens antal kunder,
 - ii) 35 % av de röster som tilldelats generalförsamlingens medlemmar har avgivits, och
 - iii) beslutet har avslagits av minst 25 % av medlemmarna.
 - e) Styrelsen ska utses av generalförsamlingen för en mandatperiod på högst fyra år.
 - f) Styrelsen ska utse ordföranden och de tre vice ordförandena bland styrelsens ledamöter.
 - g) Styrelsen ska leda samarbetet mellan de systemansvariga för distributionssystem och de systemansvariga för överföringssystem enligt artiklarna 56 och 57.
 - h) Styrelsebeslut ska antas med absolut majoritet.
 - i) På grundval av förslag från styrelsen ska generalsekreteraren utses av generalförsamlingen bland dess medlemmar för en mandatperiod på fyra år, som får förnyas en gång.
 - j) Generalförsamlingen ska, på grundval av förslag från styrelsen, utse expertgrupper som får bestå av högst 30 medlemmar per grupp, varav högst en tredjedel får vara andra än medlemmar i EU DSO. Dessutom ska en expertgrupp med landsföreträdare inrättas, bestående av en företrädare för systemansvariga för distributionssystem från varje medlemsstat.
2. De förfaranden som antas av EU DSO-enheten ska se till att medlemmarna behandlas rättvist och proportionellt och återspegla den geografiska och ekonomiska strukturen bland dess medlemmar. I förfarandena ska i synnerhet följande föreskrivas:
 - a) Styrelsen ska bestå av styrelseordföranden och 27 medlemsföreträdare, av vilka
 - i) nio företräder medlemmar med fler än en miljon nätanvändare,
 - ii) nio företräder medlemmar med fler än 100 000 men färre än en miljon nätanvändare, och
 - iii) nio företräder medlemmar med färre än 100 000 nätanvändare.
 - b) Företrädare för befintliga organisationer för systemansvariga för distributionssystem har tillstånd att delta som observatörer vid styrelsemötena.
 - c) Styrelserna har inte rätt att bestå av fler än tre företrädare för medlemmar som är baserade i samma medlemsstat eller i samma industrigrupp.

- d) Varje vice styrelseordförande utses från representanter för medlemmar i varje kategori som beskrivs i led a.
- e) Företrädare för medlemmar som är baserade i en medlemsstat eller samma industrigrupp utgör inte majoriteten av deltagarna i expertgruppen.
- f) Styrelsen inrättar en strategisk rådgivande grupp som avger yttranden till styrelsen och expertgrupperna och består av företrädare för de europeiska organisationerna för systemansvariga för distributionssystem och företrädare för de medlemsstater som inte är företrädade i styrelsen.

Artikel 55

Uppgifter för EU DSO-enheten

1. EU DSO-enheten ska ha följande uppgifter:
 - a) Främja drift och planering av distributionsnät i samordning med driften och planeringen av överföringsnät.
 - b) Underlätta integreringen av förnybara energiresurser, decentraliserad produktion och andra resurser som ingår i distributionsnätet, t.ex. energilagring.
 - c) Underlätta efterfrågefleksibilitet och marknadstillträde för användare av distributionsnät.
 - d) Bidra till digitaliseringen av distributionssystem, inklusive smarta nät och intelligenta mätsystem.
 - e) Stödja utvecklingen av datahantering, it-säkerhet och dataskydd i samarbete med relevanta myndigheter och reglerade enheter.
 - f) Delta i utarbetandet av nätföreskrifter med relevans för driften och planeringen av distributionsnät och den samordnade driften av överförings- och distributionsnät i enlighet med artikel 59.
2. EU DSO-enheten ska dessutom
 - a) samarbeta med Entso för el när det gäller övervakningen av genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer som antas enligt denna förordning som är relevanta för drift och planering avseende distributionsnät och en samordnad drift av överförings- och distributionsnät,
 - b) samarbeta med Entso för el samt anta bästa praxis för samordnad drift och planering avseende överförings- och distributionsnät, inklusive datautbyte mellan systemansvariga och samordning av decentraliserade energiresurser,
 - c) arbeta med att fastställa bästa praxis på de områden som anges i punkt 1 och införa energieffektivitetsförbättringar i distributionsnätet,
 - d) anta ett årligt arbetsprogram och en årlig rapport,
 - e) verka i enlighet med konkurrensrätten och säkerställa neutralitet.

Artikel 56

Samråd i processen för utarbetande av nätföreskrifter

1. När EU DSO-enheten deltar i utarbetandet av nya nätföreskrifter enligt artikel 59 ska den i ett tidigt skede och på ett öppet och transparent sätt ha ett omfattande samråd med alla berörda intressenter, särskilt med de organisationer som företräder sådana intressenter, i enlighet med den arbetsordning för samråd som avses i artikel 53. Samrådet ska inkludera tillsynsmyndigheter och andra nationella myndigheter, elhandels- och producentföretag, systemanvändare, inklusive kunder, tekniska organ och intressentplattformar. Samrådet ska ha till syfte att identifiera synpunkter och förslag från alla berörda parter i beslutsprocessen.

2. Samtliga dokument och protokoll från sammanträden med anknytning till de samråd som avses i punkt 1 ska offentliggöras.
3. EU DSO-enheten ska beakta de synpunkter som lämnats under samrådet. Innan förslag till de nätföreskrifter som avses i artikel 59 antas ska EU DSO-enheten redovisa hur de synpunkter som mottagits under samrådet har beaktats. Om synpunkterna inte har beaktats, ska skälen till det anges.

Artikel 57

Samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem

1. Systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta med varandra i planeringen och driften av sina nät. Framför allt ska systemansvariga för överförings- och distributionssystem utbyta all nödvändig information och data som rör prestanda för produktionstillgångar och efterfrågeflexibilitet, den dagliga driften av sina nät och den långsiktiga planeringen av nätinvesteringar, i syfte att säkerställa en kostnadseffektiv, säker och tillförlitlig utveckling och drift av sina nät.
2. Systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem ska samarbeta med varandra för att uppnå en samordnad tillgång till resurser, såsom decentraliserad produktion, energilagring eller efterfrågeflexibilitet, som kan fylla särskilda behov i både för systemansvariga för distributionssystem och systemansvariga för överföringssystem.

KAPITEL VII

NÄTFÖRESKRIFTER OCH RIKTLINJER

Artikel 58

Antagande av nätföreskrifter och riktlinjer

1. Kommissionen får, med beaktande av befogenheterna i artiklarna 59, 60 och 61, anta genomförandeakter eller delegerade akter. Sådana akter får antingen antas som nätföreskrifter på grundval av textförslag som utarbetas av Entso för el eller, om så beslutas i prioritetsförteckningen enligt artikel 59.3, av EU DSO-enheten, om så är lämpligt i samarbete med Entso för el och Acer enligt förfarandet i artikel 59, eller som riktlinjer enligt förfarandet i artikel 61.
2. Nätföreskrifterna och riktlinjerna
 - a) ska säkerställa att de föreskriver den grad av harmonisering som minst behövs för att uppnå denna förordnings syften,
 - b) ska beakta regionala särdrag, om så är lämpligt,
 - c) får inte gå utöver vad som är nödvändigt med avseende på tillämpningen av led a, och
 - d) får inte påverka medlemsstaternas rätt att fastställa nationella nätföreskrifter som inte har någon inverkan på handeln mellan elområden.

Artikel 59

Utarbetande av nätföreskrifter

1. Kommissionen ges befogenhet att anta genomförandeakter för att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning genom att utarbeta nätföreskrifter inom följande områden:
 - a) Reglerna för nätets driftssäkerhet och tillförlitlighet, inklusive regler för nätreservkapacitet i överföringssystem, liksom också driftskompatibilitetsregler för genomförande av artiklarna 34–47 och artikel 57 i denna förordning, och artikel 40 i direktiv (EU) 2019/944, inklusive regler om systemdrifttillstånd, korrigering av åtgärder och gränser för driftssäkerhet, spänningsreglering och hantering av reaktiv effekt, hantering av kortslutningsström, hantering av effektförlust, analys och hantering av oförutsedda händelser, skyddsutrustning och skyddsprogram, datautbyte, överensstämmelse, utbildning, analys av driftsplanering och driftssäkerhet, regional samordning av driftssäkerheten, samordnad avbrottsplanering, tillgänglighetsplaner för relevanta tillgångar, tillräcklighetsanalys, stödtjänster, planering samt datamiljöer för driftsplanering.

- b) Regler för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning för genomförande av artikel 6 i direktiv (EU) 2019/944 och artiklarna 7–10, 13–17 och 35–37 i denna förordning, inklusive regler om metoder och processer för beräkning av dagen före-, intradagskapacitet och terminsbaserad kapacitet, nätmodeller, konfigurering av elområden, omdirigering och motköp, handelsalgoritmer, gemensam dagen före- eller intradagskoppling, garanterad tilldelad kapacitet mellan elområden, fördelning av intäkter från överbelastning, risksäkring för överföring mellan elområden, nomineringsförfaranden samt täckning av kostnader för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.
- c) Regler för genomförande av artiklarna 5, 6 och 17 avseende elhandel avseende tillhandahållande av tjänster för tillträde till nätet på teknisk nivå och på driftsnivå samt systembalans, inklusive regler om effektreserv för nätet, inklusive funktioner och ansvarsområden, plattformar för utbyte av balansenergi, stängningstider, krav för standardprodukter och specifika balansprodukter, upphandling av balansjänster, kapacitetstilldelning mellan elområden för utbyte av balansjänster eller delning av reserver, avräkning av balansenergi, avräkning av energiutbyte mellan systemansvariga, avräkning av obalanser och avräkning av balanskapacitet, lastfrekvensreglering, definierande parametrar och målparameter för frekvenskvalitet, frekvenshållningsreserver, frekvensåterställningsreserver, ersättningsreserver, utbyte och delning av reserver, gränsöverskridande aktivering av reserver, processer för tidsreglering och transparens i information.
- d) Regler för genomförande av artiklarna 36, 40 och 54 i direktiv (EU) 2019/944 avseende icke-diskriminerande, transparent tillhandahållande av ej frekvensrelaterade stödtjänster, inklusive regler om stabil spänning, tröghet, snabb reaktiv ströminmatning, tröghet för upprätthållande av nätstabiliteten, kortslutningsström, förmåga till dödnätsstart och förmåga till ödrift.
- e) Regler för genomförande av artikel 57 i denna förordning och artiklarna 17, 31, 32, 36, 40 och 54 i direktiv (EU) 2019/944 avseende efterfrågeflexibilitet, inklusive aggregering, energilagring och inskränkning på förbrukningssidan.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 67.2.

2. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 68 för att komplettera denna förordning när det gäller utarbetande av nätföreskrifter inom följande områden:

- a) Regler för nätanslutning, inklusive regler om anslutning av förbrukningsanläggningar som är anslutna till överföringssystem, distributionsanläggningar och distributionssystem som är anslutna till överföringssystem, anslutning av förbrukningsenheter som används för att tillhandahålla efterfrågeflexibilitet, krav för nätanslutning av producenter, krav för nätanslutning av system för högspänd likström, krav för likströmsanslutna kraftparksmoduler och bortre omriktarstationer för högspänd likström samt förfaranden för driftsmeddelanden för nätanslutning.
- b) Regler för informationsutbyte, balansavräkning och transparens, särskilt, regler om överföringskapaciteter för relevanta tidshorisonter, uppskattningar av och faktiska värden för tilldelningen och användningen av överföringskapaciteter, prognostiserad och faktisk efterfrågan på anläggningar och aggregering av dem, även fall av bristande tillgång till anläggningar, prognostiserad och faktisk produktion i produktionsenheter och aggregering av dem, även fall av bristande tillgång till enheter, tillgänglighet och faktiskt utnyttjande avseende näten, åtgärder för hantering av överbelastning och uppgifter om balansmarknaden. Reglerna bör också beskriva hur informationen ska offentliggöras samt när så ska ske och vilka enheter som ska ansvara för det.
- c) Regler för tredjepartstillträde.
- d) Rutiner för drift och återställning i störningssituationer, inklusive systemskyddsplaner, återuppbyggnadsplaner, samspel med marknaden, informationsutbyte och kommunikation samt verktyg och anläggningar.
- e) Sektorspecifika regler för it-säkerhetsaspekter av gränsöverskridande elflöden, inklusive regler om gemensamma minimikrav, planering, övervakning, rapportering och krishantering.

3. Kommissionen ska, efter samråd med Acer, Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem och de andra berörda intressenterna vart tredje år upprätta en prioritetsförteckning över de i punkterna 1 och 2 angivna områden som ska inbegripas i utarbetandet av nätföreskrifter.

Om sakinnehållet i nätföreskriften direkt berör driften av distributionssystemet, och inte i första hand är av betydelse för överföringssystemet, får kommissionen begära att EU DSO-enheten, i samarbete med Entso för el, sammankallar en redaktionskommitté och lämnar in ett förslag till nätföreskrift till Acer.

4. Kommissionen ska uppmana Acer att, inom en rimlig period som inte överstiger sex månader från mottagandet av kommissionens uppmaning, lämna in icke-bindande ramriktlinjer, i vilka det anges klara och objektiva principer för utarbetande av nätföreskrifter som rör de områden som anges i prioritetsförteckningen (nedan kallade *ramriktlinjer*). Kommissionens begäran kan innehålla villkor som ska behandlas inom ramriktlinjen. Varje ramriktlinje ska bidra till marknadsintegrering, icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad. Efter en motiverad ansökan från Acer får kommissionen förlänga perioden för inlämnande av riktlinjerna.
5. Acer ska på ett öppet och transparent sätt under en period på minst två månader samråda med Entso för el, med EU DSO-enheten och med de andra berörda intressenterna om ramriktlinjen.
6. Acer ska lämna in en icke-bindande ramriktlinje till kommissionen, när den åläggs att göra detta enligt punkt 4.
7. Om kommissionen anser att ramriktlinjen inte medverkar till marknadsintegrering, icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad, får den begära att Acer ser över ramriktlinjen inom en rimlig tidsfrist och lämnar in den till kommissionen på nytt.
8. Om Acer underlåter att på nytt lämna in en ramriktlinje eller en reviderad ramriktlinje inom den period som kommissionen angett i punkt 4 eller 7, ska kommissionen utarbeta ramriktlinjen i fråga.
9. Kommissionen ska uppmana Entso för el eller EU DSO-enheten att i samarbete med Entso för el, om det föreskrivs i den prioritetsförteckning som avses i punkt 3, för Acer lägga fram ett förslag till nätföreskrifter i enlighet med den relevanta ramriktlinjen inom en rimlig period från mottagandet av kommissionens uppmaning, som inte överstiger tolv månader.
10. Entso för el eller, om det föreskrivs i den prioritetsförteckning som avses i punkt 3, EU DSO-enheten, i samarbete med Entso för el, ska sammankalla en redaktionskommitté som stöd i utarbetandet av nätföreskrifterna. Redaktionskommittén ska bestå av Acer, företrädare för Entso för el och, om så är lämpligt, för EU DSO-enheten och nominerade elmarknadsoperatörer och ett begränsat antal av de huvudsakliga intressenterna. Entso för el eller EU DSO-enheten i samarbete med Entso för el, om det föreskrivs i den prioritetsförteckning som avses i punkt 3, ska utarbeta förslag till nätföreskrifter inom de områden som anges i punkterna 1 och 2 på uppmaning av kommissionen i enlighet med punkt 9.
11. Acer ska granska den föreslagna nätföreskriften för att säkerställa att den nätföreskrift som ska antas överensstämmer med relevanta ramriktlinjer och bidrar till marknadsintegrering, icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad och lämna den granskade nätföreskriften till kommissionen inom sex månader från mottagandet av förslaget. I det förslag som lämnas in till kommissionen ska Acer ta hänsyn till de synpunkter som tillhandahållits av samtliga medverkande parter under det utarbetande av förslaget som letts av Entso för el eller EU DSO-enheten, och samråda med de berörda intressenterna om den version som ska lämnas in till kommissionen.
12. Om Entso för el eller EU DSO-enheten har underlåtit att utarbeta en nätföreskrift inom den period som kommissionen har fastställt enligt punkt 9, får kommissionen uppmana Acer att utarbeta ett utkast till nätföreskrift på grundval av den relevanta ramriktlinjen. Acer får inleda ytterligare ett samråd under utarbetandet av en nätföreskrift enligt denna punkt. Acer ska lämna in ett utkast till nätföreskrift som utarbetats enligt denna punkt till kommissionen och får rekommendera att den antas.
13. Kommissionen får på eget initiativ, om Entso för el eller EU DSO-enheten har underlåtit att utarbeta en nätföreskrift eller Acer har underlåtit att utarbeta ett förslag till nätföreskrift enligt punkt 12, eller efter förslag från Acer enligt punkt 11, anta en eller flera nätföreskrifter på de områden som omfattas av punkterna 1 och 2.
14. Om kommissionen på eget initiativ föreslår att en nätföreskrift ska antas ska den under en period som inte understiger två månader samråda med Acer, Entso för el och alla berörda intressenter om ett utkast till nätföreskrift.
15. Denna artikel påverkar inte kommissionens rätt att anta och ändra de riktlinjer som fastställs i artikel 61. Den påverkar inte möjligheten för Entso för el att utarbeta icke-bindande riktlinjer inom de områden som fastställs i punkterna 1 och 2, om dessa riktlinjer inte rör områden som omfattas av en begäran som kommissionen riktat till Entso för el. Entso för el ska lämna sådan vägledning till Acer för yttrande och ska ta vederbörlig hänsyn till detta yttrande.

*Artikel 60***Ändring av nätföreskrifter**

1. Kommissionen ges befogenhet att ändra nätföreskrifterna inom de områden som förtecknas i artikel 59.1 och 59.2, i enlighet med det relevanta förfarande som fastställs i den artikeln. Acer får även föreslå ändringar i enlighet med det förfarande som fastställs i punkterna 2 och 3 i den här artikeln.
2. Personer som sannolikt kan ha ett intresse i en nätföreskrift som har antagits enligt artikel 59, inklusive Entso för el, EU DSO-enheten, tillsynsmyndigheter, systemansvariga för distributionssystem, systemansvariga för överföringssystem, nätanvändare och konsumenter, får föreslå utkast till ändringar av denna nätföreskrift till Acer. Acer får också föreslå ändringar på eget initiativ.
3. Acer får lägga fram motiverade förslag till ändringar för kommissionen, med en förklaring av hur förslagen är förenliga med de mål för nätföreskrifterna som anges i artikel 59.3 i denna förordning. Acer ska, när den bedömer att ett ändringsförslag är tillåtligt och när det gäller ändringar på eget initiativ, samråda med alla intressenter i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2019/942.

*Artikel 61***Riktlinjer**

1. Kommissionen ges befogenhet att anta bindande riktlinjer på de områden som anges i denna artikel.
2. Kommissionen ges befogenhet att anta riktlinjer på områden där sådana akter får utarbetas även enligt förfarandet för nätföreskrifter enligt artikel 59.1 och 59.2. Dessa riktlinjer ska antas i form av delegerade akter eller genomförandeakter, beroende på den berörda befogenhet som föreskrivs i denna förordning.
3. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 68 för att komplettera denna förordning genom att fastställa riktlinjer för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystem. Dessa riktlinjer ska, i enlighet med principerna i artiklarna 18 och 49, innehålla följande:
 - a) Uppgifter om förfarandet för att fastställa vilka systemansvariga för överföringssystem som är skyldiga att betala kompensation för gränsöverskridande flöden, inklusive när det gäller uppdelningen mellan de systemansvariga för de nationella överföringssystem i vilka gränsöverskridande flöden börjar, respektive för de system i vilka dessa flöden slutar, i enlighet med artikel 49.2.
 - b) Uppgifter om det betalningsförfarande som ska tillämpas, inklusive fastställande av den första tidsperioden för vilken kompensation ska betalas, i enlighet med artikel 49.3 andra stycket.
 - c) Uppgifter om de metoder som ska användas för att bestämma de överförda gränsöverskridande transitflöden, för vilka ersättning ska betalas enligt artikel 49, vad avser både kvantitet och typ av flöden, och bestämningen av omfattningen av sådana flöden som börjar eller slutar i enskilda medlemsstaters överföringssystem, i enlighet med artikel 49.5.
 - d) Uppgifter om de metoder som ska användas för att fastställa vilka kostnader och vinster som uppkommit till följd av överföring av gränsöverskridande transitflöden, i enlighet med artikel 49.6.
 - e) Uppgifter om behandlingen av elflöden som börjar eller slutar i länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i samband med kompensationsmekanismen mellan systemansvariga.
 - f) Arrangemang för de nationella systemens delaktighet, när dessa är sammanlänkade genom likströmsledning, i enlighet med artikel 49.
4. Vid behov får kommissionen anta genomförandeakter för att fastställa riktlinjer för vilken lägsta harmoniseringsgrad som behövs för att uppnå denna förordnings syfte. De riktlinjerna får ange följande:
 - a) Uppgifter avseende bestämmelser om elhandel för genomförande av artikel 6 i direktiv (EU) 2019/944 och artiklarna 5–10, 13–17, 35, 36 och 37 i denna förordning.
 - b) Uppgifter avseende bestämmelser som berör investeringsstöd för sammanlänkningskapacitet inklusive lokaliseringssignaler för genomförande av artikel 19.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 67.2.

5. Kommissionen får anta genomförandeakter för att fastställa riktlinjer för hur driften ska samordnas på unionsnivå mellan de systemansvariga för överföringssystem. Dessa riktlinjer ska överensstämma med och bygga på de nätföreskrifter som avses i artikel 59 och bygga på de antagna specifikationer som avses i artikel 30.1 i. Vid antagandet av dessa riktlinjer ska kommissionen ta hänsyn till de olika krav som ställs på driften på regional och nationell nivå.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 67.2.

6. När kommissionen antar eller ändrar riktlinjer, ska den samråda med Acer, Entso för el, EU DSO-enheten och andra intressenter när detta är relevant.

Artikel 62

Medlemsstaternas rätt att besluta om mer detaljerade åtgärder

Denna förordning påverkar inte medlemsstaternas rätt att behålla eller införa åtgärder som innehåller mer ingående bestämmelser än dem som anges i denna förordning, i de riktlinjer som avses i artikel 61 eller i de nätföreskrifter som avses i artikel 59, förutsatt att de åtgärderna är förenliga med unionsrätten.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 63

Nya sammanlänknings

1. Nya likströmssammanlänknings får, på begäran och för en begränsad period, beviljas undantag från artikel 19.2 och 19.3 i denna förordning och artiklarna 6, 43, 59.7 och 60.1 i direktiv (EU) 2019/944 förutsatt att

- a) investeringen stärker konkurrensen på elförsörjningsområdet,
- b) den risknivå som är förenad med investeringen är sådan att ett undantag är en förutsättning för att investeringen ska bli av,
- c) sammanlänkningen ägs av en fysisk eller juridisk person som åtminstone till den juridiska formen är skild från de systemansvariga inom vilkas system sammanlänkningen ska byggas upp,
- d) sammanlänkningens användare debiteras avgifter,
- e) sedan det partiella öppnandet av marknaden i enlighet med artikel 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG ⁽²⁴⁾ har ingen del av kapital- eller driftkostnaderna för sammanlänkningen kunnat återkrävas som del av avgifterna för användningen av de överförings- eller distributionssystem som förenas av sammanlänkningen,
- f) ett undantag inte skulle skada konkurrensen eller en effektivt fungerande inre marknad för el, eller hindra att det reglerade system till vilket sammanlänkningen är kopplad fungerar effektivt.

2. Punkt 1 ska i undantagsfall även tillämpas på växelströmssammanlänknings, förutsatt att kostnaderna och riskerna för investeringarna i fråga är särskilt höga i jämförelse med de normala kostnaderna för och riskerna med en växelströmssammanlänkning mellan de nationella överföringssystemen i två grannländer.

3. Punkt 1 ska även tillämpas på väsentliga kapacitetsökningar i befintliga sammanlänknings.

⁽²⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el (EGT L 27, 30.1.1997, s. 20).

4. Tillsynsmyndigheterna i de berörda medlemsstaterna ska, från fall till fall, fatta beslut om undantag som avses i punkterna 1, 2 och 3. Ett undantag får gälla hela eller delar av den nya sammanlänkningens kapacitet, eller den befintliga sammanlänkningen med en väsentligt ökad kapacitet.

Inom två månader från den sista av de berörda tillsynsmyndigheternas mottagande av en begäran om undantag, får Acer tillhandahålla dessa tillsynsmyndigheter ett yttrande. Tillsynsmyndigheterna får lägga det yttrandet till grund för sitt beslut.

När beslut fattas om att bevilja undantag, ska tillsynsmyndigheterna i varje enskilt fall beakta behovet av att ange villkor för undantagets varaktighet och för icke-diskriminerande tillträde till sammanlänkningen. När dessa villkor fastställs ska tillsynsmyndigheterna särskilt ta hänsyn till den ökade kapacitet som ska byggas upp eller till ändringen av befintlig kapacitet, samt till projektets tidsplan och till nationella förhållanden.

Innan ett undantag beviljas ska tillsynsmyndigheterna i de berörda medlemsstaterna fatta beslut om de regler och mekanismer som ska gälla för hantering och kapacitetstilldelning. Reglerna för hantering av överbelastning ska inkludera en skyldighet att erbjuda outnyttjad kapacitet på marknaden, och att användare av anläggningen ska ges rätt att handla med sina avtalade kapaciteter på andrahandsmarknaden. Vid bedömningen av de kriterier som avses i punkt 1 a, b och f, ska resultaten av kapacitetstilldelningen beaktas.

Om samtliga berörda tillsynsmyndigheter har enats om beslutet om undantag inom sex månader från mottagande av begäran ska de underrätta Acer om sitt beslut.

Beslut om undantag, inklusive eventuella villkor som avses i tredje stycket, ska motiveras och offentliggöras i vederbörlig ordning.

5. Acer ska fatta det beslut som avses i punkt 4

- a) om inte berörda tillsynsmyndigheter har kunnat nå någon överenskommelse inom sex månader från den dag då den sista av dessa tillsynsmyndigheter mottog begäran om undantag, eller
- b) på gemensam begäran av de berörda tillsynsmyndigheterna.

Innan Acer fattar ett sådant beslut ska den samråda med de berörda tillsynsmyndigheterna och sökandena.

6. Medlemsstaterna får, utan hinder av punkterna 4 och 5, föreskriva att tillsynsmyndigheten eller Acer, alltefter omständigheterna, ska avge sitt yttrande över begäran om undantag till det relevanta organet i medlemsstaten inför det formella beslutet. Detta yttrande ska offentliggöras tillsammans med beslutet.

7. Tillsynsmyndigheten ska efter mottagandet utan dröjsmål översända en kopia av varje begäran om undantag till kommissionen och till Acer för information. De berörda tillsynsmyndigheterna eller Acer (nedan kallade *de anmälande organen*) ska utan dröjsmål underrätta kommissionen om beslutet tillsammans med alla relevanta uppgifter som rör beslutet. Dessa uppgifter får överlämnas till kommissionen i samlad form med möjlighet för kommissionen att fatta ett välgrundat beslut. Uppgifterna ska särskilt innehålla följande:

- a) En detaljerad motivering till varför undantaget beviljats eller nekats, inklusive de ekonomiska uppgifter som motiverat behovet av ett undantag.
- b) Den analys som har gjorts om hur beviljandet av undantaget påverkar konkurrensen och den inre elmarknadens sätt att fungera.
- c) Skälen till tidsperioden och den del av den totala kapaciteten i den ifrågavarande sammanlänkningen för vilken undantaget har beviljats.
- d) Resultatet av samrådet med de berörda tillsynsmyndigheterna.

8. Kommissionen får, inom 50 arbetsdagar från dagen efter mottagandet av en anmälan enligt punkt 7, besluta om att begära att de anmälande organen ska ändra eller återkalla beslutet om beviljande av ett undantag. Den perioden kan förlängas med ytterligare 50 arbetsdagar om kommissionen begär ytterligare uppgifter. Denna ytterligare period ska inledas dagen efter det att fullständiga uppgifter mottagits. Den inledande perioden kan också förlängas efter godkännande av både kommissionen och de anmälande organen.

Om de begärda uppgifterna inte lämnas inom den period som anges i kommissionens begäran, ska anmälan anses vara återkallad om inte perioden innan den löpte ut har förlängts efter godkännande av både kommissionen och de anmälade organen, eller om de anmälade organen i ett vederbörligen motiverat meddelande har informerat kommissionen om att de anser att anmälan innehåller fullständiga uppgifter.

De anmälade organen ska följa ett kommissionsbeslut om ändring eller återkallande av beslutet om undantag inom en månad från mottagandet och informera kommissionen om detta.

Kommissionen ska skydda konfidentialiteten hos kommersiellt känslig information.

Kommissionens godkännande av ett beslut om undantag ska upphöra att gälla två år efter antagandet, om byggandet av sammanlänkningen inte har påbörjats, och fem år efter antagandet om sammanlänkningen inte har kunnat tas i drift, om inte kommissionen fastslår, på grundval av en motiverad ansökan från de anmälade organen, att de eventuella förseningarna beror på omfattande hinder som den person som beviljats undantaget inte kan påverka.

9. Om de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter beslutar att ändra ett beslut om undantag ska de anmäla sitt beslut till kommissionen utan dröjsmål, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet. Punkterna 1–8 ska tillämpas på beslutet att ändra ett beslut om undantag, med hänsyn tagen till särdragen i det befintliga undantaget.

10. Kommissionen får på begäran eller på eget initiativ ta upp förfarandet avseende en begäran om undantag på nytt om

a) de beslutsgrundande omständigheterna väsentligen förändrats, med vederbörligt beaktande av parternas berättigade förväntningar och till den ekonomiska jämvikt som uppnåtts i det ursprungliga beslutet om undantag,

b) de berörda företagen åsidosätter sina åtaganden, eller

c) beslutet grundar sig på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande uppgifter som parterna har lämnat.

11. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter in enlighet med artikel 68 för att komplettera denna förordning genom att fastställa riktlinjer för tillämpningen av de villkor som avses i punkt 1 i denna artikel och att fastställa det förfarande som ska följas vid tillämpningen av punkterna 4, 7–10 i denna artikel.

Artikel 64

Undantag

1. Medlemsstaterna får ansöka om undantag från de relevanta bestämmelserna i artiklarna 3, 6, 7.1, 8.1, 8.4, 9, 10, 11, 14–17, 19–27, 35–47 och 51 förutsatt att:

a) Medlemsstaten kan visa att det finns påtagliga problem med driften av deras små enskilda system och små anslutna system.

b) För yttersta randområden i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget, som av uppenbara fysiska skäl inte kan sammanlänkas med unionens energimarknad.

I den situation som avses i första stycket led a ska undantaget vara tidsbegränsat och förenat med villkor som syftar till ökad konkurrens och integration med den inre marknaden för el.

I den situation som avses i första stycket led b ska undantaget inte vara tidsbegränsat.

Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om dessa ansökningar innan beslut fattas, och samtidigt skydda konfidentialiteten hos kommersiellt känslig information.

Ett undantag enligt denna artikel ska vara förenat med villkor som syftar till att säkerställa att det inte hindrar övergången till förnybar energi, ökad flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågeflexibilitet.

Kommissionen ska, i sitt beslut att bevilja ett undantag, ange i vilken utsträckning undantagen ska ta hänsyn till tillämpningen av nätföreskrifter och riktlinjer.

2. Artiklarna 3, 5, 6, 7.1, 7.2 c och g, 8–17, 18.5, 18.6, 19, 20, 21.1, 21.2, 21.4–21.8, 22.1 c, 22.2 b och c, 22.2 sista stycket, 23–27, 34.1, 34.2, 34.3, 35–47, 48.2, 49 och 51 ska inte tillämpas på Cypern förrän landets överföringssystem har anslutits till andra medlemsstaters överföringssystem genom sammanlänkningsåtgärder.

Om det cypriotiska överföringssystemet inte senast den 1 januari 2026 har anslutits till andra medlemsstaters överföringssystem genom sammanlänkningsåtgärder ska Cypern bedöma behovet av undantag från dessa bestämmelser och får lämna in en begäran om att förlänga undantaget till kommissionen. Kommissionen ska bedöma om tillämpningen av bestämmelserna riskerar att orsaka påtagliga problem för driften av elsystemet i Cypern eller om deras tillämpning i Cypern förväntas gagna marknadens funktion. Utifrån den bedömningen ska kommissionen utfärda ett motiverat beslut att förlänga undantaget, helt eller delvis. Beslutet ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av de undantag som beviljas enligt artikel 66 i direktiv (EU) 2019/944.

4. I frågor som berör uppnåendet av det sammanlänkningsmål för 2030 som föreskrivs i förordning (EU) 2018/1999 bör elanslutningen mellan Malta och Italien vederbörligen beaktas.

Artikel 65

Tillhandahållande av information och konfidentialitet

1. Medlemsstaterna och tillsynsmyndigheterna ska på begäran tillhandahålla kommissionen all information som behövs för att verkställa denna förordning.

Kommissionen ska fastställa en rimlig tid inom vilken informationen ska lämnas, med hänsyn till hur komplex och brådskande den begärda informationen är.

2. Om den berörda medlemsstaten eller tillsynsmyndigheten inte lämnar den information som avses i punkt 1 inom den tidsfrist som avses i punkt 1 får kommissionen begära all information som behövs för att verkställa denna förordning direkt från de berörda företagen.

När kommissionen skickar en begäran om information till ett företag, ska kommissionen samtidigt skicka en kopia av begäran till tillsynsmyndigheterna i den medlemsstat där företaget har sitt säte.

3. I sin begäran om information enligt punkt 1 ska kommissionen ange den rättsliga grunden för begäran, den tidsfrist inom vilken informationen ska tillhandahållas, syftet med begäran samt de sanktioner som är tillämpliga enligt artikel 66.2 om felaktig, ofullständig eller vilseledande information lämnas.

4. Ägarna till företagen eller deras företrädare eller, om det rör sig om juridiska personer, de fysiska personer som är bemyndigade att företräda företaget enligt lag eller enligt deras bolagsordning, ska lämna den information som begärs. När jurister är vederbörligen bemyndigade att tillhandahålla informationen på sina klienters vägnar, ska klienten förbli fullt ansvarig om informationen är felaktig, ofullständig eller vilseledande.

5. Om ett företag inte tillhandahåller den begärda informationen inom den tidsfrist som kommissionen fastställt, eller tillhandahåller ofullständig information, får kommissionen genom ett beslut kräva att informationen tillhandahålls. I detta beslut ska anges vilken information som krävs och en lämplig tidsfrist fastställas inom vilken den ska tillhandahållas. I beslutet ska anges de sanktioner, som det stadgas om i artikel 66.2. I beslutet ska även anges rätten att få beslutet prövat av Europeiska unionens domstol.

Kommissionen ska samtidigt skicka en kopia av sitt beslut till tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den berörda personen har sin hemvist eller det berörda företaget sitt säte.

6. Den information som avses i punkterna 1 och 2 får användas endast för att verkställa denna förordning.

Kommissionen får inte röja information som erhållits enligt denna förordning och som omfattas av tystnadsplikt.

*Artikel 66***Sanktioner**

1. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 i denna artikel ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner vid överträdelse av denna förordning, de nätföreskrifter som antas enligt artikel 59 och de riktlinjer som antas enligt artikel 61, och vidta alla de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de genomförs. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder utan dröjsmål samt utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem.
2. Kommissionen får genom beslut ålägga företag böter upp till högst 1 % av företagets totala omsättning under det föregående verksamhetsåret, om de företagen uppsåtligen eller av vårdslöshet har lämnat felaktig, ofullständig eller vilseledande information som svar på en begäran som gjorts enligt artikel 65.3 eller om företagen inte lämnar information inom den tidsfrist som fastställts genom ett beslut som antagits med stöd av artikel 65.5 första stycket. När kommissionen fastställer bötesbeloppets storlek ska den ta hänsyn till allvaret i den underlåtenhet att uppfylla de krav som avses i punkt 1 i den här artikeln.
3. Sanktioner enligt punkt 1 och beslut som fattas med stöd av punkt 2 ska inte vara straffrättsliga.

*Artikel 67***Kommittéförfarande**

1. Kommissionen ska biträddas av den kommitté som inrättas genom artikel 68 i direktiv (EU) 2019/944. Den kommittén ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

*Artikel 68***Utövande av delegeringen**

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 34.3, 49.4, 59.2, 61.2 och 63.11 ska ges till kommissionen till och med den 31 december 2028. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av den perioden och, i förekommande fall, före utgången av därpå följande perioder. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder på åtta år, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 34.3, 49.4, 59.2, 61.2 och 63.11 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet avgivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 34.3, 49.4, 59.2, 61.2 och 63.11 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

*Artikel 69***Kommissionens översyn och rapporter**

1. Senast den 1 juli 2025 ska kommissionen göra en översyn av befintliga nätföreskrifter och riktlinjer i syfte att bedöma vilka bestämmelser lämpligen kunde införas i unionsrättsakter avseende den inre marknaden för el och hur de befogenheterna för riktlinjer som fastställs i artiklarna 59 och 61 kunde ändras.

Kommissionen ska senast samma dag överlämna en ingående rapport om denna bedömning till Europaparlamentet och rådet.

Senast den 31 december 2026 ska kommissionen, om det är lämpligt, lägga fram lagstiftningsförslag på grundval av sin bedömning.

2. Senast den 31 december 2030 ska kommissionen se över denna förordning och lägga fram en rapport till Europaparlamentet och rådet på grundval av den översynen, när det är lämpligt, åtföljd av ett lagstiftningsförslag.

*Artikel 70***Upphävande**

Förordning (EG) nr 714/2009 upphör att gälla. Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga III.

*Artikel 71***Ikraftträdande**

1. Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

2. Den ska tillämpas från och med den 1 januari 2020.

Utan att det påverkar tillämpningen av första stycket ska artiklarna 14, 15, 22.4, 23.3, 23.6, 35, 36 och 62 tillämpas från och med den dag då denna förordning träder i kraft. Med avseende på genomförandet av artikel 14.7 och 15.2 ska artikel 16 tillämpas från den dagen.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 5 juni 2019.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

G. CIAMBA

Ordförande

BILAGA I

UPPGIFTER FÖR REGIONALA SAMORDNINGSCENTRUM

1. Samordnad kapacitetsberäkning
 - 1.1 Regionala samordningscentrum ska genomföra den samordnade beräkningen av kapacitet mellan elområden.
 - 1.2 Samordnad kapacitetsberäkning ska genomföras för dagen före- och intradagstidsramarna.
 - 1.3 Samordnad kapacitetsberäkning ska genomföras på grundval av de metoder som utvecklats i enlighet med de riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - 1.4 Samordnad kapacitetsberäkning ska genomföras på grundval av en gemensam nätmodell i enlighet med punkt 3.
 - 1.5 Samordnad kapacitetsberäkning ska säkerställa en effektiv hantering av överbelastningar i enlighet med de principer för hantering av överbelastning som fastställs i denna förordning.
2. Samordnad säkerhetsanalys
 - 2.1 Regionala samordningscentrum ska utföra en samordnad säkerhetsanalys i syfte att säkerställa en säker systemdrift.
 - 2.2 Säkerhetsanalys ska genomföras för alla tidsramar för driftsplanering, från året före- till intradagstidsramarna, med hjälp av de gemensamma nätmodellerna.
 - 2.3 Samordnad säkerhetsanalys ska genomföras på grundval av de metoder som utvecklats i enlighet med de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - 2.4 Regionala samordningscentrum ska dela med sig av resultaten från den samordnade säkerhetsanalysen till åtminstone de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen.
 - 2.5 När ett regionalt samordningscentrum, till följd av den samordnade säkerhetsanalysen, upptäcker en möjlig begränsning ska det utforma avhjälpande åtgärder som leder till högsta möjliga ändamålsenlighet och ekonomiska effektivitet.
3. Utarbetande av gemensamma nätmodeller
 - 3.1 Regionala samordningscentrum ska inrätta effektiva processer för att utarbeta en gemensam nätmodell för varje tidsram för driftsplanering mellan året före- och intradagstidsramarna.
 - 3.2 Systemansvariga för överföringssystem ska utse ett regionalt samordningscentrum för att bygga de unionsomfattande gemensamma nätmodellerna.
 - 3.3 Gemensamma nätmodeller ska genomföras i enlighet med de metoder som utvecklats i enlighet med riktlinjerna för systemdrift och de riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009.
 - 3.4 Gemensamma nätmodeller ska innehålla data som är av betydelse för effektiv driftsplanering och kapacitetsberäkning för alla tidsramar för driftsplanering, mellan året före- och intradagstidsramarna.
 - 3.5 Gemensamma nätmodeller ska göras tillgängliga för alla regionala samordningscentrum, systemansvariga för överföringssystem och Entso för el, samt för Acer på dess begäran.
4. Stöd till systemansvariga för överföringssystem systemskyddsplaner och återuppbyggnadsplaner hos med avseende på bedömningen av enhetlighet
 - 4.1 Regionala samordningscentrum ska stödja de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen vid genomförandet av bedömningen av enhetligheten i systemskyddsplaner och återuppbyggnadsplaner hos systemansvariga för överföringssystem i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i de nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad avseende el, vilka antagits på grundval av artikel 6.11 i förordning (EG) nr 714/2009.

- 4.2 Alla systemansvariga för överföringssystem ska komma överens om ett tröskelvärde över vilket inverkan från åtgärder av en eller flera systemansvariga för överföringssystem i samband med nöddrifttillstånd, nätsammanbrott eller återuppbyggnadstillstånd ska anses betydande för andra systemansvariga för överföringssystem som är synkront eller icke-synkront sammanlänkade.
- 4.3 De regionala samordningscentrumen ska när de ger stöd till de systemansvariga för överföringssystem
- a) kartlägga potentiella oförenligheter,
 - b) föreslå riskreducerande åtgärder.
- 4.4 Systemansvariga för överföringssystem ska bedöma och beakta de föreslagna riskreducerande åtgärderna.
5. Stöd för samordning och optimering av regional återuppbyggnad
- 5.1 Alla relevanta regionala samordningscentrum ska stödja de systemansvariga för överföringssystem som utsetts som frekvensledare och till återsynkroniseringsledarna, i enlighet med de nätföreskrifter för nödsituationer och återuppbyggnad som antagits på grundval av artikel 6.11 i förordning (EG) nr 714/2009, i syfte att förbättra effektiviteten och ändamålsenligheten i samband med återuppbyggnad av systemet. De systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen ska fastställa det regionala samordningscentrumets uppgifter avseende stödet till samordning och optimering av regional återuppbyggnad.
- 5.2 Systemansvariga för överföringssystem får begära stöd från regionala samordningscentrum om deras system drabbas av nätsammanbrott eller är i återuppbyggnadstillstånd.
- 5.3 Regionala samordningscentrum ska utrustas med SCADA-system (Supervisory Control and Data Acquisition) som fungerar nära realtid, med observerbarhet som definieras genom tillämpning av det tröskelvärde som avses i punkt 4.2.
6. Efterhandsanalys och efterhandsrapportering avseende drift och störningar
- 6.1 Regionala samordningscentrum ska undersöka och utarbeta en rapport om incidenter som överskrider det tröskelvärde som avses i punkt 4.2. Systemdriftsregionens tillsynsmyndigheter och Acer får delta i undersökningen på egen begäran. Rapporten ska innehålla rekommendationer i syfte att förhindra liknande incidenter i framtiden.
- 6.2 Regionala samordningscentrum ska offentliggöra rapporten. Acer får utfärda rekommendationer i syfte att förhindra liknande incidenter i framtiden.
7. Regional storleksbestämning av reservkapacitet
- 7.1 Regionala samordningscentrum ska beräkna kraven på reservkapacitet för systemdriftsregionen. Fastställandet av kraven på reservkapacitet ska
- a) ha som allmänt syfte att upprätthålla driftssäkerhet på det mest kostnadseffektiva sättet,
 - b) utföras för tidsramen för dagen före- eller intradagsmarknaden, eller båda,
 - c) beräkna den totala mängden av nödvändig reservkapacitet för systemdriftsregionen,
 - d) fastställa krav på minsta reservkapacitet för varje typ av reservkapacitet,
 - e) ta hänsyn till möjliga utbyten mellan olika typer av reservkapacitet i syfte att minimera kostnaderna för upphandling,
 - f) fastställa nödvändiga krav på den geografiska fördelningen av eventuell nödvändig reservkapacitet.
8. Underlättande av regional upphandling av balanskapacitet
- 8.1 Regionala samordningscentrum ska stödja de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen vid fastställandet av den mängd balanskapacitet som behöver upphandlas. Fastställandet av mängden balanskapacitet ska
- a) utföras för tidsramen för dagen före- eller intradagsmarknaden, eller båda,

- b) ta hänsyn till möjliga utbyten mellan olika typer av reservkapacitet i syfte att minimera kostnaderna för upphandling,
 - c) ta hänsyn till vilka volymer av nödvändig reservkapacitet som förväntas uppstå genom bud på balansenergi, som inte lämnas in på grundval av ett avtal om balanskapacitet.
- 8.2 Regionala samordningscentrum ska stödja de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen vid upphandlingen av den nödvändiga mängd balanskapacitet som fastställs i enlighet med punkt 8.1. Upphandlingen av balanskapacitet ska
- a) utföras för tidsramen för dagen före- eller intradagsmarknaden, eller båda,
 - b) ta hänsyn till möjliga utbyten mellan olika typer av reservkapacitet i syfte att minimera kostnaderna för upphandling.
9. Regionala bedömningar av systemtillräcklighet, från veckan före till minst dagen före, och utarbetande av riskreducerande åtgärder
- 9.1 Regionala samordningscentrum ska genomföra regionala tillräcklighetsbedömningar, från veckan före till minst dagen före, i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 och på grundval av den metod som utarbetats i enlighet med artikel 8 i förordning (EU) 2019/941.
- 9.2 Regionala samordningscentrum ska basera de regionala tillräcklighetsbedömningarna på kort sikt på den information som tillhandahålls av de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen, i syfte att upptäcka situationer där bristande tillräcklighet förväntas i något av kontrollområdena eller på regional nivå. Regionala samordningscentrum ska ta hänsyn till möjliga utbyten mellan elområden och till gränser för driftssäkerhet för samtliga relevanta tidsramar för driftsplanering.
- 9.3 Vid utförandet av den regionala bedömningen av systemtillräcklighet ska varje regionalt samordningscentrum samordna med andra regionala samordningscentrum för att
- a) kontrollera de underliggande antagandena och prognoserna,
 - b) upptäcka eventuella situationer med bristande tillräcklighet som berör flera regioner.
- 9.4 Varje regionalt samordningscentrum ska lämna resultaten av de regionala bedömningarna av systemtillräckligheten tillsammans med de åtgärder som det föreslår för att minska riskerna för bristande tillräcklighet till de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen och till andra regionala samordningscentrum.
10. Regional samordnad avbrottsplanering
- 10.1 Varje regionalt samordningscentrum ska utföra samordnad regional avbrottsplanering i enlighet med de förfaranden som fastställs i de riktlinjer för systemdrift som antagits på grundval av artikel 18.5 i förordning (EG) nr 714/2009 för att övervaka tillgänglighetsstatus för de berörda tillgångarna och samordna deras tillgänglighetsplaner, för att därigenom säkerställa driftsäkerheten i överföringssystemet och samtidigt maximera kapaciteten hos sammanlänkningarna och de överföringssystem som påverkar flöden mellan elområden.
- 10.2 Varje regionalt samordningscentrum ska upprätthålla en enda förteckning över relevanta nätelement, kraftproduktionsmoduler och förbrukningsanläggningar i systemdriftsregionen och göra den tillgänglig i Entso för els datamiljö för driftsplanering.
- 10.3 Varje regionalt samordningscentrum ska utföra följande uppgifter med anknytning till samordnad avbrottsplanering i systemdriftsregionen:
- a) Bedöma förenlighet i avbrottsplaneringen med hjälp av året före-tillgänglighetsplaner från samtliga systemansvariga för överföringssystem.
 - b) Förse de systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen med en förteckning över upptäckta oförenligheter i planeringen och de lösningar som centrumet föreslår för att lösa oförenligheterna.
11. Optimering av kompensationsmekanismer mellan systemansvariga för överföringssystem
- 11.1 De systemansvariga för överföringssystem i systemdriftsregionen får gemensamt besluta att ta emot stöd från det regionala samordningscentrumet när det gäller att administrera de finansiella flödena som rör avräkningar mellan systemansvariga för överföringssystem och som berör fler än två systemansvariga för överföringssystem, såsom omdirigeringskostnader, intäkter från överbelastning, oavsiktliga avvikelser eller kostnader för upphandling av reserver.

12. Utbildning och certifiering av anställda vid de regionala samordningscentrumen
 - 12.1 Regionala samordningscentrum ska utarbeta och utföra utbildnings- och certifieringsprogram, med fokus på regional systemdrift, för personal som arbetar för regionala samordningscentrum.
 - 12.2 Utbildningsprogrammen ska omfatta alla relevanta delar av den systemdrift för vilken det regionala samordningscentrumet utför uppgifter, inklusive regionala krisscenarier.
 13. Fastställande av regionala elkrisscenarier
 - 13.1 Om Entso för el delegerar denna uppgift ska regionala samordningscentrum fastställa regionala krisscenarier i enlighet med de kriterier som fastställs i artikel 6.1 i förordning (EU) 2019/941.

Fastställandet av regionala elkrisscenarier ska utföras i enlighet med de metoder som föreskrivs i artikel 5 i förordning (EU) 2019/941.
 - 13.2 Regionala samordningscentrum ska på begäran av de behöriga myndigheterna i varje systemdriftsregion stödja dem med att utarbeta och genomföra en krissimulering vartannat år i enlighet med artikel 12.3 i förordning (EU) 2019/941.
 14. Fastställande av behov av ny överföringskapacitet för att uppgradera befintlig överföringskapacitet eller alternativ till den
 - 14.1 Regionala samordningscentrum ska stödja systemansvariga för överföringssystem med att fastställa behov av ny överföringskapacitet, för att uppgradera befintlig överföringskapacitet eller alternativ till den, vilka ska lämnas till de regionala grupper som inrättats enligt förordning (EU) nr 347/2013 och som ingår i den tioåriga nätutvecklingsplanen som avses i artikel 51 i direktiv (EU) 2019/944.
 15. Beräkning av maximikapacitet kopplad till nya resurser som är tillgänglig för deltagande av utländsk kapacitet i kapacitetsmekanismer
 - 15.1 Regionala samordningscentrum ska stödja systemansvariga för överföringssystem vid beräkningen av den maximikapacitet kopplad till nya resurser som är tillgänglig för deltagande av utländsk kapacitet i kapacitetsmekanismer, med hänsyn till den förväntade tillgången till sammanlänknings- och sannolikheten för att systempåfrestringar inträffar samtidigt i det system där mekanismen tillämpas och det system där den utländska kapaciteten finns.
 - 15.2 Beräkningen ska utföras i enlighet med den metod som föreskrivs i artikel 26.11 a.
 - 15.3 Regionala samordningscentrum ska utföra en beräkning för varje elområdesgräns som ingår i systemdriftsregionen.
 16. Utarbetande av bedömningar av säsongstillräcklighet
 - 16.1 Om Entso för el delegerar denna uppgift i enlighet med artikel 9 i förordning (EU) 2019/941, ska de regionala samordningscentrumen stå för de regionala bedömningarna av säsongstillräcklighet.
 - 16.2 Utarbetandet av bedömningar av säsongstillräcklighet ska ske på grundval av de metoder som utarbetats enligt artikel 8 i förordning (EU) 2019/941.
-

BILAGA II

UPPHÄVD FÖRORDNING OCH EN FÖRTECKNING ÖVER ÄNDRINGAR AV DENNA

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 av den 17 april 2013 om riktlinjer för transeuropeiska energinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 (EUT L 115, 25.4.2013, s. 39)	Artikel 8.3 a Artikel 8.10 a Artikel 11 Artikel 18.4a Artikel 23.3
Kommissionens förordning (EU) nr 543/2013 av den 14 juni 2013 om inlämnande och offentliggörande av uppgifter på elmarknaderna och om ändring av bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 (EUT L 163, 15.6.2013, s. 1)	Punkterna 5.5–5.9 i bilaga I

BILAGA III

JÄMFÖRELSETABELL

Förordning (EG) nr 714/2009	Denna förordning
—	Artikel 1 a
—	Artikel 1 b
Artikel 1 a	Artikel 1 c
Artikel 1 b	Artikel 1 d
Artikel 2.1	Artikel 2.1
Artikel 2.2 a	Artikel 2.2
Artikel 2.2 b	Artikel 2.3
Artikel 2.2 c	Artikel 2.4
Artikel 2.2 d	—
Artikel 2.2 e	—
Artikel 2.2 f	—
Artikel 2.2 g	Artikel 2.5
—	Artikel 2.6–2.71
—	Artikel 3
—	Artikel 4
—	Artikel 5
—	Artikel 6
—	Artikel 7
—	Artikel 8
—	Artikel 9
—	Artikel 10
—	Artikel 11
—	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 14
—	Artikel 15
Artikel 16.1–16.3	Artikel 16.1–16.4
—	Artikel 16.5–16.8
Artikel 16.4–16.5	Artikel 16.9–16.11
—	Artikel 16.12 och 16.13
—	Artikel 17
Artikel 14.1	Artikel 18.1
—	Artikel 18.2
Artikel 14.2–14.5	Artikel 18.3–18.6
—	Artikel 18.7–18.11
—	Artikel 19.1
Artikel 16.6	Artikel 19.2 och 19.3
—	Artikel 19.4 och 19.5
—	Artikel 20

Förordning (EG) nr 714/2009	Denna förordning
—	Artikel 21
—	Artikel 22
Artikel 8.4	Artikel 23.1
—	Artikel 23.2–23.7
—	Artikel 25
—	Artikel 26
—	Artikel 27
Artikel 4	Artikel 28.1
—	Artikel 28.2
Artikel 5	Artikel 29.1–29.4
—	Artikel 29.5
Artikel 8.2 (första meningen)	Artikel 30.1 a
Artikel 8.3 b	Artikel 30.1 b
—	Artikel 30.1 c
Artikel 8.3 c	Artikel 30.1 d
—	Artikel 30.1 e och f
	Artikel 30.1 g och h
Artikel 8.3 a	Artikel 30.1 i
Artikel 8.3 d	Artikel 30.1 j
	Artikel 30.1 k
Artikel 8.3 e	Artikel 30.1 l
	Artikel 30.1 m–o
—	Artikel 30.2 och 30.3
Artikel 8.5	Artikel 30.4
Artikel 8.9	Artikel 30.5
Artikel 10	Artikel 31
Artikel 9	Artikel 32
Artikel 11	Artikel 33
Artikel 12	Artikel 34
—	Artikel 35
—	Artikel 36
—	Artikel 37
—	Artikel 38
—	Artikel 39
—	Artikel 40
	Artikel 41
—	Artikel 42
—	Artikel 43
—	Artikel 44
—	Artikel 45
—	Artikel 46
—	Artikel 47
Artikel 8.10	Artikel 48

Förordning (EG) nr 714/2009	Denna förordning
Artikel 13	Artikel 49
Artikel 2.2 (sista stycket)	Artikel 49.7
Artikel 15	Artikel 50.1–50.6
Bilaga I punkt 5.10	Artikel 50.7
Artikel 3	Artikel 51
—	Artikel 52
—	Artikel 53
—	Artikel 54
—	Artikel 55
—	Artikel 56
—	Artikel 57
—	Artikel 58
Artikel 8.6	Artikel 59.1 a, b och c
—	Artikel 59.1 d och e
—	Artikel 59.2
Artikel 6.1	Artikel 59.3
Artikel 6.2	Artikel 59.4
Artikel 6.3	Artikel 59.5
—	Artikel 59.6
Artikel 6.4	Artikel 59.7
Artikel 6.5	Artikel 59.8
Artikel 6.6	Artikel 59.9
Artikel 8.1	Artikel 59.10
Artikel 6.7	—
Artikel 6.8	—
Artikel 6.9 och 6.10	Artikel 59.11 och 59.12
Artikel 6.11	Artikel 59.13 och 59.14
Artikel 6.12	Artikel 59.15
Artikel 8.2	Artikel 59.15
—	Artikel 60.1
Artikel 7.1	Artikel 60.2
Artikel 7.2	Artikel 60.3
Artikel 7.3	—
Artikel 7.4	—
—	Artikel 61.1
—	Artikel 61.2
Artikel 18.1	Artikel 61.3
Artikel 18.2	—
Artikel 18.3	Artikel 61.4
Artikel 18.4	—
Artikel 18.4a	Artikel 61.5
Artikel 18.5	Artikel 61.5 och 61.6
Artikel 19	—

Förordning (EG) nr 714/2009	Denna förordning
Artikel 21	Artikel 62
Artikel 17	Artikel 63
—	Artikel 64
Artikel 20	Artikel 65
Artikel 22	Artikel 66
Artikel 23	Artikel 67
Artikel 24	—
—	Artikel 68
—	Artikel 69
Artikel 25	Artikel 70
Artikel 26	Artikel 71

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/944

av den 5 juni 2019

om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU

(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Flera ändringar ska göras av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG ⁽⁴⁾. Det direktivet bör av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Den inre marknaden för el, som stegvis har genomförts i hela unionen sedan 1999, syftar genom organiserandet av konkurrenskraftiga elmarknader över nationsgränserna till att skapa faktiska valmöjligheter för alla slutkunder i unionen, vare sig de är enskilda eller företag, nya affärsmöjligheter, konkurrenskraftiga priser, effektiva investeringssignaler och högre kvalitet på tjänsterna samt att bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.
- (3) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG ⁽⁵⁾ och direktiv 2009/72/EG har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för el. Unionens energisystem befinner sig dock mitt i en genomgripande omvandling. Det gemensamma målet att fasa ut fossila bränslen från energisystemet skapar nya möjligheter och utmaningar för marknadsaktörerna. Samtidigt ger den tekniska utvecklingen möjlighet till nya former av konsumentdeltagande och gränsöverskridande samarbete. Unionens marknadsregler behöver anpassas till nya marknadsrealiteter.
- (4) Kommissionens meddelande av den 25 februari 2015 med titeln *En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik* anger unionens vision om en energiunion med medborgarna i centrum, där de aktivt tar ansvar för energiomställningen och drar nytta av den nya tekniken för att sänka sina energikostnader, och aktivt deltar i marknaden, samtidigt som utsatta konsumenter får skydd.

⁽¹⁾ EUT C 288, 31.8.2017, s. 91.

⁽²⁾ EUT C 342, 12.10.2017, s. 79.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 22 maj 2019.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (EUT L 176, 15.7.2003, s. 37), upphävt och ersatt, med verkan från den 2 mars 2011, av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55).

- (5) I kommissionens meddelande av den 15 juli 2015 med titeln *En ny giv för energikonsumenter* presenteras kommissionens vision om en slutkundsmarknad som är bättre anpassad till energikonsumenterna, bland annat genom en bättre sammankoppling mellan grossist- och slutkundsmarknaderna. Med hjälp av ny teknik och nya innovativa energitjänsteföretag bör alla konsumenter kunna delta fullt ut i energiomställningen och kontrollera sin egen energiförbrukning på ett sätt som främjar energieffektiva lösningar, vilket sparar pengar åt dem själva och bidrar till att minska den totala energiförbrukningen.
- (6) I kommissionens meddelande av den 15 juli 2015 med titeln *Inledning av ett offentligt samråd om en ny marknadsmodell för energimarknaderna* betonades att övergången från produktion i stora centrala produktionsanläggningar till decentraliserad produktion av el från förnybara energikällor och marknader med utfasade fossila bränslen kräver en anpassning av de nuvarande bestämmelserna om elhandel och ändringar av befintliga marknadsroller. I meddelandet underströks också behovet att organisera elmarknaderna på ett mer flexibelt sätt och att till fullo integrera alla marknadsaktörer – inklusive producenter av förnybar energi, nya energitjänsteleverantörer, energilagring och flexibel efterfrågan. Det är lika viktigt att unionen snabbt investerar i sammanlänkningsnät på unionsnivå för energiöverföring via elöverföringssystem med högspänningsnät.
- (7) För att skapa en inre marknad för el bör medlemsstaterna främja integration av sina nationella marknader och samarbete mellan systemansvariga på unionsnivå och regional nivå, vilket också bör omfatta de enskilda system som bildar så kallade elöar och som finns kvar i unionen.
- (8) Utöver de nya utmaningarna behandlar detta direktiv också de kvarstående hindren för fullbordandet av den inre marknaden för el. Det förbättrade regelverket behöver bidra till att lösa de nuvarande problemen med fragmenterade nationella marknader som fortfarande ofta styrs genom omfattande ingripanden i reglerande syfte. Sådana ingripanden har lett till hinder för elleverans på lika villkor samt högre kostnader jämfört med lösningar som bygger på gränsöverskridande samarbete och marknadsbaserade principer.
- (9) Unionen skulle mest effektivt uppnå sitt mål för förnybar energi genom att skapa en marknadsram som belönar flexibilitet och innovation. En välfungerande utformning av elmarknaden är en huvudfaktor för att möjliggöra användningen av förnybar energi.
- (10) Konsumenterna spelar en avgörande roll för att uppnå den flexibilitet som krävs för att anpassa elsystemet till intermittent och distribuerad produktion av förnybar el. Den tekniska utvecklingen inom nätförvaltning och produktion av förnybar el har öppnat många möjligheter för konsumenterna. En sund konkurrens på slutkundsmarknaderna är avgörande för att säkerställa ett marknadsstyrt införande av innovativa nya tjänster som möter konsumenternas växlande behov och förmåga, samtidigt som systemets flexibilitet ökar. Eftersom konsumenterna inte får information om sin energiförbrukning i realtid eller nära realtid har de emellertid inte kunnat delta aktivt på energimarknaden och i energiomställningen. Genom att konsumenterna får större möjlighet att delta på energimarknaden, och får verktyg att göra detta, är avsikten att unionsmedborgare ska kunna dra nytta av den inre marknaden för el och att unionens mål för förnybar energi uppnås.
- (11) De friheter som Europeiska unionens medborgare garanteras genom fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) – bland annat fri rörlighet för varor, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster – kan endast uppnås på en fullständigt öppen marknad, där alla konsumenter fritt kan välja leverantör och där alla leverantörer kan leverera fritt till sina kunder.
- (12) Det är av största vikt för medlemsstaterna att verka för rättvis konkurrens och för att olika leverantörer utan svårighet får tillträde till marknaden för att konsumenterna fullt ut ska kunna dra fördel av en avreglerad inre marknad för el. Marknadsmisslyckanden kan emellertid kvarstå i perifera små elnätssystem och i system som inte är anslutna till andra medlemsstater, där elpriserna inte ger de rätta investeringsfrämjande signalerna och där särskilda lösningar därför kan krävas för att säkerställa en tillfredsställande försörjningstrygghet.
- (13) För att främja konkurrens och säkerställa elleverans till mest konkurrenskraftiga pris bör medlemsstaterna och tillsynsmyndigheterna underlätta gränsöverskridande tillträde för nya leverantörer som levererar el från olika energikällor samt för nya tillhandahållare av elproduktion, energilagring och efterfrågefleksibilitet.

- (14) Medlemsstaterna bör säkerställa att det inte finns otillbörliga hinder inom den inre marknaden för el vad gäller marknadsinträde, marknadsdrift och marknadsutträde. Samtidigt bör det klargöras att den skyldigheten inte påverkar behörigheter som medlemsstaterna behåller i förhållande till tredjeländer. Det klargörandet bör inte tolkas så att en medlemsstat ges rätt att utöva unionens exklusiva befogenhet. Det bör även klargöras att marknadsaktörer från tredjeländer som bedriver verksamhet på den inre marknaden ska efterleva tillämplig unionsrätt och nationell rätt på samma sätt som andra marknadsaktörer.
- (15) Marknadsreglerna möjliggör inträde och utträde för producenter och leverantörer baserat på deras bedömning av den ekonomiska och finansiella hållbarheten i sin verksamhet. Den principen är inte oförenlig med en möjlighet för medlemsstaterna att, ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i enlighet med fördragen, särskilt med artikel 106 i EUF-fördraget, och med detta direktiv och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 ⁽⁶⁾.
- (16) Europeiska rådet förklarade, i slutsatserna från sitt möte den 23 och 24 oktober 2014, att kommissionen, med stöd av medlemsstaterna, måste vidta brådskande åtgärder för att säkerställa att ett minimimål på 10 % av de befintliga sammanlänkningskapaciteter av elnäten uppnås snarast och senast 2020, åtminstone för de medlemsstater som ännu inte har uppnått en miniminivå av integrering av den inre marknaden för energi, dvs. de baltiska staterna, Portugal och Spanien, samt för medlemsstater som utgör deras centrala ingångspunkt till den inre marknaden för energi. Det förklarade vidare att kommissionen också regelbundet ska rapportera till Europeiska rådet, i syfte att uppnå 15 % till 2030.
- (17) Tillräcklig fysisk sammanlänkning med grannländerna är viktigt för att medlemsstater och grannländer ska kunna dra nytta av den inre marknads positiva effekter, vilket framhålls i kommissionens meddelande av den 23 november 2017 med titeln *Stärka Europas energinät* och återspeglas i medlemsstaternas integrerade nationella energi- och klimatplanerna enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 ⁽⁷⁾.
- (18) Elmarknader skiljer sig från andra marknader, såsom naturgasmarknader, bl.a. för att de inbegriper handel med en vara som för närvarande inte lätt kan lagras och som produceras med hjälp av en mängd olika produktionsanläggningar, inklusive genom distribuerad produktion. Detta har återspeglats genom de olika strategierna för reglering av sammanlänkningskapaciteter inom el- och gassektorerna. Integreringen av elmarknaderna kräver en hög grad av samarbete mellan systemansvariga, marknadsaktörer och tillsynsmyndigheter, särskilt när det gäller handel med el via marknadskoppling.
- (19) Ett annat viktigt mål för detta direktiv bör vara att trygga gemensamma bestämmelser för en verklig inre marknad för el och ett brett elutbud som är tillgängligt för alla. Korrekta marknadspriser skulle i detta syfte ge incitament till gränsöverskridande sammanlänkningskapaciteter och investeringar i ny elproduktion, samtidigt som de skulle leda till priskonvergens på lång sikt.
- (20) Marknadspriserna bör ge de rätta incitamenten för att utveckla nätet och investera i ny elproduktion.
- (21) Det finns olika typer av marknadsorganisation på den inre marknaden för el. De åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor på marknaden bör grunda sig på överordnade krav av allmänt intresse. Samråd bör ske med kommissionen om åtgärdernas förenlighet med EUF-fördraget och annan unionsrätt.
- (22) För att uppnå mål av allmänt ekonomiskt intresse bör medlemsstaterna behålla stor handlingsfrihet när det gäller att införa skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster för elföretag. Medlemsstaterna bör säkerställa att hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag har rätt att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som enkelt och klart kan jämföras samt som är transparenta och konkurrenskraftiga.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (se sidan 54 i detta nummer av EUT).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

Skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster genom i form av prissättningen på el utgör dock en fundamentalt snedvridande åtgärd som ofta leder till ackumulering av tariffunderskott, begränsning av konsumenternas valfrihet, lägre incitament för energibesparingar och investeringar i energieffektivitet, lägre tjänstekvalitet, mindre engagemang och tillfredsställelse hos konsumenterna, begränsning av konkurrensen samt färre innovativa produkter och tjänster på marknaden. Följaktligen bör medlemsstaterna använda andra instrument, särskilt riktade socialpolitiska åtgärder, för att upprätthålla rimliga elpriser för sina medborgare. Offentliga ingripanden i prissättningen för el bör endast genomföras som skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och bör omfattas av de särskilda villkor som anges i detta direktiv. En helt avreglerad, välfungerande slutkundsmarknad för el skulle stimulera priskonkurrens och andra typer av konkurrens bland befintliga leverantörer och uppmuntra nya aktörer att komma in på marknaden, och detta skulle öka konsumenternas valmöjligheter och tillfredsställelse.

- (23) Skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i form av prissättning på el bör användas utan att urholka principen om öppna marknader, avse tydligt definierade omständigheter och förmånstagare samt vara tidsbegränsad. Sådana omständigheter kan exempelvis uppkomma då leveransen är starkt begränsad, vilket leder till betydligt högre elpriser än normalt, eller i händelse av ett marknadsmisslyckande som uppstått när ingripanden från tillsynsmyndigheter och konkurrensmyndigheter visat sig vara ineffektiva. Detta skulle påverka hushållen på ett oproportionellt sätt, och i synnerhet de utsatta kunder som normalt sett använder en större del av sin disponibla inkomst till energiräkningar än vad konsumenter med högre inkomster gör. För att mildra de snedvridande effekterna av en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i form av prissättning på el bör de medlemsstater som gör sådana ingripanden vidta kompletterande åtgärder, inbegripet åtgärder för att hindra en snedvridande prissättning i grossistledet. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla som omfattas av reglerade priser fullt ut kan dra nytta av de erbjudanden som är tillgängliga på den konkurrensutsatta marknaden när de önskar göra detta. De som omfattas av reglerade priser måste därför vara utrustade med smarta mätarsystem och ha möjlighet att ingå avtal med dynamiska elpriser. De bör vidare direkt och regelbundet informeras om erbjudanden som finns och besparingar som kan göras på den konkurrensutsatta marknaden, särskilt om avtal med dynamiska elpriser, och de bör få stöd för att svara på och dra fördel av marknadsbaserade erbjudanden.
- (24) Rätten för dem som omfattas av reglerade priser att utan extra kostnad få individuella smarta mätare bör inte hindra medlemsstaterna från att ändra funktioner i smarta mätarsystem när det saknas infrastruktur för smarta mätare eftersom kostnads-nyttoanalysen för att införa smarta mätarsystem var negativ.
- (25) Offentliga ingripanden i prissättningen på el bör inte leda till direkt korssubventionering mellan olika kundkategorier. Enligt den principen får prissättningssystem inte uttryckligen leda till att vissa kundkategorier bär kostnaderna för ingripanden i prissättningen som påverkar andra kundkategorier. Ett prissystem vars kostnader på ett icke-diskriminerande sätt bärs av leverantörer eller andra aktörer bör t.ex. inte anses utgöra direkt korssubventionering.
- (26) För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i unionen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet.
- (27) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utse en sistahandsleverantör. Denna leverantör kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som även fungerar som distributör, under förutsättning att detta uppfyller kraven på åtskillnad i detta direktiv.
- (28) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen när det gäller social och ekonomisk sammanhållning bör bland annat kunna innefatta lämpliga ekonomiska incitament, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och unionsverktyg. Dessa verktyg kan innefatta ansvarsmekanismer för att garantera nödvändiga investeringar.
- (29) I den utsträckning de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster utgör statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.

- (30) Sektorsövergripande lagstiftning utgör en stark grund för konsumentskydd för de många olika energitjänster som finns och som sannolikt kan utvecklas. Trots detta bör vissa grundläggande avtalsenliga rättigheter som kunder har tydligt fastställas.
- (31) Konsumenterna bör ha tillgång till klar och otvetydig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn. Kommissionen har, efter samråd med berörda intressenter, bland dem medlemsstaterna, tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, fastställt en kontrollista för energikonsumenter som ger konsumenter praktisk information om deras rättigheter. Den kontrollistan bör hållas uppdaterad och göras tillgänglig för alla konsumenter och för allmänheten.
- (32) Flera faktorer hindrar konsumenterna från att få tillgång till, förstå och agera utifrån de olika källor för marknadsinformation som de har tillgång till. Möjligheten att jämföra erbjudanden bör därför förbättras och olika hinder för byten bör i största möjliga utsträckning minimeras, utan att detta i onödan begränsar konsumenternas valmöjligheter.
- (33) Mindre kunder måste fortfarande betala en rad avgifter, direkt eller indirekt, när de byter leverantör. Sådana avgifter gör det svårare att identifiera vilken produkt eller tjänst som är bäst, och de begränsar den omedelbara ekonomiska fördelen med ett byte. Även om ett avlägsnande av dessa avgifter kan begränsa konsumenternas val genom att produkter som belönar konsumentlojalitet försvinner, skulle en ytterligare begränsning av avgifternas användning troligen leda till nöjdare och mer engagerade konsumenter och öka konkurrensen på marknaden.
- (34) Kortare tider för byte av leverantör kommer sannolikt att locka konsumenter att leta efter bättre energierbjudanden och byta leverantör. I och med den ökade användningen av informationsteknik bör den tekniska bytesprocessen för att registrera en ny leverantör vid en mätpunkt hos marknadsaktören normalt sett, senast år 2026, kunna slutföras inom 24 timmar, under en vardag. Bortsett från andra moment i bytesprocessen som ska avslutas innan den tekniska bytesprocessen kan påbörjas, skulle man, genom att säkerställa att det vid denna tidpunkt är möjligt att genomföra den tekniska bytesprocessen inom 24 timmar, minimera bytestiden och bidra till mer engagerade konsumenter samt till konkurrens på slutkundsmarknaden. Under alla omständigheter bör hela bytesprocessen inte ta mer än tre veckor från tidpunkten för kundens begäran.
- (35) Oberoende jämförelseverktyg i form av t.ex. webbplatser är ett effektivt sätt för mindre kunder att bedöma fördelarna med de olika energierbjudanden som är tillgängliga på marknaden. Sökverktyg sänker sökkostnaderna eftersom kunderna inte längre behöver samla in information från enskilda leverantörer och tjänstleverantörer. Sådana verktyg kan erbjuda en bra balans mellan behovet av å ena sidan tydlig och kortfattad information och å andra sidan fullständig och detaljerad information. Verktygen bör omfatta så många befintliga erbjudanden som möjligt och täcka marknaden på ett så fullständigt sätt som möjligt i syfte att ge kunderna en representativ översikt. Det är mycket viktigt att mindre kunder har tillgång till minst ett jämförelseverktyg och att informationen som dessa verktyg tillhandahåller är tillförlitlig, objektiv och transparent. I det syftet kan medlemsstaterna ombesörja ett jämförelseverktyg som drivs av en nationell myndighet eller en privat enhet.
- (36) Effektiva möjligheter till oberoende mekanismer för tvistlösning utanför domstol för alla konsumenter, till exempel i form av en energiombudsman, ett konsumentorgan eller en tillsynsmyndighet, borgar för ett bättre konsumentskydd. Medlemsstaterna bör införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.
- (37) Alla konsumenter bör kunna dra nytta av att delta direkt på marknaden, särskilt genom att anpassa sin förbrukning som svar på marknadssignaler och i gengäld få lägre elpriser eller andra ekonomiska incitament. Fördelarna med detta aktiva deltagande kommer sannolikt att öka över tiden, i och med att annars passiva konsumenter blir mer medvetna om sina möjligheter som aktiva kunder, och att informationen om möjligheterna till aktivt deltagande blir mer tillgängliga och kända. Konsumenterna bör ges möjlighet att delta i alla typer av efterfrågeflexibilitet. De bör därför kunna dra fördel av att smarta mätarsystem införs fullt ut och, om ett införande fullt ut bedömts olönsamt, kunna välja att ha ett smart mätarsystem och ett elavtal med dynamiska priser. Detta bör göra det möjligt för dem att anpassa sin förbrukning till prissignaler i realtid som speglar värdet av och kostnaden för el eller transport under olika tidsperioder, samtidigt som medlemsstaterna bör säkerställa att konsumenternas exponering för prisrisker i grossistledet är rimlig. Konsumenterna bör informeras om

fördelarna och de potentiella prisriskerna med avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna bör också säkerställa att de konsumenter som väljer att inte delta aktivt på marknaden inte missgynnas. I stället bör deras välgrundade beslut om de möjligheter som står till buds underlättas på det sätt som är lämpligast med tanke på förhållandena på den nationella marknaden.

- (38) För att maximera fördelarna och ändamålsenligheten med dynamiska elpriser bör medlemsstaterna bedöma om andelen fasta avgifter i elfakturorna kan göras mer dynamisk eller minskas, och bör vidta lämpliga åtgärder om den potentialen finns.
- (39) Alla kundgrupper (industrikunder, kommersiella kunder och hushåll) bör ha tillträde till elmarknaderna för att sälja sin flexibilitet och egenproducerade el. Kunderna bör få möjlighet att dra full nytta av aggregering av produktion och leveranser i större områden samt gränsöverskridande konkurrens. Marknadsaktörer som deltar i aggregering kommer sannolikt att spela en viktig roll som mellanhänder mellan kundgrupper och marknaden. Medlemsstaterna bör få välja lämplig modell för genomförandet och lämplig styrningsmetod för oberoende aggregering samtidigt som man iakttar de allmänna principer som fastställs i detta direktiv. En sådan modell eller strategi kan innefatta val av marknadsbaserade principer eller regleringsprinciper som tillhandahåller lösningar för att efterleva detta direktiv, såsom modeller där obalanser jämnas ut eller när en korrigeringsmetod införs. Den valda modellen bör innehålla transparenta och rättvisa regler för att oberoende aggregatorer ska kunna fylla deras funktion som mellanhänder och för att säkerställa att slutkunden får tillräcklig nytta av deras verksamhet. För att uppmuntra efterfrågefleksibilitet bör produkter definieras på alla elmarknader, och detta bör också gälla för stödtjänster och kapacitetsmarknader.
- (40) I kommissionens meddelande av den 20 juli 2016 med titeln *Den europeiska strategin för utsläppssnål rörlighet* betonas dels behovet av att fasa ut fossila bränslen inom transportsektorn och minska dess utsläpp, särskilt i stadsområden, dels den viktiga roll som elektromobilitet kan spela för att uppnå dessa mål. Utbyggnaden av elektromobilitet är också en viktig del av energiomställningen. De marknadsregler som fastställs i detta direktiv bör därför bidra till att skapa gynnsamma villkor för elfordon av alla slag. De bör framför allt säkerställa ett effektivt införande av allmänt tillgängliga och privata laddningsstationer för elfordon och bör säkerställa en effektiv integrering av laddning av fordon i systemet.
- (41) Efterfrågefleksibilitet spelar en central roll för att möjliggöra smart laddning av elfordon och därmed en effektiv integrering av dessa fordon i elnätet, vilket kommer att få en avgörande betydelse för processen att fasa ut fossila bränslen från transporter.
- (42) Konsumenterna bör ha möjlighet att förbruka, lagra och sälja egenproducerad el på marknaden och att delta på alla elmarknader genom att ge systemet flexibilitet, exempelvis genom lagring av energi, t.ex. lagring som använder elfordon, genom efterfrågefleksibilitet eller genom system för energieffektivitet. Ny teknik kommer att underlätta detta i framtiden. Rättsliga och kommersiella hinder finns dock, t.ex. i form av oproportionella avgifter för el som förbrukas internt, skyldighet att mata in egenproducerad el i energisystemet samt administrativa bördor, bl.a. det faktum att på konsumenter som egenproducerar el och säljer den till systemet måste uppfylla kraven för leverantörer etc. Sådana faktorer som hindrar konsumenter från att producera el, och från att förbruka, lagra eller sälja egenproducerad el på marknaden bör avlägsnas, samtidigt som det bör säkerställas att egenproducerande konsumenter i rimlig omfattning bidrar till systemets kostnader. Medlemsstaterna bör kunna ha andra bestämmelser i sin nationella rätt som reglerar skatter och avgifter för enskilda slutkunder och aktiva kunder som agerar gemensamt samt för hushåll och andra slutkunder.
- (43) Distribuerad energiteknik och konsumentinflytande har gjort småskalig energiproduktion till ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt att tillgodose människors behov och förväntningar i fråga om energikällor, tjänster och lokalt deltagande. Småskalig energiproduktion utgör en inkluderande möjlighet för alla konsumenter att direkt kunna påverka produktion, förbrukning och delning av energi. Initiativ för småskalig energiproduktion är främst inriktade på att tillhandahålla överkomlig energi av ett visst slag, t.ex. förnybar energi, för sina medlemmar eller delägare snarare än att prioritera vinstintresset som traditionella elföretag. Genom att direkt engagera konsumenterna visar dessa initiativ sin potential när det gäller att på ett integrerat sätt underlätta införandet av ny

teknik och nya förbrukningsmönster, inklusive smarta distributionsnät och efterfrågeflexibilitet. Småskalig energiproduktion kan också främja energieffektivitet på hushållsnivå och bidra till kampen mot energifattigdom genom minskad förbrukning och lägre tariffer. Småskalig energiproduktion möjliggör också ett deltagande på elmarknaden för vissa grupper av hushållskunder som annars kanske inte hade haft den möjligheten. När sådana initiativ har varit framgångsrika har de gett en ekonomisk, social och miljömässig fördel för samhället som sträcker sig längre än de fördelar som härrör från tillhandahållandet av energitjänster. Detta direktiv syftar till att erkänna vissa kategorier av medborgarliga energiinitiativ på unionsnivå, såsom *medborgarenergigemenskaper*, för att ge dem en gynnsam ram, rättvis behandling, lika villkor och en välavgränsad katalog av rättigheter och skyldigheter. Hushållskunder bör tillåtas att frivilligt delta i initiativ för småskalig energiproduktion, liksom att lämna dem, utan att förlora vare sig tillgången till de nät som drivs av initiativen eller sina rättigheter som konsumenter. Tillgång till nät som drivs av en medborgarenergigemenskap bör ges på rättvisa och kostnadsbaserade villkor.

- (44) Medlemskap i medborgarenergigemenskaper bör vara öppet för alla kategorier av enheter. Beslutsbefogenheterna inom en medborgarenergigemenskap bör dock begränsas till de medlemmar eller delägare som inte bedriver storskalig kommersiell verksamhet och vars primära ekonomiska verksamhet inte innefattar energisektorn. Medborgarenergigemenskaper anses utgöra en kategori av samarbete mellan medborgare eller lokala aktörer som bör erkännas och skyddas i unionsrätten. Bestämmelserna om medborgarenergigemenskaper utesluter inte förekomsten av andra medborgarinitiativ, t.ex. sådana som härrör från civilrättsliga överenskommelser. Det bör därför vara möjligt för medlemsstaterna att föreskriva att medborgarenergigemenskaper kan inta vilken form som helst, t.ex. en förening, ett kooperativ, ett partnerskap, en ideell organisation eller små och medelstora företag, förutsatt att enheten har rätt att för egen räkning ha rättigheter och skyldigheter.
- (45) Bestämmelserna i detta direktiv om medborgarenergigemenskaper föreskriver rättigheter och skyldigheter som det är möjligt att härleda från andra gällande rättigheter och skyldigheter, såsom avtalsfrihet, rätten att byta leverantör, skyldigheter för systemansvariga för distributionssystem, regler om nätavgifter och balansskyldighet.
- (46) På grund av deras medlemskapsstruktur, styrningskrav och syfte utgör medborgarenergigemenskaper en ny typ av enhet. De bör tillåtas att verka på marknaden på lika villkor utan att snedvrida konkurrensen och de rättigheter och skyldigheter som är tillämpliga på andra elföretag på marknaden bör vara tillämpliga på medborgarenergigemenskaper på ett icke-diskriminerande och proportionellt sätt. Dessa rättigheter och skyldigheter bör vara tillämpliga i enlighet med de roller som de intar, såsom slutkunder, producent, leverantör eller systemansvarig för distributionssystem. Medborgarenergigemenskaper bör inte stöta på rättsliga hinder om de använder sig av befintlig eller framtida informations- och kommunikationsteknik för att dela el som producerats med hjälp av produktionstillgångar inom medborgarenergigemenskapen mellan dess medlemmar eller delägare baserat på marknadsprinciper, till exempel genom att avräkna energikomponenten för medlemmar eller delägare som använder den produktion som finns tillgänglig inom gemenskapen, även över det allmänna nätet, förutsatt att båda mätpunkterna tillhör gemenskapen. Tack vare delning av el kan medlemmar eller delägare få el från produktionsanläggningar inom gemenskapen utan att direkt fysiskt finna sig i närheten av produktionsanläggningen och utan att finna sig bakom en gemensam mätpunkt. Om el delas bör delningen inte påverka uttaget av nätavgifter, tariffer och avgifter som rör elflödet. Delningen bör underlättas i enlighet med de skyldigheter och tidsramar som gäller för balansering, mätning och avräkning. Bestämmelserna i detta direktiv om medborgarenergigemenskaper inkräktar inte på medlemsstaternas behörighet att utforma och genomföra politik relaterad till energisektorn som avser nätavgifter och tariffer eller att utforma och tillämpa energipolitiska finansieringssystem samt kostnadsfördelning, förutsatt att denna politik är icke-diskriminerande och lagenlig.
- (47) Detta direktiv ger medlemsstaterna rätt att tillåta medborgarenergigemenskaper att bli systemansvarig för ett distributionssystem, antingen enligt de allmänna bestämmelserna eller som *systemansvarig för ett slutet distributionssystem*. När en medborgarenergigemenskap väl erhållit status som systemansvarig för ett distributionssystem bör det behandlas som, och ha samma skyldigheter som, en systemansvarig för distributionssystem. Bestämmelserna i detta direktiv om medborgarenergigemenskaper förtydligar endast de aspekter av systemansvaret för ett distributionssystem som sannolikt kan vara relevanta för medborgarenergigemenskaper, medan andra aspekter av systemansvaret för ett distributionssystem är tillämpliga i enlighet med reglerna om systemansvariga för distributionssystem.

- (48) Elfakturor är viktiga informationskällor för slutkunderna. Förutom att ge uppgifter om förbrukning och kostnader kan de också innehålla annan information som hjälper konsumenterna att jämföra sitt nuvarande avtal med andra erbjudanden. Tvister som rör fakturor är emellertid en mycket vanlig källa till klagomål från konsumenterna, vilket är en faktor som bidrar till fortsatt låg konsumenttillfredsställelse och svagt konsumentengagemang i elsektorn. Det är därför nödvändigt att göra fakturor tydligare och lättare att förstå, och att säkerställa att fakturor och faktureringsinformation visar ett begränsat antal viktiga uppgifter som konsumenterna behöver för att kunna styra sin energiförbrukning, jämföra erbjudanden och byta leverantör. Övriga uppgifter bör göras tillgängliga för slutförbrukarna i, tillsammans med, eller genom hänvisningar i, deras fakturor. Dessa uppgifter bör återges på fakturan, eller finnas i ett separat dokument som bifogas fakturan, eller så bör fakturan innehålla en hänvisning till var slutkunden lätt kan hitta dessa uppgifter på en webbplats, via en mobilapplikation eller på annat sätt.
- (49) Det är viktigt att regelbundet tillhandahålla korrekt faktureringsinformation, baserad på faktisk elförbrukning, som tas fram genom smarta mätare, för att hjälpa kunderna att kontrollera sin elförbrukning och sina kostnader. Kunder, och i synnerhet hushållskunder, bör dock ha tillgång till flexibla arrangemang för själva betalningen av sina fakturor. Det kunde exempelvis vara möjligt för kunderna att få löpande faktureringsinformation, men betala bara en gång i kvartalet, eller det kunde finnas produkter för vilka kunden betalar ett fast månadsbelopp, oberoende av den faktiska förbrukningen.
- (50) Bestämmelserna om fakturering i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU⁽⁸⁾ bör uppdateras, effektiviseras och flyttas till det här direktivet där de passar bättre.
- (51) Medlemsstaterna bör uppmuntra en modernisering av distributionsnät, exempelvis genom införande av smarta nät, som bör vara uppbyggda på ett sätt som uppmuntrar decentraliserad produktion och energieffektivitet.
- (52) För att engagera konsumenterna krävs lämpliga incitament och tekniska lösningar, t.ex. smarta mätarsystem. Smarta mätarsystem ökar konsumenternas inflytande, eftersom de därigenom kan få korrekt information i nära realtid om sin förbrukning eller produktion, och kan hantera sin konsumtion bättre, delta i och dra fördel av program för efterfrågeflexibilitet och andra tjänster, och sänka sina elfakturor. Smarta mätarsystem gör det också möjligt för systemansvariga för distributionssystem att få en bättre överblick över sina nät och därmed minska sina drifts- och underhållskostnader, och att föra dessa besparingar vidare till konsumenterna i form av lägre distributionstariffer.
- (53) Beslut på nationell nivå om införandet av smarta mätarsystem bör kunna baseras på en ekonomisk bedömning. Den ekonomiska bedömningen bör ta hänsyn till de långsiktiga fördelarna av införandet av smarta mätarsystem för konsumenterna och hela värdekedjan, såsom bättre nätförvaltning, exaktare planering och identifiering av nätförluster. Om det vid en sådan bedömning skulle framgå att det endast är kostnadseffektivt med sådana mätare för konsumenter med en viss elförbrukning bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta hänsyn till den slutsatsen när de går vidare med införandet av smarta mätarsystem. Den bedömningen bör dock regelbundet omprövas för att hantera större förändringar av de bakomliggande antagandena, eller minst vart fjärde år, mot bakgrund av den snabba tekniska utvecklingen.
- (54) Medlemsstater som inte systematiskt inför smarta mätarsystem bör tillåta konsumenterna att få fördelarna av en installation av en smart mätare, på begäran och på rättvisa och rimliga villkor, och bör förse dem med all relevant information. De konsumenter som inte har smarta mätare bör ha rätt till mätare som uppfyller minimikraven för att de ska kunna få den faktureringsinformation som anges i detta direktiv.

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1).

- (55) För att underlätta konsumenternas aktiva deltagande på elmarknaderna bör de smarta mätersystem som införs av medlemsstaterna vara driftskompatibla, och bör ge de uppgifter som krävs för konsumenternas energistyrssystem. I detta avseende bör medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till relevanta tillgängliga standarder, inbegripet standarder som möjliggör driftskompatibilitet för datamodellen och applikationsnivå, till bästa praxis samt till vikten av att utveckla informationsutbyte, till framtida och innovativa energitjänster, till införandet smarta nät och till en inre marknad för el. Dessutom bör de nationella smarta mätersystem som införts inte utgöra ett hinder för byte av leverantör, och bör vara utrustade med ändamålsenliga funktioner som gör det möjligt för konsumenterna att ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter i nära realtid, att anpassa sin energiförbrukning och, i den mån den stödjande infrastrukturen tillåter det, att erbjuda sin flexibilitet till nätet och till elföretag och att belönas för detta, och att sänka sina elfakturor.
- (56) En viktig aspekt när det gäller leverans till kunder är att ge tillgång till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och till de priser och kostnader som är förknippade med deras förbrukning, så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av den informationen. Konsumenterna bör även ha rätt att få tillräcklig information om sin energiförbrukning. Förskottsbetalningarna bör inte medföra oproportionella nackdelar för användarna, och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om kunderna ges information om energikostnaderna tillräckligt ofta kommer de att uppmuntras till energibesparingar, eftersom de direkt skulle se effekterna av investeringar i energieffektivitet och av ett ändrat beteende. Ett fullständigt genomförande av direktiv 2012/27/EU kommer i detta hänseende att hjälpa konsumenterna att reducera sina energikostnader.
- (57) Det finns för närvarande ett antal olika modeller för hantering av uppgifter som har utvecklats eller håller på att utvecklas i medlemsstaterna efter införandet av smarta mätersystem. Oberoende av modell för uppgiftshantering är det viktigt att medlemsstaterna inför transparenta regler enligt vilka uppgifter är åtkomliga på icke-diskriminerande villkor och säkerställer högsta möjliga it-säkerhet och dataskydd samt opartiskheten hos de enheter som behandlar uppgifter.
- (58) Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda utsatta och energifattiga kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaterna i fråga och kan inbegripa sociala eller energipolitiska åtgärder avseende betalning av elfakturor, investeringar i energieffektivitet för bostäder eller konsumentskydd i form av t.ex. skydd mot bortkoppling. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag, kan åtgärderna för att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster vara olika beroende på om åtgärderna riktas till hushållskunder eller små företag.
- (59) Energitjänster är grundläggande för att trygga unionsmedborgarnas välfärd. Tillräcklig uppvärmning, kylning och belysning samt energi för elapparater är grundläggande tjänster för att garantera en skälig levnadsstandard och människors hälsa. Tillgång till dessa energitjänster gör det också möjligt för unionsmedborgarna att förverkliga sin potential och främjar social delaktighet. Energifattiga hushåll har inte råd med dessa energitjänster på grund av en kombination av låga inkomster, höga energikostnader och dålig energieffektivitet i bostäderna. Medlemsstaterna bör samla in relevant information för att övervaka antalet energifattiga hushåll. Noggranna mätningar bör hjälpa medlemsstaterna att identifiera hushåll som är energifattiga för att sedan tillhandahålla riktat stöd. Kommissionen bör aktivt stödja genomförandet av bestämmelserna i detta direktiv om energifattigdom genom att underlätta utbytet av god praxis mellan medlemsstaterna.
- (60) När medlemsstater berörs av energifattigdom och ännu inte har utarbetat nationella handlingsplaner eller andra lämpliga ramar för att åtgärda energifattigdom, bör de göra detta, i syfte att minska antalet energifattiga kunder. Låga inkomster, höga energikostnader och bostäder med låg energieffektivitet är relevanta faktorer när man fastställer kriterier för mätning av energifattigdom. Under alla omständigheter bör medlemsstaterna säkerställa nödvändig försörjning för utsatta och energifattiga kunder. En integrerad metod skulle kunna användas, till exempel inom energi- och socialpolitiken, och åtgärderna skulle kunna vara socialpolitiska eller inriktade på bättre energieffektivitet i bostäder. Detta direktiv bör stärka nationella åtgärder som gynnar utsatta och energifattiga kunder.

- (61) Systemansvariga för distributionssystem måste på ett kostnadseffektivt sätt integrera ny elproduktion, i synnerhet anläggningar som producerar el från förnybara energikällor, liksom ny last i form av t.ex. last som värmepumpar och elfordon ger upphov till. För detta ändamål bör de systemansvariga för distributionssystem ges möjlighet och incitament att använda tjänster från distribuerade energiresurser i form av t.ex. efterfrågeflexibilitet och energilagring, baserat på marknadsförfaranden, för att kunna driva sina nät på ett effektivt sätt och för att undvika dyra utbyggnader av näten. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder som t.ex. nationella nätföreskrifter och marknadsregler, och bör ge systemansvariga för distributionssystem incitament genom nättariffer som inte skapar hinder för flexibilitet eller för förbättring av nätets energieffektivitet. Medlemsstaterna bör också införa nätutvecklingsplaner för distributionssystem för att underlätta integreringen av anläggningar som producerar el från förnybara energikällor, främja utvecklingen av energilagringsanläggningar och elektrifieringen av transportsektorn och ge systemanvändarna tillräcklig information om väntade utbyggnader och uppgraderingar av nätet, eftersom ett sådant förfarande för närvarande saknas i de flesta medlemsstater.
- (62) Systemoperatörer bör inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar. Enligt den nya utformningen av elmarknaden bör energilagringstjänster vara marknadsbaserade och konkurrenskraftiga. Följaktligen bör korssubventionering mellan energilagring och den reglerade funktionen distribution eller överföring undvikas. En sådan restriktion av ägandet av energilagringsanläggningar syftar till att förhindra en snedvridning av konkurrensen, undanröja risken för diskriminering, säkerställa rättvis tillgång till energilagringstjänster för alla marknadsaktörer och främja ändamålsenlig och effektiv användning av energilagringsanläggningar utöver själva driften av distributions- eller överföringssystemet. Det kravet bör tolkas och tillämpas i överensstämmelse med de rättigheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*), särskilt näringsfriheten och rätten till egendom som garanteras i artiklarna 16 och 17 i stadgan.
- (63) Om energilagringsanläggningar är fullt integrerade nätverkskomponenter som inte används för balansering eller hantering av överbelastning bör de inte omfattas, inom ramen för tillsynsmyndighetens godkännande, av samma strikta begränsningar som systemoperatörer när det gäller att äga, utveckla, förvalta eller driva dessa anläggningar. Sådana fullt integrerade nätverkskomponenter kan omfatta energilagringsanläggningar såsom kondensatorer eller svänghjul som kan tillhandahålla viktiga tjänster för nätens säkerhet och tillförlitlighet, och bidrar till synkronisering mellan olika delar av systemet.
- (64) I syfte att nå målet att helt fasa ut fossila bränslen från elsektorn, och göra den helt fri från utsläpp, är det nödvändigt att göra framsteg i fråga om säsongsmässig energilagring. Denna energilagring skulle fungera som ett verktyg för driften av elsystemet, för att medge både kortsiktiga och säsongsmässiga anpassningar, för att hantera föränderligheten i produktionen av el från förnybara energikällor och de därmed sammanhängande riskerna ur dessa perspektiv.
- (65) Icke-diskriminerande tillträde till distributionsnätet är avgörande för tillträdet för kunder i återförsäljarledet. För att skapa lika villkor i återförsäljarledet bör verksamheten för systemansvariga för distributionssystem övervakas, så att systemansvariga för distributionssystem hindras från att dra fördel av sin vertikala integration när det gäller dess konkurrensställning på marknaden, framför allt gentemot hushållskunder och små icke-hushållskunder.
- (66) När ett slutet distributionssystem används för att skapa optimal effektivitet i en integrerad försörjning som kräver särskilda driftsnormer, eller när ett slutet distributionssystem upprätthålls i första hand för att användas av systemets ägare, bör det vara möjligt att undanta den systemansvarige för distributionssystemet från skyldigheter som skulle utgöra en onödig administrativ börda på grund av det särskilda förhållandet mellan den systemansvarige för distributionssystemet och systemanvändare. Industriområden och kommersiella områden samt områden där gemensamma tjänster tillhandahålls, såsom tågstationer, flygplatser, sjukhus, stora campingplatser med integrerade anläggningar och kemiska industrianläggningar, kan inbegripa slutna distributionssystem på grund av att den verksamhet som bedrivs i dessa anläggningar är av specialiserad karaktär.
- (67) Utan effektiv åtskillnad mellan nätverksamhet och verksamheter som rör produktion och leverans (nedan kallat *effektiv åtskillnad*) finns en inneboende risk för diskriminering, inte bara i samband med nätdriften utan även när det gäller incitamenten för vertikalt integrerade företag att göra de investeringar sina nät som krävs.

- (68) Effektiv åtskillnad kan bara säkerställas genom att man undanröjer incitamentet för vertikalt integrerade företag att diskriminera konkurrenterna i samband med nättillträde och investeringar. Åtskilt ägande, vilket innebär att nätägaren utses till systemansvarig och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen, är helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkerställa försörjningstryggheten. Europaparlamentet hänvisar därför i sin resolution av den 10 juli 2007 om utsikterna för den inre gas- och elmarknaden till åtskilt ägande av överföringsnäten som det effektivaste verktyget för att främja investeringar i infrastruktur på ett icke-diskriminerande sätt och trygga ett rättvist nättillträde för nya aktörer och transparens på marknaden. Vid åtskilt ägande bör det därför ställas krav på medlemsstaterna att säkerställa att en eller flera personer inte kontrollerar en producent eller en leverantör samtidigt som den eller de utövar kontroll över eller rättigheter gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem. Omvänt bör kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem utesluta möjligheten att utöva kontroll över eller rättigheter gentemot en producent eller en leverantör. Inom dessa begränsningar bör en producent eller en leverantör kunna inneha en minoritetsandel i en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.
- (69) Ett system för åtskillnad bör effektivt undanröja eventuella intressekonflikter mellan producenter, leverantörer och systemansvariga för överföringssystem för att skapa incitament för nödvändiga investeringar och för att garantera nya marknadsaktörers tillträde inom ramen för ett transparent och effektivt regelverk, samt bör inte skapa ett alltför betungande regelverk för tillsynsmyndigheter.
- (70) Eftersom åtskilt ägande innebär att företag måste omstruktureras i vissa fall bör medlemsstater som beslutar att tillämpa åtskilt ägande beviljas extra tid för att tillämpa de relevanta bestämmelserna. Med tanke på de vertikala kopplingarna mellan el- och gassektorn bör bestämmelserna om åtskillnad tillämpas över båda sektorerna.
- (71) Vid åtskilt ägande bör, för att säkerställa att nätdriften är helt oberoende av leverans- och produktionsintressen och förhindra utbyte av konfidentiella uppgifter, inte samma person sitta i styrelsen för både en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Av samma skäl bör samma person inte ha rätt att utse medlemmar till en styrelse för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och inte heller utöva kontroll över eller rättigheter gentemot en producent eller en leverantör.
- (72) Inrättandet av en systemansvarig eller systemansvarig för överföring som är oberoende av leverans- eller produktionsintressen bör göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att bibehålla sitt ägande av nättillgångar, samtidigt som en faktisk intresseuppsdelning säkerställs, förutsatt att den oberoende systemansvarige eller oberoende systemansvarige för överföring utför den systemansvariges samtliga uppgifter och förutsatt att detaljerad reglering och omfattande myndighetstillsyn införs.
- (73) När ett företag som den 3 september 2009 ägde ett överföringssystem ingick i ett vertikalt integrerat företag, bör medlemsstaterna ges ett val mellan åtskilt ägande och inrättande av en systemansvarig eller systemansvarig för överföring vilka är oberoende av leverans- eller produktionsintressen.
- (74) För att till fullo kunna tillvarata delägarnas intressen i vertikalt integrerade företag bör medlemsstaterna kunna välja mellan att antingen införa åtskilt ägande genom direkt avyttring eller genom att dela upp det integrerade företagets aktier på aktier i ett nätföretag och aktier i ett återstående leverans- och produktionsföretaget, förutsatt att kraven i samband med åtskilt ägande faktiskt har uppfyllts.
- (75) För att införandet av en oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföring ska bli effektivt bör särskilda kompletterande regler antas. Reglerna om oberoende systemansvariga för överföring ger ett lämpligt regelverk för att garantera rättvis konkurrens, tillräckliga investeringar, tillträde för nya marknadsaktörer och integration av elmarknaderna. Effektiv åtskillnad med hjälp av regler om oberoende systemansvariga för överföring bör bygga på dels en pelare av organisatoriska åtgärder och åtgärder avseende förvaltningen av systemansvariga för överföringssystem, dels en pelare av åtgärder avseende investeringar, anslutning av ny produktionskapacitet till nätet och marknadsintegrering genom regionalt samarbete. Oberoendet för systemansvariga för överföring bör också säkerställas bland annat genom vissa karenstider, under vilka ingen ledningsverksamhet eller annan relevant verksamhet som ger tillgång till samma information som den som erhållits i en ledande ställning i ett företag utövas inom det vertikalt integrerade företaget.

- (76) Medlemsstaterna har rätt att välja fullständigt åskilt ägande på deras territorium. Om en medlemsstat har valt fullständigt åskilt ägande, har ett företag inte rätt att välja alternativet med en oberoende systemansvarig eller en oberoende systemansvarig för överföring. Företag som bedriver något slags produktions- eller leveransverksamhet får dessutom inte direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem från en medlemsstat som har valt fullständigt åskilt ägande.
- (77) När en effektiv åtskillnad genomförs, bör principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn respekteras. Därför bör samma person, på egen hand eller tillsammans med någon annan, inte tillåtas att, i strid med reglerna för åskilt ägande eller med lösningen med en oberoende systemansvarig, utöva kontroll över eller någon rättighet i fråga om sammansättning av och röstning eller beslutsfattande i både organ för systemansvariga för överföringssystem eller överföringssystem och organ för producent eller leverantör. Under förutsättning att den relevanta medlemsstaten kan visa att det relevanta kraven har uppfyllts, bör, vid åskilt ägande och lösningen med en oberoende systemansvarig, två skilda offentliga organ kunna kontrollera produktions- och leveransverksamhet å ena sidan och överföring å den andra.
- (78) Fullständigt effektiv åtskillnad mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan leverans- och produktionsverksamhet bör gälla i hela unionen, för både unionsföretag och tredjelandsföretag. För att säkerställa att å ena sidan nätverksamheten och å andra sidan leverans- och produktionsverksamheten i unionen bedrivs oberoende av varandra, bör tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att vägra att certifiera sådana systemansvariga för överföringssystem som inte uppfyller bestämmelserna om åtskillnad. För att säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas enhetligt i hela unionen bör tillsynsmyndigheterna ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning, när de fattar beslut om certifiering. För att dessutom säkerställa att unionens internationella åtaganden respekteras, och för att säkerställa solidaritet och energitrygghet inom unionen, bör kommissionen ha rätt att avge ett yttrande över certifiering avseende ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer.
- (79) Tillståndsförfarandena får inte leda till administrativa bördor som är oproportionella i förhållande till producenternas storlek och eventuella inverkan. Obefogat utdragna tillståndsförfaranden kan hindra nya aktörer att komma in på marknaden.
- (80) För att den inre marknaden för el ska fungera korrekt behöver tillsynsmyndigheterna kunna fatta beslut i alla relevanta tillsynsfrågor, och de behöver också vara fullständigt oberoende av övriga offentliga eller privata intressen. Detta hindrar varken domstolsprövning eller parlamentarisk övervakning enligt medlemsstaternas konstitutionella rätt. Vidare får inte den nationella lagstiftarens godkännande av tillsynsmyndighetens budget utgöra ett hinder för budgetmässig självständighet. Reglerna om tillsynsmyndighetens självständiga ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten bör tillämpas inom ramen för nationell budgetlagstiftning och nationella budgetbestämmelser. Samtidigt som medlemsstaterna med hjälp av ett lämpligt roterande system bidrar till tillsynsmyndigheternas oberoende gentemot politiska eller ekonomiska intressen, bör medlemsstaterna ha möjlighet att vederbörligen beakta de tillgängliga personella resurserna och styrelsens storlek.
- (81) Tillsynsmyndigheterna bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från de systemansvariga för överförings- eller distributionssystemet eller på grundval av ett förslag som dessa systemansvariga och nätanvändare kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör tillsynsmyndigheterna säkerställa att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och avspeglar kostnaderna, och samtidigt ta hänsyn till de långsiktiga marginalkostnader för näten som går att undvika med hjälp av distribuerad produktion och åtgärder för styrning av efterfrågan.
- (82) Tillsynsmyndigheterna bör fastställa eller godkänna enskilda nättariffer för överförings- och distributionsnät eller fastställa en metod, eller båda delarna. I vardera fallen bör tillsynsmyndighetens oberoende när det gäller att fastställa nätagifter enligt artikel 57.4 b ii bevaras.
- (83) Tillsynsmyndigheter bör säkerställa att systemansvariga för överförings- och distributionssystem vidtar lämpliga åtgärder för att göra sitt nätverk mer motståndskraftigt och flexibelt. I det avseendet bör de övervaka dessa systemansvarigas resultat på grundval av indikatorer såsom förmågan hos de systemansvariga för överförings- och distributionssystem att driva ledningar enligt en dynamisk rankning av ledningar, utvecklingen av fjärrövervakning och realtidskontroller av omformarstationer, den minskade nätförlusten och frekvensen av och längden på strömbrott.

- (84) Tillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att utfärda bindande beslut avseende elföretag och att antingen själva ålägga, eller föreslå att en behörig domstol ålägger, effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter. I det syftet bör tillsynsmyndigheterna ha möjlighet att begära in relevant information från elföretagen, att genomföra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister. Tillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om lämpliga åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som är nödvändig för att den inre marknaden för el ska fungera korrekt.
- (85) Tillsynsmyndigheterna bör samordna sinsemellan när de fullgör sina uppgifter för att säkerställa att det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (nedan kallat *Entso för el*), EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem och regionala samordningscentrum, fullgör sina skyldigheter i enlighet med regelverket för den inre marknaden för el, och enligt beslut fattade av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer), som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 ⁽⁹⁾. I och med att Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem och de regionala samordningscentrumen har fått utökat operativt ansvar är det nödvändigt att stärka övervakningen med avseende på enheter som driver verksamhet på unionsnivå eller regional nivå. Tillsynsmyndigheter bör samråda med varandra och bör samordna sin tillsyn för att gemensamt fastställa situationer där Entso för el, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem eller regionala samordningscentrum inte uppfyller sina respektive skyldigheter.
- (86) Tillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på skyldigheter avseende samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster i enlighet med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentrationer med en unionsdimension, eller reglerna för den inre marknaden, såsom regler om den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som berörs av ett beslut av en tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.
- (87) Detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG ⁽¹⁰⁾ fråntar inte medlemsstaterna möjligheten att fastställa och föra en egen nationell energipolitik. Detta innebär att det, beroende på medlemsstatens konstitutionella arrangemang, kan falla inom medlemsstatens behörighet att bestämma den politiska ram inom vilken tillsynsmyndigheterna ska verka, t.ex. när det gäller försörjningstrygghet. Allmänna energipolitiska riktlinjer som medlemsstaten utfärdar bör emellertid inte inkräkta på tillsynsmyndigheternas oberoende och självständighet.
- (88) Förordning (EU) 2019/943 föreskriver att kommissionen ska anta riktlinjer eller nätföreskrifter i syfte att uppnå den harmoniseringsgrad som krävs. Sådana riktlinjer och nätföreskrifter utgör bindande genomförandeåtgärder och är, även med avseende på vissa bestämmelser i detta direktiv, ett användbart hjälpmedel som snabbt kan ändras om det skulle behövas.
- (89) Medlemsstaterna och de avtalsslutande parterna i fördraget om upprättande av en energigemenskap ⁽¹¹⁾ bör ha ett nära samarbete om alla frågor som rör utvecklingen av en integrerad elhandelsregion och bör inte vidta åtgärder som äventyrar den fortsatta integreringen av elmarknaderna eller försörjningstryggheten i medlemsstater och avtalsslutande parter.
- (90) Detta direktiv bör läsas i förening med förordning (EU) 2019/943 som fastställer de grundläggande principerna för den nya marknadsmodellen för elmarknaden som kommer att möjliggöra bättre kompensation för flexibilitet, tillhandahålla lämpliga prissignaler och säkerställa utvecklingen av fungerande och integrerade kortfristiga marknader. Förordning (EU) 2019/943 fastställer också nya regler på olika områden, t.ex. om kapacitetsmekanismer och samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (se sidan 22 i detta nummer av EUT).

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94).

⁽¹¹⁾ EUT L 198, 20.7.2006, s. 18.

- (91) Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns i stadgan. Således bör detta direktiv tolkas och tillämpas i överensstämmelse med dessa rättigheter och principer, särskilt rätten till skydd av personuppgifter som garanteras i artikel 8 i stadgan. Det är avgörande att all behandling av personuppgifter enligt detta direktiv överensstämmer med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽¹²⁾.
- (92) För att åstadkomma den minsta grad av harmonisering som krävs för att uppnå målen med detta direktiv bör kommissionen ges befogenhet att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget så att den kan fastställa regler beträffande omfattningen av tillsynsmyndigheternas skyldigheter att samarbeta med varandra och med Acer och fastställa detaljerna i förfarandet för efterlevnad av nätföreskrifter och riktlinjer. Det är av särskild vikt att kommissionen anordnar lämpliga samråd under det förberedande arbetet, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd utförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning ⁽¹³⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelsen av delegerade akter.
- (93) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter för att fastställa krav på driftskompatibilitet för energitjänster samt icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till uppgifter om mätning, förbrukningsuppgifter samt de uppgifter som krävs för att en kund ska kunna byta leverantör, efterfrågefleksibilitet och andra tjänster. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ⁽¹⁴⁾.
- (94) Om ett undantag gäller enligt artikel 66.3, 66.4 eller 66.5, bör undantaget även omfatta bestämmelser i detta direktiv som är underordnade eller kräver en föregående tillämpning av någon av de bestämmelser från vilka det har beviljats undantag.
- (95) Bestämmelserna i direktiv 2012/27/EU om elmarknaderna, såsom bestämmelser om mätare för och fakturering av el, efterfrågefleksibilitet, prioriterad inmatning och nättillträde för högeffektiv kraftvärme, uppdateras genom bestämmelserna i det här direktivet och förordning (EU) 2019/943. Direktiv 2012/27/EU bör därför ändras i enlighet med detta.
- (96) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en fullt fungerande inre marknad för el, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare på grund av dess omfattning och verkningar kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (97) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽¹⁵⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.
- (98) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell rätt bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiv 2009/72/EG. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av direktiv 2009/72/EG.
- (99) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av direktiv 2009/72/EG som anges i bilaga III.

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽¹³⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁵⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution, energilagring och leverans av el, samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att skapa verkligt integrerade, konkurrensutsatta, konsumentorienterade, flexibla, rättvisa och transparenta elmarknader i unionen.

Genom att utnyttja fördelarna med en integrerad marknad syftar detta direktiv till att säkerställa överkomliga, transparenta energipriser och energikostnader för konsumenterna, en hög grad av försörjningstrygghet och en smidig övergång till ett hållbart koldioxidsnålt energisystem. Det innehåller grundläggande regler för hur unionens elsektor ska organiseras och fungera, särskilt regler om konsumentinflytande och konsumentskydd, öppet tillträde till den integrerade marknaden, tredje parts tillträde till överförings- och distributionsinfrastruktur, samt krav avseende åtskillnad och regler om oberoende för tillsynsmyndigheter i medlemsstaterna.

Detta direktiv fastställer även former för samarbete mellan medlemsstater, tillsynsmyndigheter och systemansvariga för överföringssystem för att åstadkomma en fullständigt sammanlänkad inre marknad för el som ökar integrationen av el från förnybara energikällor, fri konkurrens och försörjningstrygghet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *kund*: en grossist eller slutkund av el.
2. *grossist*: en fysisk eller juridisk person som köper el i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system i vilket personen är etablerad.
3. *slutkund*: en kund som köper el för eget bruk.
4. *hushållskund*: en kund som köper el för sin egen hushållsförbrukning och inte för kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet.
5. *icke-hushållskund*: en fysisk eller juridisk person, inklusive producenter, industrikunder samt företag, små och medelstora företag och grossister, som köper el som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning.
6. *mikroföretag*: ett företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner EUR.
7. *små företag*: företag med färre än 50 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 10 miljoner EUR.
8. *aktiv kund*: en slutkund, eller en grupp av samarbetande slutkund, som förbrukar eller lagrar el som producerats inom den egna fastigheten vilken är belägen inom ett avgränsat område, eller, om en medlemsstat tillåter detta, på en annan plats, eller som säljer egenproducerad el eller deltar i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem, förutsatt att dessa verksamheter inte är deras huvudsakliga kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.
9. *elmarknader*: elmarknader, inklusive OTC-marknader och elbörser, marknader för handel med energi, kapacitet, balanstjänster och stödtjänster inom alla tidsramar, däribland terminsmarknader, dagen före-marknader och intradagsmarknader.

10. *marknadsaktör*: marknadsaktör enligt definitionen i artikel 2.25 i förordning (EU) 2019/943.
11. *medborgarenergigemenskap*: en juridisk person som
- a) baseras på frivilligt och öppet deltagande och som de facto kontrolleras av medlemmar eller delägare, som är fysiska personer, lokala myndigheter, däribland kommuner, eller små företag,
 - b) har som främsta mål är att ge sina medlemmar eller delägare eller det närområde där det är verksamt miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar, snarare än att generera ekonomisk vinst, och
 - c) får delta i produktion, inklusive från förnybara energikällor, distribution och leverans, förbrukning, aggregering, energilagring, energieffektivitetstjänster eller, laddningstjänster för elfordon eller tillhandahålla andra energitjänster till sina medlemmar eller delägare.
12. *leverans*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av el till kunder.
13. *avtal om leverans av el*: ett avtal om leverans av el, men som inte inbegriper elderivat.
14. *elderivat*: ett finansiellt instrument som anges i punkt 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU ⁽¹⁶⁾ och som avser el.
15. *avtal med dynamiska elpriser*: ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som återspeglar prisförändringar på spotmarknaderna, inbegripet dagen före- och intradagsmarknaderna med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.
16. *uppsägningsavgift*: varje typ av avgift som en leverantör eller en marknadsaktör som deltar i aggregering debiterar en kund till följd av uppsägning av ett avtal om leverans av el eller ett tjänsteavtal.
17. *avgift för byte av leverantör*: varje typ av avgift för att byta leverantör eller den marknadsaktör som deltar i aggregering, inklusive uppsägningsavgifter, som en leverantör eller en marknadsaktör som deltar i aggregering eller en systemansvarig direkt eller indirekt debiterar en kund.
18. *aggregering*: en funktion som fullgörs av en fysisk eller juridisk person som kombinerar flera kundlaster eller producerad el för försäljning, inköp eller auktionering på alla slags organiserade elmarknader.
19. *oberoende aggregator*: en marknadsaktör som deltar i aggregering och som inte är ansluten till kundens leverantör.
20. *efterfrågeflexibilitet*: förändringar i belastningen i fråga om el från slutkunder, jämfört med deras normala eller nuvarande konsumtionsmönster, som svar på marknadssignaler, inbegripet som svar på tidsvarierande elpriser eller ekonomiska incitament, eller som svar på antagandet av slutkundens bud om att sälja efterfrågeminskning eller -ökning till ett visst pris på organiserade marknader enligt definitionen i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 ⁽¹⁷⁾, enskilt eller genom aggregering.
21. *faktureringsinformation*: informationen på en slutkunds faktura, med undantag för en betalningsbegäran.
22. *traditionell mätare*: en analog eller elektronisk mätare som inte både kan sända och ta emot uppgifter.
23. *smarta mätersystem*: ett elektroniskt system som kan mäta el som tillförs nätet eller elförbrukningen, tillhandahålla mer information än en traditionell mätare och som kan sända och ta emot uppgifter för informations-, övervaknings- och kontrolländamål genom någon form av elektronisk kommunikation.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

⁽¹⁷⁾ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 363, 18.12.2014, s. 121).

24. *driftskompatibilitet*: i samband med smarta mätare, förmågan hos två eller flera energi- eller kommunikationsnät, -system, -anordningar, -tillämpningar eller -komponenter att samverka samt att utbyta och använda information för att utföra önskade funktioner.
25. *avräkningsperiod för obalanser*: avräkningsperiod för obalanser enligt definitionen i artikel 2.15 i förordning (EU) 2019/943.
26. *nära realtid*: i samband med smarta mätare, en kort period, vanligtvis några sekunder eller högst den period för avräkning av obalanser som tillämpas på den nationella marknaden.
27. *bästa tillgängliga teknik*: i samband med dataskydd och datasäkerhet i en miljö med smarta mätare, den effektivaste, mest avancerade och praktiskt lämpliga teknik för att, i princip, ge förutsättningarna för att uppfylla unionens regler för dataskydd och säkerhet.
28. *distribution*: transport av el i system med högspännings-, mellanspännings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans.
29. *systemansvarig för distributionssystem*: en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift, säkerställande av underhåll av och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.
30. *energieffektivitet*: förhållandet mellan, å ena sidan, produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och, å andra sidan, mängden tillförd energi.
31. *energi från förnybara energikällor* eller *förnybar energi*: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, solenergi (termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi) och geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas.
32. *distribuerad produktion*: produktionsanläggningar som är anslutna till distributionssystem.
33. *laddningsstation*: ett gränssnitt där ett elfordon i taget kan laddas eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut.
34. *överföring*: transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutkunder eller distributörer, men inte leverans.
35. *systemansvarig för överföringssystem*: en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.
36. *systemanvändare*: en fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från ett överföringssystem eller distributionssystem.
37. *produktion*: framställning av el.
38. *producent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el.
39. *sammanlänkning*: utrustning som används för sammanlänkning av elsystem.
40. *sammanlänkat system*: ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänknings.
41. *direktledning*: antingen en elledning som kopplar samman en enskild produktionsplats med en enskild kund, eller en elledning som kopplar samman en producent och en elleverantör så att dessa direkt kan försörja sina egna fastigheter, dotterbolag och kunder.
42. *litet enskilt system*: ett system som hade en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mindre än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system.

43. *litet sammanlänkat system*: ett system som hade en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mer än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system.
44. *överbelastning*: överbelastning enligt definitionen i artikel 2.4 i förordning (EU) 2019/943.
45. *balansering*: balansering enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2019/943.
46. *balansenergi*: enligt definitionen i artikel 2.11 i förordning (EU) 2019/943.
47. *balansansvarig part*: balansansvarig part enligt definitionen i artikel 2.14 i förordning (EU) 2019/943.
48. *stödtjänst*: en tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem, inbegripet balansering och icke-frekvensrelaterade stödtjänster men inte inbegripet hantering av överbelastning.
49. *icke-frekvensrelaterad stödtjänst*: en tjänst som används av en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokala nät, kortslutningsström, förmåga till dödnätsstart och till ö-drift.
50. *regionalt samordningscentrum*: ett regionalt samordningscentrum som inrättas enligt artikel 35 i förordning (EU) 2019/943.
51. *helt integrerade nätkomponenter*: nätkomponenter som är integrerade i överförings- eller distributionssystemet, däribland lagringsanläggningar, och som används uteslutande för att säkerställa säker och tillförlitlig drift av överförings- eller distributionssystemet, och inte för balansering eller hantering av överbelastning.
52. *integrerat elföretag*: ett vertikalt integrerat företag eller horisontellt integrerat företag.
53. *vertikalt integrerat företag*: ett elföretag eller en grupp av elföretag där samma person eller personer direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans.
54. *horisontellt integrerat företag*: ett elföretag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion för försäljning, överföring, distribution eller leverans samt en annan verksamhet utan anknytning till el.
55. *anknutet företag*: ett anknutet företag enligt definitionen i artikel 2.12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU ⁽¹⁸⁾, och ett företag som tillhör samma aktieägare.
56. *kontroll*: rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom
- a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,
 - b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och organens omröstningar eller beslut.
57. *elföretag*: en fysisk eller juridisk person, med undantag för slutkunder, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, aggregering, efterfrågefleksibilitet, energilagring, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter.
58. *tillförlitlighet*: både leverans- och försörjningstrygghet i fråga om el och teknisk säkerhet.

⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19).

59. *energilagring*: i elsystemet en uppskjutning av den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktions-tillfället, eller omvandlingen av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin, och den därpå följande återomvandlingen av den energin till elenergi eller användningen som en annan energibärare.

60. *energilagringsanläggning*: en anläggning i elsystemet där energi lagras.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV ELSEKTORN

Artikel 3

Konkurrenskraftig, konsumentinriktad, flexibel och icke-diskriminerande elmarknad

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras nationella rätt inte i onödan hindrar gränsöverskridande handel med el, konsumentdeltagande genom bl.a. efterfrågefleksibilitet, investeringar i framför allt intermittent och flexibel energiproduktion, energilagring, eller utbyggnad av elektromobilitet eller nya sammanlänkningsvägar mellan medlemsstaterna och ska säkerställa att elpriserna återspeglar den faktiska efterfrågan och det faktiska utbudet.
2. Vid utveckling av nya sammanlänkningsvägar ska medlemsstaterna ta hänsyn till elsammanlänkningsmålen som anges i artikel 4 d 1 i förordning (EU) 2018/1999.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att det inte finns några otillbörliga hinder inom den inre marknaden för el vad gäller marknadsinträde, marknadsutträde, utan att det påverkar de behörigheter som medlemsstaterna behåller i förhållande till tredjeländer.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa lika villkor i de fall då elföretagen omfattas av transparenta, proportionella och icke-diskriminerande regler och avgifter och att de behandlas på ett transparent, proportionellt och icke-diskriminerande sätt, med avseende på balansansvar, tillträde till grossistmarknaderna, tillgång till uppgifter, bytesprocesser och faktureringsystem och, i förekommande fall, licensiering.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att marknadsaktörer från tredjeländer, när de bedriver verksamhet på den inre marknaden för el, ska efterleva tillämplig unionsrätt och nationell rätt, inbegripet sådan som avser miljö och säkerhet.

Artikel 4

Fritt val av leverantör

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att köpa el från valfri leverantör, och ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att ha flera elleveransavtal samtidigt, förutsatt att erforderliga anslutningar och mätpunkter är etablerade.

Artikel 5

Marknadsbaserade leveranspriser

1. Leverantörerna ska ha rätt att själva fastställa priset på den el som de levererar till kunderna. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa effektiv konkurrens mellan leverantörerna.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa skydd för energifattiga eller utsatta hushållskunder, enligt artiklarna 28 och 29 genom socialpolitiska åtgärder eller på andra sätt än genom offentliga ingripanden i prissättningen på el.
3. Genom undantag från punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna tillämpa offentliga ingripanden i prissättningen på el till energifattiga eller utsatta hushållskunder. Sådana offentliga ingripanden ska omfattas av de villkor som fastställs i punkterna 4 och 5.
4. Offentliga ingripanden i prissättningen på el ska
 - a) vara av allmänt ekonomiskt intresse och inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppfylla det allmänna ekonomiska intresset,

- b) vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara,
- c) garantera lika tillträde för unionens elföretag till kunderna,
- d) vara begränsade i tid och proportionella i fråga om förmånstagarna,
- e) inte på ett diskriminerande sätt medföra merkostnader för marknadsaktörer.

5. Varje medlemsstat som tillämpar offentliga ingripanden i prissättningen på leveranser av el i enlighet med punkt 3 i denna artikel ska också iakttä artiklarna 3.3 d och 24 i förordning (EU) 2018/1999, oavsett om den berörda medlemsstaten har ett betydande antal energifattiga hushåll.

6. För att under en övergångsperiod upprätta effektiv konkurrens om elleveransavtal mellan leverantörer och uppnå fullt effektiva marknadsbaserade slutkundspriser för el i enlighet med punkt 1, får medlemsstaterna göra offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el till hushållskunder och till mikroföretag som inte omfattas av offentliga ingripanden enligt punkt 3.

7. Offentliga ingripanden enligt punkt 6 ska uppfylla de kriterier som anges i punkt 4 och ska

- a) åtföljas av ett antal åtgärder för att uppnå effektiv konkurrens och av en metod för att bedöma de framsteg som gjorts avseende dessa åtgärder,
- b) fastställas med hjälp av en metod som garanterar icke-diskriminerande behandling av leverantörer,
- c) fastställas till ett pris som är högre än kostnaderna, på en nivå där effektiv priskonkurrens kan uppstå,
- d) utformas för att minimera negativa effekter på grossistmarknaden för el,
- e) säkerställa att alla förmånstagare av sådana offentliga ingripanden har möjlighet att välja konkurrenskraftiga marknadserbjudanden och får direkt information åtminstone en gång i kvartalet om de erbjudanden som finns och de besparingar som kan göras på den konkurrensutsatta marknaden, särskilt vad gäller avtal med dynamiska elpriser samt får stöd för att byta till ett marknadsbaserat erbjudande,
- f) säkerställa att alla förmånstagare av sådana offentliga ingripanden, enligt artiklarna 19 och 21, har rätt till och erbjuds att få smarta mätare installerade utan extra initialkostnader för dessa kunder, informeras direkt om möjligheten att få smarta mätare installerade och får det stöd som krävs,
- g) inte leda till direkt korssubventionering mellan de kunder som får leveranser till fria marknadspriser och de som får leveranser till reglerade leveranspriser.

8. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla de åtgärder som vidtagits i enlighet med punkterna 3 och 6 inom en månad från den dag då de antogs, och de får tillämpa dem omedelbart. Anmälan ska åtföljas av en förklaring till varför andra instrument inte var tillräckliga för att uppnå det eftersträlvade målet, hur de krav som anges i punkterna 4 och 7 uppfylls och effekterna av de anmälda åtgärderna på konkurrensen. Anmälan ska ange vilka förmånstagare som omfattas, åtgärdernas varaktighet och antalet hushållskunder som berörs av åtgärden och förklara hur det reglerade priset har fastställts.

9. Senast den 1 januari 2022 och den 1 januari 2025 ska medlemsstaterna lämna in rapporter till kommissionen om genomförandet av denna artikel, om huruvida ett offentligt ingripande enligt denna artikel är nödvändigt och proportionellt och en bedömning av framstegen med att uppnå en effektiv konkurrens mellan leverantörer och en övergång till marknadsbaserade priser. De medlemsstater som tillämpar reglerade priser i enlighet med punkt 6 ska rapportera om huruvida villkoren i punkt 7 uppfylls, inbegripet om leverantörer som är skyldiga att tillämpa sådana ingripanden uppfyller kraven, samt om de reglerade prisernas inverkan på dessa leverantörers finanser.

10. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen se över och lägga fram en rapport till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av denna artikel i syfte att uppnå marknadsbaserade slutkundspriser för el, vid behov tillsammans med eller åtföljd av ett lagstiftningsförslag. Detta lagstiftningsförslag kan innehålla ett slutdatum för reglerade priser.

*Artikel 6***Tillträde för tredje part**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributions-systemen grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla kunder samt tillämpas objektivt och utan diskriminering mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska säkerställa att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända i enlighet med artikel 59 innan de träder i kraft samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.
2. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet får vägra tillträde till systemet om det saknar nödvändig kapacitet. Vederbörligen motiverade skäl, som särskilt tar hänsyn till artikel 9 och som grundas på objektiva och tekniskt och ekonomiskt motiverade kriterier, ska anges för en sådan vägran. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna i dessa medlemsstater, ska säkerställa att dessa kriterier tillämpas konsekvent och att en systemanvändare som vägrats tillträde har tillgång till ett tvistlösningsförfarande. Vid behov, och om tillträde till systemet har vägrats, ska tillsynsmyndigheterna också säkerställa att den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet tillhandahåller relevant information om vilka åtgärder som skulle krävas för att förstärka nätet. Denna information ska alltid tillhandahållas om tillträde till laddningsstationer har nekats. Den part som begär sådan information får åläggas en rimlig avgift för att täcka kostnaderna för tillhandahållande av informationen.
3. Denna artikel ska även tillämpas på medborgarenergigemenskaper som förvaltar distributionsnät.

*Artikel 7***Direktledningar**

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för
 - a) alla producenter och elleverantörer som är etablerade inom deras territorium att leverera till sina egna fastigheter, dotterbolag och kunder genom en direktledning, utan att drabbas av oproportionella administrativa förfaranden eller kostnader,
 - b) alla kunder inom deras territorium att, enskilt eller gemensamt, få leveranser via en direktledning från producenter och elleverantörer.
2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att uppföra direktledningar inom deras territorium. Dessa kriterier ska vara objektiva och icke-diskriminerande.
3. Möjligheten att leverera el genom en direktledning enligt punkt 1 i denna artikel ska inte påverka möjligheten att ingå elavtal i enlighet med artikel 6.
4. Medlemsstaterna får utfärda tillstånd att uppföra en direktledning, antingen på villkor av att tillträde till systemet har vägrats på grundval av artikel 6, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 60 har inletts.
5. Medlemsstaterna får vägra att ge tillstånd för en direktledning om ett sådant tillstånd skulle försvåra tillämpningen av bestämmelserna om skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i artikel 9. Vederbörligen motiverade skäl ska anges för en sådan vägran.

*Artikel 8***Tillståndsförfarande för ny kapacitet**

1. Vid anläggning av ny produktionskapacitet ska medlemsstaterna använda ett tillståndsförfarande som ska genomföras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.
2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att anlägga produktionskapacitet på deras territorium. Vid fastställandet av lämpliga kriterier ska medlemsstaterna ta hänsyn till
 - a) säkerhet och tillförlitlighet i elsystemet, elinstallationer och tillhörande utrustning,
 - b) skydd av folkhälsa och allmän säkerhet,
 - c) miljöskydd,

- d) markanvändning och lokalisering,
- e) användningen av allmän mark,
- f) energieffektivitet,
- g) typ av primärkällor,
- h) sökandens specifika egenskaper, t.ex. teknisk, ekonomisk och finansiell förmåga,
- i) överensstämmelse med de åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 9,
- j) produktionskapacitetens bidrag till uppnåendet av unionens övergripande mål om att åtminstone 32 % av unionens slutliga energianvändning (brutto) år 2030 ska komma från förnybara energikällor, som avses i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ⁽¹⁹⁾,
- k) produktionskapacitetens bidrag till utsläppsminskning, och
- l) alternativ till anläggande av ny produktionskapacitet, såsom lösningar som bygger på efterfrågefleksibilitet samt energilagring.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns särskilda, förenklade och effektiviserade tillståndsförfaranden för liten decentraliserad produktion och/eller distribuerad produktion, som tar hänsyn till deras begränsade storlek och eventuella inverkan.

Medlemsstaterna får fastställa riktlinjer för detta särskilda tillståndsförfarande. Tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga nationella myndigheter, även planeringsmyndigheter, ska se över dessa riktlinjer och får rekommendera ändringar.

Om medlemsstaterna har fastställt särskilda förfaranden för beviljande av markanvändning för stora nya infrastrukturprojekt som avser produktionskapacitet, ska medlemsstaterna vid behov se till att dessa förfaranden omfattar anläggandet av ny produktionskapacitet och att de tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt och inom en lämplig tidsram.

4. Förfarandena och kriterierna för beviljande av tillstånd ska offentliggöras. Om en ansökan om tillstånd avslås ska den sökande informeras om skälen för avslagsbeslutet. Dessa skäl ska vara objektiva, icke-diskriminerande, välgrundade och vederbörligen motiverade. De sökande ska ha möjlighet att överklaga.

Artikel 9

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att elföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömässigt hållbar elmarknad, och de får inte diskriminera mellan dessa företag när det gäller deras rättigheter eller skyldigheter.

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i EUF-fördraget, särskilt artikel 106, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, regelbundenhet, kvalitet och pris vad gäller leveranser, samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet, energi från förnybara energikällor och klimatskydd. Dessa skyldigheter ska vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att elföretag i unionen kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som gäller prissättningen på el ska uppfylla kraven i artikel 5 i detta direktiv.

3. Om det tillhandahålls ekonomisk ersättning, annan form av ersättning och exklusiva rättigheter som en medlemsstat beviljar för uppfyllandet av åliggandena i punkt 2 i denna artikel eller för tillhandahållande av samhällsombäddande tjänster enligt artikel 27, ska detta ske på ett icke-diskriminerande och transparent sätt.

4. Medlemsstaterna ska när de genomfört detta direktiv informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla samhällsombäddande och allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och deras eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De ska därefter vartannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om de kräver undantag från detta direktiv eller ej.

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa artiklarna 6, 7 och 8 i detta direktiv, i den utsträckning som tillämpningen av dessa, rättsligt eller i praktiken, skulle hindra elföretagen från att fullgöra de skyldigheter som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset och i den mån som handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot unionens intressen. Unionens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller kunder i enlighet med artikel 106 i EUF-fördraget och detta direktiv.

KAPITEL III

KONSUMENTINFLYTANDE OCH KONSUMENTSKYDD

Artikel 10

Grundläggande avtalsenliga rättigheter

1. Medlemsstaterna ska se till att alla slutkunder har rätt att få sin elleverans tillhandahållen av en leverantör, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat leverantören är registrerad i, förutsatt att leverantören följer tillämpliga regler för handel och balansering. I det avseendet ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte diskriminerar leverantörer som redan är registrerade i en annan medlemsstat.

2. Om inte annat följer av unionsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU ⁽²⁰⁾ och rådets direktiv 93/13/EEG ⁽²¹⁾, ska medlemsstaterna säkerställa att slutkunder har de rättigheter som föreskrivs i punkterna 3–12 i denna artikel.

3. Slutkunderna ska ha rätt till ett avtal med sin leverantör, som anger

- a) leverantörens namn och adress,
- b) De tjänster som tillhandahålls, kvaliteten på de tjänster som erbjuds och tidpunkten för den ursprungliga inkopplingen.
- c) De underhållstjänster som tillhandahålls.
- d) På vilket sätt aktuell information om tillämpliga tariffer, underhållskostnader och kombinerade varor eller tjänster kan erhållas.
- e) Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp, inklusive varor eller tjänster som kombineras med dessa tjänster, och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt.
- f) Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller angiven kvalitet, inbegripet i händelse av inkorrekt eller försenad fakturering.
- g) Hur det tvistlösningsförfarande utanför domstol som avses i artikel 26 inleds.
- h) Information om konsumentens rättigheter, inbegripet information om behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, tydligt angiven på fakturan eller på elföretagets webbplats.

Villkoren ska vara skäligen och kända på förhand. Information om dem ska under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom en mellanhand ska den information som avses i denna punkt också tillhandahållas innan avtalet ingås.

Slutkunderna ska tillhandahållas en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett kortfattat och enkelt språk.

4. Slutkunderna ska i god tid underrättas om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och ska därvid underrättas om att de har rätt att säga upp avtalet. Leverantörerna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina slutkunder

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽²¹⁾ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).

direkt om varje ändring av leveranspriserna och om skälen och villkoren för detta och ändringens omfattning, vid en lämplig tidpunkt som infaller senast två veckor eller, när det gäller hushållskunder, en månad innan ändringen träder i kraft. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder har möjlighet att säga upp avtal om de inte godtar de nya avtalsvillkor eller ändringar av leveranspriserna som leverantören meddelat.

5. Leverantörerna ska tillhandahålla slutkunderna transparent information om tillämpliga priser och tariffer och om standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av eltjänster.

6. Leverantörerna ska erbjuda slutkunderna ett brett val av betalningssätt. Dessa betalningssätt får inte medföra oskälig diskriminering mellan kunder. Alla skillnader i avgifter som kan hänföras till betalningssätt eller system för förskottsbetalning ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella och får inte överstiga betalningsmottagarens direkta kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för förskottsbetalning, i linje med artikel 62 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 ⁽²³⁾.

7. Enligt punkt 6 ska hushållskunder som har tillgång till system för förskottsbetalning inte missgynnas på grund av dessa system.

8. Leverantörerna ska erbjuda slutkunderna skäliga och transparenta allmänna villkor, som ska tillhandahållas på ett klart och otvetydigt språk och inte får omfatta hinder för kundernas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, såsom alltför omfattande avtalshandlingar. Kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder.

9. Slutkunderna ska ha rätt till en god standard både i fråga om tillhandahållandet av tjänster och av behandlingen av klagomål från leverantörernas sida. Leverantörerna ska hantera klagomål på ett enkelt, rättvist och snabbt sätt.

10. När de har tillgång till samhällsomfattande tjänster enligt de bestämmelser som medlemsstaterna antagit i enlighet med artikel 27, ska slutkunderna informeras om sina rättigheter när det gäller samhällsomfattande tjänster.

11. Leverantörerna ska erbjuda hushållskunder tillräcklig information om alternativ till bortkoppling i tillräckligt god tid före den planerade bortkopplingen. Dessa alternativ kan gälla möjligheter till stöd för att undvika bortkoppling, system för förskottsbetalning, energibesiktningar, energirådgivningstjänster, alternativa betalningsplaner, råd om skuldhantering eller anstånd med bortkoppling, och de bör inte medföra en extra kostnad för de kunder som står inför en bortkoppling.

12. Leverantörerna ska erbjuda slutkunderna en slutavräkning efter varje byte av leverantör senast sex veckor efter det att bytet skett.

Artikel 11

Rätt till avtal med dynamiska elpriser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella rättsliga ramen gör det möjligt för leverantörer att erbjuda avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder som har en smart mätare installerad kan begära att ingå ett avtal med dynamiska elpriser med minst en leverantör och med varje leverantör som betjänar mer än 200 000 slutkunder.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med sådana avtal med dynamiska elpriser och ska säkerställa att leverantörerna är skyldiga att ge slutförbrukarna information i enlighet med detta, bland annat om behovet av att ha en lämplig elmätare installerad. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka marknadsutvecklingen och bedöma de risker som de nya produkterna och tjänsterna kan medföra samt åtgärda missbruk.

3. Leverantörerna ska inhämta en slutkunds samtycke innan dennes avtal byts till ett avtal med dynamiska elpriser.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

4. Under minst tio år från det att avtal med dynamiska elpriser blivit tillgängliga, ska medlemsstaterna eller deras tillsynsmyndigheter övervaka, och ska offentliggöra en årsrapport om, de viktigaste aspekterna i utvecklingen av sådana avtal, inklusive marknadserbjudanden och inverkan på konsumenternas fakturor, särskilt nivån på prisvolatiliteten.

Artikel 12

Rätt att byta och regler om avgifter i samband med byte

1. Byte av leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering ska genomföras inom kortast möjliga tid. Medlemsstaterna ska säkerställa att en kund som önskar byta leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering har rätt till ett sådant byte inom högst tre veckor från begäran, förutsatt att avtalsvillkoren följs. Senast 2026 får den tekniska processen vid byte av leverantör inte ta mer än 24 timmar och ska kunna utföras vilken arbetsdag som helst.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att åtminstone hushållskunder och små företag inte debiteras några avgifter i samband med byte.
3. Genom undantag från punkt 2 får medlemsstaterna tillåta att leverantörer eller marknadsaktörer som deltar i aggregering tar ut uppsägningsavgifter för kunder om dessa kunder frivilligt säger upp elleveransavtal med fast löptid och fast pris före förfallodagen, förutsatt att dessa avgifter är en del av ett avtal som kunden frivilligt har ingått och att kunden tydligt informeras om dem innan avtalet ingås. Sådana avgifter ska vara proportionella och får inte överstiga de direkta ekonomiska förluster som en leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering drabbas av till följd av att kunden säger upp avtalet, inbegripet kostnaderna för eventuella kombinerade investeringar eller tjänster som redan tillhandahållits kunden som en del av avtalet. Bevisbördan för de direkta ekonomiska förlusterna ska åvila den leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering, och tillåtligheten i uppsägningsavgifter ska övervakas av tillsynsmyndigheten eller en annan behörig nationell myndighet.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att rätten att byta leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering beviljas kunderna på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång.
5. Hushållskunder ska ha rätt att delta i system för kollektivt byte. Medlemsstaterna ska undanröja alla rättsliga eller administrativa hinder för kollektiva byten och samtidigt tillhandahålla en ram som säkerställer bästa tänkbara konsumentskydd för att motverka missbruk.

Artikel 13

Aggregeringsavtal

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det står alla kunder fritt att köpa och sälja andra eltjänster, däribland aggregering, än leverans, oberoende av sitt elleveransavtal och från valfritt elföretag.
2. Medlemsstaterna ska, om en slutkund önskar ingå ett aggregeringsavtal, säkerställa att slutkunden har rätt att göra detta utan godkännande från slutkundens elföretag.

Medlemsstaterna ska säkerställa att marknadsaktörer som deltar i aggregering fullt ut informerar kunderna om villkoren i de avtal som de erbjuder dem.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna har rätt att på begäran och kostnadsfritt erhålla alla relevanta uppgifter om efterfrågeflexibilitet eller levererad och såld el minst en gång per faktureringsperiod.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna beviljas de rättigheter som avses i punkterna 2 och 3 på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete eller tidsåtgång. Medlemsstaterna ska särskilt säkerställa att leverantörerna inte påför kunderna diskriminerande tekniska och administrativa krav, förfaranden eller avgifter på grundval av att de har ett avtal med en marknadsaktör som deltar i aggregering.

Artikel 14

Jämförelseverktyg

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att åtminstone hushållskunder och mikroföretag med en förväntad årsförbrukning på under 100 000 kWh har kostnadsfri tillgång till minst ett verktyg som jämför erbjudandena från olika leverantörer, däribland erbjudanden om avtal med dynamiska elpriser. Kunderna ska informeras om att sådana verktyg finns tillgängliga i, eller tillsammans med, sina fakturor eller på annat sätt. Verktygen ska uppfylla minst följande krav:

- a) De ska vara oberoende av marknadsaktörer och säkerställa att elföretag ges lika behandling i sökresultat.
- b) Det ska tydligt anges vem som äger verktyget och vilken fysisk eller juridisk person som driver och kontrollerar det samt finnas information om hur verktyget finansieras.
- c) Det ska fastställas tydliga och objektiva kriterier som jämförelsen kommer att baseras på, däribland tjänster, och ange dem.
- d) De ska använda ett enkelt och tydligt språk.
- e) De ska innehålla korrekt och aktuell information och ange när den senast uppdaterades.
- f) De ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom att vara tydliga, hanterbara, begripliga och robusta.
- g) De ska tillhandahålla ett ändamålsenligt sätt att rapportera felaktig information i de erbjudanden som offentliggörs.
- h) De ska göra jämförelser, samtidigt som de personuppgifter som begärs ska vara begränsade till uppgifter som är absolut nödvändiga för jämförelsen.

Medlemsstaterna ska säkerställa att åtminstone ett verktyg täcker hela marknaden. Om flera verktyg täcker marknaden ska dessa verktyg omfatta så många olika erbjudanden om elavtal som möjligt och täcka en betydande del av marknaden och om dessa verktyg inte helt täcker marknaden ska detta tydligt anges innan resultaten visas.

2. De verktyg som avses i punkt 1 kan drivas av vilken typ av enhet som helst, däribland privata enheter och offentliga myndigheter eller organ.

3. Medlemsstaterna ska utse en behörig myndighet som ska ansvara för att jämförelseverktyg som uppfyller kraven i punkt 1 ges en förtroendemärkning och säkerställa att jämförelseverktyg som fått en förtroendemärkning fortsätter att uppfylla kraven i punkt 1. Den myndigheten ska vara fristående från alla marknadsaktörer och operatörer av jämförelseverktyg.

4. Medlemsstaterna får kräva att jämförelseverktyg som avses i punkt 1 inkluderar jämförelsekriterier som gäller den typ av tjänster som leverantörerna erbjuder.

5. Det ska vara möjligt att ansöka om förtroendemärkning enligt denna artikel, på frivillig och icke-diskriminerande grund, för alla verktyg som jämför erbjudanden från olika marknadsaktörer.

6. Genom undantag från punkterna 3 och 5 får medlemsstaterna välja att inte förtroendemärka jämförelseverktyg om en offentlig myndighet eller ett offentligt organ tillhandahåller ett jämförelseverktyg som uppfyller de krav i punkt 1.

Artikel 15

Aktiva kunder

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna är berättigade att agera som aktiva kunder utan att omfattas av oproportionella eller diskriminerande tekniska krav, administrativa krav, förfaranden och avgifter samt av nätavgifter som inte är kostnadsbaserade.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder

- a) är berättigade att bedriva verksamhet antingen direkt eller genom aggregering,
- b) är berättigade att sälja egenproducerad el, bland annat genom energiköpsavtal,

- c) är berättigade att delta i flexibilitets- och energieffektivitetssystem,
 - d) är berättigade att delegera förvaltningen av de anläggningar som krävs för deras verksamhet till en tredje part, däribland installation, drift, datahantering och underhåll, utan att den tredje parten anses vara en aktiv kund,
 - e) omfattas av kostnadsbaserade, transparenta och icke-diskriminerande nätavgifter som redovisas separat för den el som matas in i nätet respektive den el som förbrukas från nätet, i enlighet med artikel 59.9 i detta direktiv och artikel 18 i förordning (EU) 2019/943, varigenom det säkerställs att de på ett lämpligt och balanserat sätt bidrar till den övergripande kostnadsfördelningen i systemet,
 - f) är ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet; i detta avseende ska de vara balansansvariga parter eller delegera sitt balansansvar i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2019/943.
3. Medlemsstaterna får i sin nationella rätt ha olika bestämmelser tillämpliga på enskilda och samarbetande aktiva kunder, förutsatt att alla rättigheter och skyldigheter enligt denna artikel tillämpas på alla aktiva kunder. All åtskillnad i behandling mellan samarbetande aktiva kunder ska vara proportionell och vederbörligen motiverad.
4. Medlemsstater som har befintliga system som inte redovisar separat för den el som matas in i nätet respektive den el som förbrukas från nätet får inte bevilja några nya rättigheter inom ramen för dessa system efter den 31 december 2023. Alla kunder som omfattas av befintliga system ska, under alla omständigheter, ha möjlighet att när som helst kunna välja ett nytt system som redovisar separat för den el som matas in i nätet respektive den el som förbrukas från nätet som grund för beräkningen av nätavgifterna.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder som äger en energilagringsanläggning
- a) har rätt till nätanslutning inom rimlig tid efter att en begäran gjorts, förutsatt att samtliga villkor är uppfyllda, såsom balansansvar och lämplig mätutrustning,
 - b) inte påförs dubbla avgifter, däribland nätavgifter, för lagrad el som blir kvar inom deras fastigheter samt när de tillhandahåller flexibilitetstjänster för systemansvariga,
 - c) inte omfattas av oproportionella licenskrav eller licensavgifter,
 - d) får erbjuda flera olika tjänster samtidigt, om det är tekniskt möjligt.

Artikel 16

Medborgarenergigemenskaper

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla ett möjliggörande regelverk för medborgarenergigemenskaper och säkerställa att
- a) deltagande i en medborgarenergigemenskap är öppet och frivilligt,
 - b) medlemmar eller delägare i en medborgarenergigemenskap har rätt att lämna denna, i vilket fall artikel 12 ska tillämpas,
 - c) medlemmar eller delägare i en medborgarenergigemenskap inte förlorar sina rättigheter och skyldigheter som hushållskunder eller aktiva kunder,
 - d) den berörde systemansvarige för distributionssystemet, mot skälig ersättning i enlighet med tillsynsmyndighetens bedömning, samarbetar med medborgarenergigemenskaper för att underlätta elöverföringar inom dessa,
 - e) medborgarenergigemenskaper omfattas av icke-diskriminerande, rättvisa, proportionella och transparenta förfaranden och avgifter, bland annat för registrering och licensiering, samt av transparenta, icke-diskriminerande och kostnadsbaserade nätavgifter i enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2019/943, varvid det säkerställs att de på ett lämpligt och balanserat sätt bidrar till systemets övergripande kostnadsfördelning.

2. Medlemsstaterna får i det möjliggörande regelverket föreskriva att medborgarenergigemenskaper ska
 - a) vara öppna för gränsöverskridande deltagande,
 - b) ha rätt att äga, inrätta, köpa eller hyra distributionsnät och att förvalta dem självständigt på de villkor som fastställs i punkt 4 i denna artikel,
 - c) omfattas av de undantag som föreskrivs i artikel 38.2.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att medborgarenergigemenskaper
 - a) har möjlighet att få tillgång till alla elmarknader, antingen direkt eller genom aggregering, på ett icke-diskriminerande sätt,
 - b) behandlas på ett icke-diskriminerande och proportionellt sätt med avseende på sin verksamhet och sina rättigheter och skyldigheter som slutkunder, producenter, leverantörer, systemansvariga för distributionssystem eller marknadsaktörer som deltar i aggregering,
 - c) är ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet; i detta avseende ska de vara balansansvariga parter eller delegera sitt balansansvar i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2019/943,
 - d) i samband med förbrukning av egenproducerad el behandlas som aktiva kunder i enlighet med artikel 15.2 e,
 - e) har rätt att internt organisera delningen av el som produceras av de produktionsenheter som medborgarenergigemenskapen äger, med förbehåll för andra krav som fastställs i denna artikel och förutsatt att medborgarenergigemenskapens medlemmar bibehåller sina rättigheter och skyldigheter i egenskap av slutkunder.

Med avseende på tillämpningen av första stycket e, ska detta, om elen delas, inte påverka tillämpliga nätavgifter, tariffer och andra avgifter, i enlighet med en transparent kostnads-nyttoanalys av distribuerade energiresurser som tagits fram av den behöriga nationella myndigheten.

4. Medlemsstaterna får besluta att ge medborgarenergigemenskaper rätt att förvalta distributionsnät inom sitt verksamhetsområde och fastställa relevanta förfaranden, utan att detta påverkar kapitel IV eller andra regler och bestämmelser som gäller systemansvariga för distributionssystem. Om en sådan rätt ges ska medlemsstaterna säkerställa att medborgarenergigemenskaper
 - a) har rätt att ingå ett avtal avseende driften av deras nät med en berörd systemansvarig för det distributionssystem eller överföringssystem som deras nät är anslutet till,
 - b) omfattas av lämpliga nätavgifter vid anslutningspunkterna mellan deras nät och distributionsnätet utanför medborgarenergigemenskapen och att sådana nätavgifter redovisas separat för den el som matas in i distributionsnätet respektive den el som förbrukas från distributionsnätet utanför medborgarenergigemenskapen, i enlighet med artikel 59.7,
 - c) inte diskriminerar eller skadar kunder som alltför är anslutna till distributionssystemet.

Artikel 17

Efterfrågefleksibilitet genom aggregering

1. Medlemsstaterna ska tillåta och främja deltagande för efterfrågefleksibilitet genom aggregering. Medlemsstaterna ska tillåta att slutförbrukarna, inklusive sådana som erbjuder efterfrågefleksibilitet genom aggregering, tillsammans med producenterna deltar på alla elmarknader på ett icke-diskriminerande sätt.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem vid upphandling av stödtjänster behandlar marknadsaktörer som deltar i efterfrågefleksibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt tillsammans med producenter och på grundval av deras tekniska kapacitet.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras relevanta regelverk innehåller minst följande inslag:
 - a) Rätten för varje marknadsaktör som deltar i aggregering, däribland oberoende aggregatorer, att komma in på elmarknaderna utan medgivande från andra marknadsaktörer.

- b) Icke-diskriminerande och transparenta regler som tydligt fastställer roller och ansvarsområden för alla elföretag och kunder.
- c) Icke-diskriminerande och transparenta regler och förfaranden för utbyte av uppgifter mellan marknadsaktörer som deltar i aggregering och andra elföretag och som säkerställer enkel tillgång till uppgifter på lika och icke-diskriminerande villkor och samtidigt till fulla skyddar kommersiellt känslig information och kundernas personuppgifter.
- d) En skyldighet för marknadsaktörer som deltar i aggregering att vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet; i det avseendet ska de vara balansansvariga parter eller delegera sitt balansansvar i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2019/943.
- e) Föreskrifter om att slutkunder som har ett avtal med oberoende aggregatorer inte ska åläggas oskäliga betalningar eller påföljder eller andra oskäliga avtalsgrundade begränsningar av sina elleverantörer.
- f) Ett system för konfliktlösning mellan marknadsaktörer som deltar i aggregering och andra marknadsaktörer, vilket omfattar ansvar för obalanser.

4. Medlemsstaterna får kräva att elföretag eller deltagande slutkunder betalar ekonomisk ersättning till andra marknadsaktörer eller till marknadsaktörens balansansvariga parter, om dessa marknadsaktörer eller balansansvariga parter direkt påverkas av aktiveringen av efterfrågefleksibilitet. Sådana ekonomiska ersättningar ska inte utgöra ett hinder för marknadstillträde för marknadsaktörer som deltar i aggregering eller ett hinder för flexibilitet. I sådana fall ska den ekonomiska ersättningen vara strikt begränsad till att täcka de kostnader som därmed uppstår för deltagande kunders leverantörer eller leverantörers balansansvariga parter under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten. Beräkningsmetoden för ersättningen får beakta de fördelar som de oberoende aggregatorerna har gett andra marknadsaktörer, och, när så sker, får aggregatorer eller deltagande kunder åläggas att bidra till ersättningen men endast om, och i den utsträckning, fördelarna för alla leverantörer, kunder och deras balansansvariga parter inte överstiger deras direkta kostnader. Beräkningsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten eller av en annan behörig nationell myndighet.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna eller, om den nationella rättsordningen så kräver, systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i nära samarbete med marknadsaktörer och slutkunder fastställer de tekniska kraven för deltagande i efterfrågefleksibilitet på alla elmarknader på grundval av de tekniska egenskaperna för dessa marknader och kapaciteten för efterfrågefleksibilitet. Sådana egenskaper ska inkludera deltagande som omfattar aggregerade laster.

Artikel 18

Fakturor och faktureringsinformation

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att fakturor och faktureringsinformation är korrekta, lättbegripliga, tydliga, koncisa och användarvänliga och presenteras på ett sätt som underlättar slutkundernas jämförelser. På begäran ska slutförbrukarna få en tydlig och begriplig förklaring av hur fakturan har upprättats, särskilt om fakturan inte är grundad på faktisk förbrukning.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna får alla sina fakturor och all faktureringsinformation utan kostnad.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna kan välja elektroniska fakturor och elektronisk faktureringsinformation och erbjuder flexibla arrangemang för den faktiska betalningen av fakturorna.
4. Om avtalet föreskriver en framtida ändring av produkten eller priset eller en rabatt ska detta anges på fakturan tillsammans med det datum då ändringen träder i kraft.
5. Medlemsstaterna ska samråda med konsumentorganisationer då de överväger ändringar i kraven på fakturornas innehåll.
6. Medlemsstaterna ska säkerställa att fakturorna och faktureringsinformationen uppfyller minimikraven i bilaga I.

Artikel 19

Smarta mätersystem

1. För att främja energieffektiviteten och öka slutförbrukarnas inflytande ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten starkt rekommendera att elföretagen och andra marknadsaktörer optimerar elförbrukningen, bland annat genom att tillhandahålla energiförvaltningstjänster, utveckla innovativa former för prissättning och införa smarta mätersystem som är driftskompatibla, i synnerhet med konsumenternas energistyrningssystem och med smarta nät i enlighet med tillämpliga unionsregler om dataskydd.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att det på deras territorier införs smarta mätersystem som hjälper kunderna att aktivt medverka på elmarknaden. Detta införande kan bli föremål för en kostnads-nyttoanalys som ska genomföras i enlighet med principerna i bilaga II.
3. Medlemsstater som inför smarta mätersystem på sina territorier ska anta och offentliggöra funktionella och tekniska minimikrav för de smarta mätersystemen i enlighet med artikel 20 och bilaga II. Medlemsstaterna ska säkerställa att dessa smarta mätersystem är driftskompatibla och att de kan ge uppgifter till konsumenternas energistyrningssystem. I det avseendet ska medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till relevanta tillgängliga standarder, inbegripet standarder som möjliggör driftskompatibilitet, bästa praxis samt vikten av att det utvecklas smarta nät och utvecklingen av den inre marknaden för el.
4. Medlemsstater som inför smarta mätersystem ska på ett transparent och icke-diskriminerande sätt säkerställa att slutförbrukarna bidrar till kostnaderna för införandet, med hänsyn tagen till de långsiktiga fördelarna för hela värdekedjan. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, de utsedda behöriga myndigheterna ska regelbundet övervaka detta införande på sina territorier för att se hur konsumenterna gynnas.
5. När bedömningen av införandet av smarta mätersystem utfaller negativt till följd av den kostnads-nyttoanalys som avses i punkt 2, ska medlemsstaterna se till att denna bedömning, åtminstone vart fjärde år eller oftare, revideras till följd av betydande förändringar av de bakomliggande antagandena samt till följd av den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen resultaten av sina uppdaterade kostnads-nyttoanalyser så snart de blir tillgängliga.
6. Bestämmelserna i detta direktiv om smarta mätersystem ska tillämpas på framtida anläggningar och på anläggningar som ersätter äldre smarta mätare. Smarta mätersystem som redan har installerats eller för vilka *inledande av arbeten* påbörjades före den 4 juli 2019 får fortsätta att vara i drift under sin livslängd, medan smarta mätersystem som inte uppfyller kraven i artikel 20 och bilaga II, inte ska fortsätta vara i drift efter den 5 juli 2031.

I denna punkt avses med *inledande av arbeten* antingen inledandet av bygg- och anläggningsarbeten som avser investeringen eller det första bindande åtagandet att beställa utrustning eller ett annat åtagande som gör investeringen oåterkallelig, beroende på vilket som inträffar först. Markförvärv och förberedande arbeten såsom att erhålla tillstånd och utföra genomförbarhetsstudier anses inte som inledande av arbeten. Vid företagsförvärv avses med *inledande av arbeten* tidpunkten för förvärv av de tillgångar som direkt hänför sig till den förvärvade anläggningen.

Artikel 20

Funktioner hos smarta mätersystem

Om bedömningen av införandet av smarta mätersystem utfaller positivt som ett resultat av den kostnads-nyttoanalys som avses i artikel 19.2, eller om smarta mätersystem har införts systematiskt efter den 4 juli 2019, ska medlemsstaterna införa smarta mätersystem i enlighet med europeiska standarder, bilaga III och följande krav:

- a) Smarta mätersystem ska korrekt mäta den faktiska elförbrukningen och ska kunna ge slutkunderna information om den faktiska användningstiden. Validerade uppgifter om historisk förbrukning ska göras lätt tillgängliga på ett säkert sätt och visualiseras för slutkunderna på begäran och utan extra kostnad. Icke-validerade uppgifter om förbrukning i nära realtid ska också göras lättillgängliga på ett säkert sätt för slutkunderna utan extra kostnad genom ett standardiserat gränssnitt eller genom fjärråtkomst, för att stödja automatiska program för energieffektivitet, efterfrågestyrning och andra tjänster.

- b) Säkerheten hos systemen med smarta mätare och för datakommunikationen ska överensstämma med relevanta unionsregler om säkerhet, med vederbörligt beaktande av bästa tillgängliga teknik för att säkerställa högsta möjliga nivå av it-skydd, samtidigt som kostnaderna och proportionalitetsprincipen beaktas.
- c) Integritet och skydd för slutkundernas uppgifter ska överensstämma med relevanta unionsregler om data- och integritetsskydd.
- d) Mätaroperatörerna ska säkerställa att mätarna hos aktiva kunder som tillför el till nätet kan redovisa den el som tillförs nätet från de aktiva kundernas fastigheter.
- e) Om slutkunderna så begär ska uppgifter om den el de tillför nätet och uppgifter om deras elförbrukning göras tillgängliga för dem, i enlighet med de genomförandeakter som antagits enligt artikel 24, genom ett standardiserat kommunikationsgränssnitt eller genom fjärråtkomst, eller för tredje parter som agerar på slutkundernas vägnar, i ett lättbegripligt format, och på ett sätt som ger slutkunderna möjlighet att jämföra offerter på likartade grunder.
- f) Slutkunderna ska få lämplig rådgivning och information före, eller i samband med, installationen av smarta mätare, särskilt avseende mätarnas fulla potential i fråga om hantering av mätaravläsning och övervakning av energianvändningen och avseende insamling och behandling av personuppgifter i enlighet med tillämpliga unionsregler om dataskydd.
- g) Smarta mätarsystem ska göra det möjligt för slutkunderna att mätas och avräknas med samma tidsupplösning som perioden för avräkning av obalanser på den nationella marknaden.

Med avseende på tillämpningen av led e ska slutkunderna ha möjlighet att hämta sina mätuppgifter eller överföra dem till en annan part utan extra kostnad och i enlighet med sin rätt till dataportabilitet enligt unionsreglerna om dataskydd.

Artikel 21

Rätt till smarta mätare

1. Om bedömningen av införandet av smarta mätarsystem har utfallit negativt som ett resultat av den kostnadsnyttoanalys som avses i artikel 19.2 och smarta mätarsystem inte har införts systematiskt ska medlemsstaterna säkerställa att alla slutkunder har rätt att på begäran, samtidigt som de står för de dithörande kostnaderna, och enligt rättvisa, rimliga och kostnadseffektiva villkor, till installation eller, i förekommande fall, uppgradering av en smart mätare som
 - a) när det är tekniskt möjligt, är försedd med de funktioner som avses i artikel 20 eller med en minimiuppsättning av funktioner som ska fastställas och offentliggöras av medlemsstaterna på nationell nivå i enlighet med bilaga II,
 - b) är driftskompatibel med och som kan anslutas på lämpligt sätt till konsumenternas energistyrningssystem i nära realtid.
2. När en kund begärt en smart mätare i enlighet med punkt 1 ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, den utsedda behöriga myndigheten
 - a) säkerställa att erbjudandet till den slutkund som begärt installation av en smart mätare uttryckligen anger och tydligt beskriver
 - i) de funktioner och den driftskompatibilitet som kan stödjas av den smarta mätaren och de tjänster som kan tillhandahållas, liksom de fördelar som det är realistiskt att uppnå genom innehavet av den smarta mätaren vid den givna tidpunkten,
 - ii) eventuella kostnader som ska bäras av slutkunden,
 - b) säkerställa att mätaren installeras inom rimlig tid, senast fyra månader efter kundens begäran,
 - c) regelbundet, och minst vartannat år, granska och offentliggöra kostnaderna och följa dessa kostnaders utveckling som ett resultat av den tekniska utvecklingen och eventuella uppgraderingar av mätsystemet.

*Artikel 22***Traditionella mätare**

1. I fall där slutkunderna inte har smarta mätare ska medlemsstaterna säkerställa att slutkunderna förses med individuella mätare av traditionell typ som korrekt mäter deras faktiska förbrukning.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna lätt kan läsa sina traditionella mätare, antingen direkt eller indirekt via ett webbgränssnitt eller via något annat lämpligt gränssnitt.

*Artikel 23***Hantering av uppgifter**

1. Vid fastställandet av regler om hantering och utbyte av uppgifter ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, de utsedda behöriga myndigheterna ange reglerna för berättigade parter tillgång till uppgifter om slutkunden i enlighet med denna artikel och tillämpligt unionsregelverk. Vid tillämpningen av detta direktiv ska uppgifter anses inbegripa mät- och förbrukningsuppgifter samt de uppgifter som krävs för att en kund ska kunna byta leverantör, för efterfrågefleksibilitet och andra tjänster.

2. Medlemsstaterna ska organisera hanteringen av uppgifter för att säkerställa effektiv och säker tillgång till och effektivt och säkert utbyte av uppgifter samt dataskydd och datasäkerhet.

Oavsett vilken modell för uppgiftshantering som tillämpas i den enskilda medlemsstaten ska de parter som ansvarar för uppgiftshantering ge tillgång till uppgifter om slutkunden till varje berättigad part i enlighet med punkt 1. Berättigade parter ska få de begärda uppgifterna till sitt förfogande på ett icke-diskriminerande sätt och samtidigt. Tillgången till uppgifterna ska vara enkel och de relevanta förfarandena för att få tillgång till uppgifterna ska offentliggöras.

3. Reglerna om tillgång till uppgifter och uppgiftslagring med avseende på tillämpningen av detta direktiv ska vara förenliga med relevant unionsrätt.

Behandling av personuppgifter inom ramen för detta direktiv ska ske i enlighet med förordning (EU) 2016/679.

4. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, den utsedda behöriga myndigheten ska godkänna och certifiera, eller i tillämpliga fall övervaka, de parter som ansvarar för uppgiftshantering för att säkerställa att de uppfyller kraven i detta direktiv.

Utan att det påverkar arbetsuppgifterna för dataskyddsombud enligt förordning (EU) 2016/679 får medlemsstaterna besluta att kräva att parter som ansvarar för uppgiftshantering utser regelefterlevnadsansvariga som ska ansvara för att övervaka genomförandet av åtgärder som vidtas av dessa parter för att säkerställa icke-diskriminerande tillgång till uppgifter och fullgörande av kraven i detta direktiv.

Medlemsstaterna får utnämna regelefterlevnadsansvariga eller organ som avses i artikel 35.2 d i detta direktiv att fullgöra de skyldigheter som anges i denna punkt.

5. Inga extra kostnader får åläggas slutkunderna för tillgången till deras uppgifter eller för en begäran om att deras uppgifter ska göras tillgängliga.

Medlemsstaterna ska ansvara för fastställandet av relevanta avgifter för de behöriga parternas tillgång till uppgifter.

Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, de utsedda behöriga myndigheterna, ska säkerställa att eventuella avgifter som påförs av reglerade enheter som tillhandahåller datatjänster är skäliga och vederbörligen motiverade.

*Artikel 24***Driftskompatibilitetskrav och förfaranden för tillgång till uppgifter**

1. För att främja konkurrensen på slutkundsmarknaden och för att undvika onödiga administrativa kostnader för berättigade parter ska medlemsstaterna underlätta full driftskompatibilitet för energitjänster inom unionen.

2. Kommissionen ska, genom genomförandeakter, fastställa driftskompatibilitetskrav och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till de uppgifter som avses i artikel 23.1. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 68.2.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att elföretagen tillämpar de driftskompatibilitetskrav och förfaranden för tillgång till uppgifter som avses i punkt 2. Dessa krav och förfaranden ska grundas på befintlig nationell praxis.

Artikel 25

Gemensamma kontaktpunkter

Medlemsstaterna ska säkerställa att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där kunderna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, tillämplig rätt och tillgängliga mekanismer för tvistlösning i händelse av en tvist. Dessa gemensamma kontaktpunkter kan vara en del av allmänna konsumentupplysningsställen.

Artikel 26

Rätt till tvistlösning utanför domstol

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna har tillgång till enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol för att lösa tvister som gäller rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv, genom en oberoende mekanism, såsom en energiombudsman eller ett konsumentorgan, eller genom en tillsynsmyndighet. Om slutkunden är en konsument i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU ⁽²³⁾ ska sådana mekanismer för tvistlösning utanför domstol uppfylla kvalitetskraven i direktiv 2013/11/EU och ska, om så är motiverat, innehålla system för återbetalning och ersättning.

2. Vid behov ska medlemsstaterna säkerställa att alternativa tvistlösningsorgan samarbetar för att tillhandahålla enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol vid tvister som uppstår rörande produkter eller tjänster som är kopplade till, eller kombinerade med, en produkt eller tjänst som omfattas av detta direktiv.

3. Det ska vara obligatoriskt för elföretag att delta i mekanismer för tvistlösning utanför domstol för hushållskunder, om inte medlemsstaten visar för kommissionen att andra mekanismer är lika ändamålsenliga.

Artikel 27

Samhällsomfattande tjänster

1. Medlemsstaterna ska inom sitt territorium säkerställa att alla hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag har rätt till samhällsomfattande tjänster, nämligen rätt till elleveranser av en bestämd kvalitet till konkurrenskraftiga, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa leveranser av samhällsomfattande tjänster får medlemsstaterna utse en sistahandsleverantör. Medlemsstaterna ska ålägga systemansvariga för distributionssystem att ansluta kunderna till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställts i enlighet med förfarandet i artikel 59.7. Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna från att stärka hushållskundernas och små och medelstora icke-hushållskunders ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig aggregering mellan företrädare för dessa kundkategorier.

2. Punkt 1 ska genomföras på ett transparent och icke-diskriminerande sätt och ska inte hindra det fria valet av leverantör enligt vad som föreskrivs i artikel 4.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63).

Artikel 28

Utsatta kunder

1. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda kunder, och de ska särskilt säkerställa att utsatta kunder får tillräckligt skydd. Varje medlemsstat ska härvidlag definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot bortkoppling av dessa kunder från elnätet i kritiska situationer. Begreppet utsatta kunder kan inbegripa inkomstnivå, energiutgifternas andel av den disponibla inkomsten, bostädernas energieffektivitet, kritiskt beroende av elutrustning av hälsoskäl, ålder eller andra kriterier. Medlemsstaterna ska säkerställa att rättigheter och skyldigheter för utsatta kunder respekteras. De ska framför allt vidta lämpliga åtgärder för att skydda kunder i avlägsna områden. De ska säkerställa en hög kundskyddsnivå, särskilt vad gäller transparens i fråga om avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning.

2. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, såsom att föreskriva förmåner inom ramen för sina socialförsäkringssystem för att utsatta kunder ska få den leverans de behöver eller stödja energieffektivitetsförbättringar, för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställts i enlighet med artikel 3.3 d i förordning (EU) 2018/1999, också i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Sådana åtgärder ska inte hindra ett effektivt öppnande av marknaden enligt vad som föreskrivs i artikel 4 eller en välfungerande marknad, och kommissionen ska i förekommande fall underrättas i enlighet med artikel 9.4. Sådana underrättelser får även omfatta åtgärder som vidtas inom ramen för det allmänna socialförsäkringssystemet.

Artikel 29

Energifattigdom

Vid bedömningen av antalet energifattiga hushåll i enlighet med artikel 3.3 d i förordning (EU) 2018/1999 ska medlemsstaterna fastställa och offentliggöra en uppsättning kriterier som kan inbegripa låg inkomst, hög andel energiutgifter i förhållande till den disponibla inkomsten och dålig energieffektivitet.

Kommissionen ska ge vägledning om definitionen av *betydande antal energifattiga hushåll* i detta sammanhang och i samband med artikel 5.5 och därvidlag ha som utgångspunkt att varje andel hushåll i energifattigdom kan anses vara betydande.

KAPITEL IV

DRIFT AV DISTRIBUTIONSSYSTEM

Artikel 30

Utnämning av systemansvariga för distributionssystem

Medlemsstaterna ska utse, eller ålägga företag som äger eller är ansvariga för distributionssystem att utse, en eller flera systemansvariga för distributionssystem, för en tid som medlemsstaterna själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans.

Artikel 31

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem

1. Den systemansvarige för distributionssystemet ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på eldistribution, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och energieffektiviteten.

2. Den systemansvarige för distributionssystemet får i alla händelser inte diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Den systemansvarige för distributionssystemet ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektiv tillgång till och användning av systemet.

4. En medlemsstat får ålägga den systemansvarige för distributionssystemet att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som utnyttjar förnybara energikällor eller använder högeffektiv kraftvärme i enlighet med artikel 12 i förordning (EU) 2019/943.
5. Systemansvariga för distributionssystem ska agera som en neutral marknadsfacilitator vid anskaffande av den energi de behöver för att täcka energiförluster inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden, när de har denna funktion.
6. Om en systemansvarig för distributionssystemet är ansvarig för att upphandla de produkter och tjänster som behövs för distributionssystemets effektiva, tillförlitliga och säkra drift ska de regler som den systemansvarige för distributionssystemet antar för detta ändamål vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande samt utvecklas i samordning med systemansvariga för överföringssystem och andra berörda marknadsaktörer. Villkoren, inklusive reglerna och tarifferna i tillämpliga fall, för tillhandahållandet av sådana produkter och tjänster till de systemansvariga för distributionssystemen ska fastställas i enlighet med artikel 59.7 på ett icke-diskriminerande och kostnadsbaserat sätt och offentliggöras.
7. Vid utförandet av de uppgifter som avses i punkt 6 ska den systemansvarige för distributionssystemet upphandla de icke frekvensrelaterade stödtjänster som behövs för systemet i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden, såvida inte tillsynsmyndigheten har bedömt att det marknadsbaserade tillhandahållandet av icke frekvensrelaterade stödtjänster är ekonomiskt ineffektivt och beviljat ett undantag. Skyldigheten att upphandla icke frekvensrelaterade stödtjänster gäller inte för helt integrerade nätkomponenter.
8. Upphandlingen av de produkter och tjänster som avses i punkt 6 ska säkerställa faktiskt deltagande av alla kvalificerade marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågeflexibilitet, aktörer som driver energilagringsanläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering, i synnerhet genom att omfatta krav på att tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för distributionssystemen i nära samarbete med alla marknadsaktörer, däribland de systemansvariga för överföringssystemen, fastställer tekniska krav för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska egenskaperna för dessa marknader och kapaciteten hos alla marknadsaktörer.
9. Systemansvariga för distributionssystem ska samarbeta med systemansvariga för överföringssystem så att de marknadsaktörer som är anslutna till deras nät faktiskt deltar på slutkunds-, grossist- och balansmarknaderna. Tillhandahållandet av balanstjänster som härrör från resurser som finns i distributionssystemet ska ske enligt avtal med berörd systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med artikel 57 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 182 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 ⁽²⁴⁾.
10. Medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter får tillåta att systemansvariga för distributionssystem bedriver annan verksamhet än den som föreskrivs i detta direktiv och i förordning (EU) 2019/943, om sådan verksamhet är nödvändig för att de systemansvariga för distributionssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv eller förordning (EU) 2019/943 förutsatt att tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag. Denna punkt påverkar inte rätten för de systemansvariga för distributionssystemen att äga, utveckla, förvalta eller driva andra nät än elnät, när medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten beviljat en sådan rätt.

Artikel 32

Incitament för användning av flexibilitet i distributionsnät

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att tillåta och tillhandahålla incitament för systemansvariga för distributionssystem att upphandla flexibilitetstjänster, däribland hantering av överbelastning i deras områden, för att förbättra effektiviteten i driften och utvecklingen av distributionssystemet. Den rättsliga ramen ska i synnerhet säkerställa att systemansvariga för distributionssystem kan upphandla sådana tjänster från leverantörer av distribuerad produktion, efterfrågeflexibilitet eller energilagring och ska främja införandet energieffektivitetsåtgärder, när sådana tjänster kostnadseffektivt minskar behovet av uppgradering eller ersättning av elkapacitet och stöder en effektiv och säker drift av distributionssystemet. Systemansvariga för distributionssystem ska upphandla dessa tjänster i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden, såvida inte tillsynsmyndigheterna har slagit fast att upphandlingen av sådana tjänster inte är ekonomiskt effektiv eller att upphandling skulle leda till allvarlig snedvridning av marknaden eller kraftigare överbelastningar.

⁽²⁴⁾ Kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem (EUT L 220, 25.8.2017, s. 1).

2. Systemansvariga för distributionssystem, efter godkännande från tillsynsmyndigheten, eller tillsynsmyndigheten själv, ska genom ett transparent och deltagandebaserat förfarande som inbegriper alla berörda systemanvändare och systemansvariga för överföringssystem fastställa specifikationer för de flexibilitetstjänster som upphandlas och om lämpligt standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster åtminstone på nationell nivå. Specifikationerna ska säkerställa ett faktiskt och icke-diskriminerande deltagande av alla marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågefleksibilitet, aktörer som driver energilagringsanläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering. Systemansvariga för distributionssystem ska utbyta all nödvändig information och samordna med systemansvariga för överföringssystem i syfte att säkerställa ett optimalt utnyttjande av resurser, att säkerställa säker och effektiv drift av systemet och att underlätta marknadsutvecklingen. Systemansvariga för distributionssystem ska få rimlig ersättning för upphandlingen av sådana tjänster för att ge dem möjlighet att åtminstone få ersättning för rimliga motsvarande kostnader, t.ex. för nödvändig informations- och kommunikationsteknik och för infrastruktur.

3. Utvecklingen av ett distributionssystem ska baseras på en transparent nätutvecklingsplan som den systemansvarige för distributionssystemet ska offentliggöra minst vartannat år och överlämna till tillsynsmyndigheten. Nätutvecklingsplanen ska skapa transparens vad gäller de flexibilitetstjänster på medellång och lång sikt som behövs, och ange planerade investeringar under de kommande 5–10 åren, med särskild tonvikt på den huvudsakliga distributionsinfrastruktur som krävs för att ansluta ny produktionskapacitet och ny last, inklusive laddningsstationer för elfordon. Nätutvecklingsplanen ska även omfatta användningen av efterfrågefleksibilitet, energieffektivitet, energilagringsanläggningar och andra resurser som den systemansvarige för distributionssystemet ska använda som ett alternativ till en utbyggnad av systemet.

4. Den systemansvarige för distributionssystemet ska samråda med alla berörda systemanvändare och med berörda systemansvariga för överföringssystemen om nätutvecklingsplanen. Den systemansvarige för distributionssystemet ska offentliggöra resultaten av samrådsprocessen tillsammans med nätutvecklingsplanen, och överlämna resultaten av samrådsprocessen tillsammans med nätutvecklingsplanen till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får begära att planen ska ändras.

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa skyldigheten i punkt 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system.

Artikel 33

Integrering av elektromobilitet i elnätet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU⁽²⁵⁾ ska medlemsstaterna tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att underlätta anslutning av offentligt tillgängliga och privata laddningsstationer till distributionsnäten. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för distributionssystem samarbetar på ett icke-diskriminerande sätt med alla företag som äger, utvecklar, driver eller förvaltar laddningsstationer för elfordon, också i fråga om nätanslutning.

2. Systemansvariga för distributionssystem ska inte äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsstationer för elfordon, utom då systemansvariga för distributionssystem äger privata laddningsstationer uteslutande för eget bruk.

3. Genom undantag från punkt 2 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för distributionssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver laddningsstationer för elfordon, förutsatt att samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Andra parter har, efter ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande, som är underställt tillsynsmyndighetens granskning och godkännande, inte medgett rätt att äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsstationer för elfordon, eller har inte kunnat tillhandahålla dessa tjänster till rimlig kostnad och i rätt tid.
- b) Tillsynsmyndigheten har gjort en förhandsgranskning av villkoren för anbudsförfarandet enligt led a och har lämnat sitt godkännande.
- c) Den systemansvarige för distributionssystemet driver laddningsstationerna på grundval av tillträde för tredje part i enlighet med artikel 6 och får inte diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

⁽²⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU av den 22 oktober 2014 om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (EUT L 307, 28.10.2014, s. 1).

Tillsynsmyndigheten får utarbeta riktlinjer eller upphandlingsklausuler för att hjälpa systemansvariga för distributionssystem att säkerställa ett rättvist anbudsförfarande.

4. I de fall medlemsstaterna har genomfört villkoren i punkt 3, ska medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd för att på nytt bedöma det potentiella intresset hos andra aktörer att äga, utveckla, driva eller förvalta laddningsstationer för elfordon. När ett offentligt samråd visar att andra parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana laddningsstationer ska medlemsstaterna säkerställa att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för distributionssystem på detta område fasas ut, under förutsättning att det anbudsförfarande som avses i punkt 3 a slutförs med framgång. Som en del av villkoren för detta förfarande, får tillsynsmyndigheterna medge att systemansvariga för distributionssystem får tillbaka restvärdet av sina investeringar i laddningsinfrastruktur.

Artikel 34

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem i fråga om uppgiftshantering

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla berättigade parter har icke-diskriminerande tillgång till uppgifter på tydliga och likvärdiga villkor, i enlighet med relevanta dataskyddsregler. I medlemsstater där smarta mätarsystem har införts i enlighet med artikel 19 och där systemansvariga för distributionssystem deltar i uppgiftshanteringen ska de regelefterlevnadsprogram som avses i artikel 35.2 d inbegripa särskilda åtgärder för att förhindra diskriminerande tillgång till uppgifter från berättigade parter, i enlighet med artikel 23. I det fall systemansvariga för distributionssystem inte omfattas av artikel 35.1, 35.2 eller 35.3 ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det vertikalt integrerade företaget inte har privilegierad tillgång till uppgifter för utövandet av leveransverksamheten.

Artikel 35

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystem

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler ska inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.
2. Utöver de krav som fastställts i punkt 1 ska den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta ska följande minimikriterier gälla:
 - a) De personer som ansvarar för företagsledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av el.
 - b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att säkerställa att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för företagsledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som gör att dessa personer kan agera självständigt.
 - c) Den systemansvarige för distributionssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll eller utveckling av nätet. För detta ändamål ska den systemansvarige för distributionssystemet förfoga över de resurser som krävs, däribland personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 59.7, i ett dotterbolag skyddas. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner om den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

- d) Den systemansvarige för distributionssystemet ska upprätta ett regelefterlevnadsprogram där det anges vilka åtgärder som har vidtagits för att motverka diskriminerande beteende och se till att efterlevnaden av programmet kontrolleras på lämpligt sätt. Regelefterlevnadsprogrammet ska ange vilka specifika skyldigheter de anställda har att uppfylla detta mål. Den person eller det organ som ansvarar för kontroller av att programmet följs, den regelefterlevnadsansvarige, ska till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 57.1 överlämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits. Den regelefterlevnadsansvarige ska vara helt oberoende och ha tillräde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag.
3. Om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna säkerställa att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrider konkurrensen. Vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem får i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.
4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som levererar till små enskilda system.

Artikel 36

Ägande av energilagringsanläggningar av systemansvariga för distributionssystem

1. Systemansvariga för distributionssystem ska inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.
2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för distributionssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver energilagringsanläggningar om dessa är helt integrerade nätkomponenter och tillsynsmyndigheten har lämnat sitt godkännande eller om samtliga följande villkor är uppfyllda:
 - a) Andra parter har, efter ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande, som är underställt tillsynsmyndighetens granskning och godkännande, inte medgett rätt att äga, utveckla, förvalta eller driva sådana anläggningar, eller har inte kunnat tillhandahålla dessa tjänster till rimlig kostnad och i rätt tid.
 - b) Sådana anläggningar är nödvändiga för att de systemansvariga för distributionssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv när det gäller effektiv, tillförlitlig och säker drift av distributionssystemen, och anläggningarna används inte för att köpa eller sälja el på elmarknaderna.
 - c) Tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag och gjort en bedömning av anbudsförandet, däribland villkoren för anbudsförandet, och har lämnat sitt godkännande.

Tillsynsmyndigheten får utarbeta riktlinjer eller upphandlingsklausuler för att hjälpa systemansvariga för distributionssystem att säkerställa ett rättvist anbudsförfarande.

3. Tillsynsmyndigheterna ska med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd om befintliga energilagringsanläggningar för att bedöma den potentiella tillgängligheten och det potentiella intresset av att investera i sådana anläggningar. Om ett offentligt samråd, enligt tillsynsmyndighetens bedömning, visar att tredje parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana anläggningar på ett kostnadseffektivt sätt ska tillsynsmyndigheten säkerställa att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för distributionssystem på detta område fasas ut inom 18 månader. Som en del av villkoren för detta förfarande får tillsynsmyndigheterna medge att systemansvariga för distributionssystem får skälig ersättning, särskilt för att få tillbaka restvärdet av sina investeringar i energilagringsanläggningarna.

4. Punkt 3 ska inte tillämpas på helt integrerade nätkomponenter eller på den vanliga avskrivningsperioden för nya batterilagringsanläggningar med ett slutgiltigt investeringsbeslut fram till den 4 juli 2019, förutsatt att dessa batterilagringsanläggningar

- a) ansluts till nätet senast två år därefter,
- b) integreras i distributionssystemet,

- c) endast används för omedelbart återställande av nätsäkerheten i samband med hantering av oplanerade händelser i elnätet, när detta återställande påbörjas omedelbart och avslutas när vanlig omdirigering kan lösa problemet, och
- d) inte används för att köpa eller sälja el på elmarknaderna, balansmarknaderna inbegripna.

Artikel 37

Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystem

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 55 eller annat lagstadgat krav att lämna uppgifter ska den systemansvarige för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt, och förhindra att uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

Artikel 38

Slutna distributionssystem

1. Medlemsstaterna får föreskriva att tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska klassificera ett system som distribuerar el inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller en plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte levererar el till hushållskunder, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4, som ett slutet distributionssystem om

a) systemanvändarnas verksamhet eller produktionsprocesser är integrerade av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller

b) systemet distribuerar el huvudsakligen till systemets ägare eller den systemansvarige eller till deras anknutna företag.

2. Slutna distributionssystem ska vid tillämpningen av detta direktiv anses vara distributionssystem. Medlemsstaterna får föreskriva att tillsynsmyndigheterna ska undanta den systemansvarige för ett slutet distributionssystem från

a) skyldigheten i artikel 31.5 och 31.7 att anskaffa energi för att täcka energiförluster och icke frekvensrelaterade stödtjänster inom sitt system enligt transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden,

b) kravet i artikel 6.1 att tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, ska vara godkända i enlighet med artikel 59.1 innan de träder i kraft,

c) kraven i artikel 32.1 att upphandla flexibilitetstjänster och i artikel 32.3 att utveckla systemansvarigas system på grundval av nätutvecklingsplaner,

d) kravet i artikel 33.2 att inte äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsstationer för elfordon, och

e) kravet i artikel 36.1 att inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.

3. Vid beviljandet av undantag enligt punkt 2 ska de gällande tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, på begäran av en användare av det slutna distributionssystemet ses över och godkännas i enlighet med artikel 59.1.

4. Undantag enligt punkt 2 ska även kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får el levererad genom ett slutet distributionssystem.

Artikel 39

Kombinerat systemansvar

Artikel 35.1 ska inte hindra verksamheten hos en systemansvarig med kombinerat ansvar för överförings- och distributionssystem, under förutsättning att den systemansvarige följer artiklarna 43.1, 44 och 45 eller avsnitt 3 i kapitel VI eller att den systemansvarige omfattas av artikel 66.3.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER FÖR SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Artikel 40

Uppgifter som åligger systemansvariga för överföringssystem

1. Varje systemansvarig för överföringssystem ska ansvara för följande:
 - a) I nära samarbete med angränsande systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem säkerställa systemets långsiktiga förmåga att bemöta rimlig efterfrågan på överföring av el, samt på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överföringssystem.
 - b) Säkerställa tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sina skyldigheter.
 - c) Bidra till försörjningstryggheten genom lämplig överföringskapacitet och systemtillförlitlighet.
 - d) Styra elflödena i systemet, med beaktande av utbyten med andra sammanlänkade system. Den systemansvarige för överföringssystemet ska för detta ändamål ansvara för att elsystemet är säkert, tillförlitligt och effektivt och därvidlag säkerställa att alla nödvändiga stödtjänster, även sådana som tillhandahålls genom efterfrågefleksibilitet och energilagringsanläggningar, är tillgängliga i den mån som denna tillgänglighet är oberoende av andra överföringssystem med vilka systemet är sammanlänkat.
 - e) Förse systemansvariga för andra system med vilka systemet är sammanlänkat med tillräcklig information för att säker och effektiv drift, samordnad utveckling och driftskompatibilitet i det sammanlänkade systemet ska kunna säkerställas.
 - f) Säkerställa att ingen diskriminering görs mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag.
 - g) Förse systemanvändarna med den information som behövs för att de ska kunna få effektivt tillträde till systemet.
 - h) Inkassera kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystem i enlighet med artikel 49 i förordning (EU) 2019/943, bevilja och administrera tredje parts tillträde och ge motiverade förklaringar då sådant tillträde nekas, vilket ska övervakas av tillsynsmyndigheterna; systemansvariga för överföringssystem ska, då de utför sina uppgifter enligt den här artikeln, främst underlätta marknadsintegrationen.
 - i) Upphandla stödtjänster för att säkerställa driftsäkerheten.
 - j) Anta en ram för samarbete och samordning mellan regionala samordningscentrum.
 - k) Delta i inrättandet av europeiska och nationella resurstillräcklighetsbedömningar enligt kapitel IV i förordning (EU) 2019/943.
 - l) Digitalisera överföringssystem.
 - m) Arbeta med uppgiftshantering, däribland utveckling av datahanteringssystem, it-säkerhet och dataskydd i enlighet med de tillämpliga reglerna och utan att detta påverkar andra myndigheters befogenheter.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att en eller flera av de skyldigheter som anges i punkt 1 i denna artikel ska tilldelas en annan systemansvarig för överföringssystem än den som äger det överföringssystem som skyldigheterna i fråga annars skulle gälla. Den systemansvarige för överföringssystem som tilldelats uppgifterna ska certifieras som ägandemässigt åtskild, oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföringssystem, och uppfylla kraven i artikel 43, men ska inte behöva äga det överföringssystem som det egna ansvaret gäller.

Den systemansvarige för överföringssystem som äger överföringssystemet ska uppfylla kraven i kapitel VI och certifieras i enlighet med artikel 43. Detta påverkar inte möjligheten för systemansvariga för överföringssystem som är certifierade som ägandemässigt åtskilda, oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföringssystem att på eget initiativ och under sin tillsyn delegera vissa uppgifter till andra systemansvariga för överföringssystem som är certifierade som ägandemässigt åtskilda, oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföringssystem, om en sådan delegering av uppgifter inte äventyrar den faktiska och oberoende beslutanderätten för den delegerande systemansvarige för överföringssystem.

3. Vid utförandet av de uppgifter som avses i punkt 1 ska systemansvariga för överföringssystem beakta de rekommendationer som utfärdats av de regionala samordningscentrumen.

4. Vid utförandet av den uppgift som avses i punkt 1 ska systemansvariga för överföringssystem upphandla balanstjänster genom

- a) transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden,
- b) deltagande av alla kvalificerade elföretag och marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågefleksibilitet, aktörer som driver energilagringsanläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering.

I enlighet med led b i första stycket ska tillsynsmyndigheter och systemansvariga för överföringssystem i nära samarbete med alla marknadsaktörer fastställa tekniska krav för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska egenskaperna för dessa marknader.

5. Punkt 4 ska tillämpas på dessa icke frekvensrelaterade stödtjänster som tillhandahålls av systemansvariga för överföringssystem, utom i de fall tillsynsmyndigheten har bedömt att marknadsbaserat tillhandahållande av icke frekvensrelaterade stödtjänster inte är ekonomiskt effektivt och har beviljat undantag. Den rättsliga ramen ska i synnerhet säkerställa att systemansvariga för överföringssystem kan upphandla tjänster från leverantörer av efterfrågefleksibilitet eller energilagring och ska främja genomförandet av energieffektivitetsåtgärder, där dessa tjänster kostnadseffektivt minskar behovet av uppgradering eller ersättning av elkapacitet och stöder en effektiv och säker drift av distributions-systemet.

6. Systemansvariga för överföringssystem, som behöver tillsynsmyndighetens godkännande, eller tillsynsmyndigheten själv, ska genom ett transparent och deltagandebaserat förfarande som inbegriper alla berörda systemanvändare och de systemansvariga för distributionssystemen fastställa specifikationer för de icke frekvensrelaterade stödtjänster som upphandlas och om lämpligt standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster åtminstone på nationell nivå. Specifikationerna ska säkerställa ett faktiskt och icke-diskriminerande deltagande av alla marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågefleksibilitet, aktörer som driver energilagringsanläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering. Systemansvariga för överföringssystem ska utbyta all nödvändig information och samordna med systemansvariga för distributionssystem i syfte att säkerställa ett optimalt utnyttjande av resurser, säkerställa säker och effektiv drift av systemet och underlätta marknadsutvecklingen. Systemansvariga för överföringssystem ska få rimlig ersättning för upphandlingen av sådana tjänster för att ge dem möjlighet att åtminstone få ersättning för rimliga motsvarande kostnader, t.ex. för nödvändig informations- och kommunikationsteknik och för infrastruktur.

7. Den skyldighet att upphandla icke frekvensrelaterade stödtjänster som avses i punkt 5 är inte tillämplig på helt integrerade nätkomponenter.

8. Medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter får tillåta att systemansvariga för överföringssystem bedriver annan verksamhet än den som föreskrivs i detta direktiv och i förordning (EU) 2019/943, om sådan verksamhet är nödvändig för att de systemansvariga för överföringssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv eller förordning (EU) 2019/943, förutsatt att tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag. Denna punkt påverkar inte rätten för de systemansvariga för överföringssystemen att äga, utveckla, förvalta eller driva andra nät än elnät, när medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten beviljat en sådan rätt.

Artikel 41

Konfidentiell behandling och transparenskrav för systemansvariga för överföringssystem och ägare av överföringssystem

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 55 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska alla systemansvariga för överföringssystem och alla ägare av överföringssystem behandla kommersiellt känsliga uppgifter som de erhåller i sin verksamhet konfidentiellt, och förhindra att uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. De ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget, såvida inte ett sådant röjande är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare och övriga delar av företaget inte har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner och it-funktioner.

2. Systemansvariga för överföringssystem får inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av el, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som har erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.
3. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att kommersiellt känsliga uppgifter ska behandlas konfidentiellt.

Artikel 42

Beslutsbefogenhet avseende anslutning av nya produktionsanläggningar och energilagringsanläggningar till överföringssystemet

1. Den systemansvarige för överföringssystemet ska inrätta och offentliggöra transparenta och effektiva förfaranden för icke-diskriminerande anslutning av nya produktionsanläggningar och energilagringsanläggningar till överföringssystemet. Dessa förfaranden ska godkännas av tillsynsmyndigheterna.
2. Den systemansvarige för överföringssystemet ska inte ha rätt att vägra en ny produktionsanläggning eller en ny energilagringsanläggning anslutning på grund av eventuella framtida begränsningar av tillgänglig nätkapacitet, t.ex. överbelastning i avlägsna delar av överföringssystemet. Den systemansvarige för överföringssystemet ska lämna nödvändig information.

Första stycket påverkar inte möjligheten för systemansvariga för överföringssystem att begränsa den garanterade anslutningskapaciteten eller erbjuda anslutningar som omfattas av driftsmässiga begränsningar för att säkerställa att nya produktionsanläggningar eller energilagringsanläggningar blir ekonomiskt effektiva, förutsatt att sådana begränsningar har godkänts av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska säkerställa att eventuella begränsningar av garanterad anslutningskapacitet eller driftsmässiga begränsningar införs på grundval av transparenta och icke-diskriminerande förfaranden och inte skapar oskäligen hinder för marknadstillträde. I de fall då produktionsanläggningar eller energilagringsanläggningen står för kostnaderna för säkerställande av obegränsad anslutning ska inga begränsningar tillämpas.

3. Den systemansvarige för överföringssystemet ska inte ha rätt att vägra en ny anslutningspunkt på grund av att detta kan leda till ytterligare kostnader till följd av nödvändig kapacitetsökning i de delar av systemet som ligger närmast anslutningspunkten.

KAPITEL VI

ÅTSKILLNAD AV SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Avsnitt 1

Åtskilt ägande

Artikel 43

Åtskilt ägande av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att följande gäller:
 - a) Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.
 - b) Samma person eller personer får inte
 - i) direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem, eller ett överföringssystem, eller
 - ii) direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

- c) Samma person eller personer får inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utnämna ledamöter till tillsynsorganet eller styrelsen eller till organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
- d) Samma person får inte vara ledamot i tillsynsorganet eller styrelsen eller i organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.
2. De rättigheter som avses i punkt 1 b och c ska i synnerhet omfatta
- a) rätten att rösta,
- b) befogenheten att utnämna ledamöter till tillsynsorganet eller styrelsen eller till organ som juridiskt företräder företaget, eller
- c) rätten att inneha ägarmajoriteten.
3. För tillämpningen av punkt 1 b ska begreppet *företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet* omfatta företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet i den mening som avses i direktiv 2009/73/EG, och termerna *systemansvarig för överföringssystem* och *överföringssystem* ska omfatta *systemansvarig för överföringssystem* och *överföringssystem* i den mening som avses i det direktivet.
4. Den skyldighet som avses i punkt 1 a ska anses vara fullgjord då två eller flera företag som äger överföringssystem har upprättat ett samriskföretag som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig för överföringssystem i två eller flera medlemsstater. Inget annat företag får ingå i samriskföretaget, såvida inte företaget har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 44 eller som oberoende systemansvarig för överföringssystem i enlighet med avsnitt 3.
5. Om den person som avses i punkt 1 b, c och d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ ska, vid tillämpningen av denna artikel, två separata offentliga organ som utövar kontroll, å ena sidan, över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antingen produktions- eller leveransverksamhet inte anses vara samma person eller samma personer.
6. Medlemsstaterna ska säkerställa att varken sådana kommersiellt känsliga uppgifter som avses i artikel 41 och som innehas av en systemansvarig för överföringssystem som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystem överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
7. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag får en medlemsstat besluta att inte tillämpa punkt 1.
- I sådana fall ska den berörda medlemsstaten antingen
- a) utnämna en oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 44, eller
- b) följa avsnitt 3.
8. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag, och det finns arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige än avsnitt 3, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1.
9. Innan ett företag godkänns och utnämns till systemansvarig för överföringssystem enligt punkt 8 i denna artikel ska det certifieras i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 52.4, 52.5 och 52.6 i detta direktiv och i artikel 51 i förordning (EU) 2019/943, enligt vilken kommissionen ska kontrollera att befintliga arrangemang klart säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet än i avsnitt 3 i detta kapitel.
10. Vertikalt integrerade företag som äger ett överföringssystem får inte hindras från att vidta åtgärder för att uppfylla villkoren i punkt 1.
11. Företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte direkt eller indirekt kunna ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot ägarmässigt åtskilda systemansvariga för överföringssystem i medlemsstater som tillämpar punkt 1.

Avsnitt 2

Oberoende systemansvarig*Artikel 44***Oberoende systemansvarig**

1. Om överföringssystemet tillhörde ett vertikalt integrerat företag den 3 september 2009 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel 43.1 och utnämna en oberoende systemansvarig på förslag av överföringssystemets ägare. En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.
2. Medlemsstaten får endast godkänna och utnämna en oberoende systemansvarig förutsatt att
 - a) den sökande har visat att den uppfyller kraven i artikel 43.1 b, c och d,
 - b) den sökande har visat att den förfogar över de ekonomiska, tekniska, fysiska och personella resurser den behöver för att utföra sina uppgifter enligt artikel 40,
 - c) den sökande förbinder sig att genomföra en tioårig nätutvecklingsplan som ska övervakas av tillsynsmyndigheten,
 - d) överföringssystemets ägare har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 5. För detta ändamål ska ägaren tillhandahålla samtliga utkast till avtal med den sökande och eventuella övriga relevanta enheter, och
 - e) den sökande har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt förordning (EU) 2019/943, däribland samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på europeisk och regional nivå.
3. Företag som av tillsynsmyndigheten certifierats såsom uppfyllande villkoren i artikel 53 och punkt 2 i den här artikeln ska av medlemsstaterna godkännas och utnämnas till oberoende systemansvariga. Certifieringsförfarandet antingen i artikel 52 i detta direktiv och artikel 51 i förordning (EU) 2019/943 eller i artikel 53 i detta direktiv ska tillämpas.
4. Varje oberoende systemansvarig ska ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde, däribland inkasseringen av avgifter för tillträde, kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystem i enlighet med artikel 49 i förordning (EU) 2019/943, samt driva, underhålla och utveckla överföringssystemet och säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav genom investeringsplanering. Vid utvecklingen av överföringssystemet ska den oberoende systemansvarige ansvara för planering (däribland tillståndsförfarande), uppförande och idriftsättning av den nya infrastrukturen. I detta syfte ska den oberoende systemansvarige agera som systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med detta avsnitt. Överföringssystemets ägare ska inte ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde eller för investeringsplanering.
5. Om en oberoende systemansvarig har utnämnts ska överföringssystemets ägare fullgöra följande skyldigheter:
 - a) Tillhandahålla den oberoende systemansvarige det samarbete och stöd som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter, i synnerhet all relevant information.
 - b) Finansiera de investeringar som den oberoende systemansvarige har beslutat om och som har godkänts av tillsynsmyndigheten, eller godkänna att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige. Finansieringsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska, innan beslut om godkännande fattas, samråda med överföringssystemets ägare och andra berörda parter.
 - c) Stå för skadeståndsansvar i samband med nättillgångarna, med undantag av den del av ansvaret som avser den oberoende systemansvariges arbetsuppgifter.
 - d) Ge garantier för att underlätta finansieringen av all utbyggnad av nätet, med undantag av sådana investeringar där ägaren i enlighet med led b har godkänt att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige.

6. Den berörda nationella konkurrensmyndigheten ska ges alla relevanta befogenheter för att i nära samverkan med tillsynsmyndigheten på ett effektivt sätt övervaka att ägaren av överföringssystemet fullgör sina skyldigheter enligt punkt 5.

Artikel 45

Åtskillnad av ägare av överföringssystem

1. Om en oberoende systemansvarig har utnämnts ska en ägare av överföringssystem som ingår i ett vertikalt integrerat företag vara oberoende, åtminstone i sin juridiska form och organisation och i sitt beslutsfattande, av annan verksamhet som inte avser överföring.
2. För att säkerställa att sådana ägare till överföringssystem som avses i punkt 1 är oberoende ska följande minimikriterier gälla:
 - a) Personer som ansvarar för ägarens företagsledning får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion, distribution eller leverans av el.
 - b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att säkerställa att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ägarens företagsledning beaktas på ett sätt som gör att dessa personer kan agera självständigt.
 - c) Överföringssystemets ägare ska upprätta ett regelefterlevnadsprogram, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och säkerställa kontroll av att programmet följs på lämpligt sätt. I regelefterlevnadsprogrammet ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har att uppnå dessa mål. Den person eller det organ som ansvarar för att kontrollera att regelefterlevnadsprogrammet följs ska till tillsynsmyndigheten lämna en årlig rapport om de åtgärder som vidtagits, och rapporten ska offentliggöras.

Avsnitt 3

Oberoende systemansvarig för överföringssystem

Artikel 46

Tillgångar, utrustning, personal och identitet

1. Systemansvariga för överföringssystem ska förfoga över de personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som behövs för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och bedriva elöverföringsverksamhet, särskilt följande:
 - a) Tillgångar som är nödvändiga för elöverföringsverksamheten, inklusive överföringssystem, ska ägas av den systemansvarige för överföringssystemet.
 - b) Personal som är nödvändig för elöverföringsverksamheten, bl.a. för utförande av alla verksamhetsuppgifter, ska vara anställd hos den systemansvarige för överföringssystemet.
 - c) Inhyrning av personal och tillhandahållande av tjänster till och från andra delar av det vertikalt integrerade företaget ska vara förbjudet. Den systemansvarige för överföringssystemet får dock tillhandahålla tjänster till det vertikalt integrerade företaget under förutsättning att
 - i) tillhandahållandet av dessa tjänster inte diskriminerar mellan systemanvändare, är tillgängligt för alla systemanvändare på samma villkor och inte inskränker, snedvrider eller förhindrar konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet, och
 - ii) villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna har godkänts av tillsynsmyndigheten.
 - d) Utan att det påverkar tillämpningen av tillsynsorganets beslut enligt artikel 49 ska det vertikalt integrerade företaget i god tid göra tillräckliga ekonomiska resurser för framtida investeringsprojekt och/eller för ersättande av befintliga tillgångar tillgängliga för den systemansvarige för överföringssystemet efter en vederbörlig begäran från denne.

2. Elöverföringsverksamheten ska omfatta åtminstone följande uppgifter utöver dem som anges i artikel 40:
 - a) Företräda den systemansvarige för överföringssystemet och hålla kontakt med tredje parter och tillsynsmyndigheter.
 - b) Företräda den systemansvarige för överföringssystemet inom Entso för el.
 - c) Bevilja och förvalta tredje parts tillträde utan diskriminering mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare.
 - d) Inkassera alla avgifter som avser överföringssystemet, bl.a. avgifter för tillträde, kompensation för energiförluster och avgifter för stödtjänster.
 - e) Utföra drift, underhåll och utveckling av ett säkert, effektivt och ekonomiskt överföringssystem.
 - f) Planera investeringar för att säkerställa att systemet på lång sikt kan tillgodose en rimlig efterfrågan och garantera försörjningstrygghet.
 - g) Inrätta lämpliga samriskföretag, även med en eller flera systemansvariga för överföringssystem, elbörser och övriga relevanta aktörer, för att försöka nå målen att utveckla regionala marknader eller underlätta avregleringen.
 - h) Tillhandahålla alla typer av företagstjänster, bl.a. juridiska tjänster och redovisnings- och it-tjänster.
3. Systemansvariga för överföringssystem ska organisera sig i en juridisk form enligt bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 ⁽²⁶⁾.
4. Den systemansvarige för överföringssystemet får inte i sin företagsprofil, sin kommunikation, sitt firmamärke och sina lokaler skapa förvirring i fråga om det vertikalt integrerade företags separata identitet eller någon del därav.
5. Den systemansvarige för överföringssystemet får inte dela it-system eller it-utrustning, fysiska lokaler och säkerhetssystem för åtkomst med någon del av det vertikalt integrerade företaget, och inte heller använda samma konsulter eller externa leverantörer för it-system eller it-utrustning och säkerhetssystem för åtkomst.
6. Räkenskaperna för systemansvariga för överföringssystem ska revideras av en annan revisor än den som reviderar det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta.

Artikel 47

Oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet

1. Utan att det påverkar de beslut som fattas av tillsynsorganet enligt artikel 49 ska den systemansvarige för överföringssystemet ha
 - a) faktisk beslutanderätt, oberoende av det vertikalt integrerade företaget, i fråga om de tillgångar som är nödvändiga för att driva, underhålla eller utveckla överföringssystemet, och
 - b) befogenhet att anskaffa medel på kapitalmarknaden, särskilt genom lån och kapitalökning.
2. Den systemansvarige för överföringssystemet ska hela tiden agera så att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser för att bedriva överföringsverksamheten korrekt och effektivt och för att utveckla och upprätthålla ett effektivt, säkert och ekonomiskt överföringssystem.
3. Dotterbolag till det vertikalt integrerade företaget som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte ha något direkt eller indirekt aktieinnehav i den systemansvarige för överföringssystemet. Den systemansvarige för överföringssystemet får varken direkt eller indirekt ha aktieinnehav i något av det vertikalt integrerade företags dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet, eller erhålla aktieutdelningar eller andra ekonomiska förmåner från sådana dotterbolag.
4. Den systemansvariges övergripande företagsledningsstruktur och företagsform ska säkerställa den systemansvariges effektiva oberoende i enlighet med detta avsnitt. Det vertikalt integrerade företaget får inte direkt eller indirekt bestämma den systemansvariges konkurrensbeteende i dennes dagliga verksamhet och nätförvaltning eller i den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 51.

⁽²⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt (EUT L 169, 30.6.2017, s. 46).

5. När den systemansvarige för överföringssystemet utför sina uppgifter enligt artiklarna 40 och 46.2 i detta direktiv, och när den fullgör de skyldigheter som anges i artiklarna 16, 18, 19 och 50 i förordning (EU) 2019/943, får den inte diskriminera olika personer eller enheter och inte heller inskränka, snedvrider eller förhindra konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet.
6. Alla kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, däribland lån från den systemansvarige för överföringssystemet till det vertikalt integrerade företaget, ska ske på marknadsvillkor. Den systemansvarige för överföringssystemet ska föra detaljerad dokumentation över sådana kommersiella och ekonomiska förbindelser och göra denna dokumentation tillgänglig för tillsynsmyndigheten på dennas begäran.
7. Den systemansvarige för överföringssystemet ska lägga fram alla kommersiella och ekonomiska avtal med det vertikalt integrerade företaget för tillsynsmyndighetens godkännande.
8. Den systemansvarige för överföringssystemet ska informera tillsynsmyndigheten om de ekonomiska resurser enligt artikel 46.1 d som finns tillgängliga för framtida investeringsprojekt och/eller för att ersätta befintliga tillgångar.
9. Det vertikalt integrerade företaget ska avstå från alla handlingar som försvårar för eller förhindrar den systemansvarige för överföringssystemet att fullgöra sina skyldigheter enligt detta kapitel, och får inte kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ska begära tillstånd från det vertikalt integrerade företaget för att fullgöra dessa skyldigheter.
10. Ett företag som har certifierats av tillsynsmyndigheten och sålunda uppfyller kraven i detta kapitel ska godkännas och utnämnas till systemansvarig för överföringssystemet av den berörda medlemsstaten. Certifieringsförfarandet antingen i artikel 52 i detta direktiv och artikel 51 i förordning (EU) 2019/943 eller i artikel 53 i detta direktiv ska tillämpas.

Artikel 48

Oberoende för personalen och företagsledningen hos den systemansvarige för överföringssystemet

1. Beslut om utnämning, förlängning, arbetsvillkor, däribland löner, och uppsägning av personer med ansvar för företagsledningen och/eller ledamöter av de administrativa organen för en systemansvarig för överföringssystemet ska fattas av den systemansvariges tillsynsorgan, som har utnämnts i enlighet med artikel 49.
 2. Tillsynsmyndigheten ska underrättas om identiteten hos de personer som har nominerats av tillsynsorganet för utnämning till eller förlängning av en roll med ansvar för verkställande företagsledning och/eller som ledamot av ett av den systemansvariges administrativa organ, och om de villkor som reglerar dessa personers tjänsteperiod och varaktighet samt uppsägning, liksom om skälen till varje beslut att avsluta en sådan tjänsteperiod. Dessa villkor och de beslut som avses i punkt 1 ska bli bindande endast om tillsynsmyndigheten inom tre veckor efter underrättelsen inte har gjort några invändningar.
- Tillsynsmyndigheten får göra invändningar mot de beslut som avses i punkt 1 om
- a) det uppstår tveksamhet om det yrkesmässiga oberoendet hos en utnämnd person som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamot av något av de administrativa organen, eller
 - b) det, vid ett förtida avslutande av tjänsteperioden, råder tvivel om det berättigade i ett sådant förtida avslutande.
3. Ingen yrkesmässig position eller affärsförbindelse och inget yrkesmässigt ansvar eller intresse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta, eller med någon annan majoritetsdelägare än den systemansvarige för överföringssystemet, får utövas under en treårsperiod före utnämningen av de personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet som omfattas av denna punkt.

4. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen samt personal hos den systemansvarige för överföringssystemet får inte yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med en annan del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsdelägare.

5. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt personal hos den systemansvarige för överföringssystemet får inte ha något intresse i eller erhålla ekonomiska förmåner, vare sig direkt eller indirekt, från någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den systemansvarige för överföringssystemet. Deras lön får inte vara beroende av det vertikalt integrerade företags verksamhet eller resultat som inte härrör från den systemansvarige för överföringssystemet.

6. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet ska garanteras effektiv rätt att till tillsynsmyndigheten rikta klagomål mot förtida avslutande av deras tjänstperiod.

7. Efter avslutad tjänstperiod hos den systemansvarige för överföringssystemet får personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i något av dess administrativa organ inte yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den systemansvarige för överföringssystemet eller med dess majoritetsdelägare under en period på minst fyra år.

8. Punkt 3 ska tillämpas på majoriteten av de personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet.

De personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet och som inte omfattas av punkt 3 får inte ha utövat någon ledningsverksamhet eller någon annan relevant verksamhet i det vertikalt integrerade företaget under minst sex månader före sin utnämning.

Första stycket i denna punkt samt punkterna 4–7 ska gälla alla som ingår i den verkställande ledningen samt de personer som rapporterar direkt till dem i frågor som rör drift, underhåll eller utveckling av nätet.

Artikel 49

Tillsynsorgan

1. Den systemansvarige för överföringssystemet ska ha ett tillsynsorgan som ansvarar för sådana beslut som kan ha en väsentlig inverkan på värdet på delägarnas tillgångar hos den systemansvarige för överföringssystemet, särskilt beslut om godkännande av de årliga och de mer långsiktiga finansieringsplanerna, den systemansvariges skuldsättningsgrad och utdelningar till delägarna. De beslut som faller inom tillsynsorganets ansvarsområde ska inte omfatta sådana beslut som rör den systemansvariges dagliga verksamhet och den dagliga förvaltningen av nätet eller den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 51.

2. Tillsynsorganet ska bestå av ledamöter som företräder det vertikalt integrerade företaget, ledamöter som företräder tredje parts delägare och, om så föreskrivs i nationell rätt, företrädare för andra intressenter, såsom anställda hos den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Artikel 48.2 första stycket och artikel 48.3–48.7 ska tillämpas på minst hälften av tillsynsorganets ledamöter minus en.

Artikel 48.2 andra stycket b ska tillämpas på alla ledamöter i tillsynsorganet.

Artikel 50

Regelefterlevnadsprogram och regelefterlevnadsansvarig

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för överföringssystem upprättar och genomför ett regelefterlevnadsprogram där det anges vilka åtgärder som ska vidtas för att säkerställa att diskriminerande beteende inte förekommer och att efterlevnaden av programmet kontrolleras på lämpligt sätt. Regelefterlevnadsprogrammet ska ange de anställdas specifika skyldigheter att uppfylla dessa mål. Regelefterlevnadsprogrammet ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Utan att det påverkar tillsynsmyndighetens befogenheter ska efterlevnaden av programmet kontrolleras på ett oberoende sätt av en regelefterlevnadsansvarig.

2. Den regelefterlevnadsansvariga ska utses av tillsynsorganet efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får vägra att godkänna den regelefterlevnadsansvariga endast om denna inte visar tillräckligt oberoende eller tillräcklig yrkesmässig kapacitet. Den regelefterlevnadsansvariga får vara en fysisk eller en juridisk person. Artikel 48.2–48.8 ska tillämpas på den regelefterlevnadsansvariga.
3. Den regelefterlevnadsansvariga ska ansvara för att
 - a) kontrollera genomförandet av regelefterlevnadsprogrammet,
 - b) utarbeta en årsrapport med de åtgärder som har vidtagits för att genomföra regelefterlevnadsprogrammet och överlämna den till tillsynsmyndigheten,
 - c) rapportera till tillsynsorganet och utfärda rekommendationer om regelefterlevnadsprogrammet och dess genomförande,
 - d) underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella betydande överträdelser i samband med genomförandet av regelefterlevnadsprogrammet och
 - e) rapportera till tillsynsmyndigheten om eventuella kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.
4. Den regelefterlevnadsansvariga ska förelägga tillsynsmyndigheten föreslagna beslut om investeringsplanen och om enskilda investeringar i nätet. Detta ska ske senast när företagsledningen och/eller det behöriga administrativa organet för den systemansvarige för överföringssystemet överlämnar dem till tillsynsorganet.
5. När det vertikalt integrerade företaget under bolagsstämman eller genom omröstning bland det utnämnda tillsynsorganets ledamöter har motsatt sig antagandet av ett beslut så att detta hindrar eller försenar investeringar som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska den regelefterlevnadsansvariga rapportera om detta till tillsynsmyndigheten, som då ska vidta åtgärder i enlighet med artikel 51.
6. De villkor som reglerar den regelefterlevnadsansvarigas uppdrag och anställningsvillkor, inbegripet uppdragets varaktighet, ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Villkoren ska säkerställa den regelefterlevnadsansvarigas oberoende, bland annat genom att tillhandahålla alla de resurser som krävs för den regelefterlevnadsansvariga ska kunna fullgöra sina uppgifter. Under uppdragsperioden får den regelefterlevnadsansvariga inte ha något annat direkt eller indirekt yrkesmässigt uppdrag, ansvar eller intresse i eller med någon del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsdelägare.
7. Den regelefterlevnadsansvarige ska regelbundet rapportera, antingen muntligen eller skriftligen, till tillsynsmyndigheten och ha rätt att regelbundet rapportera, antingen muntligen eller skriftligen, till tillsynsorganet för den systemansvarige för överföringssystemet.
8. Den regelefterlevnadsansvariga får delta i alla möten i företagsledningen eller de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet, i tillsynsorganets möten och vid bolagsstämman. Den regelefterlevnadsansvariga ska delta i alla möten där följande frågor diskuteras:
 - a) Villkor för tillträde till nätet, enligt förordning (EU) 2019/943, särskilt vad gäller tariffer, tjänster för tredjepartstillträde, kapacitetstilldelning, hantering av överbelastning, transparens, stödtjänster och sekundärmarknader.
 - b) Projekt som genomförs för att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet, bl.a. sammanlänknings- och investeringar i nätanslutningar.
 - c) Sådana inköp och sådan försäljning av energi som krävs för överföringssystemets drift.
9. Den regelefterlevnadsansvarige ska övervaka att den systemansvarige för överföringssystemet följer artikel 41.
10. Den regelefterlevnadsansvarige ska ha tillgång till alla relevanta uppgifter och till de kontorslokaler som tillhör den systemansvarige för överföringssystemet samt till all information som behövs för att kunna fullgöra sin uppgift.
11. Den regelefterlevnadsansvarige ska utan föranmälan ges tillträde till de kontorslokaler som tillhör den systemansvarige för överföringssystemet.
12. Efter tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande får tillsynsorganet säga upp den regelefterlevnadsansvariga. Tillsynsorganet ska på begäran av tillsynsmyndigheten säga upp den regelefterlevnadsansvariga om denna uppvisar bristande oberoende eller bristande yrkesmässig kapacitet.

Artikel 51

Nätutveckling och befogenhet att fatta investeringsbeslut

1. Systemansvariga för överföringssystem ska minst vartannat år, efter att ha samrått med alla berörda intressenter, till tillsynsmyndigheten överlämna en tioårig nätutvecklingsplan som grundar sig på befintlig och förutsedd tillgång och efterfrågan. Denna nätutvecklingsplan ska innehålla effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och försörjningstryggheten. Den systemansvarige för överföringssystemet ska offentliggöra den tioåriga nätutvecklingsplanen på sin webbplats.

2. Den tioåriga nätutvecklingsplanen ska särskilt

- a) för marknadsaktörerna ange de viktigaste överföringsinfrastrukturer som behöver byggas ut eller uppgraderas under de kommande tio åren,
- b) innehålla alla investeringar som det redan beslutats om och fastställa nya investeringar som ska verkställas under de kommande tre åren samt
- c) ange en tidsfrist för alla investeringsprojekt.

3. När den tioåriga nätutvecklingsplanen utarbetas ska den systemansvarige för överföringssystemet ta full hänsyn till den potential som användningen av efterfrågefleksibilitet, energilagransanläggningar och andra resurser erbjuder som alternativ till en utbyggnad av systemet, liksom den förväntade förbrukningen och handeln med andra länder samt investeringsplanerna för unionstäckande och regionala nät.

4. Tillsynsmyndigheten ska hålla öppna och transparenta samråd med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om den tioåriga nätutvecklingsplanen. Av personer och företag som hävdar att de är potentiella systemanvändare får det krävas att de underbygger sådana påståenden. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen, särskilt eventuella investeringsbehov.

5. Tillsynsmyndigheten ska undersöka huruvida den tioåriga nätutvecklingsplanen omfattar alla investeringsbehov som fastställts under samrådsprocessen, och huruvida den överensstämmer med den icke-bindande unionsomfattande tioåriga nätutvecklingsplan (nedan kallad *unionsomfattande nätutvecklingsplan*) som avses i artikel 30.1 b i förordning (EU) 2019/943. Om det uppstår några tvivel om överensstämmelse med den unionsomfattande nätutvecklingsplanen ska tillsynsmyndigheten samråda med Acer. Tillsynsmyndigheten får kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ändrar sin tioåriga nätutvecklingsplan.

De behöriga nationella myndigheterna ska undersöka huruvida den tioåriga nätutvecklingsplanen överensstämmer med den nationella energi- och klimatplan som lämnas in i enlighet med förordning (EU) 2018/1999.

6. Tillsynsmyndigheten ska övervaka och utvärdera genomförandet av den tioåriga nätutvecklingsplanen.

7. För det fall den systemansvarige för överföringssystemet av någon annan orsak än tvingande orsaker som ligger utanför dennas kontroll inte verkställer en investering som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska medlemsstaterna säkerställa att tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta minst en av följande åtgärder för att säkerställa att investeringen i fråga görs, om den fortfarande är relevant på grundval av den senaste tioåriga nätutvecklingsplanen:

- a) Kräva att den systemansvarige för överföringssystemet verkställer den aktuella investeringen.
- b) Anordna ett anbudsförfarande som är öppet för alla investerare för investeringen.
- c) Förpliktiga den systemansvarige för överföringssystemet att godta en kapitalökning för att finansiera nödvändiga investeringar och tillåta oberoende investerare att delta i kapitalet.

8. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 b får den kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ska godta ett eller flera av följande alternativ:

- a) Finansiering från en tredje part.
- b) Konstruktion utförd av en tredje part.

c) Egen konstruktion av den nya tillgången i fråga.

d) Egen drift av den nya tillgången i fråga.

Den systemansvarige för överföringssystemet ska tillhandahålla investerarna all information som behövs för att göra investeringen, ansluta nya tillgångar till överföringsnätet och i allmänhet på bästa sätt vinnlägga sig om att underlätta genomförandet av investeringsprojektet.

Relevanta finansieringsarrangemang ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande.

9. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 ska de relevanta tariffbestämmelserna omfatta investeringskostnaderna i fråga.

Avsnitt 4

Utnämning och certifiering av systemansvariga för överföringssystem

Artikel 52

Utnämning och certifiering av systemansvariga för överföringssystem

1. Innan ett företag godkänns och utnämns till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras i enlighet med förfarandena i punkterna 4, 5 och 6 i denna artikel och i artikel 51 i förordning (EU) 2019/943.

2. Företag som av tillsynsmyndigheten, med tillämpning av nedanstående certifieringsförfarande, intygas uppfylla kraven i artikel 43, ska av medlemsstaterna godkännas och utnämnas till systemansvariga för överföringssystem. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystem ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Systemansvariga för överföringssystem ska till tillsynsmyndigheten anmäla alla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 43.

4. Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att systemansvariga för överföringssystem fortlöpande uppfyller kraven i artikel 43. För att säkerställa att kraven är uppfyllda ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:

a) Efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet i enlighet med punkt 3.

b) På eget initiativ då de får vetskap om att en planerad förändring av rättigheter gentemot eller inflytande över ägare av eller systemansvariga för överföringssystem kan leda till överträdelse av artikel 43, eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse har skett.

c) Efter en motiverad begäran från kommissionen.

5. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem inom fyra månader från den dag då denna inkom med anmälan eller då kommissionen överlämnade sin begäran. När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som anges i punkt 6 har avslutats.

6. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem till kommissionen, och förse kommissionen med all relevant information avseende detta beslut. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 51 i förordning (EU) 2019/943.

7. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen får från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet begära sådan information som är relevant för utförandet av deras uppgifter enligt denna artikel.

8. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 53

Certifiering i förhållande till tredjeländer

1. Om certifiering begärs av ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer ska tillsynsmyndigheten underrätta kommissionen.

Tillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta kommissionen om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer får kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystemet.

2. Den systemansvarige för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Tillsynsmyndigheten ska anta ett utkast till beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem inom fyra månader från och med den dag då den systemansvarige inkom med anmälan. Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering

- a) om det inte har visats att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 43, och
- b) om det inte har visats för tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet som har utnämnts av medlemsstaten att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra försörjningstryggheten för energi i medlemsstaten och unionen. När denna fråga beaktas ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet ta hänsyn till
 - i) unionens rättigheter och skyldigheter gentemot tredjelandet enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som unionen är part i och som rör energitrygghet,
 - ii) medlemsstatens rättigheter och skyldigheter gentemot tredjelandet enligt avtal som ingåtts med tredjelandet, i den mån avtalen överensstämmer med unionsrätten, och
 - iii) andra specifika omständigheter och förhållanden i fallet och i det berörda tredjelandet.

4. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla beslutet till kommissionen, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet.

5. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten eller den utnämnda behöriga myndighet som avses i punkt 3 b, innan tillsynsmyndigheten antar ett beslut om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida

- a) den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 43, och
- b) ett beviljande av certifiering kan äventyra energitryggheten i unionen.

6. Kommissionen ska behandla den begäran som avses i punkt 5 så snart den har mottagits. Inom två månader från det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till tillsynsmyndigheten eller, om begäran har inkommit från den utnämnda behöriga myndigheten, till den myndigheten.

När kommissionen utarbetar sitt yttrande får den begära in synpunkter från Acer, den berörda medlemsstaten och berörda parter. Om kommissionen framställer en sådan begäran ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader.

Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som avses i första och andra styckena ska den inte anses ha några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

7. När kommissionen bedömer huruvida den kontroll som utövas av en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer kommer att äventyra försörjningstryggheten för energi i unionen ska den beakta

- a) de särskilda omständigheterna i fallet och i det eller de berörda tredjeländerna, och
- b) unionens rättigheter och skyldigheter gentemot tredjelandet eller tredjeländerna enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som unionen är part i och som rör energitrygghet.

8. Tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader från utgången av den period som avses i punkt 6. När tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut ska den ta största hänsyn till kommissionens yttrande. I varje fall ska medlemsstaterna ha rätt att vägra certifiering när beviljande av certifiering äventyrar energitryggheten i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat. När en medlemsstat har utnämnt en annan behörig nationell myndighet för att göra den bedömning som avses i punkt 3 b, kan medlemsstaten kräva att tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut i överensstämmelse med den behöriga nationella myndighetens bedömning. Tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Om det slutliga beslutet avviker från kommissionens yttrande ska den berörda medlemsstaten tillhandahålla och offentliggöra skälen för beslutet tillsammans med beslutet.

9. Inget i denna artikel ska påverka medlemsstaternas rätt att i enlighet med unionsrätten utöva inhemsk rättslig kontroll för att skydda legitima intressen som rör den allmänna säkerheten.

10. Denna artikel ska, med undantag av punkt 3 a, också tillämpas på medlemsstater som omfattas av ett undantag enligt artikel 66.

Artikel 54

Ägande av energilagringsanläggningar av systemansvariga för överföringssystem

1. Systemansvariga för överföringssystem ska inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.
2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för överföringssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver energilagringsanläggningar om dessa är helt integrerade nätkomponenter, förutsatt att tillsynsmyndigheten har lämnat sitt godkännande eller om samtliga följande villkor är uppfyllda:
 - a) Andra parter har, efter ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande som är underställt tillsynsmyndighetens granskning och godkännande, inte medgett en rätt att äga, utveckla, förvalta eller driva sådana anläggningar, eller har inte kunnat tillhandahålla dessa tjänster till rimlig kostnad och i rätt tid.
 - b) Sådana anläggningar och icke frekvensrelaterade stödtjänster används inte för att köpa eller sälja el på elmarknaderna, men anläggningarna är nödvändiga för att de systemansvariga för överföringssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv när det gäller effektiv, tillförlitlig och säker drift av överföringssystemet.
 - c) Tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag, gjort en förhandsbedömning av anbudsförfarandets tillämplighet, inbegripet anbudsförfarandets villkor, och lämnat sitt godkännande.

Tillsynsmyndigheten får utarbeta riktlinjer eller upphandlingsklausuler för att hjälpa systemansvariga för överföringssystem att säkerställa ett rättvist anbudsförfarande.

3. Beslutet att bevilja undantag ska anmälas till kommissionen och Acer tillsammans med relevant information om ansökan och om skälen för att bevilja undantag.

4. Tillsynsmyndigheterna ska med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd om befintliga energilagringsanläggningar för att bedöma potentiell tillgång till och intresse hos andra parter av investeringar i sådana anläggningar. Om ett offentligt samråd, enligt tillsynsmyndighetens bedömning, visar att andra parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana anläggningar på ett kostnadseffektivt sätt ska tillsynsmyndigheten säkerställa att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för överföringssystem på detta område fasas ut inom 18 månader. Som en del av villkoren för det förfarandet får tillsynsmyndigheterna medge att systemansvariga för överföringssystem får rimlig kompensation, särskilt för restvärdet av sina investeringar i energilagringsanläggningarna.

5. Punkt 4 ska inte tillämpas på helt integrerade nätkomponenter eller på den vanliga avskrivningsperioden för nya batterilagringsanläggningar med ett slutgiltigt investeringsbeslut förrän 2024, förutsatt att dessa batterilagringsanläggningar

- a) ansluts till nätet senast två år därefter,
- b) integreras i överföringssystemet,

- c) endast används för omedelbart återställande av nätsäkerheten i samband med hantering av oplanerade händelser i elnätet, när detta återställande påbörjas omedelbart och avslutas när vanlig omdirigering kan lösa problemet, och
- d) inte används för att köpa eller sälja el på elmarknaderna, balansmarknaderna inbegripna.

Avsnitt 5

Särredovisning samt transparens i bokföringen

Artikel 55

Tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet som de utnämner, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 57, ska, i den utsträckning som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter, ha tillgång till elföretagens räkenskaper i enlighet med artikel 56.
2. Medlemsstaterna och varje utnämnd behörig myndighet, inklusive tillsynsmyndigheterna, ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information ska offentliggöras om detta offentliggörande är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 56

Särredovisning

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att elföretagens bokföring genomförs i enlighet med punkterna 2 och 3.
2. Elföretag ska, oberoende av ägartyp och juridisk form, upprätta, låta genomgå revision och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktiebolag och som har fastställts i enlighet med direktiv 2013/34/EU.

Företag som inte enligt lag är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning ska hålla en kopia av den tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Elföretag ska i sin interna bokföring särredovisa överförings- och distributionsverksamheten var för sig så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De ska också, eventuellt i en sammanställd redovisning, redovisa andra elverksamheter som inte avser överföring eller distribution. Inkomster från ägande av överförings- eller distributions-systemet ska specificeras i bokföringen. Vid behov ska elföretagen upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet som inte avser el. Den interna redovisningen ska omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.
4. Den revision som avses i punkt 2 ska särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner har fullgjorts.

KAPITEL VII

TILLSYNSMYNDIGHETER

Artikel 57

Tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende

1. Varje medlemsstat ska utse en tillsynsmyndighet på nationell nivå.
2. Punkt 1 ska inte påverka utnämningen av andra tillsynsmyndigheter på regional nivå i medlemsstaterna, förutsatt att det finns en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på unionsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i Acer i enlighet med artikel 21.1 i förordning (EU) 2019/942.

3. Genom undantag från punkt 1 kan en medlemsstat utnämna tillsynsmyndigheter för små system på ett geografiskt separat område vars elförbrukning 2008 understeg 3 % av den samlade elförbrukningen i den medlemsstat där området är beläget. Det undantaget ska inte påverka utnämningen av en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på unionsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i Acer i enlighet med artikel 21.1 i förordning (EU) 2019/942.

4. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att den utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I det syftet ska medlemsstaterna säkerställa att tillsynsmyndigheten, när den utför de uppgifter som den tilldelas genom detta direktiv och tillhörande lagstiftning,

a) är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av andra offentliga och privata enheter,

b) säkerställer att dess personal och de personer som ansvarar för dess ledning

i) agerar oberoende av marknadsintressen, och

ii) inte söker eller tar emot direkta anvisningar från någon regering eller någon annan offentlig eller privat enhet när de utför sina tillsynsuppgifter. Det kravet inkräktar inte på ett i förekommande fall nära samarbete med andra berörda nationella myndigheter eller på de allmänna politiska riktlinjer som regeringen utfärdar och som inte avser tillsynsskyldigheter eller tillsynsbefogenheter enligt artikel 59.

5. För att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning ska medlemsstaterna i synnerhet säkerställa

a) att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ,

b) att tillsynsmyndigheten har de personalresurser och ekonomiska resurser som den behöver för att kunna utföra sina uppgifter och utöva sina befogenheter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt,

c) att tillsynsmyndigheten har ett särskilt årligt budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande,

d) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning utnämns för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång,

e) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning utnämns på grundval av objektiva, transparenta och offentliggjorda kriterier genom ett oberoende och opartiskt förfarande som säkerställer att kandidaterna har nödvändig kompetens och erfarenhet för berörda positioner inom tillsynsmyndigheten,

f) att det finns bestämmelser om intressekonflikter och att konfidentialitetsskyldigheterna sträcker sig längre än mandatperioden för ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, mandatperioden för tillsynsmyndighetens högsta ledning,

g) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning endast kan avsättas på grundval av fastställda transparenta kriterier.

Med avseende på första stycket d ska medlemsstaterna säkerställa att det finns ett lämpligt roterande system för styrelsen eller högsta ledningen. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse saknas, medlemmar av högsta ledningen kan under ämbets tiden avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till tjänstefel enligt nationell rätt.

6. Medlemsstaterna får föreskriva att tillsynsmyndigheternas räkenskaper ska kontrolleras i efterhand av en oberoende revisor.

7. Senast den 5 juli 2022 och därefter vart fjärde år ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om de nationella myndigheternas efterlevnad av principen om oberoende, som anges i denna artikel.

Artikel 58

Tillsynsmyndighetens allmänna mål

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den, inom ramen för sina skyldigheter och befogenheter enligt artikel 59, i nära samarbete med andra relevanta nationella myndigheter, inklusive konkurrensmyndigheter, liksom myndigheter, inbegripet tillsynsmyndigheter, från angränsande medlemsstater och, i förekommande fall, angränsande tredjeländer, och utan att inkräkta på deras behörighet, vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till följande mål:

- a) I nära samarbete med andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter, kommissionen och Acer främja en konkurrenskraftig, flexibel, säker och miljömässigt hållbar inre marknad för el i unionen, och ett verkligt öppnande av marknaden för samtliga kunder och leverantörer i unionen, och säkerställa lämpliga förutsättningar för en effektiv och tillförlitlig drift av elnäten, med beaktande av de långsiktiga målen.
- b) Utveckla konkurrenskraftiga och väl fungerande regionala gränsöverskridande marknader inom unionen för att uppnå de mål som avses i led a.
- c) Undanröja restriktioner för elhandeln mellan medlemsstater, inbegripet genom att utveckla den kapacitet för gränsöverskridande överföring som rimligen krävs för att tillgodose efterfrågan och förbättra integreringen av nationella marknader, vilket kan underlätta elflödet inom hela unionen.
- d) Bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, tillförlitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i enlighet med allmänna energipolitiska mål, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av el från förnybara energikällor och distribuerad produktion samt underlätta driften av dem i förhållande till andra energinät för gas eller värme.
- e) Underlätta för ny produktionskapacitet och nya energilagringsanläggningar att få tillträde till elnätet, i synnerhet genom att undanröja potentiella hinder för tillträdet för nya marknadsaktörer och el producerad från förnybara energikällor.
- f) Säkerställa att systemansvariga och systemanvändare får lämpliga incitament, både på kort och lång sikt, för att öka systemeffektiviteten, särskilt energieffektiviteten, och främja marknadsintegreringen.
- g) Säkerställa att kunderna drar nytta av att deras nationella marknad fungerar effektivt, främja effektiv konkurrens och säkerställa en hög konsumentskyddsnivå i nära samarbete med relevanta konsumentskyddsmyndigheter.
- h) Bidra till uppnåendet av en hög standard på samhällsomfattande tjänster och allmännyttiga tjänster på elleveransområdet, bidra till skydd för utsatta kunder, samt bidra till att de processer för utbyte av uppgifter som behövs då kunder byter leverantör är kompatibla.

Artikel 59

Tillsynsmyndigheternas uppgifter och befogenheter

1. Tillsynsmyndigheten ska ha följande uppgifter:
 - a) Fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer eller metoder för beräkning av dem, eller båda.
 - b) Säkerställa att systemansvariga för överförings- och distributionssystem och, i förekommande fall, ägare av sådana system, liksom alla elföretag och andra marknadsaktörer, fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter som antagits i enlighet med artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och övrig relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsöverskridande aspekter, samt enligt Acers beslut.

- c) I nära samarbete med övriga tillsynsmyndigheter säkerställa att Entso för el och EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter som antagits i enlighet med artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och övrig relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsöverskridande aspekter, liksom Acers beslut, samt gemensamt fastställa fall där Entso för el och EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem inte har uppfyllt sina respektive skyldigheter; om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom en period av fyra månader efter inledandet av samrådet i syfte att gemensamt fastställa att skyldigheterna inte har uppfyllts ska ärendet hänskjutas till Acer för beslut, i enlighet med artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.
- d) Godkänna produkter och upphandlingsförfaranden för icke frekvensrelaterade stödtjänster.
- e) Tillämpa nätföreskrifter och riktlinjer som antagits i enlighet med artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 genom nationella åtgärder eller, när så krävs, samordnade regionala eller unionsomfattande åtgärder.
- f) Samarbeta om gränsöverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de berörda medlemsstaterna och med Acer, särskilt genom att delta i det arbete som bedrivs inom Acers tillsynsmyndighet i enlighet med artikel 21 i förordning (EU) 2019/942.
- g) Följa och genomföra de rättsligt bindande och relevanta beslut som fattats av kommissionen och Acer.
- h) Säkerställa att systemansvariga för överföringssystem gör sammanlänkningskapacitet tillgänglig i största möjliga utsträckning i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) 2019/943.
- i) Årligen rapportera till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, kommissionen och Acer om sin verksamhet, inbegripet om hur dess uppgifter har utförts. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel.
- j) Säkerställa att det inte förekommer någon korssubventionering mellan verksamhetsgrenarna överföring, distribution och leverans eller annan verksamhet som avser el eller verksamhet som inte avser el.
- k) Övervaka de investeringsplaner som de systemansvariga för överföringssystemen utarbetar och i sin årsrapport tillhandahålla en bedömning av i vilken mån dessa investeringsplaner är förenliga med den unionsomfattande nätutvecklingsplanen, varvid bedömningen får innefatta rekommendationer om ändring av dessa investeringsplaner.
- l) Övervaka och utvärdera resultatet hos systemansvariga för överförings- och distributionssystemen i förhållande till utvecklingen av ett smart nät som främjar energieffektivitet och integreringen av energi från förnybara energikällor utifrån en begränsad uppsättning indikatorer, och offentliggöra en nationell rapport vartannat år, med rekommendationer.
- m) Fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter samt övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet och se över den tidigare efterlevnaden av reglerna.
- n) Övervaka graden av transparens, också i grossistpriser, och säkerställa att elföretag fullgör sina skyldigheter vad gäller transparens.
- o) Övervaka graden av och effektiviteten i marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och slutkundsnivå, även när det gäller elbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskottsbetalning, effekten av avtal med dynamiska elpriser och användningen av smarta mätarsystem, andel kunder som byter leverantör, andel kunder som kopplas bort från elnätet, avgifterna för underhållstjänster, och utförandet av underhållstjänster, förhållandet mellan hushålls- och grossistpriser, utvecklingen av nättariffer och nätavgifter och hushållskunders klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, inbegripet genom att tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.
- p) Övervaka förekomsten av begränsande avtalsvillkor, däribland exklusivitetsklausuler, som kan hindra kunder från att teckna avtal med mer än en leverantör samtidigt eller begränsa deras möjligheter att göra detta, och i lämpliga fall underrätta de nationella konkurrensmyndigheterna om sådana avtalsvillkor.
- q) Övervaka den tid som systemansvariga för överförings- och distributionssystem behöver för att genomföra anslutningar och reparationer.
- r) Tillsammans med andra relevanta myndigheter bidra till att säkerställa att konsumentskyddsåtgärderna är effektiva och genomförs.

- s) Minst en gång per år offentliggöra rekommendationer om leveransavgifternas överensstämmelse med artikel 5, och vid behov översända dessa rekommendationer till konkurrensmyndigheterna.
- t) Säkerställa icke-diskriminerande tillgång till kundernas förbrukningsuppgifter, tillhandahållandet, för alternativ användning, av ett lättbegripligt harmoniserat format på nationell nivå för förbrukningsuppgifter och omedelbar tillgång för alla kunder till sådana uppgifter i enlighet med artiklarna 23 och 24.
- u) Övervaka genomförandet av regler om uppgifter och skyldigheter för systemansvariga för överförings- och distributionssystem, leverantörer, kunder och andra marknadsaktörer enligt förordning (EU) 2019/943.
- v) Övervaka investeringar i produktions- och lagringskapacitet med avseende på försörjningstrygghet.
- w) Övervaka tekniskt samarbete mellan unionens och tredjeländers systemansvariga för överföringssystem.
- x) Bidra till inbördes överensstämmelse av processer för utbyte av uppgifter för de viktigaste marknadsprocesserna på regional nivå.
- y) Övervaka tillgängligheten för jämförelseverktyg som uppfyller kraven i artikel 14.
- z) Övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av förbrukningen av egenproducerad el och medborgarenergigemenskap.

2. Om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i punkt 1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt.

Utan att inkräkta på den specifika befogenhet som den har och i överensstämmelse med principerna om bättre lagstiftning ska tillsynsmyndigheten, samtidigt som dess oberoende bibehålls, vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystem och, när så är lämpligt, nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de utför de uppgifter som anges i punkt 1.

Eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller av Acer i enlighet med detta direktiv ska inte påverka vederbörligen motiverad framtida användning av dess befogenheter enligt denna artikel eller sanktioner som påförs av andra berörda myndigheter eller av kommissionen.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna får de befogenheter som de behöver för att kunna utföra uppgifterna i denna artikel på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheten åtminstone ha befogenheter att

- a) fatta bindande beslut om elföretag,
- b) undersöka hur elmarknaderna fungerar och att besluta om och införa eventuella nödvändiga och proportionella åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt; vid behov ska tillsynsmyndigheten också ha befogenhet att samarbeta med den nationella konkurrensmyndigheten och tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller kommissionen när undersökningen gäller konkurrenslagstiftningen,
- c) begära den information från elföretagen som är relevant för utförandet av dess uppgifter, bland annat skäl till vägran att ge tredje part tillträde och uppgifter om åtgärder som krävs för att stärka nätet,
- d) besluta om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska besluta om sådana sanktioner, inbegripet befogenhet att besluta om eller föreslå att det beslutas om viten på upp till 10 % av den systemansvariges årliga omsättning eller upp till 10 % av det vertikalt integrerade företags årliga omsättning för den systemansvarige för överföringssystemet eller det vertikalt integrerade företaget, alltefter omständigheterna, för att de inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, och
- e) lämpliga undersökningsrättigheter och relevanta befogenheter vad gäller instruktioner för tvistlösning enligt artikel 60.2 och 60.3.

4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där Entso för el eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem har sitt säte ska ha befogenhet att införa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för dessa enheter när de inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner.

5. Förutom de uppgifter som tillsynsmyndigheten tilldelas enligt punkterna 1 och 3 i denna artikel ska den, när en oberoende systemansvarig har utnämnts enligt artikel 44,

- a) övervaka att överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter enligt den här artikeln samt utfärda sanktioner om skyldigheterna inte fullgörs i enlighet med punkt 3 d,
- b) övervaka förbindelser och kommunikation mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare för att säkerställa att den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter, och särskilt godkänna avtal samt agera som tvistlösande myndighet mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare vid klagomål som lämnats av någondera parten i enlighet med artikel 60.2,
- c) utan att det påverkar förfarandet enligt artikel 44.2 c, för den första tioåriga nätutvecklingsplanen, godkänna den investeringsplanering och den fleråriga nätutvecklingsplan som läggs fram minst vartannat år av den oberoende systemansvarige,
- d) säkerställa att tariffer för tillträde till nätet som den oberoende systemansvarige uppbär inkluderar sådan ersättning till nätagaren eller nätagarna som utgör en adekvat ersättning för nättillgångarna samt för eventuella nyinvesteringar i dessa, förutsatt att de har gjorts på ett ekonomiskt och effektivt sätt,
- e) ha befogenhet att utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige, och
- f) övervaka användningen av kapacitetsavgifter som den oberoende systemansvarige uppbär i enlighet med artikel 19.2 i förordning (EU) 2019/943.

6. Utöver de uppgifter och befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten enligt punkterna 1 och 3 i denna artikel, när en systemansvarig för överföringssystemet har utnämnts i enlighet med avsnitt 3 i kapitel VI, ska tillsynsmyndigheten tilldelas åtminstone följande uppgifter och befogenheter:

- a) Ålägga sanktioner i enlighet med punkt 3 d för diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
- b) Övervaka kommunikationen mellan den systemansvarige för överföringssystemet och det vertikalt integrerade företaget i syfte att säkerställa att den systemansvarige uppfyller sina skyldigheter.
- c) Agera som tvistlösande myndighet mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet vad avser klagomål som framförts enligt artikel 60.2.
- d) Övervaka kommersiella och ekonomiska förbindelser, inklusive lån mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.
- e) Godkänna alla kommersiella och ekonomiska avtal mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, förutsatt att de följer marknadsvillkoren.
- f) Begära en motivering av det vertikalt integrerade företaget när det har anmälts av den regelefterlevnadsansvariga i enlighet med artikel 50.4; denna motivering ska särskilt innehålla uppgifter som visar att inget diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget har förekommit.
- g) Utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i det vertikalt integrerade företags och den systemansvariges lokaler.
- h) Överlåta den systemansvariges samtliga eller specifika uppgifter på en oberoende systemansvarig som har utnämnts i enlighet med artikel 44 om den systemansvarige upprepade gånger underlåter att uppfylla sina skyldigheter enligt detta direktiv, särskilt vid upprepat diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

7. Utom i fall där Acer är behörig att fastställa och godkänna villkor eller metoder för genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer enligt kapitel VII i förordning (EU) 2019/943 i enlighet med artikel 5.2 i förordning (EU) 2019/942 till följd av att dessa bör samordnas, ska tillsynsmyndigheterna ansvara för att i tillräckligt lång tid innan dessa träder i kraft fastställa eller godkänna åtminstone nationella metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för

- a) anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer eller deras beräkningsmetoder, varvid dessa tariffer eller metoder ska utformas så att nödvändiga investeringar i näten kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkerställa nätens funktion,
- b) tillhandahållande av stödtjänster, som ska utföras så ekonomiskt som möjligt och att ge lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag, varvid stödtjänsterna ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och baserat på objektiva kriterier, samt
- c) tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.

8. De metoder och villkor som avses i punkt 7 ska offentliggöras.

9. För att öka transparensen på marknaden och förse alla berörda parter med alla nödvändiga uppgifter och beslut eller förslag till beslut om de överförings- och distributionstariffer som avses i artikel 60.3 ska tillsynsmyndigheterna offentliggöra med den detaljerade metod och de underliggande kostnader som användes vid beräkningen av nättarifferna i fråga, samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras.

10. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella elnät och sammanlänkningsnät och hur reglerna för hantering av överbelastning genomförs. För detta ändamål ska systemansvariga för överföringssystem eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.

Artikel 60

Beslut och klagomål

1. Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att systemansvariga för överförings- och distributionssystem ändrar villkoren, inbegripet de tariffer och metoder som avses i artikel 59 i detta direktiv, för att säkerställa att de är proportionella och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt, i enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2019/943. I händelse av att fastställandet av överförings- och distributionstariffer försenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder för att beräkna dessa, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna avviker från dessa preliminära tariffer eller metoder.

2. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem angående den systemansvariges skyldigheter enligt detta direktiv får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten, som i egenskap av tvistlösningsmyndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Tillsynsmyndighetens beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.

3. Varje berörd part som har rätt att inge klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med artikel 59 eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, får inom två månader från offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller en kortare period om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.

4. Medlemsstaterna ska inrätta lämpliga och effektiva mekanismer för reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa mekanismer ska beakta bestämmelserna i EUF-fördraget, särskilt artikel 102.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när de bestämmelser om konfidentialitet som föreskrivs i detta direktiv inte följs.

6. Klagomål enligt punkterna 2 och 3 ska inte påverka rätten att överklaga enligt unionsrätten eller den nationella lagstiftningen.
7. Tillsynsmyndighetens beslut ska vara fullt motiverade för att medge rättslig prövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras.
8. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av en tillsynsmyndighet rätt att överklaga hos ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Artikel 61

Regionalt samarbete mellan tillsynsmyndigheter beträffande gränsöverskridande frågor

1. Tillsynsmyndigheterna ska föra nära samråd och samarbeta med varandra, och särskilt med Acer, och ska bistå varandra och Acer med sådan information som krävs för att de ska fullgöra sina uppgifter enligt detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska den mottagande myndigheten säkerställa samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.
2. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone regionalt för att
 - a) främja utformningen av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal näthantering, främja gemensamma elbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå av sammanlänkingskapacitet, inbegripet genom ny sammanlänkning, inom regionen och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras, utan diskriminering mellan leverantörer i de olika medlemsstaterna,
 - b) samordna en gemensam tillsyn över enheter som utför funktioner på regional nivå,
 - c) i samarbete med andra berörda myndigheter samordna den gemensamma tillsynen över nationella, regionala och europeiska resurstillräcklighetsbedömningar,
 - d) samordna utarbetandet av alla nätföreskrifter och riktlinjer som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystem och för andra marknadsaktörer, och
 - e) samordna utarbetandet av regler för hanteringen av överbelastning.
3. Tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.
4. De åtgärder som avses i punkt 2 ska vid behov vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att det påverkar deras specifika befogenheter.
5. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 67 med avseende på att komplettera detta direktiv genom att fastställa riktlinjer om i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med Acer.

Artikel 62

Tillsynsmyndigheternas uppgifter och befogenheter med avseende på regionala samordningscentrum

1. De regionala tillsynsmyndigheterna i den systemdriftsregion där ett regionalt samordningscentrum är etablerat ska, i nära inbördes samordning,
 - a) godkänna förslaget om inrättande av regionala samordningscentrum i enlighet med artikel 35.1 i förordning (EU) 2019/943,
 - b) godkänna kostnaderna för verksamheten vid de regionala samordningscentrumen, som ska bäras av de systemansvariga för överföringssystemen och beaktas vid beräkningen av tariffer, förutsatt att de är rimliga och lämpliga,

- c) godkänna processen för gemensamt beslutsfattande,
 - d) säkerställa att de regionala samordningscentrumen förfogar över de personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och utföra sina uppgifter på ett oberoende och opartiskt sätt,
 - e) tillsammans med andra tillsynsmyndigheter i en systemdriftsregion föreslå vilka eventuella ytterliga uppgifter och beslutsbefogenheter som systemdriftsregionens medlemsstater ska tilldela de regionala samordningscentrumen,
 - f) se till att skyldigheterna enligt detta direktiv och annan relevant unionslagstiftning uppfylls, särskilt i fråga om gränsöverskridande frågor, och gemensamt fastställa fall där de regionala samordningscentrumen inte har uppfyllt sina skyldigheter; om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom en period av fyra månader efter det att samrådet inletts ska ärendet hänskjutas till Acer för beslut, i enlighet med artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.
 - g) övervaka hur systemsamordningen fungerar och årligen rapportera till Acer om detta i enlighet med artikel 46 i förordning (EU) 2019/943.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna tilldelas befogenheter som gör det möjligt för dem att utföra de uppgifter som avses i punkt 1 på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheterna åtminstone ha befogenhet att
- a) begära information från regionala samordningscentrum,
 - b) utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör regionala samordningscentrum,
 - c) fatta gemensamma bindande beslut om regionala samordningscentrum.
3. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där det regionala samordningscentrumet har sitt säte ska ha befogenhet att påföra effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för de regionala samordningscentrum som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller Acer, eller ska ha befogenhet att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner.

Artikel 63

Överensstämmelse med nätföreskrifterna och riktlinjerna

1. Varje tillsynsmyndighet och kommissionen får begära ett yttrande från Acer angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med nätföreskrifterna och de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i kapitel VII i förordning (EU) 2019/943.
2. Acer ska inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran avge sitt yttrande till den tillsynsmyndighet som har begärt det eller till kommissionen och till den tillsynsmyndighet som har fattat det aktuella beslutet.
3. Om den tillsynsmyndighet som har fattat beslutet inte följer Acers yttrande inom fyra månader från dagen för mottagandet av yttrandet ska Acer informera kommissionen om detta.
4. Varje tillsynsmyndighet får informera kommissionen om den anser att ett beslut som fattats av en annan tillsynsmyndighet och som är relevant för gränsöverskridande handel inte överensstämmer med de nätföreskrifter och riktlinjer som avses i detta direktiv eller i kapitel VII i förordning (EU) 2019/943 inom två månader från dagen för det beslutet.
5. Om kommissionen, inom två månader från att ha informerats av Acer i enlighet med punkt 3 eller av en tillsynsmyndighet i enlighet med punkt 4, eller på eget initiativ inom tre månader från dagen för beslutet, finner att det allvarligt kan betvivlas att tillsynsmyndighetens beslut överensstämmer med de nätföreskrifter och riktlinjer som avses i detta direktiv eller i kapitel VII i förordning (EU) 2019/943, får kommissionen besluta att undersöka ärendet ytterligare. Kommissionen ska i sådana fall uppmana tillsynsmyndigheten och parterna i förfarandet hos tillsynsmyndigheten att yttra sig.

6. Om kommissionen beslutar att undersöka ärendet ytterligare ska den inom fyra månader från dagen för beslutet fatta ett slutgiltigt beslut om att
 - a) inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut, eller
 - b) begära att den berörda tillsynsmyndigheten återkallar sitt beslut på grund av att nätföreskrifterna och riktlinjerna inte har följts.
7. Om kommissionen inte har beslutat att undersöka ärendet ytterligare eller inte fattar något slutgiltigt beslut inom den tidsgräns som fastställs i punkt 5 respektive punkt 6 ska det anses att den inte har några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.
8. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut som ålägger den att återkalla sitt beslut inom två månader, och ska informera kommissionen om detta.
9. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 67 för att komplettera detta direktiv med avseende på att fastställa riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel.

Artikel 64

Bevarande av information

1. Medlemsstaterna ska kräva att leverantörer under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystem tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.
2. Uppgifterna ska innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten, liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte har fullgjorts.
3. Tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgängliga för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2014/65/EU.
4. Denna artikel medför inte ytterligare skyldigheter gentemot de myndigheter som avses i punkt 1 för de enheter som omfattas av direktiv 2014/65/EU.
5. Om de myndigheter som avses i punkt 1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2014/65/EU, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla dem de begärda uppgifterna.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 65

Lika villkor

1. De åtgärder som medlemsstaterna får vidta enligt detta direktiv för att säkerställa lika villkor ska vara förenliga med EUF-fördraget, särskilt artikel 36, och unionsrätten.
2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara proportionella, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till kommissionen och med kommissionens medgivande.
3. Kommissionen ska reagera på den anmälan som avses i punkt 2 inom två månader från anmälan mottagande. Denna period ska börja dagen efter det att fullständig information har erhållits. Om kommissionen inte har reagerat inom denna tvåmånadersperiod ska det anses att kommissionen inte har några invändningar mot de anmälda åtgärderna.

Artikel 66

Undantag

1. Medlemsstater som kan visa att det har uppstått påtagliga problem för driften av deras små sammanlänkade system och små enskilda system får ansöka hos kommissionen om undantag från tillämpliga bestämmelser i artiklarna 7 och 8 i kapitlet IV, V och VI.

Små enskilda system och Frankrike, med avseende på Korsika, får också ansöka om undantag från artiklarna 4, 5 och 6.

Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om sådana ansökningar innan den fattar beslut, med beaktande av respekten för konfidentialitet.

2. Undantag beviljade av kommissionen som avses i punkt 1 ska vara tidsbegränsade och förenade med villkor som syftar till att öka konkurrensen och integrationen med den inre marknaden och som säkerställer att undantaget inte hindrar övergången till förnybar energi, större flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågeflexibilitet.

För yttersta randområden i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget, som inte kan sammanlänkas med unionens elmarknader, ska undantaget inte vara tidsbegränsat, och det ska vara förenat med villkor som syftar till att säkerställa att det inte hindrar övergången till förnybar energi.

Beslutet att bevilja undantag ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Artikel 43 ska inte tillämpas på Cypern, Luxemburg och Malta. Därutöver ska artiklarna 6 och 35 inte tillämpas på Malta och artiklarna 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 och 52 ska inte tillämpas på Cypern.

I artikel 43.1 b ska begreppet *företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet* inte omfatta slutkunder som bedriver verksamhet inom produktion och/eller leverans av el, antingen direkt eller genom ett företag som de utövar kontroll över, antingen enskilt eller gemensamt med någon annan, förutsatt att slutkunderna, inbegripet deras andel av el som produceras i kontrollerade företag, är nettoförbrukare av el uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de säljer till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet.

4. Till och med den 1 januari 2025, eller till och med ett senare datum som anges i ett beslut i enlighet med punkt 1 i denna artikel, ska artikel 5 inte tillämpas på Cypern och Korsika.

5. Artikel 4 ska inte tillämpas på Malta till och med den 5 juli 2027. Den perioden kan förlängas med ytterligare en period av högst åtta år. Förlängningen med ytterligare en period ska göras genom ett beslut enligt punkt 1.

Artikel 67

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 61.5 och 63.9 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den 4 juli 2019.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 61.5 och 63.9 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.

5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 61.5 och 63.9 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 68

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 69

Kommissionens övervakning, översyn och rapportering

1. Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och, som bilaga till den rapport om tillståndet i energiunionen som avses i artikel 35 i förordning (EU) 2018/1999, överlämna en övergripande lägesrapport till Europaparlamentet och rådet.
2. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen se över genomförandet av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. Om det är lämpligt ska kommissionen lägga fram ett lagstiftningsförslag tillsammans med, eller efter att ha lagt fram, rapporten.

Kommissionens översyn ska framför allt innefatta en bedömning av huruvida kunderna, framför allt utsatta eller energifattiga kunder, ges ett lämpligt skydd med stöd av detta direktiv.

Artikel 70

Ändringar till direktiv 2012/27/EU

Direktiv 2012/27/EU ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 9 ska ändras på följande sätt:
 - a) Titeln ska ersättas med följande:
"Mätning för naturgas".
 - b) I punkt 1 ska första stycket ersättas med följande:

"1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukare av naturgas, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionellt till möjliga energibesparingar, till ett konkurrenskraftigt pris förses med individuella mätare som korrekt visar slutförbrukarens faktiska energiförbrukning och ger information om faktisk användningstid."
 - c) Punkt 2 ska ändras på följande sätt:
 - i) Inledningen ska ersättas med följande:

"2. När och i den utsträckning som medlemsstaterna inför smarta mätarsystem och introducerar smarta mätare för naturgas i enlighet med direktiv 2009/73/EG".
 - ii) Leden c och d ska utgå.

2. Artikel 10 ska ändras på följande sätt:

a) Titeln ska ersättas med följande:

"Faktureringsinformation för naturgas".

b) I punkt 1 ska första stycket ersättas med följande:

"1. När slutförbrukarna inte har sådana smarta mätare som avses i direktiv 2009/73/EG ska medlemsstaterna, senast den 31 december 2014, säkerställa tillförlitlig, korrekt faktureringsinformation för naturgas grundad på faktisk användning, i enlighet med punkt 1.1 i bilaga VII, i de fall där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart."

c) I punkt 2 ska första stycket ersättas med följande:

"2. Mätare som installerats i enlighet med direktiv 2009/73/EG ska möjliggöra tillhandahållande av korrekt faktureringsinformation grundad på faktisk användning. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna har möjlighet att lätt få tillgång till kompletterande information om sin historiska användning så att de kan göra detaljerade självkontroller."

3. I artikel 11 ska titeln ersättas med följande:

"Kostnad för tillgång till mätar- och faktureringsinformation för naturgas".

4. I artikel 13 ska orden "artiklarna 7–11" ersättas med orden "artiklarna 7–11a".

5. Artikel 15 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 5 ska ändras på följande sätt:

i) Första och andra styckena ska utgå.

ii) Tredje stycket ska ersättas med följande:

"Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska uppfylla de krav som fastställs i bilaga XII."

b) Punkt 8 ska utgå.

6. I bilaga VII ska titeln ersättas med följande:

"Minimikrav för fakturering och faktureringsinformation grundad på faktisk användning av naturgas".

Artikel 71

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 31 december 2020 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 2–5, 6.2, 6.3, 7.1, 8.2 j och l, 9.2, 10.2–10.12, 11–24, 26, 28, 29, 31–34, 36, 38.2, 40, 42, 46.2 d, 51, 54, 57–59, 61–63, 70.1–70.3, 70.5 b och 70.6 samt bilagorna I och II. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

Medlemsstaterna ska emellertid sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa:

a) artikel 70.5 a senast den 31 december 2019,

b) artikel 70.4 senast den 25 oktober 2020.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 72

Upphävande

Direktiv 2009/72/EG ska upphöra att gälla med verkan från och med den 1 januari 2021, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning av direktivet som anges i bilaga III.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga IV.

Artikel 73

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artiklarna 6.1, 7.2–7.5, 8.1, 8.2 a–i och k, 8.3, 8.4, 9.1, 9.3, 9.4, 9.5, 10.2–10.10, 25, 27, 30, 35, 37, 38.1, 38.3, 38.4, 39, 41, 43, 44, 45, 46.1, 46.2 a, b, c och e–h, 46.3–46.6, 47–50, 52, 53, 55, 56, 60, 64, 65 ska tillämpas från och med den 1 januari 2021.

Artikel 70.1–70.3, 70.5 b och 70.6 ska tillämpas från och med den 1 januari 2021.

Artikel 70.5 a ska tillämpas från och med den 1 januari 2020.

Artikel 70.4 ska tillämpas från och med den 26 oktober 2020.

Artikel 74

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 juni 2019.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

G. CIAMBA

Ordförande

BILAGA I

MINIMIKRAV FÖR FAKTURERING OCH FAKTURERINGSINFORMATION

1. Minimiinformation på fakturan och i faktureringsinformationen
 - 1.1 Följande viktiga information ska tydligt anges på slutkundernas fakturor, och vara klart åtskild från andra delar av fakturan:
 - a) Det belopp som ska betalas och, om det är möjligt, en uppdelning av beloppet i komponenter, tillsammans med en tydlig angivelse av att alla energikällor också kan omfattas av incitament som inte finansieras av de avgifter som anges i uppdelningen av beloppet.
 - b) Förfallodag.
 - 1.2 Följande viktiga information ska tydligt anges på slutkundernas fakturor, och vara klart åtskild från andra delar av fakturan och faktureringsinformationen:
 - a) Elförbrukningen under faktureringsperioden.
 - b) Leverantörens namn och kontaktuppgifter, inklusive telefonnummer och e-postadress till kundtjänst.
 - c) Tariffens beteckning.
 - d) I tillämpliga fall, avtalets slutdatum.
 - e) Uppgifter om möjligheter till och fördelar med leverantörsbyte.
 - f) Slutkundens byteskod eller unika identifieringskod för leveranspunkten.
 - g) Information om slutkundens rättigheter när det gäller tvistlösning utanför domstol, inklusive kontaktuppgifter för den enhet som ansvarar för tvistlösning som avses i artikel 26,
 - h) Den gemensamma kontaktpunkt som avses i artikel 25.
 - i) En länk eller hänvisning till var det finns jämförelseverktyg enligt artikel 14.
 - 1.3. När fakturorna baseras på faktisk förbrukning eller fjärravläsning utförd av den systemansvarige ska följande information göras tillgänglig för slutkunderna på deras fakturor och regelbundna avräkningsfakturor:
 - a) Jämförelser i grafisk form mellan slutkundens nuvarande elförbrukning och förbrukningen under samma period föregående år.
 - b) Kontaktinformation för konsumentorganisationer, energimyndigheter eller liknande organ, inklusive adresser till webbplatser, där information kan fås om olika åtgärder för att göra energiförbrukande utrustning mer energieffektiv.
 - c) Jämförelser med en normaliserad eller genom riktmärkning framtagen genomsnittsslutkund i samma användarkategori.
2. Faktureringsfrekvens och tillhandahållande av faktureringsinformation:
 - a) Faktureringen baserad på faktisk förbrukning ska göras minst en gång per år.
 - b) Om slutkunden inte har en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige eller om slutkunderna aktivt har valt att inaktivera fjärravläsning i enlighet med nationell rätt ska korrekt faktureringsinformation som baseras på faktisk förbrukning göras tillgänglig för slutkunden åtminstone var sjätte månad, eller en gång var tredje månad på begäran eller om slutkunden har valt elektronisk fakturering.

- c) Om slutkunden inte har en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige eller om slutkunderna aktivt har valt att inaktivera fjärravläsning i enlighet med nationell rätt, får skyldigheterna i leden a och b fullgöras med hjälp av ett system med regelbunden självavläsning, där slutkunden meddelar den systemansvarige de värden som avlästs från mätaren. Faktureringen eller faktureringsinformationen får inte baseras på uppskattad förbrukning eller en schablonavgift utom i fall där slutkunden inte har tillhandahållit någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.
- d) När slutkunden har en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige ska korrekt faktureringsinformation baserad på faktisk förbrukning tillhandahållas minst varje månad. Den informationen får också göras tillgänglig via internet och ska uppdateras så ofta som de använda mätanordningarna och systemen tillåter.

3. Uppdelning av slutkundpriset i komponenter

Det pris som kunden betalar är summan av tre huvudkomponenter: en energi- och leveranskomponent, en nätkomponent (överföring och distribution) och en komponent som omfattar skatter, avgifter och övriga pålagor.

I de fall där fakturan visar hur slutkundpriset är sammansatt ska de gemensamma definitionerna av prisets tre komponenter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1952 ⁽¹⁾ användas i hela unionen.

4. Tillgång till kompletterande information om historisk förbrukning

Om kompletterande information om historisk förbrukning finns tillgänglig ska medlemsstaterna kräva att den informationen, på begäran av slutkunden, görs tillgänglig för den leverantör eller tjänsteleverantör som slutkunden har utnämnt.

Om slutkunden har installerat en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige ska slutkunden lätt ha tillgång till kompletterande information om sin historiska förbrukning så att denne kan göra detaljerade självkontroller.

Kompletterande information om historisk förbrukning ska omfatta följande:

- a) Samlade uppgifter från åtminstone de föregående tre åren eller från det att elleveransavtalet trädde i kraft, om den perioden är kortare. Uppgifterna ska motsvara de intervall för vilka regelbunden faktureringsinformation har tillhandahållits.
- b) Detaljerade uppgifter om användningstid för alla dagar, veckor, månader och år. Dessa uppgifter ska göras tillgängliga för slutkunderna i nära realtid via internet eller via mätargränssnittet för en period som minst omfattar de föregående 24 månaderna eller från det att elleveransavtalet trädde i kraft, om den perioden är kortare.

5. Redovisning av energikällor

På fakturorna ska leverantörer ange bidraget från varje energikälla till den el som slutkunden köper i enlighet med elleveransavtalet (redovisning på produktnivå).

Följande information ska göras tillgänglig för slutkunderna på deras fakturor och i faktureringsinformationen, eller bifogas dessa dokument, eller så ska fakturorna och faktureringsinformationen innehålla en hänvisning till informationen:

- a) Varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga energimix som leverantören använt (på nationell nivå, dvs. i den medlemsstat där elleveransavtalet har ingåtts, liksom på leverantörens nivå om leverantören är verksam i flera medlemsstater) under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och tydligt jämförbart.
- b) Information om inverkan på miljön av elframställningen från den sammanlagda energisammansättning som leverantören har använt under det föregående året, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall.

Vad gäller andra stycket led a, för el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför unionen, får aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1952 av den 26 oktober 2016 om europeisk statistik om naturgas- och elpriser och om upphävande av direktiv 2008/92/EG (EUT L 311, 17.11.2016, s. 1).

För redovisningen av el från högeffektiva kraftvärmeverk får ursprungsgarantier utfärdade i enlighet med artikel 14.10 i direktiv 2012/27/EU användas. Redovisningen av el från förnybara källor ska ske med hjälp ursprungsgarantier utom i de fall som avses i artikel 19.8 a och b i direktiv (EU) 2018/2001.

Tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den information som leverantörer tillhandahåller slutkunder i enlighet med denna punkt är tillförlitlig och att den på nationell nivå tillhandahålls på ett tydligt och jämförbart sätt.

BILAGA II

SMARTA MÄTARSYSTEM

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det införs smarta mätarsystem på deras territorier och att dessa mätarsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning av alla långsiktiga kostnader och all nytta de för med sig för marknaden och den enskilda konsumenten på lång sikt eller av vilken typ av smarta mätare som är ekonomiskt rimlig och kostnadseffektiv och vilken tidsfrist som är rimlig för distribution av dem.
2. En sådan bedömning ska beakta metoden för den kostnads–nyttoanalys och de funktionella minimikrav för smarta mätarsystem som föreskrivs i kommissionens rekommendation 2012/148/EU ⁽¹⁾, liksom bästa tillgängliga teknik för att säkerställa högsta möjliga it-säkerhet och dataskydd.
3. Med utgångspunkt i denna bedömning ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat har föreskrivit detta, den utnämnda tillsynsmyndigheten, ta fram en tidsplan med ett mål på upp till tio år för införandet av smarta mätarsystem. Om införandet av smarta mätarsystem tillstyrks ska minst 80 % av slutkunderna ha ett smart mätarsystem antingen inom sju år från dagen för tillstyrkandet eller senast 2024 för de medlemsstater som har påbörjat ett systematiskt införande av smarta mätarsystem innan den 4 juli 2019.

⁽¹⁾ Kommissionens rekommendation 2012/148/EU av den 9 mars 2012 om förberedelser för uppsättning av smarta mätsystem (EUT L 73, 13.3.2012, s. 9).

BILAGA III

TIDSFRISTER FÖR INFÖRLIVANDE I NATIONELL RÄTT OCH DATUM FÖR TILLÄMPNING
(SOM DET HÄNVISAS TILL I ARTIKEL 72)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande	Datum för tillämpning
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55)	3 mars 2011	3 september 2009

BILAGA IV

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2009/72/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
—	Artikel 3
Artiklarna 33 och 41	Artikel 4
—	Artikel 5
Artikel 32	Artikel 6
Artikel 34	Artikel 7
Artikel 7	Artikel 8
Artikel 8	—
Artikel 3.1	Artikel 9.1
Artikel 3.2	Artikel 9.2
Artikel 3.6	Artikel 9.3
Artikel 3.15	Artikel 9.4
Artikel 3.14	Artikel 9.5
Artikel 3.16	—
Artikel 3.4	Artikel 10.1
Bilaga I.1 a	Artikel 10.2 och 10.3
Bilaga I.1 b	Artikel 10.4
Bilaga I.1 c	Artikel 10.5
Bilaga I.1 d	Artikel 10.6 och 10.8
—	Artikel 10.7
Bilaga I.1 f	Artikel 10.9
Bilaga I.1 g	Artikel 10.10
Artikel 3.7	Artikel 10.11
Bilaga I.1 j	Artikel 10.12
Artikel 3.10	—
Artikel 4	—
Artikel 5	—
Artikel 6	—
—	Artikel 11
Artikel 3.5 a och bilaga I.1 e	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 14
—	Artikel 15
—	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
Artikel 3.11	Artikel 19.1
—	Artikel 19.2–19.6

Direktiv 2009/72/EG	Detta direktiv
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
—	Artikel 24
Artikel 3.12	Artikel 25
Artikel 3.13	Artikel 26
Artikel 3.3	Artikel 27
Artikel 3.7	Artikel 28.1
Artikel 3.8	Artikel 28.2
—	Artikel 29
Artikel 24	Artikel 30
Artikel 25	Artikel 31
—	Artikel 32
—	Artikel 33
—	Artikel 34
Artikel 26	Artikel 35
—	Artikel 36
Artikel 27	Artikel 37
Artikel 28	Artikel 38
Artikel 29	Artikel 39
Artikel 12	Artikel 40.1
—	Artikel 40.2–40.8
Artikel 16	Artikel 41
Artikel 23	Artikel 42
Artikel 9	Artikel 43
Artikel 13	Artikel 44
Artikel 14	Artikel 45
Artikel 17	Artikel 46
Artikel 18	Artikel 47
Artikel 19	Artikel 48
Artikel 20	Artikel 49
Artikel 21	Artikel 50
Artikel 22	Artikel 51
Artikel 10	Artikel 52
Artikel 11	Artikel 53
—	Artikel 54
Artikel 30	Artikel 55
Artikel 31	Artikel 56
Artikel 35	Artikel 57
Artikel 36	Artikel 58

Direktiv 2009/72/EG	Detta direktiv
Artikel 37.1	Artikel 59.1
Artikel 37.2	Artikel 59.2
Artikel 37.4	Artikel 59.3
—	Artikel 59.4
Artikel 37.3	Artikel 59.5
Artikel 37.5	Artikel 59.6
Artikel 37.6	Artikel 59.7
Artikel 37.8	—
Artikel 37.7	Artikel 59.8
—	Artikel 59.9
Artikel 37.9	Artikel 59.10
Artikel 37.10	Artikel 60.1
Artikel 37.11	Artikel 60.2
Artikel 37.12	Artikel 60.3
Artikel 37.13	Artikel 60.4
Artikel 37.14	Artikel 60.5
Artikel 37.15	Artikel 60.6
Artikel 37.16	Artikel 60.7
Artikel 37.17	Artikel 60.8
Artikel 38	Artikel 61
—	Artikel 62
Artikel 39	Artikel 63
Artikel 40	Artikel 64
Artikel 42	—
Artikel 43	Artikel 65
Artikel 44	Artikel 66
Artikel 45	—
—	Artikel 67
Artikel 46	Artikel 68
Artikel 47	Artikel 69
—	Artikel 70
Artikel 49	Artikel 71
Artikel 48	Artikel 72
Artikel 50	Artikel 73
Artikel 51	Artikel 74
—	Bilaga I.1–I.4
Artikel 3.9	Bilaga I.5
Bilaga I.2	Bilaga II
—	Bilaga III
—	Bilaga IV

ISSN 1977-0820 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2628 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV